

SADRŽAJ

- 9 Reā autora: U āemu ovo tumaāenje moæ da vam pomogne?
12 Smernice dobrog biblijskog āitanja

Tumaāenje:

Uvod u poslanicu 1. Korināanima

- 32 1. Korināanima 1
78 1. Korināanima 2
96 1. Korināanima 3
114 1. Korināanima 4
126 1. Korināanima 5
140 1. Korināanima 6
160 1. Korināanima 7
188 1. Korināanima 8
200 1. Korināanima 9
220 1. Korināanima 10
238 1. Korināanima 11
264 1. Korināanima 12
282 1. Korināanima 13
292 1. Korināanima 14
318 1. Korināanima 15
350 1. Korināanima 16

Glavne skraćenice:

SZ – Stari zavet

NZ – Novi zavet

LXX – Septuaginta

IVP - Inter Var sity Press

NJB - New Je ru sa lem Bi ble

KJV - King James Ver sion

SSP – Savremeni srpski prevod

NSP – Novi srpski prevod

Reā autora:

U āemu ovo tumaāenje moæ da vam pomogne?

Tumaāenje Svetog pisma je umno i duhovno nastojanje da se shvati nadahnuti pisac Pisma, tako da nam njegova poruka bude jasna i svakodnevno delotvorna.

Duhovni proces je veoma vaæan ali ga nije lako objasniti. On zahteva naāe predanje i naāu otvorenost prema Bogu. Moramo da budemo gladni bogopoznanja (1), znanja o njegovom delu (2), voljni da mu slušamo (3). A to podrazumeva molitvu, ispovedanje i voljnost za aivotnim promenama. Sveti Duh je najbitniji u aítavom toku tumaāenja. Pa opet, biāe nam dovekajna tajna zaāto iskreni i bogobojaæljivi hriāāani tako razliāito shvataju Pismo.

Umni – racionalni proces je veā lakæ opisati. Prema tekstu Pisma moramo da budemo dosledno poāteni, kako ne bismo u njega uāitali naāe liāne i denominacijske sklonosti. Svi smo mi vremenski i istorijski uslovljeni. Niko od nas nije objektivni i neutralni tumaā. Ovaj komentar, verujem, vam nudi nepristrasni umni pristup Reāi. On sadraā tri pravila tumaāenja koja su saāinjena tako da odolimo sopstvenim sklonostima.

Prvo pravilo

Prepoznamo istorijsku pozadinu u kojoj je dotiāna biblijska knjiga napisana. Uoāimo istorijske posebnosti njenog autorstva. Svaki je pisac imao svoje razloge i poruku koju je hteo da prenese. Zato nadahnuti tekst ne moæ da nam danas kazuje neāto āto izvorni, nadahnuti autor nije hteo da poruāi. Dakle, nisu naāi porivi bitni – istorijski, kulturni, liāni, oseāajni, denominacijski – veā njegovi. Istina, primena je vaæan deo tumaāenja, ali pre bilo kakve primene mora da usledi ispravno tumaāenje. Svaki biblijski tekst ima samo jedno jedino znaāenje – ovo moramo sebi stalno ponavljati. I to znaāenje je ujedno i ono āto nam Duh i danas poruāuje kroz taj i takav tekst. Naravno, to znaāenje svakako ima raznovrsnu primenu na razliāite kulture i njihove okolnosti. A sve te primene uvek moraju biti podreæene izvornom piāāevom naumu. U tom

smislu i ovaj priruānik ima prigodan uvod u svaku svetopisamsku knjigu.

Drugo pravilo

Prepoznajmo knjiaevnu jedinstvenost. Svaka knjiga Svetog pisma je na svoj naāin posebna. Nijedan tumaā nema pravo da izdvoji jednu istinu, ili njen deo, na raāun drugih koje zapostavlja. Zato u prvom redu treba teāiti razumevanju poruke āitave knjige, pre nego li se upustimo u tumaāenje njenih posebnosti. Dakle, poglavlja i stihovi ne mogu da znaāe neāto āto cela knjiga ne kazuje. Tumaāenje treba da preāe sa deduktivnog na induktivni pristup, sa ukupne misli na pojedinaānu. Ovaj komentar je osmiāljen tako da pomogne studentu u prouāavanju pojedinih knjiga kroz odeljke. Uostalom, nadahnutost biblijskog teksta nije u njegovoj podeli na poglavlja i stihove. Ali, takva podela je osmiāljena kako bi nam pomogla da razumemo glavnu poruku.

Tumaāenje odeljka – ne pojedinih reaenica, fraza, reāi – je kljuā u razumevanju prvobitnog autorovog nauma. Jer, odeljak saāinjavaju objedinjene misli uobliāene u temu. U tom smislu svaka reā, svaki izraz i reaenica nekog odeljka vode ka odreāenoj temi. U njoj je njihov smisao, znaāaj, tema ih objaānjava. Na isti naāin, prateāi piāāev naum od odeljka do odeljka, dolazimo i do ukupne poruke odreāene biblijske knjige.

Treāe pravilo

Āitajmo Sveto pismo u svim dostupnim prevodima. Tako āemo dobiti āiri i potpuniji uvid u semantiāko znaāenje odreāenih reāi i izraza. Vrlo āesto se dotiāana izvorna reā starogrākog moāe iskazati na viāe naāina. Viāe razliāitih prevoda upravo to istiāu i u njima uviāamo raznolikosti izvornih grākih rukopisa – manuskripta. Ovo ne utiāe nuāno na doktrinu, ali nas vraāa na izvorni tekst koji je proizaāao iz pera drevnog pisca.

Ovaj komentar pruāa studentima moguānost brzog proveravanja njihovih sopstvenih tumaāenja. Ovo ātivo nije konaāni autoritet. Cilj mu je da izazove na rad i obavesti tumaāa. Ima i drugih komentara koji nam pomaāu da ne budemo uskogrudni, dogmatiāni i navijaāki okrenuti svom

Rea autora:

„timu” svojoj denominaciji. Svaki tumaà treba da ima uvid u viãe tumaãenja kako bi uvideo viãeznaãnost biblijskog teksta. Jer, rekli smo, zapanjujuãe je primetiti koliko malo slaganja ima meæu tumaãima koji tvrde da im je Pismo jedini izvor istine.

Iskreno, meni su ova tri pravila pomogla da savladam svoja ograniãenja spram starih tekstova. Nadam se da ñe na isti naãin i vama pomoãi.

Bob Utley
East Texas Baptist University
27. jun 1996. god.

Smernice dobrog biblijskog aitanja:

Liãno traganje za pouzdanom istinom

Moæemo li da znamo äta je istina? Gde da je naæemo? Da li moæemo da je shvatimo logikom? Postoji li neki konaãni autoritet? Postoji li neãto äto moæ da u potpunosti vodi naã aivot, naã svet? Ima li naã aivot smisao? Zaãto smo ovde? A kuda to idemo? Ovakva i sliãna pitanja postavlja samo äovek – razumno biãe – od samih svojih poãetaka (Pro 1:13-18; 3:9-11). Dobro se seãam svoje potrage za kljuãnim osloncem aivota. Bio sam mlad kada sam poverovao u Hrista, uglavnom na osnovu jakih primera nekih iz moje porodice. Ali, kako sam rastao, rasla su i moja pitanja. Kulturni i verski kliãei mi nisu donosili odgovore. Bilo je to vreme zbnjenosti, vreme traganja i htenja, vreme kada sam aivo oseãao beznææ sveta u kojem sam aiveo.

Mnogi su tvrdili da imaju odgovore na moja pitanja. Ali, brzo sam uviãeo da se oni zasnivaju na (1) liãnom stavu, (2) drevnim mitovima, (3) liãnim iskustvima ili (4) psiholoãkim projekcijama. A meni je trebao dokaz, viãe ainenica i oslonca za pogled na svet, nepokolebljivi centar i smisao aivota.

I sve to sam pronaãao prouãavajuãi Sveto pismo. U njemu sam tragao za pouzdanim dokazima. I pronaãao sam ih. Pronaãao sam (1) da arheologija dokazuje istorijsku pouzdanost Pisma; (2) pouzdanost proroãtava Starog zaveta; (3) jedinstvo biblijske poruke usprkos 16 vekova nastajanja teksta; (4) liãna svedoãenja ljudi koji su tvrdili da su im aivoti suãtinski promenjeni Biblijom. Zato je hriãanstvo – kao jedinstven sistem verovanja i delovanja – kadro da se bori sa sloãenim pitanjima ljudskog aivota. I tu nije reã samo o racionalnom okviru, veã i o praktiãnoj dokazljivosti biblijske vere, upotrebljivosti koja mi je donela unutraãnju radost i aivotnu ravnoteãu.

U Hristu sam naãao taj preko potrebni epicentar aivota. I to u onom Hristu koga objavljuje Pismo. Bio je to snaãan i emotivan doãivljaj. Pa opet, aivo se seãam äoka, kada sam shvatio kako se na jednu te istu reã moæ gledati razliãito, äak i u krugu istih crkava i tumaãa. Tako je dokaz da je Biblija taãna i pouzdanja vredna, postao ne cilj i kraj mog traganja,

Smernice dobrog biblijskog åitanja:

veñ jedan veliki poåetak. Pa, kako razaznajem åta je åta, u areni sukobljenih tumaåaa i tumaåenja?

Ovo pitanje je postalo moja åivotna strast i poziv. U prvom redu sam znao da mi je vera u Hrista (1) donela mir i radost. Jer, moj um je vapiro za åvrstim tlom istine u åivom blatu moåvare postmodernistiåke kulture. (2) Dobio sam voæstvo kroz dogmatsku sigurnost sukobljenih svetskih religijskih sistema. (3) Dobio sam lek protiv denominacijske bahatosti. Kada sam se upustio u potragu za sigurnim razumevanjem drevnih biblijskih tekstova, zapanjio sam se nad sopstvenom kulturnom, crkvenom, liånom i istorijskom ostraañenoåñu. Do tada sam åitao Bibliju tek toliko da utvrdim svoja ubeæenja. Boåja Reå mi je sluåila da napadnem neistomiåljenike i da tako utvrdim sve slabosti i manjkavosti. O, bilo je bolno suoåiti se sa svim tim!

Iako sam znao da ne mogu postati sasvim objektivan, postao sam mnogo bolji åitalac Svetog pisma. Poåeo sam da uoåavam svoje sklonosti i da ih prouåavam. Joå nisam sasvim ovladao njima, nisam se oslobodio svoje pristrasnosti. Stvarno, tumaåi Biblije su njeni najgori åitaoci!

Evo nekoliko naåela koja ñe, verujem, biti i vama vredna u ovom priruåniku o tumaåenju Boåje Reåi.

I. Naåela

A. Verujem da je Sveto pismo u celosti nadahnuto Boåje samootkrivenje. Zato svako njegovo tumaåenje treba da bude u skladu sa prvobitnim namerama njegovog boåanskog autora – Duha – i åoveka pisca, u njegovim istorijskim posebnostima.

B. Verujem da je Pismo pisano za obiåne ljude i za svakog åoveka ponaosob! Bog se prilagodio åoveku i progovorio mu jasno i glasno u odreæenim istorijskim i kulturnim okolnostima. Bog nam nije sakrio istinu, åtaviåe, on nam ju je objavio i æeli da je razumemo. Zato te istine treba tumaåiti u svetlu ondaånjih zbivanja, a ne spram naåih aråina. Biblija ne sme da kazuje nama danas neåto åto nikada ranije nije, a posebno ne ono åto njeni izvorni primaoci nisu åuli. Njena poruka je shvatljiva i prihvatljiva i najproseånijoj osobi jer je pisana razumljivim jezikom svakodnevice.

Smernice dobrog biblijskog åitanja:

C. Verujem da Pismo ima jedinstvenu poruku i svrhu. Biblija ne protivreäi sebi, iako ima teåke izjave i naizgled paradoksalne odeljke. No, upravo zato je Biblija sama sebi najbolji tumaå.

D. Verujem da svaki svetopisamski odeljak izvorno (ukljuåujuñi i proroåtva) ima samo jedno znaåenje, onako kako je to autor zamislio. I premda nikada ne moæemo sasvim da budemo sigurni u piåæeve namere, postoje sigurne vodilje u tom smeru:

1. åanr, literalna vrsta kojom je tekst napisan
2. istorijske okolnosti i/ili neke posebnosti koje su dovele do pisanja nekog teksta
3. knjiæevni kontekst cele biblijske knjige, kao i odreæenog odeljka te knjige
4. tekstualna skica neke celine, nekog odeljka u odnosu na celu knjigu
5. gramatiåke posebnosti kojima se prenosi neka poruka
6. posebno izabrane reäi i pojmovi koji prenose poruku
7. uporedni/paralelni odeljci

Ovih sedam pristupa åine tumaåenje odreæenog teksta. Ali, pre nego li ih detaljnije objasnim – kao praktiåne korake dobrog åitanja Pisma – dozvolite mi da vas podsetim na loåe metode koje svakako treba izbeñi. Zbog njih nastaju zabune i sukobi u razliåitom tumaåenju.

II. Pogreñni metodi tumaåenja

A. Ne uzimanje u obzir knjiæevnog konteksta biblijskih knjiga. Kod ovog pristupa se svaka reä i izjava Pisma koriste kao samostojeñi apsoluti, bez obzira na to åta je pisac hteo njima stvarno da kaæ. U teologiji se ovako nakaradno tumaåenje zove „proof-texting” – kada svoj stav podupireå Pismom.

B. Ne uzimanje u obzir istorijske okolnosti teksta i oslanjanje na nerealne, manjkave podatke i izvore koji nemaju niåta sa tekstom.

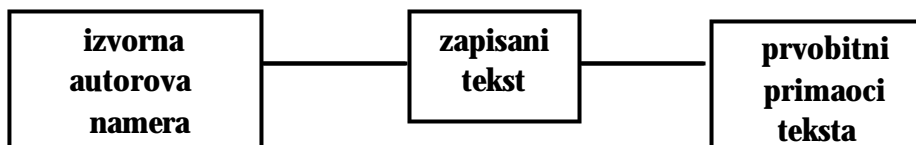
C. Ne uzimanje u obzir istorijske okolnosti teksta i baratanje istim kao da je reä o jutroånjim novinama napisanim iskljuåivo za nas danas.

Smernice dobrog biblijskog čitanja:

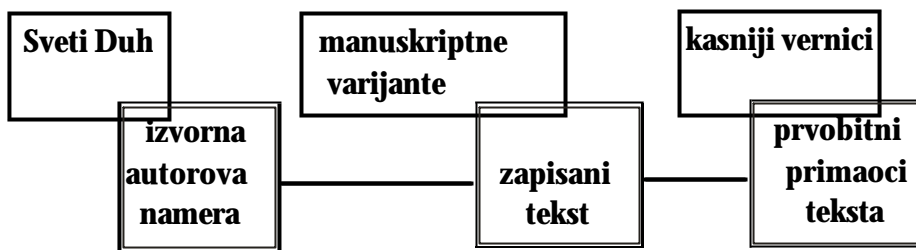
D. Ne uzimanje u obzir istorijske okolnosti teksta nametanjem simbolizma. Tada tekst dobija filozofsko-teološka značenja potpuno drugačija od onih koja su čuli njegovi prvi čitaoci i slušaoci.

E. Ne uzimanje u obzir izvornog značenja teksta kroz nametanje krutih doktrina, omiljenih dogmi ili savremenih trendova koji nemaju veze sa izvornim pišačevim motivima. To se najčešće dešava kod nametanja pristupa čitanja – Čta ovaj tekst znači za mene? Tako čitalac postaje isključiva mera tumačenja.

U pisanoj ljudskoj komunikaciji srećemo barem tri stvari:

Do skora su se svi načini čitanja usredsređivali oko ova tri elementa. Ali, kada je reč o Bibliji i njenoj jedinstvenoj nadahnutosti, treba dodati sledeće:

Tok tumačenja traži sve ove elemente. Moj pristup u ovom priručniku daje naglasak na autora i izvorni tekst. Ānim to svesno, upravo zbog gore navedenih zloupotreba: (1) produhovljavanja teksta i (2) „Čta-ovaj-tekst-znači-za-mene” čerećenja teksta. Zloupotrebe se mogu pojaviti na svim nivoima tumačenja. Zato uvek treba proveravati svoje mo tive, predubećenja, uhodane pristupe tekstu, izračenu potrebu za primenom. Ali, kako biti oprezan ako nema granica, nema pravila u

tumaåenju? Samo autorstvo nekog teksta i njegova struktura nam pruæaju sigurne vodilje pouzdanog tumaåenja.

Dakle, kako u svetlu navedenih loåih pristupa moæemo pouzdano i dosledno taåno åitati i tumaåiti Pismo?

III. Neki od naåina dobrog åitanja Pisma

Ovde ne æelim da govorim o posebnim naåinima tumaåenja pojedinih æanrova, tj. knjiaevnih vrsta. Rea je o opåtim hermeneutiåkim principima – principima tumaåenja koji vaæe za sve nadahnute tekstove. U ovom domenu preporuåujem odliåno åtivo Gordona Fija, „How to read The Bi ble For All Its Worth”, u izdanju kuåe Zondervan.

Pravila koja õu ovde isticati su upravo ona po kojima åitalac kao tumaå dozvoljava da mu sam Duh rasvetli tekst. Dakle, i Duh i tekst i åitalac åine jedno. Stalo mi je do toga da pomognem tumaåima da ne zavise iskljuåivo od drugih, velikih i poznatih tumaåa. Moåda znate izreku – „Biblija baca mnogo svetla na komentare”! Ne æelim ovim da omalovaåim veliki doprinos mnogih komentara, veõ da im odredim primereno mesto i upotrebu.

Moramo biti sigurni da naåe tumaåenje stvarno proizilazi iz teksta. Evo åta nam daje putokaz u tom smeru:

1. pisac teksta
  - a) istorijske okolnosti
  - b) knjiaevni kontekst
2. piååev izbor
  - a) gramatiåke strukture teksta – sintakse
  - b) savremena upotreba pojedinih reaåi
  - c) æanr/knjiaevna vrsta
3. naåe razumevanje
  - a) odgovarajuõih uporednih tekstova

U svakoj fazi tumaåenja moramo se ravnati po ovim pravilima. Sveto pismo je naåe jedino merilo verovanja i delovanja. Naålost – rekoh veõ ranije – hriååiani se ne slaåu oko uåenja Boåje Reaåi. I to je poraåavajuõe: tvrdimo da je u celini Bogo-nadahnuto, a onda se delimo oko toga åta nam i kako kazuje!

Smernice dobrog biblijskog čitanja:

Postoje četiri faze, četiri koraka čitanja Pisma:

A. Prva faza

1. Određenu biblijsku knjigu čitajte iz više prevoda, posebno onih koji potiču iz različitih prevodilačkih škola.
  - a) doslovni, tj. od-reči-do-reči prevodi
  - b) dinamični prevodi
  - c) slobodni – parafrazirani prevodi
2. Uočite glavni razlog pisanja, definišite temu.
3. Prepoznajte (ukoliko se to može) literalno jedinstvo teksta. Naime, koje rečenice i poglavlja iskazuju centralnu misao, temu.
4. Prepoznajte preovlađujuće žanr
  - a) u Starom zavetu:
    - (1) (jevrejsku naraciju, priču)
    - (2) (jevrejsku poeziju (Psalmi, mudrosni spisi))
    - (3) (jevrejska proročтва (proza i poezija))
    - (4) (zakon)
  - b) u Novom zavetu:
    - (1) (naracija, priča (Evanđelja, Dela))
    - (2) (porećenja Evanđelja)
    - (3) (pisma, tj. poslanice)
    - (4) (apokaliptični spisi)

B. Druga faza

1. Pročitajte iznova celu knjigu, ponovo izdvojite glavne teme i likove.
2. Skicirajte glavne teme i iskažite ih kratkim i sadržajnim rečenicama.
3. Uporedite to do čega ste došli sa svrhom čitavog svog tumačenja.

C. Treća faza

1. Još jednom pročitajte celu knjigu, ali ovoga puta jasno uočite istorijski kontekst i posebnosti koje su dovele do pisanja.
2. Nabrojite sve istorijske činjenice iz teksta:
  - a) pisac

Smernice dobrog biblijskog åitanja:

- b) vreme pisanja
  - c) primaoci
  - d) razlozi pisanja
  - e) kulturne posebnosti i njihov odnos spram svrhe pisanja
  - f) podaci o tada poznatim istorijskim liánostima i dogaæajima
3. Skicirajte odeljak koji prouãavate. Uvek pazite da se iz njega jasno vidi literalno jedinstvo odeljka. Samo tako moñi ñete da pratite izvorni piãæev naum i tok misli teksta.
4. Proverite istorijske odrednice pomoñu odgovarajuñih priruånika.
- D. Åetvrta faza
- 1. Åitajte odeljak u razliãitim prevodima:
    - a) doslovni, tj. od-reãí-do-reãí prevodi
    - b) dinamiãni prevodi
    - c) slobodni – parafrazirani prevodi
  - 2. Istraãite jeziãku, tj. gramatiãku strukturu:
    - a) Da li tekst ima izraze koji se ponavljaju (Ef 1:6, 12, 13)
    - b) ponavljaju li se gramatiãki oblici (Rim 8:31)
    - c) Da li ima u tekstu misaonih kontrasta
  - 3. Uoãite sledeñe pojmove:
    - a) posebne termine
    - b) neuobiãajene pojmove
    - c) vaãne gramatiãke oblike
    - d) posebno teãke reãí, pojmove, reãenice
  - 4. Potraãite odgovarajuñe uporedne odeljke
    - a) prepoznajte koji tekst najjasnije govori o temi koju prouãavate
      - (1) konsultujte knjige sistematske teologije
      - (2) upotrebite prevode Pisma sa uporednim stihovima
      - (3) upotrebite konkordance
    - b) Istraãite da li postoji tekst, odeljak, stih koji moæda stoji u potpunij suprotnosti sa temom vaãeg tumaãenja. Mnoge biblijske istine imaju svoju tzv. paradoksalnu stranu. I zato

Smernice dobrog biblijskog aitanja:

mnoge denominacije imaju silne probleme kada se podupiru poloviãnim stihovima. Poãto je aítavo Pismo Bogonadahnto valja teãiti ravnoteã u tumaãenju.

c) Potraãite sliãne izjave u samoj knjizi ili odeljku koji prouãavate, u tekstovima istog autora istog aãnra. Biblija je sama sebi najbolji tumaã jer ju je nadahnuo sam Bog.

5. Upotrebite pomoãnu literaturu kod provere istorijskih odrednica ili nekih drugih vremenskih posebnosti:

a) studijske Biblije

b) biblijske enciklopedije, reãnike, priruãnike

c) uvode u biblijske knjige

d) biblijske komentare (u ovom koraku premeravamo svoja otkriãa spram proverenih dostignuãia na polju tumaãenja).

IV. Primena tumaãenja Svetog pisma

Kada uradimo sve aito je potrebno da bismo razumeli biblijski tekst u njegovom izvornom znaãenju, tek tada treba da ga primenimo u svom aivotu, u naãoj kulturi. Zato vidim biblijski autoritet kao ispravno shvatanje aita je nadahnuti pisac rekao tada, u svoje vreme, i aita ta poruka znaãai sada, u naãe vreme.

Primena uvek mora da sledi pravilno tumaãenje. Nemoguãe je pravilno primeniti svetopisamska uãenja danas ako ne znamo aita su znaãila tada. Boãja reã ne sme da govori nama danas ono aito nikome nikada nije govorila.

U tome nas vodi pravilno skicirani odeljak (faza 3). Primena treba da sledi upravo odatle, a ne sa nivoa analize reãai. Jer, pojedine reãai imaju svoje znaãenje samo u celini, u kontekstu. Isto vaãi i za reãenice. Samo je autor teksta onaj koji je boãanski nadahnut. Mi ga sledimo jedino po prosvetljenju tog istog Duha. A to je iluminacija a ne inspiracija. Zato na izraze poput – „Tako kaãe Gospod” – imaju pravo samo biblijski pisci.

Dakle, primena se tiãe sveobuhvatne poruke tumaãenog teksta, s obzirom na njegovo – rekli smo – literalno jedinstvo i razvoj ukupne misli nekog odeljka.

V. Duhovna strana tumaåenja

Sve do sada sam govorio o logiåkom i tekstualnom procesu koji spada u tumaåenje i primenu. Ali, u duhovnom smislu sledeñe stvari su mi bile dragocene:

- A. Moli se za pomoñ Svetog Duha (1. Kor 1:26 do 2:16)
- B. Moli se za oproåenje i oåiåñenje od greha kojih si svestan (1 Jn 1:9)
- C. Moli se za veñu æelju za bogopoznanjem (Ps 19:7-14; 42:1)
- D. Primeni odmah sve åto si otkrio u svom prouåavanju
- E. Ostani ponizan i voljan da uaiå

Nije nimalo lako odraåti ravnoteæu izmeæu logiåkog procesa tumaåenja i duhovnog voæstva Svetog Duha. Meni su sledeñe reai pomogle u ovome:

A. „Izvrtnje Pisma”, od autora Dæmsa Sajera: „Prosvetljenje je neåto åto pripada svakoj osobi Boæjeg naroda, a ne samo nekakvoj duhovnoj eliti. Crkva ne poznaje povlaåtenu viåu kastu, nema tzv. „illuminate”, genijalce kojima pripada sve znanje. Duh je taj koji suvereno deli darove mudrosti, znanja i duhovnog razlikovanja. On ne daje grupici nadarenih ekskluzivno pravo da tumaåe njegovu Reå. Svaki vernik moæe i treba da se pouåava, da prosuæuje i razlikuje biblijska uåenja koja stoje i iznad onih koji su posebno nadareni za sluæbu tumaåenja. Saæto reåeno, kroz celu ovu knjigu sam æleo da istaknem – Biblija je Boæje istinito otkrivenje celom åoveåanstvu. Ona je krajnji autoritet u svemu o åemu govorimo, ali nije neka misterija koju ne bi mogli da razumeju ljudi svih kultura”. (str. 17-18)

B. U delu „Protestantsko tumaåenje Pisma”, na str. 75, Ber nard Ram ovako citira åuvenog Kjerkegora: „Prema Kjerkegoru vaæno je leksiåki, gramatiåki i istorijski tumaåiti Pismo. Ali, to nije prevashodno najvaæniji oblik njegovog åitanja. Åitati Pismo kao Boæju Reå znaai åitati ga sa ustreptaloånu i iååekivanjem, æivo razgovarajuñi sa Bogom. Åitati ga struåno i nauåno, egzegetski i akademski joå ne mora da znaai da ga åitamo kao poruku od Boga. Ko ga åita kao ljubavno Boæje pismo, taj ñe u njemu stvarno pronañi Boæju Reå.”

C. Autor Rouli u delu „Znaåaj Biblije”, na str. 19 piåe: „Nijedno intelektualno razumevanje Biblije, ma kako potpuno ne iscrpljuje njeno

bogatsvo. Svaki uvid doprinosi potpunijem razumevanju. Ali, najvažnije je kretati se ka duhovnim vrednostima. Samo duhovno blago aini ovu knjigu razumljivom. Åesto nam baã to duhovno razumevanje treba viãe od umnog. Duhovna stvarnost se prepoznaje na duhovan naain. Zato svakom uãeniku Reai i svakom tumaãu treba duhovna prijemljivost, aar traganja za Bogom i bogatstvima njegove Knjige, ukoliko viãe ponire u uãeno studiranje.”

VI. Metodi tumaãenja

Ovaj priruaik je osmiãljen da vam pomogne u sledeãem:

A. Svaka biblijska knjiga ima prigodan uvod, skicu. Setite se ovoga kada budete radili „fazu 3”.

B. Kontekstualni uvid vam se nudi na poãetku svakog poglavlja. To ñe vam pomoñi da vidite strukturu literalnog jedinstva teksta.

C. Setite se da podele na poglavlja i stihove nisu deo izvornog nadahnutog teksta. One se utvrøuju iz konteksta. Ali, kada uporeøujemo viãe savremenih prevoda (koji, rekosmo, pripadaju razliãitim prevodilaãkim aokolama), lakãe prodiremo u izvorne namere biblijskog autora. Svako poglavlje obraøuje jednu istinu. Zovemo je „srediãnjom/centralnom idejom teksta” ili „temom”. Tako uobliãena misao je kljuã pravilnog istorijskog i gramatiãkog tumaãenja. Najbolje je da niko nikada ne tumaai, ne pouaava i ne propoveda iz teksta koji je manji od jednog poglavlja! Ne zaboravimo, takoøe, da je svaki odeljak aivo vezan za prethodni i naredni odeljak. Zato je vaãna skica poglavlja cele biblijske knjige. Ona nam omoguãava da pratimo prirodni i logiãni sled izvornih misli biblijskog pisca.

D. Moj pristup je stih-po-stih timaãenje. Tu nema druge nego da sledimo autorove misli. A to znaai da pred sobom imamo:

1. literalni kontekst
2. istorijski i kulturni uvid
3. gramatiãku analizu
4. analizu pojedinih reai
5. odgovarajuñe uporedne odeljke/citate

Uvod u Prvu poslanicu Korinćanima

(ili: praktični saveti za crkvu u nevoljama)

Posebnosti ove poslanice

A. Najcitiranije pismo apostola Pavla u delima crkvenih otaca. To nedvosmisleno pokazuje autentičnost i važnost poslanice.

B. Muratoriev kanon (popis odobrenih biblijskih knjiga u Rimu, oko 200. god po Hristu), navodi ovu poslanicu kao prvo apostolsko Pavlovo pismo.

C. Pošto je ovo poslanica prepuna praktičnih saveta za život, apostol jasno pravi razliku između onoga što Gospod zapoveda, i onoga što on prepo ručuje. Naravno, i njegova su mišljenja nadahnutu Hristovim učenjem. Apostol veruje u nadahnutost i autoritet svojih saveta (7:25, 40).

D. Pavle daje dva principa crkvenog zajedništva. Prvi je lična sloboda svakog vernika. Drugi je međusobna odgovornost, zasnovana ne na Zakonu već na ljubavi. Oba principa su u srazmeri. Rast i zdravlje celog Tela – crkve su važniji od bilo kojih pojedinačnih potreba (12:7).

E. Prva Korinćanima – baš kao i Druga – daje nam direktan pogled u stanje novozavetne crkve: njenu strukturu, način života i rada, poruku. Naravno, ne zaboravimo da je ova crkva bilo posebno problematična, a moda samim tim i ne tako tipična.

Grad

A. Zimska putovanja brodom pored najjužnijih obala Grčke su izuzetno opasna. Bilo je veoma važno izabrati najkraći, a samim tim i najbezbedniji tok plovidbe. Korint je imao poseban položaj, na moreuzu istoimenog – korintskog zaliva, na međi Jadranskog i Egejskog mora. Bio je prava košnica dogođanja svih mogućih vrsta – mornaričkih, trgovačkih, vojnih. Grad je gajio nadaleko čuveni grnčarski i topioničarski zanat. U njemu je bio i veliki vojni centar. U Pavlovo doba Korint doslovno beše tačka spajanja kultura Istoka i Zapada.

Uvod u Prvu poslanicu Korinćanima

B. Grad je bio kulturni centar grčko-rimskog sveta. Ugođavao je dva puta godišnje sportske igre tog dela zemlje. Igre su počele 581. god. pre Hrista i održavale su se u Posejdonovom hramu. Jedino su im Olimpijske igre, održavane svake četvrte godine u Atini, bile takmac.

C. Korint je 146. god. pre Hrista bio uveličan u veliku pobunu protiv Rima. Osveta rimskog generala Luciusa Mumiusa je bila okrutna, pa je grad bio uništen, a sav grčki svet porobljen. Ipak, zbog izuzetnog strateškog značaja, grad je 46. – 48. god. pre nove ere. obnovio Julije Cezar. Postao je kolonija penzionisanih rimskih vojnika. Stalno se ugledao na veliki Rim u svemu, pa je 27. god. pre Hrista postao centar rimske provincije Ahaje. A celo područje je 15. god. nove ere, dobilo status carske provincije.

D. Akropolj se izdizao stotinak metara iznad starog dela grada. U njemu je dominirao Afroditin hram, zdanje poznato po svojih hiljadu obrednih prostitutki. Nazvati nekog Korinćaninom; reću mu da „korintuje od života”, značilo bi nazvati ga raskalašnim u svakom smislu. Aristofan je ozvaničio ovaj pojam (450 – 385 god.). Ovaj čuveni hram, kao i najveći deo grada, bio je razoren oko 150 godina pre Pavlovog dolaska, baš kao i 77. godine. U svakom slučaju, Afroditin kult je bio jedan od najmoćnijih u apostolovo vreme. Treba reći i to da je, posle okrutnog rimskog razaranja 146. god. pre Hrista, promenjen ceo duh grada. Pobjene ili porobljene grčke građane zamenili su penzionisani rimski vojnici i oficiri. Ova promena kulturne paradigme sa grčke na rimsku, važna je ključ u tumačenju Prve poslanice Korinćanima.

Pisac

A. Pavle je u Korint došao na svom drugom misijskom putovanju. O tome čitamo u Delima 18:1-21. Bog mu je dao moćnu viziju u kojoj mu je obećao da će mnogi poverovati u evanđelje, a da se samom apostolu niko ne može suprotstaviti (Dl 18:9-10).

B. Apostol je imao jasnu strategiju. Započinjao bi crkvu u velikim gradovima, da bi obrađeni trgovci, putnici, mornari i vojnici poneli dalje Radosnu vest. Tako bi je širili u svojim krajevima. Uvek bi crkva u nekom velikom gradu preuzimala delo evangelizacije svoje okoline.

Uvod u Prvu poslanicu Korinćanima

C. Pavle je u Korintu sreo svoje kolege po zanatu – braćani par – Akilu i Priskilu. Njih dvoje su 49. god. pod prisilom Klaudijevog edikta napustili Rim, zajedno sa svim drugim Jevrejima (Dl 18:2). Inače, apostol je u grad došao sam. Timotije i Sila su misionarili po Makedoniji (Dl 18:5). Za Pavla je to bio teški i obeshrabrujući period (Dl 18:9-19; 1 Kor 2:3). Ipak, u gradu je ostao čak godinu i po dana (Dl 18:11).

D. Kliment Rimski potvrđuje Pavlovo autorstvo poslanice, u svom pismu rimskoj crkvi (1 Klimentova 37:5; 47: 1-3; 49:5). Čak ni bibliografi savremenog kriticizma nisu nikada sumnjali da je Pavle autor ovog pisma.

Da tum

A. Vreme Pavlove posete Korintu datira kad i poseta imperatora Kaludija Delfima, kada je Galion postao prokonzul - namesnik. A to je od jula 51. do jula 52. god. (Dl 18:12-17). Pretpostavlja se da je apostol došao u grad između 49. i 50. god.

B. Vreme pisanja same poslanice datira se u sredini 50 - tih. Pavle piše iz Efesa, gde je proveo dve (Dl 19:10) ili tri godine (Dl 20:34).

C. Evo najverovatnije hronologije Pavlovih poslanica, prema teolozima F.F. Brusu i Mari Harisu, sa nekim manjim preinakama.

Knjiga	Vreme	Mesto(prema podacima iz Dela)	
1. Galatima	48.god	Antiohija	Dl 14:28; 15:2
2. 1. Solunjanima	50. god	Korint	Dl 18:5
3. 2. Solunjanima	50. god	Korint	Dl 18:5
4. 1. Korinćanima	55. god	Efes	Dl 19:20
5. 2. Korinćanima	56. god.	Makedonija	Dl 20:2
6. Rimljanima	57. god.	Korint	Dl 20:3
7-10. Zatvorska pisma			
- Kološanima	60-ih	Rim	Dl 28:30-31
- Efescima	60-ih	Rim	Dl 28:30-31
- Filemonu	60-ih	Rim	Dl 28:30-31

Uvod u Prvu poslanicu Korinćanima

- Filipljanima	62-63. god	Rim	Dl 28:30-31
11-13. četvrta misija			
- 1. Timoteju	63. god	Makedonija	
- Tit	63. god	pre Efesa (?)	
- 2. Timoteju	64-68. god.	Rim	

Primaoci pisma

A. Korinška je crkva bila tek rođena zajednica hrišćana paganskog porekla. I ona je, kao i ceo grad, bila tipična kosmopolitska mešovita rasa i kultura. I Sveto pismo i arheologija nam svedoče da je Korint imao i veliki sinagogu (Dl 18:4-8).

B. Grad je udomljavao i penzionisana vojna lica, posle dvadeset godina službe u rimskim trupama. Sta tus Korinta je bio zavidan – slobodan grad statusa; rimska kolonija i prestonica provincije Ahaje.

C. U samoj poslanici uočavamo nekoliko grupa vernika: (1) Grke intelektualce, veoma ponosne na svoje filozofsko nasleđe. Silno su se trudili da sa svojim starim idejama i sistemima venčaju hrišćansku ideju; (2) Rimska elita i dobrostojeći socijalni sloj; (3) Prozeliti jevrejstva, obraćenici koji su šuli evanđelje u sinagogi; (4) Robovi, kao najbrojniji članovi ove crkve.

Svrha poslanice

A. Apostol je šuo za probleme zajednice sa tri strane:

1. Iz kuće izvesne Hloje (1:11).
2. Iz pisma sa pitanjima, što su ga pisali sami vernici 7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1,12.
3. Iz lične posete Stefane, Fortunata, Ahaika (16:17). Moguće je da su pismo crkve apostolu doneli baš njih troje.

Teolog Mari Haris koristi podelu ove poslanice upravo na osnovu vesti koje je apostol primio o crkvi.

1. Usmeno obeveštenje iz Hlojinog doma je nadahnulo apostola na prva četiri poglavlja poslanice.

Uvod u Prvu poslanicu Korinćanima

2. Poseta predstavnika crkve (Stefane, Fortunata, Ahaika) nadahnula je 5. i 6. poglavlje.

3. Pismo sa pitanjima članova crkve nadahnulo je ostatak poslanice, od 7. do 16. poglavlja.

B. Crkva je otkrivena slušanjem nekoliko jakih govora, što je dovelo do neželjenog stranarenja na Pavlovu, Apolosovu, Petrovu, pa čak i Hristovu grupu (1.12). I to nije bila jedina podjela crkve. Posvetao su se i oko upotrebe duhovnih darova. Nažalost, jedna od glavnih stvari koja ih je delila, bio je Pavlov apostolski autoritet (To se posebno vidi u 2. Korinćanima).

Pavlove veze sa korinćanskom crkvom

A. Koliko je poslanica apostol napisao ovoj crkvi?

1. dve – 1. i 2. Korinćanima

2. tri, s tim da se jedna nije sačuvala

3. četiri, s tim da su dve poslanice izgubljene

4. neki moderni bibličari tvrde da u 2. Korinćanima postoje delovi barem još dva nepoznata pisma:

a. prethodno pismo (1 Kor 5:9) u 2 Kor 6:14-17:1

b. prekorno pismo (2 Kor 2:3-4,9; 7:8-12) u 2 Kor 10-13

5. pet, s tim da je odeljak 2 Kor 10-13 to peto pismo, poslano posle Timotijevog izveštaja povodom loših vesti iz crkve.

B. Smatra se da je treća teorija najverovatnija:

1. izgubljeno pismo (1 Kor 5:9)

2. 1. Korinćanima

3. pismo prekora, takođe izgubljeno (misaono integrisano u odeljak 2 Kor 2: 1-11; 7:8-12)

4. 2. Korinćanima

Uvod u Prvu poslanicu Korinćanima

C. Najverovatniji tok događaja

DATUM	POSETA	PISMO
50.-52. Pavlov drugi misijski put	a. Na svom drugom misijskom putu Pavle je ostao u Korintu 18 meseci (DI 18:1-11)	
52. god. Galion prokonzul - namesnik a.d. 52 (cf. Acts 18:12-17)		a. 1 Kor 5:9-11 naslućuje prethodno pismo sa temom nemorala u crkvi. Ono nije sauvano, osim ako nije integrisano, iz istih razloga u: (1) 2 Kor 6:14-7:1; (2) 2 Kor 2:3, 4, 8 kao epistolarni aorist
56. god. (proleće)	b. Apostol je došao za probleme u Korintu dok je boravio u Efesu. Došao je od: (1) Kloinih ukućana, 1 Kor 1:11 (2) Stefane, Fortunata, Ahaika, 1 Kor 16:17. Oni su mu od cele zajednice doneli pismo sa pitanjima.	
56. god. (zima) ili 57. god. (zima)		b. Pavle odgovara na njihova pitanja (1 Kor. 7:1,25;8:1; 12:1; 16:1,2) tako što piše ovo pismo. Timotije ima ga (1 Kor 4:17) donosi iz Efesa (1 Kor 16:8), jer sam nije mogao da im pomogne.

Uvod u Prvu poslanicu Korinćanima

	<p>c. Pavlova kratka i nemila poseta crkvi (nije zabeležena u Delima, 2 Kor 2:1). Nije bila uspešna, ali Pavle obećava da će se vratiti.</p>	
		<p>c. Pavle piše otkrovenje (2 Kor 2:3-4:9; 7:8-12). Kućnoj crkvi, i šalje po Titu (2 Kor 2:13;7:13-15). Ovo pismo nije sačuvano, osim ako nije na neki način integrisano u odeljak 2 Kor 10-13.</p>
	<p>d. Pavle želi da sretno Tita u Troadi, ali Tit nije došao. Zato apostol planira za Makedoniju (2 Kor 2:13; 7:5, 13), ili za Filipe</p>	
		<p>d. Pavle sreće Tita sa vestima iz Korinta. Želi da su prihvatili njegovo apostolstvo, piše im drugo pismo, sa iskrenim tonovima zahvalnosti (7:11-16). Pismo je Korinćanima doneo Tit.</p>
A.D. 57-58 (zima)	<p>e. Apostolova poslednja poseta Korintu je zabeležena u Delima 20:2-3. Istina, grad se ne pominje po imenu, ali se podrazumeva. Pavle je tu proveo zimske mesece.</p>	<p>e. Otkrovenje promena raspoloženja među poglavljima 1-9 i 10-13 objašnjava se od strane nekih bibličara kao dolazak novog talasa loših vesti iz Korinta. Verovatno povratak starih bunadara, a i pojava novih (F.F. Brus)</p>

Zaključci

A. 1. Korinćanima je Pavlovo pastorsko pismo crkvi koja grca u problemima. Zanimljiva je paralela ovog pisma i pisma crkvi u Galatima. Jednu te istu istinu evanđelja apostol dvojako izlaže, što je uslovljeno potrebama pojedine zajednice. Naime, sloboda, kao potreba galatske crkve, nije tema pisma korinćanskoj crkvi.

B. Ova poslanica spada u red evanđeoskih „kulturnih klasika” – tipično razmatranje većini istina u vrlo striktnom, vrlo definisanom istorijskom i kulturnom kontekstu. Zato i mi moramo da pazimo da ne pomešamo objavljenu istinu sa primenom te istine.

C. Ova poslanica će vas izazvati preko granica sopstvenih moći tumačenja Svetog pisma. Pomoćnici će vam da proverite svoje teološke postavke. Kao retko koje novozavetno pismo otvoriće vam prozore svećane Božje volje za naše vreme, dane u kojima živimo. Posebno za neke praktične stvari.

Skica poslanice

A. Uvod 1:1-9

1. pozdravi, 1:1-3
2. zahvalnost, 1:4-9

B. Problemi crkve, 1:10-6:20

1. crkvene frakcije, kao plod pogrešno shvaćenog autoriteta vođstva u zajednici, motiva i poruke (Pavle, Apolos, Petar), 1:10- 4:12.
2. skandalozni nemoral, 5:1-13
3. sudski sporovi, 6:1-11
4. sloboda hrišćana ograničena odgovornošću, 7:1-1-16:4

C. Pismo iz Korinta sa mnogim pitanjima, 7:1-1-16:4

1. seksualnost, 7:1-40
2. odnos paganske idolatrije i hrišćanske slobode, 8:1-11: 1
3. hrišćanska duhovnost i bogoslužje, 11:2-14:40
4. budućni događaji, s naglaskom na vaskrsenje, 15:1-58
5. pomoć matičnoj crkvi u Jerusalimu, 16:1-4

Uvod u Prvu poslanicu Korinćanima

D. Završne napomene

1. plan puta apostola i njegovih saradnika, 16:1-4
2. poslednje zahvalnosti i slavonslovlja, 16:13-24

Prvi krug čitanja

Ovo je tek vodič u tumačenju. Dakle, sami ste odgovorni za sopstveno tumačenje Pisma. Āinite to u svetlu objave koju imate. Vi, Sveto pismo i Duh Sveti – vi ste najvažniji u tumačenju. Ne morate sve da prepustite drugome.

Zato, pročitate ėljeni tekst odjednom. Odredite mu glavnu temu i iskažite je svojim rečima.

1. Tema čitavog odeljka ili biblijske knjige
2. Vrsta literature – ėanr

Drugi krug čitanja

Rekli smo da je ovaj udžbenik tek vaš vodič. Niko ne sme odlučiti umesto vas. Ne prepustite drugima ono što vi i Duh već imate u Pismu.

Zato, još jednom pročitate ėljeni odeljak. Skicirajte glavne pojmove i iskažite ih u jednoj rečenici.

1. tema prve literalne celine
2. tema druge literalne celine
3. tema treće literalne celine
4. tema četvrte literalne celine

1. Korinćanima 1

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”¹

A. Pavle pretresa probleme crkve (1:1-20)

Pozdrav 1:1-1:9

Podela u crkvi 1:10-31

Treći krug čitanja – sledeće izvorne pisane misli na nivou odeljaka i za ovaj krug vredi sve što smo kazali za prva dva – ono o našoj odgovornosti i vođstvu Duha. Elem, kada ste sami skicirali teme, uporedite ih sa gornjom delom prevoda E. Åarnića. Dakle, svaki odeljak ima jednu temu.

1. prvi odeljak
2. drugi odeljak
3. treći odeljak
4. ....

Tumačenje reči i izraza

---

¹ Iako sve podele, pa i ove nisu deo izvornog nadahnuća biblijskog teksta, odeljci su ključni za razumevanje izvorne pisane namere. To se posebno vidi kod najmodernijih prevoda. Svaki odeljak ima glavnu temu, istinu i poruku. Ona se uočava u svim prevodima. Koristite se svim raspoloživim prevodima na vašem jeziku. Bilo bi dobro uočiti koji od njih najviše odgovara vašoj podeli. Kako god, glavno je da ovo prvo uradite sami, a onda uporedite sa raspoloživim rešenjima. Tek kada razumete šta je pisac prvobitno rekao, tek tada možete reći da razumete Pismo. Od ovoga ne treba odustajati nikada jer će u protivnom cela poruka biti izvitoperena. Naravno, kada nešto od čitanog i tumačenog razumemo, to isto treba da primenimo i svakodnevno živimo.

1 Od Pavla, Božjom voljom pozvanog da bude apostol, i od brata Sostena

1 Kor 1:1

1:1 „Pavle,, Veñina Jevreja apostolovog doba je imala dva imena – jedno jevrejsko a drugo rimsko (Dl 13:9). Rodno Pavlovo ime je bilo Saul (Savle). Poput prvog izraelskog kralja, ãije je ime nosio, i Pavle je bio iz Venijaminovog plemena (Rim 11:1; Fil 3:5). Rimsko ime Pavle znaãi „mali,,. Moãda je reãa o: (1) sitnoj telesnoj konstituciji, ãto naglaãeno prenose nekanonski spisi drugog veka. Posebno je poznato delo „Pav lo va dela,, a najviãe poglavlje namenjeno Solunjanima, pod naslovom „Pavle i Tekla,,; (2) o njegovom skruãenom samoshvatanju, kao bivãeg krvnika hriããana i proginitelja crkve (1 Kor 15:9; Ef 3:8; 1 Tim 1:15); ili je reãa – i ãto je moãda i najverovatnije – (3) o imenu ãto su mu ga dali roditelji.

- **„pozvanog,,** Vidi posebnu temu koja sledi: „Pozvanje”

Posebna tema: Pozvanje

Bog uvek prvi ima inicijativu kada nas izabira, poziva, kada privlaãi vernike k sebi (Jn 6:44, 65; 15: 16; 1 Kor 1: 12; Ef 1:4-5,11). Ideja pozvanja – poziva, ima nekoliko teoloãkih naglasaka:

A. Greãnici su pozvani miloãnu Božjom kroz dovrãeno Hristovo delo, tako ãto ih Duh Sveti uvereva (*klaos*, Rim 1:6-7; 9:24, ãto misaono odgovara 1 Kor 1: 1-2 ; 2 Tim 1:9; 2 Pet 1: 10).

B. Greãnik poziva – zove Božje ime da bi bio spasen (*epikaleo*, Dl 2:21; 22: 16; Rim 10:9-13). Samu reãa Jevreji koriste kao jedan od idioma u slavljenju.

C. Vernici su pozvani da æive hristolikim æivotom (*klesis*, 1 Kor 1:26; 7:20; Ef 4: 1; Fil 3: 14; 2 Sol 1: 11; 2 Tim 1:9)

D. vernici su pozvani u sluãbu (Dl 13:2; 1 Kor 12:4-7; Ef 4: 1).

- **„apostol,,** Tipiãna grãka reãa – imenica i glagol – „poslati,, (*apostello*). Nekoliko je teoloãkih upotreba:

1. Rabini su apostolom nazivali svog zvaniãnog poslanika, ãto odgovara naãem pojmu ambasadora (2 Kor 5:20).

2. Evanđelja često ističu kako je Otac poslao Sina u svet (Mt 10:40; 15:24; Mk 9:37; Lk 9:48). Jovan pojam koristi u mesijanskom smislu (Jn 4:34; 5:24,30,36,37,38; 6:29,38,39,40,57; 7:29; 8:42; 10:36; 11:42; 17:3,8,18,21,23,25; 20:21). Naravno, Isus svoje učenike, u smislu poslanja zove apostolima (Jn 17:18; 20:21).

3. NZ sveobuhvatno zove učenike apostolima:

a) Dvanaesticu, kao najbliže Isusove učenike (Lk 6:13; Dl 1:21-22)

b) najbliže apostolove saradnike, pomagače:

* Varnava (Dl 14:4,14)

* Andronik i Junija (Rim 16:7)

* Apolos (1 Kor 4:6-9)

* Jakov, brat Gospodnji (Gal 1:19)

* Sila i Timotej (1 Sol 2:6)

* Tit (2 Kor 8:23)

* Epafrodit (Fil 2:25)

c) dar Duha za život crkve (1 Kor 12:28-29; Ef 4: 11)

4. Pavle koristi pojam u svojim pismima kao naziv službe koju mu je poverio sam Hrist (Rim 1:1; 1 Kor 1:1; 2 Kor 1:1; Gal 1:1; Ef 1:1; Kol 1:1; 1 Tim 1:1; 2 Tim 1:1; Tit 1:1).

- **„Božjom voljom”** Ovo je prvi u seriji Pavlovih iskaza o sopstvenom autoritetu (kao i „u ime našeg Gospoda Isusa Hrista”, st. 10).

Njegovo apostolstvo je jedna od ključnih tema poslanice, a posebno u drugom pismu korinćanskoj crkvi.

Isti uvod srećemo i u 2 Kor 1:1; Kol 1:1; 2 Tim 1.1. Pavle je imao duboko uverenje da ga je Bog pozvao da mu službi kao apostol. A sve je počelo objavom i obraćenjem na putu za Damask (Dl 9:22,26).

- **„Sosten”** Najverovatnije je reč o istom vođi jevrejske pozadine, koji se pominje u Dl 18:17, kada ga je rulja pretukla. Moguće je da je kasnije postao vernik i vođa zajednice. On je: (1) Pavlov saradnik; (2) pisar; (3) onaj koji obaveštava o stanju zajednice; (4) neko koga crkva dobro poznaje.

2 Božjoj crkvi u Korintu, posvećenima koji su u zajedništvu sa Hristom, pozvanima da budu sveti Božji narod, zajedno sa svima koji posvuda prizivaju našega Gospoda Isusa Hrista, njihovog i našeg. **1 Kor 1:2**

1:2 „crkvi” Poznati grčki izraz *ekklesia*. Sačinjen je iz dve reči – „iz” i „pozvani”, što daje poseban naglasak na božanski poziv promene, izlaska. Inače, reč je poznata iz svakodnevnog govora (Dl 19:32,39,41). Septuaginta je koristi kada opisuje „zajednicu” Izraela (Br 16: 3; 20:4). Tako postaje pojam za celokupni Božji narod, jer crkva vidi sebe kao nastavak, kao novi Izrael (Rim 2:28-29; Gal 6: 16; 1 Pet 2:5,9; Otk 1:6). Crkva ispunjava misiju sveta (Post 3:15; 12:3; Izl 19:5-6; Mt. 28:18-20; Lk 24:47; Dl 1:8).

Nekoliko je upotreba ovog pojma u Evanđeljima i delima:

1. sastanci gradskih vođa, Dl 19:32,39,41
  2. svekoliko Božji narod u Hristu, Mt 16:18 i Efescima
  3. lokalna zajednica Hristovih vernika, Mt 18:7; Dl 5:11 (u poslednjem stihu se misli na crkvu u Jerusalimu)
  4. izraelski narod u celini, Dl 7:38 (u Stefanovoj propovedi)
  5. hrišćani jedne oblasti, Dl 8:3 (Juda ili Palestina)
- **„Božjoj crkvi u Korintu”** Izraz koji nam daje dvojak poimanje crkve:

1. Crkva je skup vernika na jednom mestu, mesno okupljanje nanovo rođenih i krštenih hrišćana. Na više mesta NZ koristi pojam *ekklesia* baš u ovom smislu.
2. Crkva je sveopšte telo Hristovo. To vidimo u Mt 16:18 (prva NZ upotreba ovog, inače ne mnogo korišćenog pojma). U Dl 19:31 se misli na lokalni, mesni skup vernika u Judeji, Galileji i Samariji. Istu upotrebu imamo i u pismu Efescima, u poslanici koja je bila okružnica tamošnjih maloazijskih crkava (1:22; 3:10,21; 5:23-32).

Dakle, postoji jedno veliko duhovno telo svih vernika (neki su već kod Gospoda, neki još živi); Ali postoji i nebrojeno mnogo vidljivih lokalnih grupa tog nevidljivog sveopšteg tela.

- „**osvećenima**” Particip perfekt pasiva – sloaeni glagolski oblik koji prenosi moñnu ideju: Vernici su jednom posvećeni, ali se i dalje posvećuju Hristom kroz delo Duha Svetog (6:11). Pojam *hagiazos* dolazi od imenice *hagios* – sveti, i govori o nañoj posvećenosti, odvojenosti za Božiju službu. Pavle odmah – kao i u 3. stihu – istiaie nañ položaj u Hristu. Druga mesta NZ uglavnom naglaāvavaju nañ poziv da stremimo svetosti (Mt 5:48), kao neāto āto treba da osvojimo. Pavle æli odmah da ohrabri ovu podeljenu i bahatu zajednicu pozivom koji imaju, onim āto im je dano uprkos svih greha i promaāaja!

Posebna tema: Posvećenje

NZ jasno uai da svako ko se preda Hristu u pokajanju i veri postaje istog āasa opravdan i posvećen. Upravo je to ono novo u Hristu. Hrist nam daje svoju pravednost (Rim 4). Proglaāava nas pravednima i svetima. To je zadivljujuñe delo njegove milosti.

Ali, NZ jasno poziva sve vernike na āivot svetosti, na posvećivanje (Mt 5:48). Obe strane ove jedne istine poaivaju na dovrāenom Hristovom delu. Pozvani smo na hristolikost u verovanju i u delovanju svakodnevice. Spasenje je Božiji dar ali obavezuje ceo nañ āivot na svetost na delu.

darovana svetost

Dela 20:23; 26:18
 Rimljanima 15:16
 1. Korinćanima 1:2-3; 6:11
 2. Korinćanima 2:13
 Jevrejima 2:11; 10:10,14; 13:12
 1. Petrova 1:1

zadata svetost

Rimljanima 6:19
 2. Korinćanima 7:1
 1. Solunjanima 3:13; 4:3-4:7; 5:23
 1. Timoteju 2:15
 2. Timoteju 2:21
 1. Petrova 1:15-16

- „**u zajedniātvu sa Hristom**” („Posvećenima u Hristu Isusu”, SSP) Lep oblik lokativa (sfera prebivanja). Otac posvećuje vernike (Jn 17:7; 1 Sol 5:23) kroz Sina (1:1; Ef 5:26). I jedno i drugo imamo

zajedno u Jev 2:11. Inače, posvećenje ima svoju puninu u delu Svetog Duha (Rim 15: 16; 2 Sol 2: 13).

Ovo je Pavlov prepoznatljiv način oslovljavanja hrišćana. Primere za to imamo i u Ef 1:3,4,7,9,10,12,13. Apostol voli da istakne bliskost našeg zajedništva sa Isusom (Dl 17:28).

- **„pozvanima”** Particip prezenta. Kao što je Pavle pozvan za apostola, tako su i korinćanski vernici pozvani da budu sveti (Rim 1:7). Nekoliko stihova ovog poglavlja daje jak naglasak na doktrinu izabranja – st. 9,24,26,27,28. Naglašena je Božija inicijativa u spasenju, milosrđe iskazano u Isusovom pozivu. To se ogleda u predanoj molitvi, slavljenju i poslušnosti. Spasenje podrazumeva našu veru i pokajanje, kao odaziv na Božiji poziv, ali i veru koja traje i nakon obraćenja. Vidi posebnu temu u 1:1.
- **„sveti”** Grčki *hagios* je teološka paralela SZ pojmu svetosti, *kadoš*, koji takođe znači – biti odvojen za Božju službu (1 Kor 1:2; 2 Kor 1:1; Rim 1:1; Fil 1:1; Kol 1:2). Uvek se sreće u množini, osim jednom, u Fil 4:21. Ali i tu ima prizvuk zajedništva. Biti spasen znači biti deo zajednice zavetne vere, porodice verujućih, deo Hristovog tela.

Božiji narod je svet zato što mu je darovana, pripisana Hristova svetost (Rim 4; 2 Kor 5:21; Gal 3). Sam Bog nas je proglasio svetima (darovana svetost) i pozvao nas je da živimo sveto (zadata svetost). Opravdanje i posvećenje uvek idu zajedno!

Posebna tema: sveci

Rekli smo, „*hagios*” je grčka paralela jevrejskom „*kadeš*” za nekoga ili nešto što se izdvaja za ekskluzivnu Jahvinu namenu. To je smisao posvećenosti. Znamo da je Bog svojom prirodom i karakterom odvojen od sve tvorevine. On je savršeni pravećni nestvoreni duh. Po njemu se sve što postoji ravna i meri. On je transcendentni – onostrani, bitno Drugi i drugačiji, Sveti. Takav Bog je stvorio čoveka radi zajedništva. Ali, pad u greh (Post 3) je našinuo racionalnu i moralnu razvalinu izmeću tako svetog Boga i grešnog čovečanstva. Ipak, Bog je odlučio da obnovi sve stvoreno. Zato opet poziva k sebi ljude da budu sveti (Lev 11:44; 19:2; 20:7,26; 21:8). U veri obnavljamo zavetni odnos sa Bogom i odazivamo se pozivu da živimo sveto (Mt 5:48). To je moguće jer smo

potpuno prihvaćeni kroz Hrista. Oprošteno nam je zbog onoga što je on živeo i rađio, zbog onoga što Sveti Duh živi u našem umu i srcu. Paradoksalno ali istinito:

1. sveti smo jer nam je Hrist darovao svoju svetost
2. pozvani smo da živimo sveto zbog prisutnosti Duha

Dakle, vernici su „sveti” (*hagioi*) zbog (1) Očeve volje da tako bude; (2) zbog Hristovog dela; (3) prisutnosti Svetog Duha. Setimo se: u celom NZ ova imenica je u množini (čak i Fil 4:12, gde se jedino koristi u jednini, misli se na zajedništvo sa drugim vernicima). Biti spasen znači biti deo duhovne porodice, tela, žive granevine. Biblijska vera započinje ličnim odazivom, ali odmah dovodi do zajedništva drugih vernika. Svi smo duhovno obdareni (1Kor 12:11) da rastemo zdravo u Telu Hristovom – Crkvi (1Kor 12:7). Spaseni smo da slušamo. A svetost nam je familijarna odlika.

- **„zajedno sa svima koji posvuda,”** Pavle hoće da odmah napomene Korinćane da nisu sami, da su deo velike crkvene porodice. Zato nemaju pravo na privilegovane, neke posebne tretmane. I u verovanju i u delovanju moraju da se prilagode sveopćem Hristovom telu (4:17; 7:17; 11:16; 14:33).
- **„prizivaju našeg Gospoda Isusa Hrista”** Ovo je put kako se postaje Božje dete (Dl 2:21; 22:16; Rim 10:9-13), ali i način kako se slavi Gospod (SZ upotreba Božjeg imena, Post 4:26; 12:8; 26:25). Prezent particip naglašava korak po korak, čas za časom odnos sa Hristom (što odgovara Pavlovoj „u Hristu” teološkom konceptu), ali i našu voljnost.
- **„njihovog i našeg”** Još jedna slika sveopćteg jedinstva svih vernika i svih crkava. Isus je Gospod svake zajednice hrišćana, uključujući i korintsku. Apostol ovom množtvu priključuje i sebe i Sostena. Korinćani treba da znaju: (1) da su jedna od mnogih zajednica verujućih; (2) da je i Pavle deo te sveopće crkve, da je od njih i za njih!

3 „Milost vam i mir od Boga Oca našega i Gospoda Isusa Hrista,,

1 Kor 1:3

1:3 „Milost” Grčka su pisma obično počinjala rečju „pozdrav”, *charin*, sličnom rečju – *charis*. Ona za hrišćane dobija posebno značenje (Rim 1:7; 2 Kor 1:2; Gal 1:3 Ef 1:2; Fil 1:2; 2 Sol 1:2; Flm v. 3).

- **„mir”** Ako je *charis* klasičan grčki hrišćanski pozdrav, onda je *shalom* – mir, klasičan jevrejski pozdrav. Āalom znači mnogo toga, uglavnom se misli na blagostanje. Ali, ne samo kao odsustvo problema, već obilje dobra, napredak. Moguće je da apostol ovu ideju pozdravljanja crpi iz Br 6:25-26, gde su milost i mir zajedno. U teološkom smislu milost uvek donosi mir, ali i jedno i drugo izvire iz odnosa sa Hristom (u ličnom i zajedničkom odnosu).
- **„od Boga Oca našega”** Milost i mir dolaze i od Oca i od Sina. I gramatički ih povezuje u jedno – jedan predlog, dve imenice. Pisci NZ rado ističu Hristovo božanstvo (1 Sol 1: 1; 3:11; 2Sol 1:2,12; 2:16). Primena SZ božanskih titula na Isusa je takođe jedan od načina. To vidimo na primeru imenice Gospod, izraza „dan Gospodnji”. A sada, u st. 8 se ista misao iskazuje – „na dan našeg Gospoda Isusa Hrista” .
- **„Gospoda Isusa Hrista”** Hrist je grčki prevod jevrejskog *Mesiah* – Pomazanik. To je SZ titula onoga koga je Otac obećao kao izbavitelja, onog koji dovodi pravedno doba. Jer „Isusa” su prorekli anđeli, a dobilo ga je vitlajemsko dete (Mt 1:21). Sačinjeno je od dva imena: SZ imena JHVH, što je zaveto Božje ime; i od imena Osija – spasenje. Istog značenja je i ime Isus (Jozua, Joāua), što ga je nosio Nazarećanin, Marijin sin (Mt 1:16, 25; 2:1; 3:13,15,16). Imenica Gospod - *Kyrie* je prevod jevrejskog *Adon* – vlasnik, muš, gazda, gospodar. Jevreji su se plaćili da ne upotrebom svetog Božjeg imena JHVH krāiti zapovest. Zato su, kad god bi āitali Pismo, namerno pravili ovu zamenu. Pisci NZ nazivaju Isusa Gospodom, svesno ga izjednaćavajući sa Bogom SZ:

4 Uvek zahvaljujem Bogu za vas zbog Božje milosti koja vam je data po Isusu Hristu. 5 Jer po njemu ste se u svemu obogatili, u svakoj vrsti govora i znanja. 6 Tako se i svedoštvo Isusa Hrista utvrdilo među vama, 7 te ne oskudevate ni u jednom duhovnom daru, dok čekate da Gospod naš Isus Hristos bude otkriven. 8 On će vas učiniti postojanima do kraja, da budete besprekorni na dan našeg Gospoda Isusa Hrista. 9 Veran je Bog koji vas je pozvao u zajedništvo sa njegovim Sinom, Isusom Hristom, našim Gospodom.

1 Kor 1:4-9

1:4 „Uvek zahvaljujem Bogu za sve” Klasičan prezent indikativ kojim se iskazuje trajna radnja. Ceo odeljak naglašava apostolovu iskrenu zahvalnost za ono što je vredno u ovoj problematinoj crkvi. Naravno, ljubaznost je kulturološki elemenat početaka tadašnjih pisama. Ali, s druge strane, 2. Korinćanima nema ovakav uvod, kao ni poslanica Galatima.

Dva velikoslovna grčka manuskripta (N, B) izostavljaju prisvojnu zamenuci „mom” („...mom Bogu” – SSP, Åarniñ, ... op. prev.). S druge strane prepisi poput Ofp61, N,2, A, C, D, F, G, baš kao i Vulgata, Sirijski, Koptski i Jermenski prevod naglašavaju „mom/svome Bogu”.

Posebna tema: Zahvalnost

1. Uvod

A. Ispravni stavovi vernika prema Bogu:

- a) Izvor naše zahvalnosti Bogu kroz Hrista

2. Korinćanima 2:14

2. Korinćanima 9:15

Kološanima 3:17

- b) Pravi motivi naše slušbe Bogu, 1Kor 1:4

- c) Zahvalnost caruje u Nebu

Otkrivenje 4:9

Otkrivenje 7:12

Otkrivenje 11:17

d) Zahvalnost ispunjava naš život

Koloćanima 2:7

Koloćanima 3:17

Koloćanima 4:2

2. Sveto pismo

A. Stari zavet

a) Dve osnovne reči:

jadah – slava

todah – zahvaljivanje. Najčešće se koristi kod ertvovanja.

(2Dn 29:31; 33:16)

b) Da vid je poverio Le vite ovoj službi. Solomun također, baš kao i Jezekeja, Nemija:

1. Dnevnika 16:4,7,41

1. Dnevnika 23:30

1. Dnevnika 25:3

2. Dnevnika 5:13

2. Dnevnika 7:6

2. Dnevnika 31:2

Nemija 11:12

Nemija 12:24, 27, 31, 38, 46

c) Psalmi su zbirka slavopoja i slavoslovlja Izraela: zahvalnost Jahvi za njegovu zavetnu vernost

Psalam 197:8

Psalam 103:1

Psalam 138:2

zahvalnost kao deo bogoslužnja u Hramu

Psalam 95:2

Psalam 100:4

zahvalnost uz prinošenje ertava

Psalam 26:7

Psalam 122:4

zahvalnost za Jahvina dela

oslobođenje od neprijatelja

Psalam 7:17

Psalam 18:49

Psalam 28:7

Psalam 35:18

Psalam 44:8

Psalam 56:4

Psalam 79:13

Psalam 118:1, 21, 29

Psalam 138:1

zahvalnost za oslobođenje iz zatvora (metafora) Ps 142:7

zahvalnost za spasenje od smrti

Psalam 30:4, 12

Psalam 86:12-13

Isaija 38:18-19

zahvalnost što je Bog porazio neprijatelje i uzdigao
pravednike

Psalam 52:9

Psalam 75:1

Psalam 92:1

Psalam 140:13

zahvalnost za oproštenje

Psalam 30:4

Isaija 12:1

zahvalnost za brigu

Psalam 106:1

Psalam 111:1

Psalam 136:1, 26

Psalam 145:10

Jeremija 33:11

B. Novi zavet

a) Glavni izrazi za zahvalnost:

eucharisteo (1Kor 1:4,14; 10:30; 11:24; 14:17,18; Kol 1:3,12; 3:17)

eucharestos (Kol 3:15)

eucharistia (1Kor 14:16; 2Kor 4:15; 9:11,12; Kol 2:7; 4:2)

charis (1Kor 15:57; 2Kor 2:14; 8:16; 9:15; 1Pet 2:19)

- b) Isusov primer
  - zahvalnost Bogu za hranu
  - Lk 22:17,19 (1Kor 11:24)
  - Jn 6:11,23
  - zahvalnost za usliãenu molitvu, Jn 11:41
- c) Drugi primeri zahvalnosti
  - za Hrista, Boãiji dar, 2Kor 9:15
  - za hranu
  - Dl 27:35
  - Rimljanima 14:6
  - 1. Korinćanima 10:30; 11:24
  - 1. Timotiju 4:3-4
  - za izleãenje, Lk 17:16
  - za mir, Dl 24:2-3
  - za izbavljenje od opasnosti
  - Dela 27:37
  - Dela 28:15
  - za sve okolnosti, Fil 4:6
  - za sve ljude, posebno za voãe, 1 Tim 2:1
- * drugi oblici zahvalnosti
- * to je Boãija volja za sve vernike, 1Sol 5:18
  - to je odlika Duhom ispunjenog aivota, Ef 5:20
  - nezahvalnost je greh
- * Luka 17:16
- * Rimljanima 1:21
- * zahvalnost je protivotrov greha, Ef 5:4
  - d) Pav lo va zahvalnost
  - Njegov blagoslov za crkvu
  - Rimljanima 1:8
  - Koloãanima 1:3-4
  - Efescima 1:15-16
  - 1. Solunjanima 1:2
  - za milost

1. Korinćanima 1:4
2. Korinćanima 1:11; 4:15
- za prihvatanje evanđelja, 1Sol 2:13
- za zajedništvo u širenju evanđelja, Fil 1:3-5
- za rast u milosti, 1Sol 1:3
- za svest o izabranju, 2Sol 1:13
- za duhovne blagoslove, Kol 1:12; 3:15
- za slobodu davanja, 2Kor 9:11-12
- za radost zbog novih vernika, 1Sol 3:9

Pavlova lična zahvalnost

- za to što je vernik, Kol 1:12
- za oslobođenje iz okova greha, Rim 7:25; 2Kor 2:14
- za poštovan rad za dobro drugih, Rim 16:4; 2Kor 8:16
- za neke stvari koje se nisu dogodile, 1Kor 1:14
- za lični duhovni rast, 1Kor 14:18
- za duhovni rast prijatelja, Flm 4-5
- za snagu u službi, 1 Tim 1:12

3. Zaključak

A. Zahvalnost je naš osnovni odgovor na Božje spasenje. Ona je više od usmenog izražaja. Zahvalnost je našin život.

B. Zahvalnost na svemu je odlika zrelog života (1Sol 5:13-18).

C. Zahvalnost je bitna tema i SZ i NZ. A tema našeg života?

- **„zbog Božje milosti koja vam je data po Isusu Hristu”** Pavle koristi svaku priliku da naglasi da sve što Korinćani jesu, jesu samo zbog milosti Božje. Hristovo delo je uzrok njihove promene a ne oni sami po sebi (particip aorista, kao i u Ef 2:8-9). Ovaj fokus im je preko potreban, kako bi se oslobodili svakog ponosa: (1) obdarene duhovne vođe; (2) vernici koji imaju darove; (3) intelektualci jake grčke pozadine; (4) privilegovani rimski građani.

1:5 „Jer po njemu ste se u svemu obogatili” Aorist indikativ koji odgovara teološkom naglasku prethodnog stiha (milost darovana u Hristu). Naime, iza svih glagola u odeljku st. 4-9 stoji Bog. On svojim daje sve što im je potrebno.

Pavle više koristi varijacije pojma punina – „u svemu”, „u svakoj” – jer se Bog savršeno brine za potrebe svoje dece – unutrašnje i spoljašnje potrebe našeg bića.

- **„u svakoj vrsti govora i znanja”** Prevodilac Filips ovde kaže – „od reči na svom jeziku, pa do razumevanja u svom srcu”. Reči i znanje su posebno važni za intelektualno bahate Grke (gnostička jeres). Načelost, ovaj se ponos primio i u krilu korinćanske mlade zajednice (13:1-3). Umesto da veličaju Darodavca, Korinćani su se hvalili darovima. U hrišćanima nema mesta bilo kakvoj oholosti (Ef 2:9). Vidi posebnu temu: „Hvalisanje”, u 5:6.

Znanje, tj. mudrost koju apostol pominje nije ni akademska, ni teoretska, već znanje duhovne istine po kojoj se živi (st. 8-10; Rim 14:1-15:13). Ljudsko znanje izgrađuje čoveka, ali Božije znanje ga oplemenjuje, daje mu mir i sklad za hrišćansko zajedništvo. O, koliko nam je samo potreban dar ovakvog znanja danas u crkvi!

1:6 „Tako se svedočanstvo Isusa Hrista” Apostolsko propovedanje evanđelja u sili Duha obogatilo je Korinćane duhovnim darovima. Od Očevog srca nam, kroz Hrista, dolaze svi blagoslovi. Samo treba imati otvoreno i zahvalno srce.

- **„utvrdilo među vama”** Grčki *bebaios* ima trojako značenje:
  1. nešto tvrdo, sigurno, pouzdano kao oslonac (Rim 4:16; 2 Kor 1:7; Jev 2:20; 3:6,14; 6:19; 2 Pet 1:10,19).
  2. procesu kome se nešto ozvaničava pouzdanim (Rim 15:8; Jev 2:2).
  3. pravna garancija, na osnovu koine papirusa iz 1. veka, pronađenog u Egiptu.

Pavle naglašava Božiju silu među Korinćanima, iskazanu kroz duhovne darove. Moguće je da se misli i na druge manifestacije Duha, jer je ovo već drugi aorist pasiv, paralelan sa onim u 5. stihu (baš kao i u 4.). Možda se misli na delo Duha u njihovom obraćanju.

- **„te ne oskudevate ni u jednom duhovnom daru”** Dar – *charisma*, pojam nastao iz imenice milost – *charis*, što naglašava da su duhovni darovi od Boga dani za zajedničko dobro (12:7,11). Oni proslavljaju Hrista, čak niti Duha, a još manje slave hrišćane kao pojedince (gl. 12-14). Korinćani su imali sve darove koji su im bili potrebni, baš

kao i svaka zajednica (st. 5). Bog se raskoãno brine (to je naglaãeno dvostrukom negacijom) za svoj narod kroz sluãbu Duha. I to ñe trajati sve dok se Hrist ne vrati.

- **„dok æekate”** Pojam koji oznaãava: (1) neoãekivani buduñi dogaãaji (Jev 10:13; 1 Pet 3:20); (2) priãeljkivanje buduñeg dogaãaja (Rim 8:19,23,25; Fil 3:20; Jev 9:28). Prevodioci se sluæe i jednim i drugim reãenjem („æeljno iãækujete” SSP, op. prev.).
- **„da Gospod naã Isus bude otkriven”** Poznati grãki pojam *apochalupsis*. Najæeãne se prevodi kao „otkrivenje”. Osnovno znaãenje je – „skloniti zavesu i razotkriti neãto”. Poslednja NZ knjiga nosi upravo ovaj naziv. No, i ovde se misli na Hristov povratak (st.8)
- **„On ñe vas uãiniti postojanima do kraja”** Rekli smo, u odeljku st. 4-9, svi pasivni glagolski oblici upuñuju na Gospoda kao jedinog aktera svega. Neki tumaãi smatraju da je „On” prvi put poistoveñen sa Hristom. Ali, zbog celine bolje je zamenicu pripisati joã jednom Ocu, jer se radi o istoj misli – Bog se brine i vodi do kraja.
- **„Postojanost”** se pominje u st. 6 („utvrdilo”). Crkvi je potrebna stabilnost, doslednost bez kolebanja. Upravo je to jedan od kljuãnih ciljeva aitave poslanice. Evanæelje je potvrãeno (st. 6) i uz Boãiju pomoñ ñe se i nadalje potvrãivati (st.8). Recimo, u 2 Kor 2:8, Pavle traã isto za ljubav ovih hriããana prema njemu. Pismo nam otkriva dve, naizgled neusaglasive istine o naãem odnosu prema Bogu: (1) Bog æeli veãan, zavetni odnos. A to traã sa naãe strane pokajanje i veru kao odaziv, ali i kao trajni odgovor. Pozvani smo da negujemo taj odnos; (2) S druge strane smo veãno sigurni u Boãjoj vernosti (Jn 6:37,39; 10:28; Rim 8:38 -39). Veãna sigurnost i istrajnost su dve strane jedne biblijske istine (Ef 2:8-9,10; Fil 2:12-13). I jedno i drugo su deo naãeg zavetnog odnosa sa Bogom.
- **„besprekorni”** vidi Posebnu temu koja sledi

Posebna tema: neporočnost, besprekornost, nevinost

A. Uvodne napomene

1. Ovi pojmovi opisuju prvobitno stanje áoveáanstva, odmah po stvaranju (Edenski vrt, Post 1).
2. Greh i bunt su prekinuli stanje nepomuñenog zajedniátva (Post 3).
3. Áovek (i muákarac i æena) æude za obnovom tog zajedniátva, jer su stvoreni po Boæjem obliáju (Post 1:26-27).
4. Bog se na viæe naáina ophodio sa posrnulim áovekom:
  - a) poboæne voæe (Avram, Mojsije, Isaija, ...)
  - b) ærtveni sistem (Lev 1 do 7)
  - c) primeri vere (Noa, Jov)
5. Bog je poslao Mesiju
  - a) on je puno otkrivenje Boæje
  - b) on je savræena ærtva za grehe
6. Hrišćani su potpuno opravdani
  - a) legalno kroz Hristovu darovanu pravednost
  - b) progresivno kroz delo Duha
  - c) posvećenje, tj. hristolikost im je krajnji cilj (Rim 8:28-29; Ef 1:4), povratak davno izgubljene bogolikosti Adama i Eve
7. Nebo je stvarnost obnove edenskog savræenog zajedniátva. Ono je „novi Jerusalem”, mesto Boæjeg prebivaliáta (Otk 21:2) na obnovljenoj zemlji (2Pet 3:10). Tako Pismo zapoáinje i zavræava istom temom:
  - a) intimnim zajedniátvom s Bogom
  - b) u okruæenju vrta (Post 1 do 2 i Otk 21 do 22)
  - c) ispunjenjem proroátva, zajedniátvom sa æivotinjama (Isa 11:6-9).

B. Stari zavet

1. Mnogo je SZ reáí koji opisuju pojmove bezgreánosti, savræenstva, nevinosti itd. Teáko bi bilo ovde sve ih predstaviti.
2. Ipak, evo nekoliko takvih pojmova, prema delu „Sinonimi Starog zaveta”, Rob ert Girdleston:
  - a) *áalom*

b) *tamam*

c) *kalah*

3. Septuaginta (Biblija rane crkve) prevodi mnoge od tih reči na koine grčki, jezik Novog zaveta.

4. Ključni koncept se tiče ætvenog sistema:

a) *amomos* (Izl 29:1; Lev 1:3,10; 3:1,6,9; Br 6:14; Ps 26:1,11)

b) *amiantos* i *aspilus* takoæe imaju kultski prizvuk

C. Novi zavet

1. Zakonski koncept

a) jevrejski kultski koncept, *amomos* (Ef 5:27; Fil 2:15; 1Pet 1:19)

b) grčki zakonski koncept (1Kor 1:8; Kol 1:22)

2. Hrist je *amomos* - bezgrešan, neporočan i nevin (Jev 9:14; 1Pet 1:19)

3. Hristovi sledbenici su pozvani da ga oponašaju (*amomos*) (Ef 1:4; 5:27; Fil 2:15; Kol 1:22; 2Pet 3:14; Juda 24; Otk 14:5).

4. Koncept koji se koristi za crkvene voæe:

a) *anegkletos*, „besprekorni” (1Tim 3:10; Tit 1:6-7)

b) *anepileptos*, „neporočan, bez zamerke”, kao i „bez mane” (1Tim 3:2; 5:7; 6:14; Tit 2:8).

5. Pojam *amomos* – neporočan se koristi još za:

a) Hrista (Jev 7:26)

b) hrišćansko nasleæe (1Pet 1:4)

6. Pojam „celovitosti” – *holokleria* (Dl 3:16; 1Sol 5:23; Jak 1:4)

7. Pojam „bez mane”, kao nevinost koja dolazi po *amemptos* (Lk 1:6; Fil 2:15; 3:6; 1Sol 2:10; 3:13; 5:23).

8. Pojam „bez povoda za ukor”, takoæe osiguran po *amemptos* (1Pet 3:14)

Pojam „neukaljan”, „neoskvrnjen”, takoæe se koristi u odeljcima koji imaju neki od napred navedenih izraza (1Tim 6:14; Jak 1:27; 1Pet 1:19; 2Pet 3:14).

D. Zavidan broj jevrejskih i grčkih reāi za ovaj pojam nesumnjivo pokazuje njegovu važnost. Bog se pobrinuo za našu nasuānu duhovnu potrebu kroz Hrista i poziva nas da budemo poput njega. Mi smo proglašeni „opravdanim”, „neokaljanim” kroz Hristovo delo. U njemu smo na svemu njegovom. „... hodimo u svetlosti, kao āto je on sam u svetlosti” (1Jn 1:7). „Æivite dostojno svoga pozvanja” (Ef 4:1,17; 5:2,15). Isus je obnovio Boāji lik u nama. Zajedniātvo sa njim je sada moguēe, ali ne zaboravimo da Bog æeli sebi narod koji ñe odraāvati njegov karakter, kao āto je āinio i Hrist. Nismo pozvani ni naāta manje od svetosti (Mt 5:20,48; Ef 1:4; 1Pet 1:13-16). Jer, Boāja svetost nije stvar sudske de bate veñ svakodnevice!

- **„na dan naēeg Gospoda Isusa Hrista”** NZ pisci „dan Gospodnji” poistoveñuju sa Drugim Hristovim dolaskom. Jer, Isus je veāni Logos, on je Jahvina Reā – stvaralaāka, otkupiteljska i sudijska.

1:9 „Veran je Bog” Vernost je pojam koji nam uz SZ dolazi iz slika „tvrđih stena”, neāega āto je jako, sigurno. Tako je dobijena prelepa metafora neāega āto je u naāoj svesti vredno pouzdanja, oslonca. Pojam se uvek koristi kada se opisuje Bog, a nikada āovek ili ogrehovljeno āoveāanstvo (Pnz 7:9; Ps 36:5; 40: 10; 89: 1,2,5,8; 92:2; 119:90; Isa 49:7; Rim 3:3; 1 Kor 10:13; 2 Kor 1:18; 1 Sol 5:24; 2 Tim 2:13). Naēe je pouzdanje u Gospoda a ne u āoveka! Samo na njegovoj vernosti poāiva njegov zavetni odnos sa nama. Nije naāa vera u njega toliko važna koliko njegova vernost prema nama! Vera sama po sebi nikoga ne spasava. Milost nas spasava, a nju prihvatamo verom (Ef 2:8-9). Isto tako, naglasak Pisma nikada nije na koliāini naēe vere (Mt 17:20), veñ na njenom objektu (Isus). Naāa jedina nada je u nepromenljivosti karaktera naēeg Gospoda koji nas je pozvao i obeñao nam veāni æivot (Mal 3:6; 2 Kor 1:20).

Verom prihvatamo besplatni Boāji dar u Hristu (Rim 3:22,25; 4:5; 6:23; 9:30; Gal 2: 16; 1 Pet 1:5). Āovek je pozvan da odgovori (poāetnom verom i trajnom verom) na ovaj dar, na ponudu oproātenja u Boājem Sinu (Jn 1: 12; 3: 16-17,36; 6:40; 11 :25-26; Rim 10:9 -13).

Bog se āoveāanstvu izgubljenom u grehu obratio preko svog Zaveta. A to znaāi da je prvi iskoraāio prema nama (Jn 6:44,65). On je propisao

plan, granice, naâin spasenja (Mk 1:51; Dl 20:21). Naâa je uloga da verom prihvatimo ponuæeno spasenje, kao njegovu zavetnu ponudu. To âinimo kada se pokajemo i prvi put poverujemo u Hrista; ali i kada u toj istoj veri istrajavamo, sluæimo Bogu, slavimo ga, uporno æivimo za njega.

- **„koji vas je pozvao”** Joâ jedan naglasak boæanskog izbora korinćanskih vernika (1:2,9,24,26; Dl 18:9).
- **„u zajedniâtvo sa njegovim Sinom”** Grâki *koinonia* uvek naglaâava uâeãne u neâemu, zajedniâtvo. Otac nas je pozvao u jedinstvo sa njegovim Sinom. Trajno nas je prigrlilo, ali nas uvek poziva da mu se predamo (darovana i zadata svetost, vidi Posebnu temu u 1:2). Konaâni cilj vere i hriâãanskog æivota je naâa hristolikost (Rim 8:29; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10).

Promena æivota, promena ponaâanja je æivi dokaz da smo spaseni, da smo susreli Hrista (Poslanica Jakovljeva i 1. Jovanova). A spaseni smo samo miloãnu po veri, nipoãto po naâim delima (Ef 2:8-10)! Spaseni smo da bi sluæili Bogu (Rim 6:11)! Vera bez dela je mrtva, baã kao i dela bez vere (Mt 7:21-23; Jak 2: 14-26). Konaâni Oâev cilj je da budemo „sveti i bez mane” (Ef 1:4).

Pavle je æesto bio napadan zbog svog „preslobodnog evanæelja”. Mnogima se âinilo da tako poziva na razuzdan æivot. Evanæelje bez jakog moralnog zakona vodi u zloupotrebu? Ali, evanæelje je slobodno u Boæijoj milosti. Ono je vest o dovrâenom Hristovom delu na krstu; o sluæbi Duha Svetog njegovom narodu. Ali, baã zato evanæelje zahteva primeren odgovor. U prvom redu zahteva kajanje, i to ne samo ono poâetno – obraãeniãko – veã trajno. Sloboda donosi poboænost a ne raskalaãnost. Kontradiktorno je to: slobodno evanæelje nas koãta najodgovornijih i odluka koje traju. To su dva pola jedne duhovne stvarnosti koja nas usprkos ove protivreãnosti treba draãti u dijalektiãkoj ravnoteæi.

- **„sa njegovim Sinom”** Isus kao Sin Boæiji je stalna tema Pavlovih spisa (Rim 1:3,4,9; 5: 10; 8:3,29,32; 1 Kor 1:9; 2 Kor 1:19; Gal 1: 16; 2:20; 4:4,6; Ef 4:13; Kol 1: 13; 1 Sol 1:10). On je Sin koji prevazilazi vreme i donosi veãnost (Jev 1:2; 3:6; 5:8; 7:28). Nikada nije bilo vreme da Isus nije bio Oâev Sin. Njegovo raspeãe, vaskrsenje i

vaznesenje samo istiaju i veliaaju njegovo prapostojanje i slavu pre utelovljenja.

10 Molim vas, braño, u ime naæg Gospoda Isusa Hrista, da svi isto govorite i da ne bude podele meou vama, nego budite potpuno sjedinjeni istim razumom i istim miäljenjem. 11 Naime, obaveäten sam o vama, braño moja, od Hlojinih, da su svaoe meou vama. 12 Mislim na to äto svaki od vas govori: „Ja sam za Pavla”, „Ja sam za Apolosa”, „Ja sam za Petra”, „A ja sam za Hrista.” 13 Zar se Hristos podelio? Ili, da nije Pavle raspet za vas? Ili, zar ste u Pavlovo ime kräteni? 14 Hvala Bogu äto nikog drugog od vas nisam krstio, osim Krispa i Gaja, 15 inaæe biste mogli da kaæete da ste u moje ime kräteni. 16 Da, krstio sam joäi Stefanine ukuñane. Pored toga, ne znam da li sam krstio koga drugog. 17 Hristos me, naime, nije poslao da krätavam, nego da propovedam Radosnu vest, i to ne reäima ljudske mudrosti, da Hristov krst ne bi izgubio svoju silu. 1 Kor 1:10-17

1:10 Apostol zapoäinje novu temu, novo poglavlje svog pisma.

- **„Molim vas”** „Zaklinjem vas” (SSP; Stefanoviñ) Izraz u kome ima i molbe i zapovesti. Sledi poziv za pristojan äivot prepun autoriteta. Pavle äesto „zaklinje”, „moli” (1 Kor. 1: 10; 4: 16; 16:15; 2 Kor 2:8; 5:20; 6:1; 10:1; 12: 1,8; 15:30; Ef 4:1; Fil 4:2; 1 Sol4: 10; 1 Tim 1:3; Flm vv. 9-10). Vidi punu beleäku u 2 Kor 1:4-11.
- **„braño”** Takoæe vrlo äesta imenica kod Pavla. Makar da ima za njih i teäke reäi prekora, oni su za njega i dalje braña i sestre u Hristu. Äesto je ovo oslovljavanje otpoäinjanje nove teme, ali u ovoj poslanici ima istinski prizvuk duhovnog jedinstva: crkve i apostola; ove crkve i drugih crkava.
- **„u ime naæg Gospoda Isusa Hrista”** Pozvati se na neäije ime u jevrejskoj svesti uvek se tiaæe karaktera i autoriteta osobe koja nosi to ime. Zato prevodilac Filips ovde dobro parafrizira – „svim onim äto vam znaäi ime naæg Gospoda Isusa Hrista”.

Posebna tema: Ime Gospodnje

Izraz „u ime našeg Gospoda Isusa Hrista” je tipičan za NZ. U sebi nosi prisustvo i delovanje svete Trojice u crkvi. Naravno, ovo nije magijska formula, već iskreno pozivanje na Božiji karakter.

Najvažnije se misli na Isusa kao na Gospoda (Fil 2:11). Upotreba:

1. ispovest obraćenika, iskaz vere u Isusa kod krštenja (Rim 10:9-13; Dl 2:38; 8:12,16; 10:48; 19:5; 22:16; 1 Kor 1:13,15; Jak 2:7).
2. oslobođenje od zlih sila (Mt 7:22; Mk 9:38; Lk 9:49; 10:17; Dl 19:13)
3. ozdravljenja (Dl 3:6,16; 4:10; 9:34; Jak 5:14)
4. služenje (Mt 10:42; 18:5; Lk 9:48)
5. crkvena disciplina (Mt 18:15-20)
6. propovedanje paganima (Lk 24:47; Dl 9:15; 15:17; Rim 1:5)
7. molitva (Jn 14:13-14; 15:2,16; 16:23; 1 Kor 1:2)
8. znak hrišćanstva (Dl 26:9; 1 Kor 1:10; 2 Tim 2: 19; Jak 2:7; 1 Pet 4: 14)

U svemu ovome, u svakoj službi, delu, proglašenju – vidimo njegov trag, njegovu prirodu, karakter, silu. U njegovom imenu je sve.

• **„da svi isto govorete”** Slede dva konjunktiva u sadašnjem vremenu:

1. Svi vernici neka prestanu sa podelama
2. Svi vernici neka se ujedine

Konjunktivi naglašavaju prob lem – Korinćani su razjedinjeni. U Ef 4:2-3 Pavle govori o tome kako se hrišćani vraćaju duhovnom jedinstvu. On im želi isto što i Gospod u svojoj molitvi – Jn 17:11,21-23 – „da svi jedno budu, kao mi”. Ista je poruka i u Ef 4:1-6. Jedinstvo nije uniformisanost. Ono je ključ života i duhovnog zdravlja, posebno zdravog misijskog poslanja (Fil 1:27). Sveće zaslepljuju vernike (2 Kor 3:14; 4:4; 11:3).

• **„i da ne bude podele među vama”** Podela – *schismata* – je u grčkom najvažnije opisivala političke partije (Dl 14:4; 23:7). Reč „razjedinjenost” se odomaćila i u našem jeziku. Podele su bile najveći prob lem korinćanske crkve (11:18-19). Delili su se:

- a) zbog lianih sklonosti prema veātinama pojedinih voæa (govorniātvo)
- b) zbog ponosa i ljubomore oko duhovnih darova
- c) zbog socijalnog statusa (bogati i siromaāni)
- d) zbog staleākog statusa (gospodari i robovi)
- e) zbog braānog stanja (oni u braku i oni van braka)
- f) zbog intelektualnih moguānosti (sofizam, elitni gnosticizam)

U mnogo æemu sve stvari opisuju savremenu meæu crkvenu zbrku – dogmatizam, ponos, liani interesi. Mnogi otvoreno tvrde da slede ljudske voæe – Lutera, Kalvina, Armenija, Veslija... I svaka grupa za sebe misli da je posebna, da tumaāi bolje Boæije naume od svih drugih. To je samo dokaz koliko nam treba poniznost i voljnost da se pouāimo, svima nama koji se pozivamo na Isusovo ime i na ime njegove crkve.

- **„nego budite potpuno sjedinjeni istim razumom i istim miāljenjem”** Neki savremeni prevodi „miāljenje” prevode kao „cilj, svrhu”. A u konaānosti svi mi teāimo misiji sveta, lianoj svetosti, Boæijem carstvu, a ne lianom prestiaū i pojavi.

1:11 „od Hlojinih” Ne znamo niāta o ovoj æeni. Ili je sama bila ālan crkve ili su neki od njenih „domaānih” (D. Stefanoviā) sledili Hrista. Zanimljivo je da joj je ime nadimak drevne boginje pol ja – Demetre. U svakom sluāaju, njene su sluge obavestile Pavla o problemima korinćanske zajednice.

- **„da su svæe meæu vama”** Ovo „delo tela” – *eris* – je na popisu Gal 5:20, i tiæe se ljutih i sebiānih karaktera. Svæe su na svim Pavlovim listama greha (2 Kor 12:20; 1 Tim 6:4). Tako neāto nikada, baā nikada hriāāni sebi ne smeju da dozvole!

1:12 Popis stranki! Tu si Pavlovci, Apolosovci, Pertrovci i Isusovci. Vernici su zloupotrebljavali naglaske sluābi pojedinih voæa. Naime, Pavlom su se hvalili tzv. liberali – slobodnjaci. To su listom bili obraānenici nejevrejskog porekla. Apolosa su svojatali mislioci, filozofi; Petra legalisti jevrejske tradicije (2 Kor 11:18-33); a Hristovi su, navodno bili oni koji su sebe videli kao najposebnije – pozvani, obdareni, duhovni (2 Kor 12:12). Naravno, u NZ nemamo jasne obrise teoloākih naglasaka i

motiva ovih frakcija. U svakom slučaju apostoli i ostale vođe nisu odobravali ove podele. Ljudi su ih prosto bezrazložno svojatali.

- **„Ja sam za Apolosa”** Visoko obrazovani i blagoglagoljivi propovednik iz Aleksandrije, iz Egipta. Bio je u Korintu (DI 18:24-19:1) i nije hteo da se više tamo vraća (16:12). Bio je jedan od vođa.
- **„Ja sam za Petra”** Neki prepisi koriste aramejsku verziju imena – Kifa. Nije sigurno da li je Petar ikada bio u Korintu. Ali, ako i nije, na njega se pozivala jaka judaistička struja. O njoj Pavle govori u poslanicama Galatima i 2. Korinćanima.
- **„Ja sam Hristov”** Nije sigurno misli li Pavle na neku struju koja se pozivala na jednog od vođa; ili je reč o vernicima koji su se sami proglasili „Hristovcima”. Kliment Rimski, u svom pismu Korinćanima iz 95. god. ne spominje jedino njih od svih ovih frakcija. To naslućuje mogućnost o Pavlovom dodatku, kao kritici onima koji su se bezočno pozivali na ljudske vođe. Drugim rečima – A hoće li neko da bude Hristov!

Neki tumači zastupaju mišljenje o grupi super duhovnjaka. Oni su tvrdili da im Isus daje posebna otkrivenja, jer su u povlašćenom odnosu sa njim (gnostička elita). Ipak, teorija je previše spekulativna. Naprosto, mnogo toga ne znamo o crkvama 1. i 2. veka.

1:13 Apostol je jedva dočekao da iskaže svoje zgražavanje nad ovim podelama! Pa zar je Hrist zavaćena politička skupština! Glagol je u perfekt pasivu, što ističe da je Hrist već razdeljen, i da ostaje podeljen stavovima i delima vernika, njihovim grupisanjem. Načalost, odgovor na ovo pitanje je – Da! Hrist je podeljen.

Zanimljivo je da P prepis iz 200. god. ima značajnu varijantu – „Hrist ne može da bude podeljen”. Ali, veoma je oštećen i tekst je nečitak. Većina auvenih velikoslovnih rukopisa (A, B, C, D, F, G) nema ovu negaciju i tako od izjave čine: (1) pitanje; (2) tvrdnju; (3) zaćućenost.

Ili, da nije Pavle raspet za vas? Ili, zar ste u Pavlovo ime krćteni? Poznati apostolov način nedvosmislenog iznoćenje istine (uz samounićenje). Upućen je kao zgraćenost nad svim crkvenim podelama, a moćda posebno prema onima koji svojataju njegovo ime i njegovu slućbu.

1:14 „Krisp” Voæa korintske sinagoge, pomenut u Dl 18:8, i jedan od prvih obrañenika. On i njegovi ukuñani su bili meæu prvim krãtenicima (st. 16). Najverovatnije ih je sam Pavle krstio. U poæcima hriãñanstva obrañenje domañina je znaãilo i obrañenje ãitave porodice, ãto ukljuãuje i decu i sluge.

- **„Gaj”** Moæda baã onaj iz Rim 16:23, ãovek u ãijoj se kuñi okupljala crkva. Njegovo puno rimsko ime je Gajus Titus Justus (Gaj Tit Just).

1:15 „u moje ime” Vidi Posebnu temu u 1:10.

1:16 „Stefana” Pominje se i u 1 Kor 16:15,17. Jedan od tri ãlana crkve koji su doneli pismo Korinćana apostolu u Efes.

1:17 „Hristos me, naime, nije poslao da krãtavam, nego da propovedam” Pavle ovim reãima ne omalovaãava krãtenje, veñ ostaje u istom duhu – besan je na sve koji se dele u crkvi u njegovo ime. U svakom sluãaju ovde u pomenu krãtenja nema ni traga od bilo kakve sakramentalne, otajstvene teologije milosti. Åudni su svi i koji pokuãavaju da tako neãto iãaitaju iz Pavlovih poslanica, kada se u svima njima Veãera Gospodnja spominje tek jednom (1 Kor 11), a krãtenje dva puta (Rim 6:1-11; Kol 2:12). Pa opet, krãtenje je Boãija volja za svakog pokajanog ãoveka. Jer:

1. Isus se sam krstio
2. Isus nam je zapovedio da se krstimo
3. Krãtenje je prirodni ãin vere svakog hriãñanina

Ne verujem da je krãtenje otajstveni kanal primanja Duha Svetog, ili spasonosne Boãije milosti. Krãtenje je javni ãin ispovesti vere, ãin odluke pred svedocima. Nigde u NZ ne ãitamo da su obrañenici pitali – moram li baã da se krstim? Isus je to uradio! On nam je baã to zapovedio! Onda tako i radimo.

- **„i to ne reãima ljudske mudrosti”** *So fia* (mudrost, pronicljivost), u odeljku st. 17-24 se odnosi na ljudska umna dostignuñia (pala, ogrehovljena mudrost sveta). Nikakva i niãija slatkoreãivost ne moæe da zameni jasan govor Dobre vesti o Hristovoj zastupniãkoj smrti. Snaga je u poruci a ne njenom glasniku (Åak ni u Pavlu samom, 2 Kor 10:10; 11:6). Crkva je imala grupu oholih zaljubljenika u retoriku. Kasnije ñe ãak i grupa judaista, laãnih uãitelja, napasti

apostola zbog navodnog nepoznavanja govorniâkih veätina (2Kor 10 do 13). Telesnost ne proslavlja Boga (1:29; Ef 2:9).

Kada bi se bilo ko mogao spasiti mudroãnu ili nekim podvigom, delom – onda je Hristova smrt bila sasvim nepotrebna! Ali, nije tako. Krst ima silu koja u Hristu daje sve äto nam je potrebno. Uraæeno je sve za spasenje sveta, sve äto je trebalo, sve je dovræeno. To pokazuje roæenje, æivot, dela i uæenja, smrt, vaskrsenje i vaznesenje, kao i ponovni dolazak Isusa Hrista. Na sve ovo moæemo jedino da odgovorimo svojom verom ili neverom.

18 Jer govor o krstu je ludost za one koji propadaju, a za nas spasene je Boäija sila. 19 Jer je napisano:

**„Uniãitiãnu mudrost mudrih
i odbaciãnu umovanje pametnih.”**

20 Gde je, dakle, mudrac? Gde je znalac? Gde je viãni raspravama ovoga sveta? Nije li Bog pokazao da je mudrost ovoga sveta ludost? 21 I buduãni da svet nije upoznao Boga po njegovoj mudrosti, Bog je odluãio da ludoãnu propovedanja spase one koji veruju. 22 Tako Jevreji traæe dokaz u vidu äuda, a Grci u vidu mudrosti. 23 A mi propovedamo Hrista raspetoga, kamen spoticanja za Jevreje, ludost za mnogoboäce, 24 a za one koje je Bog pozvao, kako Jevreje tako i Grke, Hrista – silu i mudrost Boäiju. 25 Jer je Boäija ludost mudrija od ljudi, i Boäija slabost jaãa od ljudske sile.

1 Kor 1:18-25

1:18 „Jer govor o krstu” Govor, tj. reã – *lo gos* – se tiãe sadraãaja Pavlog propovedanja (st. 17, 23). Apostol inaæe u svojim uæenjima ne odvoja krst od praznog groba. Ali, u ovom kontekstu se poziva na raspeëie (Post 3:15; Ps 22; Isa 53; Zah. 9-14), i njegove posledice (1:30).

- **„ludost”** Ludost - grãki *mo ron* – je kljuãni Pav lov koncept za opis u greh pale ljudske mudrosti (18,21,23,25). Sliãno je i u 2: 14; 3: 18-19;

4: 10. Evanđelje o Božje otkrivenje, objava, a ne plod ljudskog umovanja!

- **„za one koji propadaju, a za nas spasene je Božja sila”** Fraza sa dva prezent participa. Prvi je u medijumu a drugi u pasivu. Vremena grčkih glagola koji opisuju spasenje, u 3:15. Spasenje nas deli na dve grupe ljudi – one koji propadaju i one koji se spasavaju (2 Kor 2: 15; 4:3). Pod propadanjem se ne misli na fizički nestanak (anihilacija), već na trajno izgubljen dodir sa Bogom, za što smo inače stvoreni. Savremeni prevodioci i tumači doslovno shvataju ovaj, inače tipičan jevrejski eufemizam. Primeri:

1. „spavati” – umreti, biti bez svesti sve do vaskrsenja.

2. „propasti” – duhovno krajnje otuđenje, nipošto nihilacija.

Neki tumači tvrde da je potpuno uništenje humanije od veane vatre pakla. Prob lem je u tome što se ista reč – „vean” – koristi i za nebo i za pakao (Mt 25:46). Isto je i sa dvostrukim vaskrsenjem (Dan 12:2; Jn 5:28-20; Dl 24:15). Ipak, nije Bog taj koji gura ljude u pakao, već njihovo neverstvo, njihovo odbijanje: (1) svetla objave koje imaju (Ps 19: 1-6; Rim 1 do 2); (2) Evanđelja (neoprostivi greh i smrtni greh su gresi neverstva). Ne verovati danas utiče na veano su tra.

NZ opisuje spasenje kao:

1. Nešto što se već dogodilo naom voljom (aorist, Dl 15:11; Rim 8:24; 2 Tim 1:9; Tit 3:5).

2. Nešto što se trajno dešava u životu (prezent, 1 Kor 1:18; 15:2; 2 Kor 2: 15).

3. Nešto što se dogodilo i postalo suatina naeg bića (perfekt, Ef 2:8).

4. Nešto što tek treba da doživimo (Rim 5:9,10; 10:9; 13:11; 1 Kor 3:15; Fil 1:28; 1 Sol 5:8-9; Jev 1:14; 9:28).

Iskuenje teologije je da bilo koju od ovih dimenzija spasenja naglasi kao jedinu, suatinsku. Moramo uvek da se uvamo lakoverja u hrišćanskoj veri. Nekada se naglaava samo poatni korak u spasenju; nekada se zahteva savršenstvo, tj. plodovi promene. Ali, spasenje obuhvata ceo na život – od prve pokajničke molitve, koja se vidi u svakodnevnoj promeni u Hristov lik. Ono nije samo puko aovekoljublje

veñ poruka koju treba prihvatiti, trka æivota. Spasenje nije savræeni poklon, osiguranje za veanost, karta za nebo, veñ svakodnevni odnos sa Hristom koji se razvija. Zato NZ ne naglaåava toliko poæetnu obrañeniaku odluku koliko proces uæeniätva (Mt 28:19-20).

Prava tajna u poruci evanæelja je kada neko kaæ „da”, i bude spasen; a kada neko odgovori „ne” na poziv, onda je njegovo neverstvo potvræeno (Lk 2:34; Jn 9:39; 1 Pet 2:7). Liåno me ne iznenaeuje toliko kada neko prihvati spasenje, koliko me zapanjuje: (1) Boæija namera je da svi budu spaseni; (2) Hristovo dovræeno delo na krstu; (3) uveravanje Duha; (4) krivica æoveaanstva; (5) besmislenost æivota bez Boga. I pored svega toga ljudi ipak neñe spasenje. To samo istiæe nedokuæivu tajnu izbora (2 Kor 3: 14; 4:4; 11:3).

- **„Boæija sila”** Evanæelje je Boæija sila (1:24; Rim 1:16). Ono otkriva i usmerava Gospodnju moñ. Ono budi veru, donosi pokajanje, pravednost, otkupljenje, posveñenje, mudrost (1:30). Sve to je u poruci krsta. Iza zapisane Boæije reäi – Svetog pisma – nalazi se sila æivog Logosa – Hrista; sila propovedane reäi – evanæelja i sila ostvarene reäi – Boæijeg carstva.

1:19 Apostol citira Isa 29:14 prema Septuaginti (LXX). Dobar primer koriñenja SZ uporednog teksta. Naglaåava se ludost ljudske misli bez Boga (Pro 1:12-18; 12:12).

- **„uniätitiu”** Vidi posebnu temu: *Apollumi*, u 8:1

1:20 Popis predstavnika ljudskog razmiåljanja (i Jevreja i Grka). Ljudski um ne moæe da dosegne evanæelje. Ono je najdublja tajna skrivana od iskona (Ef 2:11-3:13). Zato Boæiji plan spasenja izgleda besmisleno u oåima sveta, jer ne raåuna sa dostignuñima ljudskog uma.

- **„ovog sveta”** Neki prevodi kaæu „ovog veka”, misleñi na istu ideju pada u greh. Nañ svet nije svet koji je Bog æleo. Njega samo evanæelje moæe da preobrazi u ono prvobitno zamiåljeno, joå sa poæetka, od stvaranja (Post 1 do 2).
- **„Svet”** u NZ imam dvojako znaenje: (1) planeta Zemlja (Jn 3:16); (2) ogrehovljeni svet koji æivi mimo Boga (Jak 1:27; 4:4; 1 Jn 2: 15-17). U Pavlovim spisima sreñemo i sinonim svetu – kosmosu (1:20; 2:6; 3:19; Ef 2:2). To je *aim*, åto odgovara jevrejskom *olam*.

Posebna tema: Ovo doba i novo doba

Proroci SZ su videli budućnost proiđanjem sadašnjosti. Za njih je ono što dolazi su tra obnova geografske slave Izraela. Takvim su videli nove dane (Isa 65:17; 66:22). Ali, uporno odbijanje zavetnog odnosa sa Bogom njihovih praotaca, sa Jahvom – posebno posle perioda izgnanstava – razvilo je novo poimanje stvarnosti: apokaliptične spise (Enoh, 4. Jezdrina, 2. Baruhova). U ovim se knjigama počinje praviti razlika između dva vremena: sadašnjeg, koje pripada Sotoni; i onog koje dolazi, doba pravедnosti u kome svojim Duhom vlada Mesija (najveći ratnik osvajač).

Uočljiv je razvoj ovog teološkog ogranka (*eshatologija*). Teolozi to zovu „progresivnim otkrivenjem”. Tek, i NZ ističe kosmičku realnost dva doba, dva perioda vremena (privremeni dualizam):

Isus	Pavle	Jevrejima
Matej 12:32	Rimljanima 12:2	1:2
Matej 13:22, 29	1. Korinćanima 1:20; 2:6,8; 3:18 2. Korinćanima 4:4 Galatima 1:4	6:5 11:3
Marko 10:30	Efescima 1:21; 2:1,7; 6:12 1. Timoteju 6:17	
Luka 16:8	2. Timoteju 4:10	
Luka 18:30	Tit 2:12	
Luka 20:34-35		

U NZ se ova dva doba preklapaju, nisu im jasne granice. To je zbog neočekivanih dolazaka Mesije. Isusovim utelovljenjem su se ispunila SZ proročtva o novom dobu. Iako SZ vidi Mesiju i kao Pobjednika, kao Sudiju, on je došao kao sluga (Isa 53), krotki i ponizni stradalnik (Zah 9:9). Ali, vratio se u punoj slavi, onako kako je i proglašeno (Otk 19). Ovaj dualizam u dolasku Carstvu se tiče i sadašnjosti i budućnosti, ostvarene inauguracije i tek očekivane pune afirmacije. Ta se tenzija zove – „Već sada, ali ne još!” – eshatološka napetost.

1:21 „I budući da svet ... njegovoj mudrosti” Moguća aluzija na Pri 8;22-31, i na Jn 1:1-5,9-14. Pavle ističe premudrost Božjeg plana spasenja čovečanstva. Ono je bilo u njegovom srcu još pre stvaranja (Mt 25:34; Dl 2:23; 3: 18; 4:28; 13:29; Ef 1:4; 1 Pet 1:19-20; Otk 13:8). Taj plan podrazumeva:

1. Predznanje o padu čovečanstva u greh
  2. Nemoj čoveka da živi po Božjoj volji (Pnz 31:27-29; Isa 24:19; Gal 3)
  3. Hrist kao rešenje (Novi zavet Jer 31:31-34)
  4. Poziv i Jevrejima i paganima na veru u Hrista (st. 21; Ef 2:11-3:13)
- **„nije upoznao Boga”** Grci su verovali da je Bog nesaznatljiv. Njihova su božanstva bila puna ljudskih osobina i nisu marila za naš svet. Zato apostol ističe da svet koji se guši u grehu ne može da upozna Boga dok mu se on sam ne objavi. A to je i uradio u Hristu (čujvoj Reši), u Svetom pismu (pisanjoj reši) i u otkupljenom narodu.
  - **„Bog je odlučio da ludošću propovedanja”**. Naglasak nije toliko na objavi koliko na sadržaju koji je potpuna ludost za grešan ljudski um (2:14).
  - **„spase one koji veruju”** Redak spoj aorist infinitiva i prezent participa koji iskazuju suštinu evanđelja. Pojam „spasenja” se u SZ koristio za fizičko izbavljenje, dok u NZ dobija duhovno značenje oproštenja. Bog nas je prihvatio u Hristu, i to je stvar prošlosti koja se ne menja. Ali, do nas je da trajno budemo danas u zavetnom zajedništvu sa njim. Ne zaboravimo, zavet je jedini mogućni odnos između nas i Boga. On otpočinje sve, postavlja uslove, ali zahteva trajan odaziv. Vidi posebnu temu u 3:15.

Posebna tema: Istrajnost

Nimalo nije lako našom zapadnjačkom dijalektikom objasniti biblijsko učenje o hrišćanskom životu. Posebno kada pokušavamo da sistematizujemo očigledne paradokse i prividne isključivosti. Zato imamo sklonost da se priklonimo jednoj strani istine, na račun odbacivanja ili zanemarivanja one druge.

1. Da li je spasenje jednokratni događaj, svršeni čin pouzdanja u Hrista ili je reč o doživotnom i predanom uaničtvu?
2. Da li je spasenje delo milosti koja suvereno izabira, ili je reč o pokajanju i veri kao našem odgovoru na božanski poziv?
3. Da li je jednom primljeno spasenje nemoguće izgubiti, ili postoji potreba trajnog istrajavanja u njemu?

Pitanje odrađanja, istrajavanja u spasenju je vekovno pitanje teologije. Problem nastaje prividnim sukobom nekih svetopisamskih odeljaka.

1. Tekstovi o sigurnost spasenja
  - a) Isusove izjave u Jovanovom evanđelju (Jn 6:37; 10:28-29).
  - b) Pavlove izjave (Rim 8:35-39; Ef 1:13; 2:5,8-9; Fil 1:6; 2:13; 2Sol 3:3; 2Tim 1:12; 4:18).
  - c) Petrove izjave (1Pet 1:4-5).
2. Tekstovi o potrebi za istrajnosti
  - a) Isusove izjave u sinoptičkim evanđeljima (Mt 10:22; 13:1-9,24-30; 24:13; Mk 13:13).
  - b) Isusove izjave u Jovanovom evanđelju (Jn 8:31; 15:4-10, 8:31; 15:4-10).
  - c) Pavlove izjave (Rim 11:22; 1Kor 15:2; 2Kor 13:5; Gal 1:6; 3:4; 5:4; 6:9; Fil 2:12; 3:18-20; Kol 1:23).
  - c) Izjave pisca poslanice Jevrejima (2:1; 3:6,14; 4:14; 6:11).
  - d) Jovanove izjave (1Jn 2:6; 2Jn 9;
  - e) Ošave izjave (Otk 21:7).

Naše spasenje je duhovna stvarnost koja pripada središtu Božjeg srca, njegovoj ljubavi i milosrđu, dobroti Trojedinog Boga. Niko ne može da se spase bez poticaja Duha. Bog je taj koji je sve osmislio i propisao. On traži odgovor pokajanja i vere na svoj poziv. I to trenutni i trajni odgovor. To je njegov zavetni odnos sa ljudskim rodом. A to podrazumeva privilegije i odgovornosti!

On se sam pobrinuo za put i nađin nađeg povratka k njemu. On æeli da se svi, kao njemu sliána biñe odazovemo Hristovom pozivu ljubavi. Pismo oslovljava dva razliáita problema u ovoj sferi: (1) sigurnost kao dozvola da æivimo sebiáno i besplodno; (2) sigurnost kao ohrabrenje onima koji stradaju u sluæbi i liánim gresima. No, problem nastaje kada pogreáni ljudi govore pogreáne stvari i grade teoloáke imperije na delimiánim biblijskim stihovima. Jer, neki hriáñani oáajniáki trebaju dobru reá o sigurnosti spasenja, dok drugi niáta manje nisu u potrebi za opomenama o predanju i izdræljivosti. U kojoj smo mi grupi?

1:22 „Tako Jevreji traæ dokaz u vidu áuda” Posredan dokaz apostolovog poznavanja Hristovog æivota (Mt 12:38; 16: 1,4; Mk 8:11-12; Jn 4:48; 6:30).

- **„a Grci u vidu mudrosti”** Pod Grcima apostol misli na sve druge naroda mimo Jevreja. To se jasno vidi u Dl 18:16-21,32.

1:23 Sadraájni preokret u kome apostol naglaáava da Bogu ne trebaju ni áuda ni mudrost, niáta sem evanæelja.

- **„raspetoga”** Particip perfekt pasiva. Raspeñe je dogæeaj, a ne misao ili áarolija. Krst je srce Dobre vesti. Proáo vreme naglaáava da je Isus jedan i jedini raspeti. Zato ñe tragovi smrti na njemu biti vidljivi i u slavi neba (Jn 20:25). Rane postaju znak pobeде i slave. Isus je jedini od svete Trojice koji se utelovio. Voljno se odrekao kosmiáke sveprisutnosti koju imaju Otac i Duh.

Perfekt uvek naglaáava dovræenost neke radnje, nekog dela, s naglaskom na posledici. Isus je jednom zauvek raspet i svojim krstom osigurava naáe spasenje.

- **„kamen spoticanja”** Poznata reá – *scandalon* – koriáñena za æivotinjske zamke, neke mehanizme okidanja (Gal 5:11). Jevreji su s gnuáanjem odbacili raspetog Isusa (Pnz 21:23). Pa oni su od Mesije oáekivali pobeđniáki vojni pohod (áto ñe Isus i uraditi o svome povratku!). Nisu hteli da áuju o Sluzi koji pati, o Mesiji koji trpi (Post 3:15; Ps 22; Isa 52:13-53:12) i dvostrukom dolasku (utelovljenje i slavni povratak).
- **„ludost za mnogoáe”** Gráki narodi su odbacivali i samu pomisao vaskrsenja, jer se nikako nije uklapala u njihove veñ okoátale filozofske ideje. To opet dokazuje da ideja vaskrsenja nije

poznati kulturni koncept „božanstva koje umire i ponovo se rađa”. Takva misao nije ni bila glavno uporište grčke misli, ali svakako ni Pavlove objave Isusa iz Nazareta.

Budimo oprezni da nikada ne sudimo evanđelju po merilima svoje kulture ili nacije! Zanimljiva je upotreba imenica „Grci” i „mnogobožci” kod raznih prevodilaca. Svi grčki prepisi, osim C3 i DC, imaju „mnogobožci”, dok se „Grci” spominju samo u st. 2 i 24.

- **„a za one koje je Bog pozvao”** Ceo ovaj uvod više nego snažno ističe Božiji poziv u našem spasenju (izabranje). Korinćani treba odmah da znaju na čemu počiva njihova crkva (st. 2,9,26,27; Ef 1-2). Već smo spomenuli da nikome nema spasenja dok ga Duh ne privuče k sebi (Jn 6:44, 65). Iako je Božiji korak prvi i odlučujuć, ne možemo i ne smemo da umanjimo odgovornost ljudskog odaziva, kako početnog, tako i trajnog.

Posebna tema: Božiji izbor

Božiji izbor je predivna tema. Ona ne govori o nekakvoj protekciji, već ističe poziv da budemo Božije oruđe za spasenje drugih. U SZ ova se ideja ticala ljudi u duhovnoj službi, dok u NZ postaje sinonim spasenja, koje je opet samo po sebi služba Bogu. Sveto pismo se nigde ne trudi da prikrije ili da ublaži nesklad svoje objave o Božjoj suverenosti u izboru i slobodne ljudske volje. Ono podjednako objavljuje i jedno i drugo. Tu napetost posebno dobro vidimo u Rim 9 i 10, gde se ističe suverenost Božjeg izbora i neizbežnost čovekovog odgovora (10:11,13).

Možda je Ef 1:4 ključ za ovu tešku teološku bravu. Isus je Božiji izabranik, a u njemu su svi ljudi potencijalno izabrani (Karl Bart). Isus je Božije „da” svetu izgubljenom u grehu (Karl Bart). Tako Ef 1:4 otkriva da smisao izbora nije nebo koje dolazi su tra, već hristolika svetost sada i ovde! Mi smo često zadivljeni prednostima koje imamo u evanđelju da zaboravljamo svoje odgovornosti! Ovaj poziv se tiče i vremena i večnosti.

Ova istina nije samostojeća doktrina. Ona se tiče čitave objave i svih ostalih duhovnih istina. To je kao odnos zvezde prema svom sazvežđu. Ne zaboravimo da nam je objava dana u istoanjskim, a ne u zapadnjačkim slikama. Celo Sveto pismo, i Biblija je vrlo istoanjski spis. Zato ne smemo dirati tu dijalektiku protivurečnosti naizgled

mećusobno zavaćenih istina – Bog je onostran, ali je ipak tu; mi smo većno sigurni, ali moramo da se ćuvamo; Isus je u slavi i ćasti ravan Ocu, ali mu se potćinjava; Hriććani su slobodni u blagodati Boććjoj, ali su do kraja odgovorni za druge, itd.

Upravo je teologija Zaveta ta koja spaja Boććju suverenost (Bog nam prilazi prvi i postavlja uslove), i naću odgovornost da se pokajemo za spasnje, te da trajno udovoljavamo Gospodu ćvotom po veri (Mk 1: 15; Dl 3: 16,19; 20:21). ćuvamo se proizvoljnih tumaćenja, ućitavanja naćih stavova u svete tekstove, povlaćivanju jednih a zanemarivanju drugih tekstova. ćuvajmo se svojih omiljenih doktrina.

- **„kako Jevreje, tako i Grke”** Evanćelje u Hristu ujedinjuje inaće neujedinjiv svet. To je tajna koju niko nije znao od postanka sveta, ali se u Hristu sasvim razotkrila (Ef 2:11-3:13).

1:25 „Jer je Boććja ludost mudrija od ljudi” Ovo je SZ tema (Isa 55:8-9) koja odgovara ovom odeljku, 1 Kor 1:18,21,23. Slabost je već pominjana „ludost” – *moros*. Pavle koristi pojam na viće naćina u pismima Korinćanima:

1. *moros* (ludost) 1 Kor 1:25,27; 3:18; 4:10

2. *moria* (ludost kao princip) 1 Kor 1:18,21,23; 2:14; 3:19

3. *mopaino* (ućiniti ludim) 1 Kor 1:20

- **„i Boććja slabost jaća od ljudske sile”** Neobićan naćin isticanja Boććje neuporedive snage. On je jak ćak i kroz najluće ljudske slabosti (1 Kor 12:5,7-10). To je tako „oćigledno” u smrti Isusa, kao ćoveka, sa gledića onog najljudskijeg (2 Kor 13:4). Ali, u duhovnoj stvarnosti to je bila pobeda većnih posledica! Sva pobeda evanćelja je iskljućivo Boććje delo. Nića nije naće. Vidi posebnu temu: Slabost, u 2 Kor 12:9.

26 Pogledajte sebe, braćo, kakvi ste bili kad vas je Bog pozvao. Po ljudskim merilima, niste bili ni mudri, ni moćni, ni visokog roda. 27 Ali Bog je izabrao one koje u svetu smatraju ludima, da posrami one koje smatraju mudrima, i one koje dræ za nemoćne da posrami one koje dræ za nadmoćne. 28 On je izabrao one koji su u svetu beznaćajni, prezreni, i nićtavni, da obezvredi one na koje se gleda s uvaćavanjem. 29 I to zato da se niko ne bi hvalio

pred Bogom, 30 koji je izvor naãeg zajedniãtva sa Hristom Isusom. On je postao naãa mudrost od Boga, po njemu smo postali pravedni pred Bogom, po njemu smo postali sveti Boãiji narod, i po njemu smo otkupljeni. 31 Baã kao ãto je napisano: „Ko hoãe da se hvali, neka se hvali Boãijim delom.”

1 Kor 1:26-31

1:26-31 Poslednji odeljak prvog poglavlja do kraja dovodi napetost izmeøu mudrosti i spoznaje ovog sveta i evanøelja. U jednu ruku sva svetska mudrost je dobra, ali je u drugu sasvim loãa. Evo kako je to iskazao Hermah Rajderbos, u svom delu „Osnove Pavlove teologije”.

„Nema sumnje da je odnos vere i znanja – *pistis* i *gnosis* – ambivalentan onoliko koliko i odnos vere i dela. S jedne strane, dela smetaju veri. Dobro delo je tadaãnjem Jevrejinu najbolji dokaz neãije volje za samootkupljenjem. S druge strane, poslanice Galatima i Rimljanima razvijaju antitezu, maksimalno poãtujuãi dela, naglaãavajuãi veru u odnosu prema *gnosis*, posebno u 1 Kor 1:26-29. Tako se javlja druga krajnost, ne samo ona koju Pavle naziva „mudroãnu ovog sveta” (1 Kor 1:21), veã i odreøeni oblik hriããanskog *gnosisa* – znanja. Ali, apostol nigde i nikada ne govori o znanju kao takvom. Svi mi imamo znanje (1 Kor 8:1). Ali – ãto i sam apostol odmah dodaje – znanje nas ãini oholima. Samo nas ljubav izgraøuje. Dakle, pogreãno je uvoditi bilo kakvu kategoriju hriããanskog znanja, spoznaje. To nas samo deli na slabe i jake, ovakve i onakve. Takvo znanje samo veliãa pojedinca a ne doprinosi zajedniãtvu. Prosto, *gnosis* promoviaø individualizam i stoji nasuprot ljubavi. Baã kao i dela bez vere, tako i znanje bez ljubavi ranjava i ne donosi plod (1 Kor 13:2-3)”.

1:26 „Pogledajte” Klasiãni imperativ prezenta. Mofat ovo slobodno prevodi – „Pogledajte svoj sta tus”. Naravno, apostol nema nameru da nikoga poniaøava, veã da negativom istakne pozitiv Boãije ljubavi i sile. Bahatost ove crkve mora veã jednom da ustukne. Istina je da su prve crkve bile mahom saãinjene od robova i siromaha. Korinãska je zajednica u sebi imala tadaãnju gradsku, rimsku elitu. Ipak, Bog svoju snagu iskazuje najraøe na onima koji su niãta po svetskim merilima.

- **„Po ljudskim merilima, niste bili ni mudri”** Svet oko nas ima jasna merila (1:20; 2:6,8; 3:18). Pavle na nekoliko načina koristi pojam „telo” – *sarx* u svojim spisima:
  1. ljudsko telo (5:5; 7:28; Rim 2:28)
  2. ljudski potomci (otac - sin, 10:18; Rim 1:3; 4:1)
  3. ljudska slabost nastala zbog pada áveáanstva u greh (Post 3; Rim 6:19; 7:18)

- **„ni moñni”** Moñ u smislu telesne sile ili kao socijalni status.
- **„ni visokog roda”** Misli se na porodiánu pozadinu koja áveku daje blagostanje, obrazovanje i druge socijalne prednosti. Upravo su ove vrednosti bile suáтина vrednosti áivota po uáenju Sofista (sophisticiranost).

1:27 „Ali Bog je izabrao one koje u svetu smatraju ludima” Aorist medijum naglaáava da je Bog svojom suverenom voljom izabrao da svoju moñ iskaæ na najslabijima. Tako da nema sumnje kome za naæe spasenje ide sva slava i áast (2 Kor 12). Svaka naáa duhovna pobeda dolazi iz Boáijih izvora i nema veze sa bilo kakvim ljudskim dostignuñima (st. 29; Ef 2:9), ili bilo kakvim privilegijama.

1:28 „i one koje smatraju za nemoñne” Cela reáenica poáiva na kontrastima: jaki – slabi; mudri – prezreni. Doslovno znaáenje reáí „nemoñan” je „niáerazredan”, neko ko je po roáenju manje vredan. Joá jedan naáin isticanja bahatosti rimske elite.

- **„prezreni, i niátavni”** Prevodioci i tumaáí nisu sigurni da li je reá o joá jednoj grupi prezrenih i niáih slojeva druáтва. Naime, izvorni tekst ovde nema veznik „i” – *kai*, áto nasluñuje da se moáda radi i o zbirnoj imenici svih do sada spomenutih. Kakvo áudo – Bog poziva i koristi one ljude koje su svi otpisali. Teoloáki naglasak: (1) „I to zato da se niko ne bi hvalio pred Bogom” (st. 29); (2) Boáija moñ i mudrost postaju oáigledniji u nemoñi nemoñnih (2 Kor 12: 1-10); (3) Istiáe se Hristovo posredniáтво (1:30). Sve ono áemu i Grci i Jevreji u konaánosti teæ imaju u daru od Gospoda – u Mesiji, u sili Duha Svetog.
- **„da obezvredi one na koje se gleda sa uvaáavanjem”** Vrlo bogat gráki glagol *katargeo*

Posebna tema: Poništenje – obesnaenje (katargeo)

„Katargeo” je glagol bogatog znaenja. Pavle ga koristi 25 puta.

A. Osnovno reāniako znaenje:

1. nedelotvoran
2. besplodan
3. neupotrebljiv
4. beskoristan

B. Zajedno s predlogom „kata” znaai:

1. beskoristan
2. neaktivan
3. otkazan
4. prevaziæen

C. U Lk 13:7 je ovim glagolom opisano neplodno stablo.

D. Pavle ga koristi slikovito:

1. Bog obezvreæuje neāto āto nam āini zlo –
  - a) greānu ljudsku prirodu (Rim 6:6).
  - b) Mojsijev zakon u smislu Boāijeg obeāanja „semenu” (Rim 4:14; Gal 3:17; 5:4,11; Ef 2:15).
  - c) duhovne sile (1Kor 15:24).
  - d) „āoveka bezakonja” (2Sol 2:8).
  - e) fiziāku smrt (1Kor 15:26; 2Tim 1:16; Jev 2:14).
2. Bog menja staro za novo
  - a) Mojsijev zakon (Rim 3:3,31; 4:14; 2Kor 3:7,11, 13, 14).
  - b) poreæenje zakona i braka (Rim 7:2,6).
  - c) stvari ovog sveta (1Kor 13:8,10,11)
  - d) fiziāko telo (1Kor 6:13).
  - e) voæe ovog sveta (1Kor 1:28; 2:6).

Ova se reā prevodi na mnogo naāina, ali svi oni imaju vrlo sliāno znaenje: prestanak, poništavanje, obesnaæivanje, ali ne nuāno i potpuno uništenje, prestanak postojanja, anihilaciju.

1:29 „I zato da se niko ne bi hvalio pred Bogom” Redak oblik aorist konjunktiva koji naglaāava radnju u proālosti, u smislu neāijeg izbora, veā donete odluke. Tvorevina se ne sme i ne moæe razmetati pred Tvorcem (Ef 2:9). Ovo je suātinska Pavlova poruka ponositim Korinćanima,

poruka celom áoveáanstvu – i Jevrejima i neznaboácima (Rim 3:27; Ef 2:9).

1:30 „koji je” „On je izvor”, kaæu moderni prevodi, naglaávajuñi doslovnost fraze „iz njega”. To je klasiána gráka gramatiáka konstrukcija tzv. primarnog izvora, filozofskog nepokretnog Pokretaáa. Otac daje, Sin donosi, Duh oáivljava, daje silu. Ostatak misli nabraja te prednosti koje imamo u njemu.

- **„mudrost od Boga”** Pri 8:22-31 poosobljuju mudrost, áto je odlika jevrejske teoloáke misli. Isto je u Kol 2:2-3. Mudrost je liánost. Istina je liánost. Evanæelje je liánost! (Jn 14:6).

Pavle oslovljava filozofski misaoni tok u crkvi, koji ne vidi da je *so fia* vezana za ponos njihove kulturne tradicije (Sokrat, Platon, Aristotel). Cela fraza je akademska metafora. Ipak, moguñe je da se odnosi i na gnostiáki uticaj. Ne zaboravimo da u celom religioznom miljeu gnostici preovlaæuju. Njihov uticaj u mladoj zajednici je oáigledan (1: 18 2:8; 3: 18-23; 8: 1-2). Bilo o kome da je reá, Pavlov naglasak je i viáe nego na mestu.

- **„pravedni”** Klasiáan sudski izraz (Rim 3:21-26; 2 Kor 5:21). Rabini Pavlovog vremena su poosobljenu Mudrost (Pri 8) prebacili na Mojsijev zakon. On im je postao najuzviáeniji autoritet. Apostol zna koliko moæ da bude jak jevrejski uticaj u zajednici.

Posebna tema: Pravednost

Ovo je viáe nego vaæna tema i svaki ozbiljan tumaá Boáije reáí joj se mora posvetiti. SZ opisuje Boga kao pravednog. Pojam dolazi áak iz Mesopotamije i doslovno znaíi „trska”, mera za ravne zidove u graæevinarstvu. Bog je baá takav sam po sebi – potpuno „ravan”, bez ikakvih „krivina” i nedostataka. On je mera po kojoj sve drugo treba da se meri. To znaíi da je Bog i potpuno pravedan sudija.

Stvoreni smo po Boáijem liku (Post 1:26-27; 5:1,3; 9:6). Sazdani smo za zajedniátvo sa svojim Stvoriteljem. Sva tvorevina oko nas je poput pozornice áivota na koju smo postavljeni Tvoráevom voljom. Bog je æleo da uáiva u nama, u zajedniátvu ljubavi. Zato je i odluaio da isproba

našu odanost (Post 3). Nažalost, prvi ljudi su pali na toj probi. Sve se završilo u bolnom raskidu (Post 3; Rim 5:12-21).

Ipak, Bog je obećao da će obnoviti poruženo (Post 3:15). I uradio je to po svojoj suverenoj volji kroz svog Sina. U tom planu ljudski rod je bio potpuno nemoćan (Rim 1:18-3:20).

Bog je to uradio kroz Savez – Zavet. Sa njegove strane je urađeno sve kako treba, a čovek je pozvan da u pokajanju i veri prihvati to spasenje (Rim 3:21-31; Gal 3). On je napravio prvi korak da obnovi upropaćeno:

1. Proglasio je pravednost svima koji mu pristupe kroz Hrista (legalni proglas opravdanja).
2. Dao je pravednost svima kroz dovršeno Hristovo delo (inputirana pravednost).
3. Darovao nam Duha koji stvara pravednost u nama (etička pravednost).
4. Obnovio je izgubljeno zajedništvo edenskog vrta tako što u nama kroz Hrista obnavlja Božji lik (Post 1:26-27) (pravednost u odnosima).

Bog oćekuje da u Savezu uradimo naš deo. On želi sve, opraćta, brine se a naš je da prihvatimo u:

1. pokajanju
2. veri
3. životnoj poslušnosti
4. izdržljivosti

Reć je o zavetnoj pravednosti, delotvornoj po reciproćnosti odnosa Stvoritelja i stvorenja. Zasnovana je na Božjem delu u Hristu, na delotvornosti Duha i na našem voljnom pojedinaćnom odgovoru. Taj se teoloćki koncept zove „opravdanje verom”. Naravno, ovaj pojam ne srećemo u Pismu, ali on je sasvim utemeljen na Božjoj reći. Apostol Pavle je viće od stotinu puta pomenuo pravednost u svojim pismima.

Reć koju Pavle koristi je rabinski pojam „*dikaiošyne*”, paralela je jevrejskom pojmu „pravednost” (*SDQ*) sreće se samo u LXX. U vanbibliskoj literaturi pojam se koristio za opis ljudi koji su po svemu odgovarali božanskim ili ljudskim oćekivanjima. SZ reć koristi uvek u zavetnim relacijama. Jahve je pravedan Bog. On želi da i njegov narod

bude takav. Otkupljeni ljudi postaju i u tome nova stvorenja. Novo u Hristu se ogleda u životu pobožnosti (rimokatolički fokus na opravdanju). Kako je stari Izrael bio teokratsko društvo nema jasne granice između sekularnog (društvene norme) i sakralnog (božanske norme). U engleskom jeziku se ta razlika vidi u razlikovanju reči „pravda” („just” na engleskom, op. prev.) i „pravednost” („righteousness” na engleskom, op. prev.). Prva se tiče odnosa prema društvu a druga odnosa prema Bogu.

Dobra vest – Evanđelje je poruka izgubljenom čovečanstvu da postoji spasenje i obnova u Hristu. Pavle je svestan paradoksa: Bog opravdava krivca. Ali, to je moguće kroz Očevu milost i ljubav, kroz Isusov život, smrt i vaskrsenje. Moguće je kroz slušanje Duha koji donosi i objavljuje evanđelje. Opravdanje je milostivi Božiji dar ali uvek vodi u pobožan život (Avgustin je naglašavao i jedno i drugo, dok je Reformacija morala da naglasi Božije delo zbog rimokatoličkog prenaplavljanja čovekovog dela u spasenju). Reformacija u opravdanju više teži čoveku kao objektu Božijeg dela. Rimokatolicizam u opravdanju više ističe čoveka kao subjekat, nekoga ko teži spasenju i promeni. A stvarnost ima i jednu i drugu stranu!

Slobodan sam da kažem da sve u Pismu – od Post 1 do Otk 20 – govori o obnovi edenskog zajedništva. Naime, Biblija započinje sa opisom ovozemaljskog zajedništva Stvoritelja i čoveka (Post 1-2), ali tako i završava (Otk 21-22). Bog ne obnoviti svoj lik u čoveku i dosegnuti svoje ciljeve sa njim!

Evo i NZ pregleda istine opravdanja:

1. Bog je pravedan (što znači da je i Sudija)
  - a) Rimljanima 3:26
  - b) 2. Solunjanima 1:5-6
  - c) 2. Timoteju 4:8
  - d) Otkrivenje 16:5
2. Isus je pravedan
  - a) Dela 3:14; 7:52; 22:14 (Mesijina titula)
  - b) Matej 27:19

- c) 1. Jovanova 2:1, 29; 3:7
- 3. Bog æeli pravednost u celoj tvorevini
  - a) Levitska 19:2
  - b) Matej 5:48 (5:17-20)
- 4. Boæiji naain za postignuæie pravednosti
  - a) Rimljanima 3:21-31
  - b) Rimljanima 4
  - c) Rimljanima 5:6-11
  - d) Galatima 3:6-14
  - e) Bog daje pravednost
Rimljanima 3:24; 6:23
1. Korinćanima 1:30
Efescima 2:8-9
  - f) pravednost se prima verom
Rimljanima 1:17; 3:22,26; 4:3,5,13; 9:30; 10:4,6,10
2. Korinćanima 5:21
  - g) pravednost kroz delo Sina
Rimljanima 5:21-31
2. Korinćanima 5:21
Filipljanima 2:6-11
- 5. Bog æeli da njegova deca budu pravedna
  - a) Matej 5:3-48; 7:24-27
  - b) Rimljanima 2:13; 5:1-5; 6:1-23
  - c) 2. Korinćanima 6:14
  - d) 1. Timoteju 6:11
  - e) 2. Timoteju 2:11; 3:16
  - f) 1. Jovanova 3:7
  - g) 1. Petrova 2:24
- 6. Bog ñe suditi svet na temelju pravednosti
  - a) Dela 17:31
  - b) 2. Timoteju 4:8

Pravednost je odlika Božijeg karaktera. Bog nam je besplatno daje kroz Hrista kao:

svoj proglas
svoj dar
Hristovo delo

Ipak, opravdanje je doživotni proces kome se kao hrišćani trebamo rado i predano posvetiti. Tek će ga Hristov povratak dovršiti. Sada imamo obnovljeno zajedništvo sa Ocem kroz Hrista. I sve dok se Isus ne vrati – za našeg života ili posle njega - pozvani smo da se menjamo u njegov lik.

Evo kako IVP-ov „Rečnik poslanica apostola Pavla” kaže na str 834: „Kalvin još više od Lutera naglašava našu pravednost u odnosima. Luter je naglasio ono što je Bog uradio za nas proglasivši nas pravednima u Hristu”

Za mene lično naš odnos prema Bogu je trojak:

1. Evanđelje je osoba (naglasak Istočne crkve i Kalvina)
2. Evanđelje je istina (naglasak Avgustina i Lutera)
3. Evanđelje je promenjeni život (naglasak rimokatoličke crkve)

Svo troje je važno i vredno za zdravo i biblijski uravnoteženo hrišćanstvo. Zanimarimo li ili prenaslasimo bilo šta – eto nam problema. Zato:

Dobrodošao Isuse!
Dobrodošla Istino
Dobrodošla hristolikosti!

- **„sveti Božiji narod”** Doslovno – „posvećeni”, što je metafora SZ svetog sistema (Rim 16:19-23). „Posvetiti, osvećati” se odnosi na ličnost, mesto, predmet koji se izdvaja za službu Bogu. U teološkom smislu svetost je naša pozicija u Hristu. U trenu kada se pokajanjem i verom pouzdamo u njega – opravdani smo i posvećeni. Vidi posebnu temu u 1:2.
- **„otkupljeni”** Doslovno – „otplatiti, vratiti nazad” (Rim 3:24). Reč i pojam sa pijace robova. Otkupljenje je centralna SZ slika spasenja.

Posebna tema: Otkupljenje – izbavljenje

Stari zavet

A. Dva su istoznačna starozavetna pojma

1. *Gaal* sa osnovnim smislom „osloboditi”, u smislu plañene cene. Glagolski oblik *go’el* ima prizvuk lianog posredovanja, najjeñe ãlana porodice (skrbnik, osvjetnik, otkupitelj). Rea je o obiãajnom pravu otkupa u jevrejskoj kulturi, povratka zemljiãta, kuña, æivotinja (Lev 25 i 27), pa i roæaka (Ruta 4:15; Isa 29:22). U teoloãkom smislu rea je o señanju na izbavljenje Izraela iz egipatskog ropstva (Izl 6:6; 15:13; Ps 74:2; 77:15; Jer 31:11). Roæak postaje „otkupitelj” (Jov 19:25; Ps 19:14; 78:35; Izr 23:1; Isa 41:14; 43:14; 44:6,24; 47:4; 48:17; 49:7,26; 54:5,8; 59:20; 60:16; 63:16; Jer 50:34).

2. *Padah*, sa osnovnim znañenjem „izbaviti”, „osloboditi”.

a) Otkupljenje prvoroæenca, prema Izl 13:13-14 i Br 18:15-17.

b) Fiziãko izbavljenje uporeæeno sa duhovnim, Ps 49:7-8,15.

c) Jahve ñe otkupiti Izrael od njegovih greha i pobuna, Ps 130:7-8.

B. Trojako je znañenje ovog teoloãkog koncepta

1. Postoji hitna potreba, porobljenost, vezanost

a) fiziãka

b) socijalna

c) duhovna (Ps 130:8)

2. Za osloboñenje treba platiti cenu, kao i za obnovu

a) nacije Izrael (Pnz 7:8)

b) pojedinca (Jov 19:25-27; 33:28)

3. Neko treba da deluje kao posrednik. U *gaal* konceptu to je najjeñe neko blizak, ãlan porodice (*go’el*).

4. Jahve sebe æesto predstavlja u slikama ãlanova porodice.

a) otac

b) muæ

c) roæak

Otkupljenje je sigurno zbog Jahvinog lianog zalaganja. On plaña cenu i potpuno otkupljuje svoje.

Novi zavet

A. Nekoliko je teoloških pojmova

1. *Agorazo* (1Kor 6:20; 7:23; 2Pet 2:1; Otk 5:9; 14:34) je trgovački izraz, glagol koji kazuje da je nešto plañeno. Mi smo narod koji je plañen Hristovom krvlju i pripadamo samo njemu.

2. *Eksagorazo* (Gal 3:13; 4:5; Ef 5:16; Kol 4:5) je također trgovački pojam i opisuje Isusovu zastupničku smrt za nas. On je poneo naše prokletstvo pred Zakonom (Pnz 21:23). On umesto svih nas! U njemu su se Oæeva ljubav i pravednost spojili u potpuno oproæenje i prihvatanje.

3. *Luo* – „osloboditi”

a) *Lutron*, „isplañena cena” (Mt 20:28; Mk 10:45). Ovo su predivne reæi koje je sam Isus izrekao o smislu svog dolaska, o svom otkupu naših greha (Jn 1:29).

b) *Lutroo*, „osloboditi”

1. osloboditi Izrael, Lk 24:21

2. dati sebe za oslobodjenje i oæiñenje naroda, Tit 2:14

3. biti bezgrešna zemena, 1Pet 1:18-19

c) *Lutrosis*, „otkupljenje, oslobodjenje, otpuñtanje”

1. Zaharijino proroætvo o Isusu, Lk 1:68

2. Anina zahvalnost Bogu za Isusa, Lk 2:38

3. Isus je bolja, jednom zauvek prineta ærtva, Jev 9:12

4. *Apolitrosis*,

a) Otkupljenje i Drugi dolazak (Dl 3:19-21)

1) Lk 21:28

2) Rim 8:23

3) Ef 1:14; 4:30

4) Jev 9:15

b) Otkupljenje u Hristovoj smrti

1) Rim 3:24

2) 1Kor 1:30

3) Ef 1:7

4) Kol 1:14

5. *Antitutron*, (1Tim 2:6). Ovo je ključni tekst, baš kao i Tit 2:14, koji Isusovo oslobođenje smeđaju u njegovu krsnu smrt. On je jedna, jedina i dovoljna ærtva, onaj koji je umro za sve (Jn 1:29; 3:16-17; 4:42; 1Tim 2:4; 4:10; Tit 2:11; 2Pet 3:9; 1Jn 2:2; 4:14).

B. Primena ovih novozavetnih koncepata

1. Åovećanstvo je porobljeno grehom (Jn 8:34; Rim 3:10-18; 6:23).

2. Ova porobljenost se otkriva po starozavetnom Zakonu (Gal 3), kao i u Isusovoj besedi na gori (Mt 5 do 7). Celo åovećanstvo je pod smrtnom presudom (Kol 2:14).

3. Isus je kao bezgreāno Boæije jagnje umro umesto svih nas (Jn 1:29; 2Kor 5:21). U njemu smo osloboćeni od greha za sluæbu Bogu (Rim 6).

4. Isus je i naā „oslobodilac”. I on i Jahve se predstavljaju kao „otac, muæ, sin, brat, bliski roæak”.

5. Bog nije Sotoni platio naæe osloboćenje (srednjevekovna teologija). U Hristu je doālo do savræenog izmirenja Boæije reāi, Boæije pravednosti i ljubavi. Krst je obnovio mir sa Bogom i buntovniætvo åovećanstva je oproāteno. Boæiji lik je kroz Hrista trajno i delotvorno obnovljen.

6. Ipak, postoji i budući aspekt otkupljenja (Rim 8:23; Ef 1:14; 4:30). On obuhvata vaskrsenje tela i blisko zajedniætvo sa trojedinim Bogom.

1:31 Citat iz Jer 9:23-24. Apostol ga ponavlja i u 2 Kor 10:17. Gospod u Jeremijinim proroātvima je Jahve SZ, ali ovde se misli na Isusa! Ovo je prepoznatljiv naāin na koji NZ pisci istiāu Isusovo boćanstvo.

Ako ne moæemo i ne smemo da se hvalimo sobom, moæemo Hristom! On je suætina Boæije objave; On je punina svega āto Bog jeste. Ova dva navoda iz Jeremijine knjige pokazuju povezanost 1 Kor 1 do 4, i 2 Kor 10 do 13. Reā je o jevrejskim sofistima, priāalicama koje su se hvalile svojom retorikom.

Predlozi za razgovor

Ovaj udobenik je tek vodià u tumaàenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumaàenje Pisma. Svako treba da sluàa svoje unutrañje voæstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmiãljena da bi ti pomogla u saãimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima naœeã izazov, a ne konaãne odgovore.

1. Zaãto apostol toliko naglaãava Boãiji poziv?
2. Kako Bog moæ greãnike da nazove svecima?
3. Koja je svrha duhovnih darova u crkvi?
4. Odakle toliko grupisanje u korintskoj crkvi?
5. Kako se stih 12 odnosi na naãe savremena denominacije?
6. Da li u st. 17 apostol omalovaãava krãtenje?
7. Zaãto Jevreji odbacuju evanœelje?
8. Zaãto mnogoboãci odbacuju evanœelje?
9. Zaãto je Gospod izabrao slabe, neugledne ljude i slojeve druãtva u ãirenju evanœelja?

1. Korinćanima 2

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”

Poruka o raspetom Hristu 2:1-5

Božja mudrost 2:6-15

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodič u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte samo da sačinite svoju skicu ovog, prvog poglavlja. Tek onda svoju skicu uporedite sa prevodima Biblije koje posedujete. Podela na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednom jedinom subjektu.

Prvi odeljak

Drugi odeljak

Treći odeljak

...

Uvid u celinu odeljka 1 Kor 2:1-16

Pozadina

A. U crkvi je postojala grupa vernika naklonjena intelektualizmu (retorička tradicija prvog veka).

Oni su preneglašavali ljudski um i pojavu, nastup. Zato apostol u 1. poglavlju i naglašava Božju milost (Ef 2:1-10), napominjući da su i mudrost i znanje takođe Gospodnji darovi. U drugom se poglavlju tema nastavlja. Ističe se suprotnost otkrivenja i ljudskih dostignuća. Korinćani

moraju da shvate da nemaju razloga da se hvala svojim znanjem, niti da po njemu teæe nekom uspehu, statusu.

B. Uopäteno gledajuñi, celo drugo poglavlje je naglaæeni i razraæeni odeljak 1:18-25

C. Odeljak st. 10-16 istiaæ nekoliko duhovnih kategorija otkrivenja. Otkrivenje je Boæije delo objave samoga sebe (st. 10-12). On je izabrao pojedine ljude da zapiæu i opiæu njegova dela (nadahnuñe, st. 13). On sam prosvetljuje æitaoce svetih spisa, kako bi razumeli otkrivenu istinu (iluminacija, st. 14-16).

Tumaæenje reäi i izraza

1 A kada sam doæao k vama, braño, nisam nastupio sa uzviæenim govorom ili mudroæñu da vam navestim Boæiju tajnu. 2 Odluæio sam, naime, da meæu vama ne znam ni za æta drugo osim za Isusa Hrista, i to raspetoga. 3 Tako sam se pred vama pojavio u slabosti, sa strahom i velikom tremom. 4 Pa i moj govor i moja propoved nisu se zasnivali na ubedljivim reäima ljudske mudrosti, nego na dokazivanju sile Duha, 5 da se vaæa vera ne bi temeljila na ljudskoj mudrosti, nego na Boæijoj sili.

6 A mudrost propovedamo meæu zrelima, ali ne mudrost koja potiaæ od ovoga sveta, niti od vladara ovoga sveta koji propadaju, nego mudrost koja potiaæ od Boga. 2 Kor 1:1-6

2:1 „braño” Tipiæno Pavlovo oslovljavanje vernika. Iza njega uvek sledi uvod u novu temu, novu istinu (2: 1; 3: 1; 4:6; 7:24; 10: 1; 11:33; 12: 1; 14:6,20,35; 15: 1,31,50,58; 16:15). Vidi komentar u 2:6

- „A kada sam doæao k vama, braño, nisam nastupio sa uzviæenim govorom ili mudroæñu” Apostol otvoreno uporeæuje svoju sluæbu sa naduvanom pojavom nekih blagoglagoljivih korinćanskih voæa. Apolos je zbog toga bio veoma cenjem, pa se i od Pavla oæekivalo da sledi njegove govorniæke veätine. Vidi pojam „uzviæenosti, nadmoñi (*huperoche*) u poebnoj temi koja sledi.

Posebna tema: Pavlova upotreba predloga „*huper*” – „*nad*”

Van svake sumnje, apostol ima sklonost ka stvaranju novih reči upotrebom grčke prepozicija, predloga „*huper*”, koji u osnovi znači „*nad*, *više*”. U genitivnom obliku značenje je uvek „*u korist*, *na nečiji račun*”. Može da znači i „*što se tiče*”, „*u pogledu*” (2Kor 8:23). U akuzativnom obliku znači „*iznad*”, „*preko*”. Dakle, kad god Pavle želi da naglasi nešto, on se koristi spajanjem određenog pojma sa predlogom.

Evo tipičnih primera za ovo:

Hapax legomenon – reči jednom upotrebljene u celom NZ

Huperakmos – nestrpljivost prema prolaznosti života, 1Kor 7:36

Huperauxano – preobilno umnožavanje, 2Sol 1:3

Huperbaino – zakidanje u trgovini, 1Sol 4:6

Huperkeina – i dalje (prostorno), 2Kor 10:16

Huperekteina – hvaliti se preko mere, 2Kor 10:14

Huperentugchano – pomaže u slabostima, Rim 8:26

Hupernikao – nadmožno pobeđivanje, Rim 8:37

Huperpleonazo – blagodat bogato izlivena, 1Tim 1:14

Huperupsoo – preuzvišenost (Hristova), Fil 2:9

Huperphroneo – obnovljenje uma, Rim 12:3

Reči upotrebljene samo u Pavlovim spisima

Huperairomai – izdići sebe, 2Kor 12:7; 2Sol 2:4

Huperballontas – raskošno, preko svake mere, 2Kor 11:23 (jedino je ovde u pitanju prilog, ali u 2Kor 3:10 9:14; Ef. 1:19; 2:7; 3:19 je reč o glagolu).

Huperbole – prekomerna teškoća, Rim 7:13; 1Kor 12:31; 2Kor 1:8; 4:7,17; 22:7; Gal 1:13.

Huperekperissou – preko svake mere, Ef 3:20; 1Sol 3:10; 5:13.

Huperlian – odlično, izvanredno, 2Kor 11:5; 12:11.

Huperoche – pobožnost, uzvišenost, 1Kor 2:1; 1Tim 2:2.

Huperperisseuo – prekomerno umnožavanje, Rim 5:20; 2Kor 7:4.

Reči koje koristi Pavle a retko se sreću kod ostalih NZ pisaca.

Huperano – mnogo više, Ef 1:21; 4:10; Jev 9:5

Huperecho – viāe vlasti, Rim 13:1; Fil 2:3; 3:8; 4:7; 1Pet 2:13

Huperephanos – ponos, Rim 1:30; 2Tim 3:2 i Lk 1:51; Jak 4:6; 1Pet 5:5.

Pavle je izgarao za evanġelje. Zato su mu i opisi dobrog viāe nego dobri, a opisi loāeg viāe nego loāi. Jednim svakidaānjim predlogom je uspeo da iskaæ duboka oseāanja o sebi, grehu, evanġelju, Hristu.

- „**Boāiju tajnu**” Postoje uoāljuje rukopisne varijante na ovom mestu. „Tajna” – *termusterion* – se nalazi u MSS, P46, A, C papirusima. A reā „svedoāanstvo” (SSP) – *marturion* – nalazimo u B, N2, D. Ako je reā o tajni, to je ista ona ideja kao i u 2:7; Ef 2:11-3:13; Kol 1:26-27. Tiāe se jedinstva svih otkupljenih naroda u jednu porodicu – Crkvu. Ako je reā o svedoāanstvu (1:6), onda je reā o sinonimu za evanġelje.

Pojam „tajna” je veoma āest na pronāenim spisima 1. veka, pisanim na Koine grākom jeziku. Uglavnom se ticao uāenja tajnih mistiānih grupa. Pavle se veāto sluāi ovim pojmom kada oslovljava i one koji imaju Svetog Duha i one koji ga nemaju. Ali, nema nikakve razlike kada ga koristi za opis duhovnog stanja samih vernika (3:1). Jer, tu se radi o duhovnoj zrelosti (2:6).

Posebna tema: Tajna

Evo tih nekoliko znaāenja apostolove upotrebe ovog pojma:

Delimiāno „otvrduēe” Izraela radi prikljuāenja neznaboāaca Boāijem spasenju. To āe pobuditi svetu ljubomoru Jevreja da prihvate odavno proraēnog i poslanog Mesiju (Rim 11:25-32).

Evanġelje se objavljuje svakome i po celom svetu, svima koji āe priāi Bogu kroz Hrista i u Hristu (Rim 16:25-27; Kol 2:2).

Vernici āe dobiti novo telo o vaskrsenju i Hristovom povratku (1Kor 15:5-57; 1Sol 4:13-18).

Saāimanje svega āto jeste i postoji u Hristu (Ef 1:8-11).

Obraēeni Jevreji i pagani su braāa i sestre u istoj veri (Ef 2:1-3:13).

Bliskost Hrista i crkve je opisana bliskoāņu supruānika u braku (Ef 5:22-33).

Pagani su po evanġelju deo zavetnog naroda. Po Duhu prebivaju u Hristu i rastu u hristolikosti, a to je dugo oāekivana obnova naāe

bogolikosti koju je pad u greh izopačio (Post 1:26-27; 5:1; 6:5,11-13; 9:6; Kol 1:26-28).

Kraj vremena i pojava Antihrista (2Sol 2:1-11).

Joã jedna naznaka ranocrkvenog shvatanja tajne (1Tim 1:16).

2:2 „Odluãio sam” Naglaãenom liãnom zamenicom apostol upoređuje sebe sa: (1) svojom objavom evanđelja u Atini, gde je citirao grãke mislioe i pesnike (kako sugeriãe Origen, Dl 17:16-34); (2) nadobudnim govornicima u Korintu, koji duhovne vrednosti mere govorniãtvom i ljudskom mudroãnu.

• **„Isusa Hrista, i to raspetog”** Particip perfekta pasiv (1:23) sa moñnim teoloãkim naglascima:

1. Proãlo vreme u grãkom istiãe jedinstvenost Hristovog raspeña. On je bio i ostao raspeti. Kad ga budemo videli u slavi, vidiñemo i njegove oãiljke. Oni ñe biti trajni znak njegove slavne pobede (vidi 1:23).

2. Pasiv istiãe: (1) Isus je umro po Oãevom veãnom planu (Dl 2:23; 3: 18; 4:28; 13:29) za naãe otkupljenje (Isa 53:10); (2) Naã greh i pobuna su zahtevali ærtvu (5: 14 -15,18-19).

Istina o Hristovoj smrti za naãe spasenje je srce Pavlove teologije. S druge strane, sama ideja o Mesiji koji pati i umire je bila sasvim strana jevrejskoj misli. I taj naglasak u evanđelju je posebno brinuo apostola. Naime, kako Jahvin miljenik moæ biti proklet (Pnz 21:23)? Ipak, to je deo SZ najave (Post 3:15; Ps 22; Isa 53). Boãiji je Sin umro umesto nas (Rim 5:18-19; 2 Kor 5:21). Preuzeo je naãe prokletstvo (Gal 3:13). Ipak, njegovo je raspeñe neshvatljiva Boãija tajna (Kol 1:26-28; 2:2-4).

2:3 „Tako sam se pred vama pojavio u slabosti, sa strahom i velikom tremom” Pavle se ne stidi svoje spoljaãne neubedljivosti: (1) Dogãeaji u Filipima, Veriji i Solunu su mu doneli strah (Dl 16 i 17); (2) Bio je razoãaran plodovima misije u Atini, a moãda i svojom metodom rada (kako sugeriãe Origen, Dl 17:16-34); Imao je i zdravstvenih problema, a to nije ono ãto privlaãi ljude. Ipak, do vere u Hrista se ne dolazi nikako drugaãije sem kroz propovedanje evanđelja i sila Duha (4; 1: 17; 2 Kor 10: 10).

Meni mnogo znače u slušbi sledeći momenti Isusovog života:

1. Imao je trenutke klonulosti i oaja (Getsemanija).
2. Ni apostoli nisu u potpunosti shvatali Gospodnje učenje.
3. Pavle je bio samo čovek pun strahova i slabosti.

Uvek moramo da uočimo slabost svake telesnosti, ali i nezadrživu snagu evanđelja i Duha Svetog! Ta se snaga najbolje vidi u našim slabostima (1:26-29; 2 Kor 12). A upravo su apostolove nemoći bila područja koja su laici učitelji najviše napadali (2 Kor 10 do 13). Oni su veličali svoju snagu – obrazovanje, socijalni status, duhovnu obdarenost, govorničke veštine. S druge strane, Pavleova pisma su po svemu tome bila jača od bilo kakvih njihovih govora (2 Kor 10 do 13). Vidi posebnu temu – Slabost, u 2 Kor 12:9.

2:4 „ubedljivim rečima ljudske mudrosti” Više je pitanja u grčkim prepisima.

1. Prvi problem za prevodioce i tumače je u retkom pridevu *peithois* (MSS, p46, N., A, B, C, D) koji se ne sreće nigde u Septuaginti (LXX), koine papirusima i NZ.
2. Neki tumači smatraju da je reč o proizvoljnosti prepisivača, nenaviknutim na ovaj pridev – „ubedljivost, uverljivost”.
3. Neki prepisi imaju dodatak „ubedljivost čoveka” (2: 13, MSS N.2, A, C).
4. Neki prepisi izostavljaju „reči” (*logos*) - MSS p46, F, G i još neki prepisi koje je koristio Jovan Zlatousti.

U svakom slučaju, uopšteno govoreći, Pavle odbacuje svaku ljudsku retoriku, logiku i mudrost (1: 17; 2: 1, 13). Značenje pomenutog prideva ostaje i dalje nesigurno.

- „nego na dokazivanju sile Duha” Samo tako su promenjeni životi Korinćana. Moguće je da apostol misli na znakove i čudesne koji su pratili njegovo propovedanje evanđelja (Dl 13: 11; 14: 10; 16: 18,28; 19: 11-12; 20: 10). Vidi naznaku o malom „d” u 2:11

2:5 Apostol vidi Očevu milost, Isusovo dovršeno delo spasenje i slušbu Duha kao jedinu nadu za čovečanstvo. Sam Bog je jedina nada

našeg spasenja. Njegovo otkrivenje a ne naša dostignuća; Njegova mudrost a ne naša logika i umovanje su jedini temelj sigurnosti.

Evanđelje i izgubljeno čovečanstvo se jedino mogu sresti u našem zavetnom odgovoru – u našem pokajanju i veri. Oni su ključ većnog života.

6 A mudrost propovedamo među zrelima, ali ne mudrost koja potiče od ovoga sveta, niti od vladara ovoga sveta koji propadaju, nego mudrost koja potiče od Boga. 7 Mi propovedamo Božju mudrost, u tajni, sakrivenu, koju je Bog pre svih vekova predodredio za našu slavu. 8 Tu mudrost nijedan od vladara ovoga sveta nije upoznao, jer da su je upoznali, ne bi raspeli Gospoda slave. 9 Nego, kao što je napisano:

**„Što niko nije video,
niti je čuo,
niti je ijedan um razumeo,
to je Bog pripremio za one
koji ga vole.”**

10 A nama je Bog to otkrio po Duhu, jer Duh sve istražuje, pa i dubine Božjeg bića. 11 Jer ko drugi toliko poznaje čoveka, osim duha koji pripada čoveku? Isto tako, samo Duh Božji (u potpunosti) poznaje Boga. 12 A mi nismo primili duha ovoga sveta, nego Duha koji dolazi od Boga, da bismo znali šta nam je Bog darovao. 13 Tako i propovedamo, ali ne naučenim rečima ljudske mudrosti, nego onako kako nas je naučio Duh, tumačeći duhovne istine onima koji su primili Duha. 1 Kor 2:6-13

2:6 „A mudrost propovedamo među zrelima” Moćda apostol: (1) govori sarkastično, kako bi posramio preterivanje korinćana, preuveličavanje ljudske mudrosti i njihovo poimanje „zrelosti”; (2) misli na sasvim mlade vernike (3:1-4) za koje ne mare zavažene crkvene grupe. U Ef 4:13, apostol pojmom *teleios* opisuje duhovno zrele vernike za

razliku od duhovne dece (doslovno „bebe”, Ef 4:14). Vidi 14:20; Fil 3:15; Jev 5:14.

- **„ali ne mudrost koja potiaē od ovog sveta”** Ovde se apostol sluai jevrejskom idejom dva doba – Sadaānji zli svet, u kome dominira Greāna ljudska priroda; Novi svet pravednosti koji tek dolazi, u kome caruje Mesija. Sva svetska mudrost prolazi, menja se, zavisi od vremena, podneblja i kultura. Vidi posebnu temu „Ovo doba i novo doba”, u 1:20.
- **„niti od vladara ovog sveta”** Moguēe je da pored zemaljskih vladara apostol misli na anæeoska sile, koji vladaju gnostiakim eonima (Rim 8:38-39; Ef 1:21; 3:10; 6:12; Kol 1:16; 2:10,15). Ipak, kontekst odeljka daje prednost ovozemaljskim voæama (st. 8; Dl 3: 17; Rim 13:1-2). Ipak je teāko dokuaiti kada Pavle govori o āisto logiakom, umnom delovanju, a kada o demonskim silama iza ljudskog uma. Treba paziti i na jedno i na drugo. Ljudski rod je pod uticajem svoje orehovljenosti (Rim 12:2; Gal 1: 14; Ef 2:2), ali i pod podlim dejstvom demonskih sila (2 Kor 4:4; Dan 10).
- **„koji propadaju”** Particip prezent pasiva – „biti nedelotvoran” (1:28; Rim 6:6). Pavle koristi ovaj pojam āak 27 puta. Ako misli na ljudski autoritet, misli na njihovu doslovnu propast – smrt. Ako govori o demonskim silama, misli na njihovu osudu i na dolazak pravednog doba. Vidi posebnu temu „Poniātenje – obesnaæenje” (*katargeo*), u 1:28.

2:7 „nego” Jaki adverzativni oblik *alla*, reā koja nas uvodi u suprotnu reāenicu. Prevodi se āesto i sa „ali”.

- **„Mi propovedamo Boāiju mudrost, u tajni, sakrivenu”** Imenica na poāetku – *Theos* – u grākom naglaāava iskaz, dok je glagol u sloæenom participu perfekt pasiva. Ta se mudrost sada sasvim razotkrila u Hristu (Rim 16:25; Ef 3:3-5; Kol 1 :26). Evanæelje je ta skrivena tajna, a njeno objavljivanje samo naglaāava nadmoñ Boāijeg otkrivenja nad ljudskim umovanjem (Rim 16:25-26; Ef 1:9-10; 3:3-5; Kol 1:26; 2:2-3). Āta je sadraaj te tajne? To da su i Jevreji i mnogoboāci po Hristu ujedinjeni Boāiji narod (crkva, Ef 2:11:-3: 13). Vidi posebnu temu „Tajna” u 2:1.

- **„koju je Bog pre svih vekova predodredio”** Bog je imao svoj plan spasenja još pre nego je stvorio svet (Mt 25:34; Jn 17:24; Ef 1:4; 1 Pet 1:20; Otk 13:8; Dl 2: 13; 3: 18; 4:28; 13:29). Samo pojam „predodrediti” sačinjen je od dve reči – „pre” i „odrediti granice” (Dl 4:28; Rim 8:29,30; Ef 1:5,11).

Najpoznatiji NZ odeljci o predestinaciji su Rim 8:28-30; Rim 9; Ef 1:3-14. Svi oni naglašavaju Božju suverenost. Gospod nadgleda sve stvoreno, uključujući i istoriju sveta. Njegovi naumi se sprovode bez obzira na sve, na vreme i promene. Ali, to ne znači da se stvari dešavaju sudbinski zacementirane, u selektivnom i arbitražnom smislu. Deo velike tajne predodređenja nisu samo Božja suverena volja i predznanje, već i njegova nepromenljiva ljubav i milost.

Ova istina mora da bude u svim svojim predivnim nijansama snažna korekcija našem zapadnjačkom individualizmu i æaru evangelizacije. Åuvajmo se strogih teoloških blokovskih podela i sukoba avgustijanske i pelagijanske misli, ali i nesloge između kalvinizma i arminijanizma. Predodređenje – predestinacija ne ograničava Božju ljubav, blagodat i milosrðe, koji su bit evanđelja. Ona je tu da nam ojača ispravan stav spram sveta i tokova u njemu. Naime, Bog voli sve ljude (1 Tim 2:4; 2 Pet 3:9). On potpuno nadgleda sve i vlada svakim atomom. Niko nas ne može odvojiti od njegove ljubavi (Rim 8:31-39).

Predodređenje formira jedan od dva moguća pogleda na svet i stvarnost oko nas. Nema sukoba, nema protivurečnosti između Božje suverenosti i slobodne æovekove volje. I jedno i drugo su dimenzije strukture svekolike stvarnosti oko nas. Prosto, i jedno i drugo nam je otkriveno u svojoj dijalektičkoj napetosti. I nisu ovo jedine istine koje su u slianoj napetosti, kada ih sagledavamo iz biblijske perspektive. Nemojmo uklanjati ono što ni Bog nije uklonio. Ne priklanjajmo se jednoj istini, samo zato što nam prisustvo druge, podjednako važne, stvara intelektualnu napetost. Ne odstranjajmo ono što ne razumemo.

Ovde je važno naglasiti da predodređenje ima cilj. Pozvani smo ne samo za slavu neba su tra, već i za hristolikost danas (Ef 1:4; 2:10). Izabrani smo – predodređeni da budemo „sveti i bez mane”. Bog nas je pozvao kako bi drugi na nama videli promenu, kako bi se i sami odazvali

verom u Hrista. U stvari, predodrećenje nije nikakva lična privilegija već odgovornost zavetnog odnosa! Odabrani smo da služimo Bogu!

- „**pre svih vekova predodredio**” Ceo izraz je prepoznatljiv SZ id iom za veānu proālost. Odgovara znaāenju jevrejskog *‘olam*, koji moæe da znaāi i veāno juāe i veāno su tra, baā kao i ograniāeni vremenski rok. Kontekst odreæuje znaāenje, tj. odnos prema objektu (Bog, SZ zavetna obeāanja, zemaljski āivot, ...).

Istog znaāenja su i grāki izrazi *aion*, *aionios*, *eis ton aiona*, koji odgovaraju LXX prevodu *‘olam*. No, i ovde je kontekst najvaāniji i odreæuje prevod.

- „**za naāu slavu**” Vidi posebnu temu āto sledi.

Posebna tema: Slava

Teāko je odrediti znaāenje ovog svetopisamskog pojma. Naāa slava je u tome da shvatamo Boāju slavu u objavljenom evanĝelju, a ne u sebi (1:29-31; Jer 9:23-24).

Najsliāniji SZ pojam za slavu (*kbd*) doslovno znaāi „biti teāak” u smislu fiziāke teāine. Tako su „teāke” stvari i pojave bile ujedno i slavne. Opet, slici Boāje slave se redovno dodavala i slika sletlosti, jasnoāe (Izl 19:16-18; 24:17; Isa 60:1-2). Sam po sebi Bog je „teāak i sjajan” – vredan slave i divljenja. Toliko je slavan da ga buntovno āoveāanstvo ne moæe gledati (Izl 33:17-23; Isa 6:5). I taj isti JHVH se moæe sresti samo kroz Hrista (Jer 1:14; Mat 17:2; Jev 1:3; Jak 2:1). Pojam je viāeznaāan: (1) saglasan je ideji Boāje pravednosti; (2) oslikava Boāju svetost, besprekorno savrāenstvo; (3) odnosi se na sliku, na model po kome smo stvoreni (Post 3:1-22). Inaāe, Boāja – JHVH – prisutnost se uoāava prvi put u āudesima pustinjaškog putovanja (Izl 16:7,10; Lev 9:23; Br 14: 10).

2:8 Uslovna reāenica kojom se istiāe glavna misao. Netaānom izjavom se ukazuje na netaāan zakljuāak, postupak. Naime, da su vladari Isusovog doba hteli da znaju s kim imaju posla (perfekt) – kao āto nisu hteli – ne bi uradili to āto su uradili (aorist).

- „**Gospoda slave**” Istu titulu JHVH sreāemo u Dl 7:2; Ef 1:17. Sliāno ime je u Jak 2:1. Rekli smo, to je naāin kako NZ pisci primenjuju SZ

nazive Božjeg imena na Isusa. To je tipičan način poistovećivanja Isusa i JHVH (2 Kor 4:6).

2:9 „Nego, kao što je zapisano” Klasičan izraz SZ najave citata (perfekt pasiv). Kliment Rimski svedoči da je ovo LXX citat Isa 64:4, moguće spojen sa 65:17 (Isa 52:15; Jer 3:16). Opet, Origen i Jeronim svedože da je ovo navod iz apokrifnog dela „Ilijina apokalipsa”. Delo je izgubljeno u potpunosti. Dakle, Bog deluje na nama neshvatljive načine (Isa 55:8-9), ali evanđelje nam donosi put vere. Verom „shvatamo”. Kakvo obećanje!

- „srce” Vidi posebnu temu u 14:25 (Ovaj predvod ima „um”, umesto „srce”, koje srećemo u SSP, Stefananovići i dr., op. prev.)

2:10 „A nama je Bog to otkrio po Duhu” Misli se na Oca koji to čini kroz Duha (*apokalupto*, aorist), koji razotkriva Hrista kao svoju najveću tajnu. Zato je sva njegova mudrost u Hristu (1:18-25,30). Prisetimo Trojicu u odeljku st.8-10: raspeti Gospod slave (Isus); Bog (Otac), Duh

Posebna tema: Sveta Trojica

Istaknimo delovanje sve tri osobe u Trojstvu. Tertulijan je prvi počeo da koristi ovaj pojam. Jasno je da titula nije biblijska već teološka.

1. Evanđelja
  - a) Matej 3:16-17; 28:19
  - b) Jovan 14:26
2. Dela – Dl 2:32-33, 38-39
3. Pavle
  - a) Rimljanima 1:4-5; 5:1,5; 8:1-4,8-10
  - b) 1. Korinćanima 2:8-10; 12:4-6
  - c) 2. Korinćanima 1:21; 13:14
  - d) Galatima 4:4-6
  - e) Efescima 1:3-14,17; 2:18; 3:14-17; 4:4-6
  - f) 1. Solunjanima 1:2-5
  - g) 2. Solunjanima 2:13
  - h) Tit 3:4-6
4. Petar – 1. Petrova 1:2
5. Juda – st. 20-21

Trojstvo je sakriveno u SZ

1. Božije ime se koristi u množini.
  - a) Elohim je u množini, ali je imenica Bog uvek u jednini.
  - b) „Mi” u Post 1:26-27; 3:22; 11:7.
  - c) „Jedan” u „Āema – Āuj Izraele” u Pnz 6:4, ali i u Post 2:24; Jez 37:17.
2. Gospodnji anđeli kao vidljivi predstavnici Božiji
  - a) Postanje 16:7-13; 22:11-15; 31:11,13; 48:15-16.
  - b) Izlazak 3:2,4; 13:21; 14:19.
  - c) Sudija 2:1; 6:22-23; 13:3-22.
  - d) Zaharija 3:1-2.
3. Bog i Duh su odvojeni, Post 1:1-2; Ps 104:30; Isa 63:9-11; Jez 37:13-14.
4. Bog (Jahve) i Mesija (Adon) su odvojeni Ps 45:6-7; 110:1; Zeh 2:8-11; 10:9-12.
5. Mesija i Duh su odvojeni, Zah 12:10.
6. Spomen sve Trojice, Isa 48:16; 61:1.

Hristovo božanstvo i osobnost Duha su činili velike probleme u verovanju prvih monoteističkih učitelja:

1. Tertulijan je tvrdio da je Sin podređen Ocu.
2. Origen je i Sina i Duha podređivao Ocu.
3. Arije je poricao božanstvo i Sina i Duha.
4. Monarhianisti su naučavali postepenu Božiju objavu.

Dakle, učenje o Trojici ima svoj istorijski razvoj, ali sasvim zasnovan na Pismu:

1. Potpuno Hristovo božanstvo, ravno u časti sa Očevim je 325. godine potvrđeno na saboru u Nikeji.
2. Potpuno božanstvo Duha Svetog, ravno u časti i slavi sa Ocem i Sinom je potvrđeno na saboru u Kostantinopolju 381. god.

3. Avgustin sasvim prihvata učenje o Trojici u svom delu De Trinitate.

Istina o Svetoj Trojici nas uvodi u nedokučivu tajnu. Ipak, NZ jasno potvrđuje da su Bog Otac, Bog Sin i Bog Sveti Duh tri osobe jednog božanstva.

- **„Jer Duh sve istrauje, pa i dubine Božjeg bića”** Ovdje imamo direktan dokaz da je Duh ličnost (Isa 63: 10; Ef 4:30). Samo po njemu možemo da upoznamo Boga (Rim 8:26-27; 11:33-36). Ne zaboravimo: Apostol naglašava kako je čovekovom biću nemoguće da upozna Boga i njegove puteve. „Dubina” je metafora: (1) za sve dublje od površinskog; (2) suštinu koja izmiče ljudskom otkrivanju. Bez Duha nam nema svesti o grešnosti, nema potrebe za spasenjem, nema hristolikog življenja (Jn 16:7-14).

Možda je izraz „dubine Božjeg bića” bio omiljen među korinćkim vernicima, podeljenim u frakcije. Ali, istinska duhovna dubina nije više nedostupna onima koji veruju. Hrist nije više od iskona čuvana tajna. Evanđelje je otkriveno svima koji ga prihvataju. Zato, nema više „dubina” za samozvane „duboke”, elitističke krugove. Među hrišćanima nema ekskluzivnih!

Najbolje, ova blažena sigurnost Božje brige za sve je zloupotrebljena od strane gnostičke „elite”, koja se pozivala na posebne tekstove posebne objave (vankanonska, gnostička knjiga „Vaznesenje Isajino”).

2:11-12 Primer ranije iznete istine. Primetimo kako od četiri puta pomenute imenice „duh” prva i treća započinju malim, a druga i četvrta velikim slovom. Grčki, izvorni tekst nema ovu gramatičku mogućnost, pa je uvek reč o prevodilačkom tumačenju. Naravno malim da se označava ljudski, a velikim D Božji Duh (6:18; Rim 8: 16; 2 Kor 2: 13; 7: 13; 12: 18; Gal 6: 18; Fil 4:23). Možda je reč o aluziji na Pri 20:27.

2:12 „duha ovog sveta” Treće pominjanje kosmos-a, u značenju ljudskog društva koje čivi ne mareći za Boga. Nešto što se danas zove ateistički humanizam (st. 6), a u duhovnom smislu „duh robovanja” (Rim 8:15).

- **„da bi znali šta nam je Bog darovao”** Hrišćani razumeju Hristovo evanđelje i blagoslove koje imaju u njemu po Duhu Svetom. Čak i u ovom i ovakvom svetu možemo da upoznamo svog Gospoda.

Naravno, ne u suštinskom smislu, ali da u svemu što se tiče spasenja, pobožnog života, bogootkrivenja Oca u ličnosti i delu Sina kroz prosvetljenje Duh. To što ne znamo sve, nije izgovor da ne prigrlimo jasno nam objavljenu istinu u Božjoj reči, te da ne živimo po njoj.

Jako je važno da znamo šta nam je sve Bog darovao (Rim 8:32). Prvo, darovao nam je svoj lik, stvorivši nas sve podjednako sebi slične (Post 1:26-27). Na žalost, poznata nam je istorija pobune koja je usledila. Ipak, darovano nam je spasenje. I ono nije došlo zbog naše lepote i pameti, bogatstva ili bilo čega sličnog; već samo zbog Božje ljubavi i milosti koja nam se izlila iz Očevog srca, kroz Sina, u Duhu Svetom. Bez Hrista kao posrednika, naše je znanje o Bogu ravno nuli, ali i namerno, svesno. Samo Duh donosi čoveku svetlo istine i spasenja. A duh ovog sveta – samo tamu, čemer obmane i smrt.

2:13 „Tako i propovedamo” Hristovi sledbenici rado čire, dele istinu koju su dobili. Mi smo svetlo i so svetlu koji umire u gresima; svetlu koji Bog toliko voli da jedva čeka da nas sve spasi. Ali, samo ako dragovoljno prihvatimo Božjeg Sina, Božju istinu! Božje otkrivenje je prevashodno spasonosno, otkupljujuće (2 Tim 2:15), sa jednim ciljem – da nas sasvim preobrazi (2 Tim 3:16-17).

- **„nego onako kako nas je naučio Duh, tumačeći duhovne istine onima koji su primili Duha”** Nejasna rečenica iz više razloga. Pre nego li i nju, i bilo koju drugu sličnu rastumačimo, setimo se našeg važno – čireg konteksta. Čiri kontekst je ključ tumačenja kada se našemo pred gramatičkim i rečnikskim vratolomijama. Dakle, celina ove misli, ovog odeljka, odnosi se na zrele vernike (st. 6). Apostol razotkriva lažnu mudrost ovog sveta upoređujući je sa Božjom mudrošću koja je u Hristu. A Hrist je otkriven u evanđelju. To je centralna istina 1. i 2. poglavlja ove poslanice.

Duh Sveti je neprikosnoveni izvor svakog bogopoznanja i zajedništva sa Bogom (Jn 16:8-14). On otkriva duhovnu istinu svima koji se pouzdaju u Hrista, on se nastanjuje u svakog vernika. U jednu ruku, apostolova misao odgovara Isusovoj poruci priče o sejanju (Mt 13). Evanđelje prihvataju oni slušaoci koji čuju i razumeju poruku; odbacuju ga oni koji ne čuju i ne razumeju.

Imenica *pneumatikois* moæ da bude u srednjem i u muãkom rodu. U prvom sluãaju reã je o duhovnim stvarima, a u drugom o duhovnim ljudima. Ali, kako se u sledeñem, 13. stihu, jasno govori o *psuchikos* – telesnim ljudima – onda se iz konteksta zakljuãuje da je reã o „duhovnim ljudima” (SSP). Ista grupa se spominje i u 6. (*teleiois*) i u 15. stihu (*calledpneumaikos*). To znaãa da u ovom odeljku uoãavamo tri grupe ljudi: (1) izgubljene; (2) spasene ali nezrele vernike; (3) zrele vernike. Najãeñe se teãko uoãava razlika izmeøu prve i druge grupe.

Kako nam Duh saopãtava duhovne istine? Particip prezenta glagola *sunkrinontes* u LXX se koristi za tumaãenje snova (Post 40:8,16,22; 41:12,15; Sud 7:15; Dan 5:12; 7:15,16). Zanimljivo je da se ova reã koristi samo ovde i u 2 Kor 10:12 u celom NZ, s tim ãto se u 2 Kor koristi u smislu obiãnog „poreœenja”. U svakom sluãaju, bilo bi sasvim pogreãno stvarati dogme o tome kako Duh posreduje svoje istine. Veñ je po sebi dovoljno kolosalna sama ãinjenica da presveti Bog traãa ãoveka i govori mu istinu (st. 12). Da, Bog govori – ãujemo li ga?

Zanimljiv je kometar pod naslovom „Otkrivenje i Sveto pismo”, u *Expositor's Bible Commentary*, 1. tom, str. 461-462. Evo jednog odlomka:

„NZ pisci vide otkrivenje kao objavu istine, a istina je uvek u funkciji jezika. Zato su otkrivenje i Pismo neraskidivo povezani u NZ teologiju. Naime, dogaaaj i njegovo viœenje, tumaãenje, idu zajedno. Tako nam otkrivenje o Isusu Hristu ne dolazi kao neka vanvremenska, apstraktna etika, dogma. Ne dolazi nam ni kao liãno viœenje pojedinaca, ili grupe sledbenika, veñ kao konkretan i transparentan dogaaaj. Tako je istina koja nam je pruæena spoj apostolskih iskaza o pojedinim dogaaajima i njihovih tumaãenja. Pisci i ne sakrivaju svoju nameru – uveriti ãitaoce ãta je smisao svega onoga ãto se zapravo dogaaalo. Zato su bespredmetne optuæbe bilo koje vrste na NZ pisce. Oni neskriveno æele da nam predaju boãansko otkrivenje iskazano krhkim ljudskim jezikom (1 Kor 2:13).

14 Telesni ãovek, pak, ne prihvata istine koja dolazi od Boãjeg Duha. Za njega su one ludost, te ih ne moæ razumeti, jer o tim istinama treba rasuoãivati uz pomoñ Boãjeg Duha. 15 A onaj koji

je primio Božjeg Duha rasuđuje o svemu, a sam ne podleže sudu drugih. 16 Jer, ko je ikada razumeo um Gospodnji da bi ga savetovao? A mi imamo um Hristov. 1 Kor 2:14-16

2:14 „Telesni čovek” Telesni je suprotnost duhovnom (2:6,13; 3:1). Imenica *psuchikos* se sreće tek nekoliko puta u NZ u smislu života na zemlji, života na osnovu pet čula (*bios*). Sufiks *ikos* označava osobinu imenice (3:3). Dakle, telesni je zemaljski, neduhovan (1 Kor 15:44,46; Jak 3:15; Juda 19).

- **„ne prihvata”** Odrećan pojam – „odbacuje, odbija, ne može da prihvati, nema osećaj”. Bez negacije pojam ima vrlo pozitivno značenje – dobrodošlica gostima – *dechomai* (Lk 8:13; Dl 8: 14; 11: 1; 17: 11; 2 Kor 11:4; 1 Sol 1:6; Jak 1:21). Sinonim je poznatijem *lambano* (Jn 1:12; 12:48; 14: 17). U svakom slučaju nije reč o običnom neznanju nego o nemoći, nesposobnosti da se shvati duhovna istina!

U tome je rešenje tajne zašto neko čuje evanđelje i prihvati ga, a drugi pored njega čuje i odbaci ga. Da li je odbacivanje plod predodrećenja ili slobodne ljudske volje? Jeste – i jednog i drugog. A kako se obe ove istine odnose jedna prema drugoj, tajna je dijalektičke prirode otkrivenja samog po sebi (Fil 2:12-13). Baš kako Frank Steg kaže u svojoj „Teologiji Novog zaveta”, na strani 87 – „Suprotna strana Božjeg izbora nije njegov ne-izbor, već čovekovo odbacivanje spasenja.”

- **„jer o tim istinama treba rasuđivati uz pomoć Božjeg Duha”**

Pravni izraz sudskog veštačenja pre sudskog procesa (Lk 23: 14; Dl 12:19; 24:8; 25:26; 28: 18); izraz pomnog ispitivanja: Svetog pisma (Dl 17:11); hrane (1 Kor 10:25,27). Isti pojam srećemo dva puta u st. 15.

U Duhu Svetom svaki vernik može pravilno duhovno da rasuđuje kako o materijalnoj, tako i o duhovnoj stvarnosti (1:22-25; 2:2). A neduhovni, telesni (st. 14) ne može da prozre u duhovnu stvarnost, duhovne istine i život duhovnih ljudi.

- **„a on sam ne podleže sudu drugih”** Nijedan nehrišćanin ne može da sudi o duhovnim stvarima bilo kojeg hrišćanina (4:3-4). Može da je ovo fraza nekih ljutih Pavlovih protivnika u Korintu (9:3). Duh

Božji donosi svetlo istine na svaku stvarnost. To ne može duh ovog sveta i vremena. Duhovna stvarnost nadilazi i prostor, i materiju i vreme.

2:16 Aluzija na LXX citat Isa 40:13. Gramatički, retorički oblik pitanja podrazumeva negativan odgovor. Ovim je naglašena glavna ideja odeljka – Samo po Duhu svaki čovek može da čuje, razume i prihvati evanđelje i duhovne istine. Tako nam ovaj tekst, zajedno sa Jovanom 14 do 16, daje ključno objašnjenje delovanja Svetog Duha.

Bez njega, svaki čovek je prepušten nagađanjima, mitovima, pa i demonskom uticaju lažnih učenja! A upravo je to tragedija obezboženih filozofija i religija sveta.

- „**A mi imamo um Hristov**” Naglašena je zamenica „mi”! Misli se na: (1) Pavla i njegove saradnike; (2) hrišćanske propovednike; (3) zrele vernike. To svakako ne znači da znamo sve o svom Gospodu, ali znači da imamo otvoren um za njegove poglede na svet, njegov uvid u stvarnost, njegovo srce (Rim 12:2; Fil 2:5).

Predlozi za razgovor

Ovaj udobenik je tek vodič u tumačenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumačenje Pisma. Svako treba da sluša svoje unutrašnje vođstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmišljena da bi ti pomogla u sažimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima nađeš izazov, a ne konačne odgovore.

1. Definišite Pavlov pojam „tajne” u ovom kontekstu.
2. Na kakav strah i nemoć misli apostol, kada je došao u grad?
3. Kojim božanskim dokazima je apostol potvrdio svoje propovedanje?
4. Zašto nam NZ pisci ne opisuju nebo i pakao do detalja?
5. Kakva je razlika između otkrivenja, nadahnuća i prosvetljenja?
6. Na koja tri načina Pavle pominje imenicu duh u ovom poglavlju?
7. Koje su četiri upotrebe pojma mudrost u ovom poglavlju?
8. Pogledajte st. 13 u više prevoda. Šemu nas on uči?

1. Korinčianima 2

1. Korinćanima 3

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”

Božija mudrost 3:1-23

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodiča u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte samo da saainite svoju skicu ovog, prvog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Bibije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednom jedinom subjektu.

Prvi odeljak

Drugi odeljak

Treći odeljak

...

Uvid u celinu odeljka 3:1-23

1. U trećem poglavlju apostol nastavlja misao iz prethodnog – Osobine nezrelih korinćanskih vernika.

a) Grupisanje koje je oslovljeno u 1. poglavlju sada dolazi pod apostolovu pastirsku lupu u celom ovom poglavlju. To čini prva tri poglavlja jezgrovitom celinom argumenata o ljudskoj mudrosti i hrišćanskom vođstvu.

2. Izdvajaju se tri grupe vernika:

a) telesni, neobraćeni ljudi, 2:14

b) duhovni vernici, 3:1

1. Korinćanima 3

c) bebe u Hristu, 3:1

3. Odeljak st. 10-17 se smatra opisom pojedinih telesnih hrišćana. Ovo odgovara širem kontekstu, 1:12 sve do 3:4-5. U prilog ovoj tezi dodaje se i plural kojim apostol oslovljava crkvu, u st. 1 i 16, a tu je i upotreba „drugi, neko, svako, taj” u st. 10,11,12,13, 14,15, 17,18. Istina, samo se u st. 10, u slučaju Apolosa radi o vođi.

Ipak, moguće je da Pavle oslovljava i zavažene vođe mlade zajednice (st. 10). Teško da bi posle spomena „zrelih” (2:6) cela crkva bila označena kao telesna (3:1). Pavle poredi sebe i Apolosa sa nekom od frakcija crkvenih vođa, u 3:6-9. Neposredni kontekst st. 10-15 ističe upotrebu duhovnih darova u služenju celoj zajednici. To se vidi iz upozorenja st. 17.

Nije lako razabrati između ova dva pogleda: (1) NZ ne komentariše duhovno stanje telesnih vernika i posledice njihovog života; (2) Ipak postoji njihovo „uništenje”, istina neobjašnjeno. U svakom slučaju st. 15 i st 17 su u međusobnoj napetosti. Apostolov „ako” stoji u oba slučaja (uslovne rečenice) u službi onog glavnog što hoće da kaže. Stih 14 najverovatnije govori o pravim vernicima, dok st. 15 o onima koji ne „pretrpeti štetu” i svakako izgubiti nebesku nagradu, jer st. 13 govori o konačnom i nepogrešivom testu svih vrednosti. U svakom slučaju, Pavle im najoštrije zamera za suštinsko nerazumevanje evanđelja, za neduhovnost, sektaštvo i ljubomoru.

Moje je mišljenje da ceo ovaj odeljak govori o svim vernicima, što svakako ni malo ne izuzima crkvene vođe. Šta više, prekor se posebno odnosi na one koje prednjače u crkvenim grupisanjima. Svi ćemo stati pred Gospoda i dati račun za svoj odnos prema njegovoj crkvi (2 Kor 5: 10; Gal 5: 10).

Tumačenje reči i izraza

1 A ja, braćo, nisam mogao da vam govorim kao duhovnima, nego kao telesnima, kao nejakima u Hristu. 2 Napojio sam vas mlekom, ne žvrcstvom hranom, jer još niste bili spremni za takvu hranu. Vi ni sad niste spremni, 3 jer ste još uvek telesni. Zaista,

dok ima zavisti i svaca meou vama, zar niste telesni, buduñi da se ponaãate kao ljudi u svetu? 4 Jer, kad jedan kaæ: „Ja sam za Pavla,, a drugi: „A ja za Apolosa,, zar se ne ponaãate kao ljudi u svetu?

1 Kor 3:1-4

3:1 „braño” Vidi tumaæenje u 2:6

- **„nisam mogao da vam govorim”** Zanimljiv spoj aorist indikativa i aorist infinitiva.

Pavle naravno misli na svoje prvo propovedanje evanæelja u Korintu.

- **„kao duhovnima”** Kome se apostol obraña: (1) svim vernicima; (2) duhovno nezrelih (grupaãima, st. 4)? Naæe tumaæenje zavisi od tumaæenja 2:6. Naime, da li je u ovoj crkvi bilo zrelih i duhovnih vernika ili su svi bili „nejaki u Hristu”?
- **„nego”** Jaki veznik *alla* naglaãava razliku izmeou „zrelih” iz 2:6, duhovnih, i „telesnih” (3:1-4). I jedni i drugi imaju Duha, hriãani su, ali prvi æve po Duhu, a drugi æve „kao ljudi u svetu”.
- **„nego kao telesnima”** Telesni - *sarkinos*. Sufiks *inos* znaai „napravljen od”, „potiaæ od” („na ploãama ljudskih srca”, 2 Kor 3:3). Doslovno – „ljudi od tela”. Pavle na nekoliko naãina koristi ovaj pojam. Iz konteksta zakljuãujemo („kao nejakima u Hristu”) da je reã o vernicima koji imaju Duha, ali se „ponaãaju kao ljudi u svetu”. Ovo nije ono Pavlovo suãeljavanje Duha i tela, prema Rim 8:1-11, veñ je reã o kategoriji, tipu vernika. U tom sluãaju, ovo je jedno od nekoliko NZ mesta koji koje govore ovome u prilog. Telesni vernici su tragiãari spasenja bez posveñenja. Tvrde da im je Hrist Gospod ali ne æve tako. Åta viãe: ljubomorni su, svadljivi, podeljeni – zvuai li vam ovo poznato? I danas se isti tragiãari, iste duhovne bebe nalaze u crkvi ælosteeñi srce svoga Kralja!
- **„kao nejakima u Hristu”** Svakako da svaki vernik poainje svoj duhovni put kao beba. I tu nema nikakve sramote. Ova metafora sasvim odgovara stvarnosti „novog roæenja” (Jn 3:3; 2 Kor 5: 17; 1 Pet 1:3,23). Samo, ne treba ostati duhovna beba dovek!

3:2 „Napojio sam vas mlekom” Nastavak iste slike novorođene duhovne dece. Hrišćani su po svom obraćenju novi ljudi, baš kao na svet tek pridošla deca (Jev 5: 12-14; 1 Pet. 2:2). Tertulijan i Hipolit su svedočili kako su u to vreme nove vernike, na prvoj Večeri Gospodnjoj, nudili i čistom mleku, misleći baš na njihov duhovni status.

- **„jer još niste bili spremni za takvu hranu”** Mnogi bi meseci prošli od vremena pisanja do čitanja ovih apostolskih reči. Elem, ako je prikladno biti beba i ponašati se kao beba na svom duhovnom početku, tragedija je posle onoliko vremena to i ostati.

Nema sumnje da su ove reči zaparale intelektualnu bahatost veću pojedinih grupa. Tome doprinosi i brižljiva upotreba glagolskih vremena. Naime, rečenica započinje sa imperfektom („jer još niste bili spremni za takvu hranu”), a nastavlja sa prezentom („vi ni sad niste spremni”). Reč „spremni” – *dunamai* – znači „snaga za delo, dostignuće, postizanje rezultata. Hrišćani su pozvani da služe Bogu, da trajno rastu u Hristov lik, a ne da besposleni čekaju nebo. Ali, korinćanski „vernici” nemaju silu Carstva, već silu svoga tela. A ona ih duhovno obesnađuje!

3:3 „Vi ni sad niste spremni” Sličan oblik *sarkinos*-u je *sarkikos*, gde je nastavak *ikos* istog značenja „napravljen od” (2:14-15). Apostol se poigrava *sarks* pojmom, ovde, u 1. i 3. stihu opisujući mnoge korinćanske nezrele vernike. Bili su prepuni sebe!

- **„dok ima zavisti i svad”** Ovo su plodovi tela, koji se pominju u listi Gal 5:19-21. Očigledni dokazi telesnosti pojedinih vernika. U nekim manuskriptima (p46, D, i Sirijski prevod) postoji dodatak ovom paru – „podele” – koje su i u pomenutom popisu Gal 5. Bez sumnje, stranačenja-podele su jedan od problema ove crkve. Ipak, ove reči nema u MSS, p11, No, A, B, C, P tekstovima, kao i u kompletnim prevodima: Vulgati, koptskom i armenijskom prevodu. Moguće je da je reč o dodatku nekog od kasnijih prepisivača.
- **„zar niste telesni, budući da se ponašate kao ljudi u svetu”** Gramatički oblik pitanja podrazumeva potvrđan odgovor. Apostol je ogolio suštinu telesnosti. Zrelost je ono što nam treba, i u stavu i na delu (Rim 11; Mt 7:1).

3:4 Ista misao o podelama kao i u 1: 10-17.

5 Na kraju, Āta je Apolos? Āta je Pavle? Oni su samo sluāitelji preko kojih ste poverovali, primereno sluabi koju je Bog poverio svakome od njih. 6 Ja sam posadio seme, Apolos ga je zalio, a Bog je dao da izraste. 7 Jer rast ne zavisi ni od onog koji sadi, ni od onog koji zaliva, veñ od Boga koji daje da raste. 8 Zato nema razlike izmeĉu onog koji sadi i onog koji zaliva; svaki od njih ñe primiti platu po svom trudu. 9 Mi smo, naime, Boāiji saradnici, a vi ste Boāija njiva, Boāija graĉevina. 1 Kor 3:5-9

3:5 „āta” Neki prevodi *tis* prevode sa „ko”, sledeñi p46, C, D, G, i G manuskripte. Ipak, savremeni prevodioci misle da „āta” viāe odgovara āelji pisca da se ne gleda na osobu, na āoveka. To odgovara prevodu ālana ti u 7. stihu.

- **„sluāitelji”** Iz grākog *diakonos* dolazi reā æakon (Fil 1:1; 1 Tim 3:8,12). Iz istog reāniākog korena sledi i glagol *diakoneo*, zajedno sa *therapeuo*, *hupereteo*, kojima se istiāe sluāba sluāenja, pomaganja, dvorenja drugog u potrebi. A tu je i poznati glagol *satreuo* posveñen sluāenju sveātenika. Vidi posebnu temu: Voæe kao sluge u 4:1
- **„preko kojih ste poverovali”** Hriāñanstvo je voljni pristanak, odluka da se veruje i sledi evanĉelje – Isus Hrist (aorist aktiv). Evanĉelje obuhvata Isusovo uāenje, otkupljujuñe delo na krstu, vaskrsenje i povratak. Bez ovoga nema spasenja. Niko ne moæe u nebo zbog svog imena, porekla, pameti, obrazovanja. Spasenje je Boāiji dar na koji odgovaramo āinom zavetnog predanja – pokajanjem i verom, posluānoāñu, sluāenjem i istrajnoāñu. Hriāñani postajemo samo po Hristu, kada ga primimo, poverujemo u evanĉelje i kada āivimo u Gospodu. Korinćani su imali prvo i drugo, ali ne i treñe u svom āivotu. Dobra vest je liānost, utelovljena istina, naāin āivota. Svo troje – prihvatanje, vera i dela - nam trebaju za zrelost.

Grāki *pisteuo* najāeāñe prevodimo kao glagol verovati, pouzdati se. U SZ ista ideja oslikava āvrstinu, dok u NZ dobija metaforiāan prizvuk onih na koje se moæemo osloniti, pojam za odanost, nezavisnost, vernost. Vaāno je āto nam iz ovog konteksta izbija srce evanĉelja: Āovek moæe jedino da se odazove na poziv Boāije vernosti. Bog je predmet naāe vere!

Samo su njegova oäinska obeñanja po Sinu i Duhu jedina nada izgubljenom äoveäanstvu.

- **„primereno sluabi koju je Bog poverio svakome od njih”** Pavle moñno naglaäava Boäiju inicijativu u naëm spasenju – ni ljudsku pojavu, ni ljudski odgovor. Cilj naëg izabranja je svetost (Ef 1:4; 2:10), a ne privilegovani poloæaj, neke prednosti. Svaki je vernik opremljen da sluai Bogu u zajedniätvu crkve (1 Kor 12:7,11; Ef 4:11-13).

Nije lako odrediti poloæaj imenice „Bog” („Gospod”, prema SSP i Stafanoviñu). Znamo da Bog Otac poziva ljude da se spasu. Pavle nekoliko puta Isusa oslovljava kao Gospoda (1:2,3,7,8,9,10; 2:8). Takoæe, on navodi nekoliko puta tekstove SZ u kojima se JHVH prevodi kao Gospod (1:31; 2: 16; 3:20). Ovo se posebno vidi u 2:16, gde se Gospod u SZ navodu poistoveñuje sa Hristom.

Na koga se odnosi fraza „svakome od njih” – Na Pavla samog? Apolosa? Korinćane? Sve vernike?

a) Svaki hriñanin je pozvan i obdaren, a neki imaju poziv i dar da vode (Br 16:3).

b) Da li nam kontekst daje zajedniäki ili individualni naglasak (pojedine voæe?)

3:6 „posadio ... zalio” Baätenska, seoska metafora. Evanæelje je seme (Mt 13) koje sejemo i o kome brinemo.

- **„a Bog je dao da izraste”** Glagol je u imperfektu, äto naglaäava trajnost radnje u proälosti. Pavle i Apolos su jednom i zauvek uradili svoje, ali Bog svoje radi uvek (st. 7).

3:8 „Zato nema razlike” Viäeznaäna fraza: (1) da li su sve voæe jednake?; (2) da li su sve voæe u istoj sluabi rasta crkve? Jer, pravi kontrast nije izmeæu duhovnih darova (evangelista – uäenik; pas tor – uäitelj), veñ izmeæu Boäjeg dela i äoveka kao oruæa. Bog je faktor odluke!

- **„svaki od njih ñe primiti platu po svom trudu”** Ideja nagrada je razreæena u odeljku st. 10-15. Za äiru raspravu o tome pogledajte u 3:14. Istu misao imamo u st. 13 i Gal 6:7. Äanjemo samo ono äto smo i posejali (2 Kor 9:6). Na ovu ideju se nadoziæuje teoloäki koncept stepenovanja nagrada. Velika je odgovornost znati evanæelje po Duhu i imati jasan poziv za sluabu u crkvi (Lk 12:48). NZ na viäe

mesta govori o gradaciji nagrade i kazne (Mt 10:15; 11:22,24; 18:6; 25:21,23; Mk 12:40; Lk 12:47-48; 20:47; Jak 3:1).

3:9 „Mi smo, naime, Božiji saradnici” Apostol misli na sebe i Apolosa. Poznata bliskoistočna slika porodice koja zajedno radi na polju (2 kor 6:1). Āak su tri prisvojna genitiva u ovoj kratkoj misli: Pavle i Apolos i korinćanska crkva pripadaju Bogu.

- **„a vi ste Božija njiva, Božija građevina”** Poljoprivrednoj slici crkve (Isa 61:3; Mt 15:13) apostol pridružuje arhitektonsku (Ef 2:20-22; Kol 2:7; 1 Pet 2:5). Ipak, teološki naglasak je na ljudima, ne na bilo kojem zdanju.

10 Po milosti koju mi je dao Bog, ja sam kao mudri graditelj postavio temelj, a drugi zida. Samo neka svako pazi kako zida.

11 Jer niko ne može postaviti drugi temelj, osim temelja koji je već postavljen, a to je Isus Hristos. 12 Ako neko na ovom temelju zida zlatom, srebrom, i dragim kamenjem, ili drvom, senom, i slamom, 13 vrsnoća njegovog dela će izaći na videlo. To će onaj Dan pokazati, jer će biti ognjem otkriveno. Naime, oganj će ispitati kakvo je čije delo. 14 Ako ono što je neko nazidao ostane, taj će primiti nagradu. 15 A ako neće delo izgori, taj će pretrpeti štetu. Ipak, biće spasen, ali kao kroz oganj. 1 Kor 3:10-15

3:10 „Po milosti koju mi je dao Bog” Pavle rado ističe svoj poziv od Boga za spasenje i apostolsku službu mnogobrojnim (15:10)

- **„kao mudri graditelj”** Moguće značenje je i „nadglednik građevine”. Reč arhitekta dolazi direktno iz ovog grčkog pojma. Korinćani ne smeju da zaborave da je Pavle od Hrista dobio poziv i autoritet da njima, i ostalim nejevrejskim narodima objavi evanđelje.
- **„postavio temelj”** Misli se na prvu objavu evanđelja u Korintu.
- **„a drugi zida”** Pavle je otpočeo duhovni rad a druge vođe, poput Apolosa nastavile (st. 5-9). Naravno, misli se i na domaće crkvene vođe, one sklone podelama. Možda su vodili male kućne crkve.
- **„Samo neka svako pazi”** Jak oblik prezent imperativa glagola „gledati” – *blepo*. Još jedna opomena na to da svi vernici, a posebno duhovne vođe polaze račun samom Bogu za svoj rad (2 Kor 5:10).

3:11 Dva su osnovna merila svake crkve: (1) naša poruka mora da bude hristocentrična (st. 11-12; Ef 2:20-21); (2) svi vernici moraju da teže Hristovom liku (st. 12-15).

3:12 Nisu sve voće iste. Neki zidaju za večnost, drugi zidaju zalud. Klasična Pavlova uslovna rečenica kojom ističe svoju centralnu ideju.

- **„Neko će na tom temelju nazivati”** Ključno pitanje za razumevanje ove misli jeste – O kojem temelju ovde govori apostol? To može da bude: (1) evanđelje, st. 11; (2) sama crkva u Korintu, st. 10. Oslovljava li sve vernike ili samo voće? U svakom slučaju, tumačenje st.10-15 mora da odgovara st. 16-17, gde se cela crkva upoređuje sa Gospodnjim hramom.
- **„zlatom, srebrom, dragim kamenjem”** Jasni simboli lepote, vrednosti i dugovečnosti koje ni vatra ne može da ošteti. To je osobina dragulja i plemenitih metala.

3:13 „Vrsnoća svačijeg dela će se otkriti” Ne mogu se sakriti motivi duhovnih voća, njihovo predanje i dela. Apostol to ističe trostrukim ponavljanjem sinonimnih glagola:

- postati oigledan (*phaino*)
- pokazati (*defoo*)
- otkriti (*apokalupto*)

Ovo je konačno razotkrivanje svoga što kao vernici jesmo. Ovo odgovara „Hristovom sudu” u 2 Kor 5:10.

- **„na sudnji dan”** Jaka aluzija na SZ „dan Gospodnji”, koji podrazumeva nagradu za pravednike i kaznu za nepravednike. Ipak, ovo je upozorenje da se i vernici moraju pojaviti pred sudijskim Hristovim prestolom (2 Kor 5:10; Mt 12:36-37; 25:31; Rim 2:16; 14:12; Gal 5:10; Jev 13:17).
- **„ognjem”** Vidi posebnu temu koja sledi.

Posebna tema: Oganj

Oganj, vatra ima i pozitivan i negativan prizvuk u Svetom pismu.

1. Pozitivan prizvuk

* toplota (Isa 44:15; Jn 18:18)

* svetlost (Izl 12:8; Isa 44:15-16; Jn 21:9)

- * proaiñenje (Br 31:22-23; Pri 17:3; Isa 1:25; 6:6-8; Jer 6:29; Mal 3:2-3)
- * svetost (Post 15:17; Izl 3:2; 19:18; Jez 1:27; Jev 12:29)
- * Boajje voestvo (Izl 12:21; Br 14:14; 1 Kr 18:24)
- * Boajja snaga (Dl 2:3)
- * zaatita (Zah 2:5)

2. Negativan prizvuk

- * spaljivanje (Isu 6:24; 8:8; 11:11; Mt 22:7)
- * uništenje (Post 19:24; Lev 10:1-2)
- * gnev (Br 21:28; Isa 10:16; Zah 12:6)
- * kazna (Post 38:24; Lev 20:14; 21:9; Isu 7:15)
- * laani eshatoloaki znak (Otk 13:13)

3. Boajji gnev se oslikava ognjem

- * gori njegov bes (Os 8:5; Sof 3:8)
- * oganj se izliva (Naum 1:6)
- * oganj je veaan (Jer 15:14; 17:4)
- * neugasivi sud koji dolazi (Mt 3:10; 13:40; Jn 15:6; 2 Sol 1:7; 2 Pet 3:7-10; Otk 8:7; 13:13; 16:8)

4. Kontekst odreuje da li je vatra blagoslov ili prokletstvo. To je sluaj sa mnogim biblijskim metaforama.

- „**ne se otkriti**” Misli se na testirajuuu moñ vatre (4:5) koja proverava vrednosti (*dokimazo*).

Posebna tema: Grake reai za pojmove „probe, testa” i njihovo znaenje

Dva su pojma kojima se iskazuje ideja neajje probe:

1. *Dokimazo, Dokimion, Dokimasia*

Rekli smo da pojam potiae iz kovaakog ili zlatarskog zanata i da doslovno znaai „pretapati u vatri”. Ova slika je moñna metafora za neajje testiranje, bilo od strane Boga ili neke osobe. Pojam se koristi samo u pozitivnom smislu i tia se neajjeg usavravanja do potrebne prihvatljivosti. U NZ ga sreñemo na sledeim mestima:

- a) proba volova – Lk 14:19
- b) samoispitivanje – 1Kor 11:28
- c) iskuavanje vere – Jak 1:3

d) iskušavanje Boga – Jev 3:9

Očekuje se da će konačni ishod ovih proba biti pozitivan (Rim 1:28; 14:2; 16:10; 2Kor 10:18; 13:3; Fil 2:27; 1Pet 1:7). Dakle, ovo isprobavanje ima za cilj:

- a) dobrotu
- b) pouzdanost
- c) izvornost
- d) uraunljivost
- e) dostojanstvo

2. Peirazo, Peirasmus

Ovaj pojam nosi u sebi ideju odbacivanja, teranja na grešku. Najčešće se pominje u slučaju Isusovog kušanja u pustinji. Dakle:

- a) pustinjsko kušanje Hrista (Mt 4:1; 16:1; 19:3; 22:18, 35; Mk 1:13; Lk 4:38; Jev 2:18).
- b) Sotona je *Peiracon* – „Kušaa” (Mt 4:3; 1Sol 3:5)
- c) Isus nas upozorava da „ne iskušavamo” Boga (Mt 14:7; Lk 4:12). Ili Hrista, prema 1Kor 10:9. Pojam se koristi i za opisivanje neuspelih dela, pokušaja (Dl 9:20; 20:21; Jev 11:29). Takođe, i za iskušavanja koja donose stradanja vernika (1Kor 7:5; 10:9, 13; Gal 6:1; 1Sol 3:5; Jev 2:18; Jak 1:2, 13, 14; 1Pet 4:12; 2Pet 2:9).

- **„Vrsnoća svih dela”** Kontekst nas upućuje na uključenost pojednaka u zajednički život crkve. Jer, svi duhovni darovi su za zajedničku izgradnju (12:7). Nema duhovne razlike među vernicima, podele na laike i kler, sledbenike i vođe. Postoji razlika u pozivu službi (Br 16:3). Zato se od vođa više traži (Jak 3:1).

3:14 „ako” Još jedna uslovna rečenica u službi centralne apostolove misli (st 12, 14, 15, 17, 18).

- **„taj će primiti nagradu”** Još jedan dokaz da se ceo ovaj odeljak tiče nagrada vernika a ne njihovog spasenja! Pavle piše ove reči hrišćanima.

Moramo jasno da odvojimo ova dva NZ teološka koncepta: nagrade i spasenje po delima (Rim 6:23). SZ nam ističe da su blagoslovi bili plod naše poslušnosti (Pnz 11:13-32,27-29; Ps 1). U jednu ruku to je i sada

tako. Pa opet, spasenje je dar, a nipošto zasluga. Život vere i poslušnosti proističu iz spasenja, i nikako nisu njegova prethodnica, njegov izvor. Zato se spasenje ne može nikada izgubiti, ali nagrade mogu. Nagrade su priznanje odanoj službi svakom verniku. Ovde apostol poopćava istinu nagrađivanja svih vernika do konačne, eshatološke dimenzije (1 Sol 2: 19 -20; Fil 2: 14-16). Nagrade su Božije priznanje svima koji su odano, delotvorno, verno nosili evanđelje. One su takođe Božiji dar koji nas osnažuje za njegovo Carstvo. Ali, i one su deo našeg zavetnog odnosa sa Bogom, te na njih moramo prikladno odgovoriti (1 Kor 9:24-27). Vidi posebnu temu u 9:24-27.

3:15 „A ako nećije delo izgori” Naalost, postoji i tragika besplodnog, sebičnog i sektaškog hrišćanskog života. To je tragedija te same osobe, crkve, ali i nespasenih!

- **„Ipak, biće spasen”** Ovo ističe nadmoć milosti čak i tamo gde je jasno da nema traga od nagrada.

Ovaj pogled na spasenje nam pruža više odgovora na teološku dilemu odnosa spasenja kao dara nezasluzene milosti, uveravanja Duha Svetog, spram poartvovnog hrišćanskog života. Iskreno strahujem koliko ovaj jedinstveni tekst, sa retko sretanim teološkim konceptom, daje prava „nejakim” vernicima, onima koji sebi dozvoljavaju kojekakve izlete u telesnost i greh. Savremena crkva će ovim rečima rado opravdavati svoju nedelotvornost, apatiju i svetovnost, i više nego uočljivo odsustvo duhovnog rasta (Jev 5:11-14).

Posebna tema: Vremena grčkih glagola koji opisuju spasenje

Spasenje nije puki produkt, nekakav rezultat, već živi odnos. Kada se neko pouzda u Hrista, obrati se, to ne znači da je sve gotovo. Naprotiv, tada sve počinje! Spasenje nije poput polise osiguranja, karte u jednom pravcu za nebo, ono je lični odnos sa Hristom kroz naše suoblićavanje u njegov lik.

Spasenje je dovršeno delo (aorist)

Dela 15:11

Rimljanima 8:24

2. Timotiju 1:0

Titu 3:5

Rim 13:11 (aorist sa futurorom)

Spasenje je trenutno stanje (perfekt)

Efescima 2:5,8

Spasenje je trajno delo (prezent)

1. Korinćanima 1:18; 15:2

2. Korinćanima 2:15

1. Petrova 3:21; 4:18

Spasenje je budući događaj (futur)

sadržan je u Mt 10:22; 24:13; Mk 13:13

Rimljanima 5:9,10; 10:9,13

1. Korinćanima 3:15; 5:5

Filipljanima 1:28

1. Solunjanima 5:8-9

1. Timoteju 4:16

Jevrejima 1:14; 9:28

1. Petrova 1:5,9

Spasenje uvek započinje odlukom vere (Jn 1:12; 3:16; Rim 10:9-13), ali se nastavlja kao način življenja (Rim 8:29; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10). Ali, jednog dana će se u potpunosti ostvariti (1Jn 3:2). To konačno stanje spasenja se zove proslavljenje. Dakle, možemo ga oslikati kao:

1. Inicijalno spasenje – opravdanje (spaseni od kazne za greh).
2. Progresivno spasenje – posvećenje (spaseni od sile greha).
3. Konačno spasenje – proslavljenje (spaseni od prisutnosti greha).

16 Zar ne znate da ste hram Božji i da Duh Božji prebiva u vama? 17 A ako neko uništava Božji hram, Bog će njega uništiti. Jer je Božji hram svet, a taj hram ste vi. 1 Kor 3:16-17

3:16 „Zar ne znate da ste hram Božji” Imenica „hram” (*naos* – svetište) nema član. Zamenica „vi” je u množini a imenica u jednini, što nedvosmisleno ukazuje na celu crkvu (2 Kor 6:16; Ef 2:21-22). Naravno, i ona je sačinjena od nekoliko kućnih zajednica.

Sav jevrejski bogoslužbeni život se odvijao u hramskoj liturgiji i ceremonijalima (Jer 7), umesto u lianom odnosu vere prema Bogu. Taj odnos nije toliko važan u smislu gde, kad i kako, koliko u dubini zajedništva. Isus je svoje telo video kao hram (Jn 2:21) i sebe samog kao veñeg od SZ Hrama (Mt 12:6). Bog je svoje delo proairio izvan zidina svetog zdanja u sveta tela (otkupljena, posveñena) svog naroda. Ljudi su sada živa njegovog dela. Hrist prebiva u novom hramu – telu svakog vernika i telu svoje crkve.

- **„i da Duh Božiji prebiva u vama”** Glagol „prebivati” je u sadašnjem vremenu, a zamenica „vi” ponovo u množini. Suština svetosti SZ hrama jeste u tome što Bog prebiva u njemu. Sada je paralela oaiđledna. Crkva je novo mesto u kome Bog prebiva po Svetom Duhu.

Ideja prebivanja Boga u NZ je vrlo pristuna. Sva tri božanska lica prebivaju u vernicima: (1) Duh (Jn 14:16-17; Rim 8:9,11; 1 Kor 3: 16; 6: 19; 2 Tim 1: 14); (2) Sin (Mt 28:20; Jn 14:20,23; 15:4-5; Rim 8:10; 2 Kor 13:5; Gal 2:20; Ef 3:17; Kol 1:27); Otac i Sin zajedno (Jn 14:23; 2 Kor 6:16).

3:17 „A ako neko uništava Božiji hram, Bog će ga uništiti” Ponovo uslovna reāenica kojom apostol naglašava uasne posledice neduhovnih vernika po zdravlje cele crkve. Ovde je naglasak na delovanju pojedinaānih vernika. To ne naruāava njihovo spasenje, ali im svakako oduzima dugoveānost i nebeske nagrade.

Najgore što vernicima moæe da se dogodi jeste da žive sebiāno, jalovo, a imaju toliko toga od Boga. Znaju evanĝelje, imaju Duha, pa opet etete i sebi i zajednici svojim aktivnostima. To je upravo mislio vrlo jasno Gospod Isus prema Luki 12:48. Govori li to neāto nama? „Uništiti” – *termphtheiro* – ima nekoliko upotreba u NZ.

1. Pokvariti ili uništiti fiziāki (gnilo voñe, pokvareno meso, novāana propast).
2. Pokvariti moralno (prekrāiti sportska pravila, seksualno zavesti nekog).
3. Uništiti:
  - a) fiziāki

b) duhovno

c) veāno

Znaēenje svakog pojedinaānog sluāaja odreēuje neposredan kontekst. Ovde imamo paralelizam nesigurnog znaēenja, poāto se glagol prvi put odnosi na ckvu a drugi put na pojedinca. A kontekst nam kazuje da je reā o spasenim, ali nezrelim vernicima koji su korintskoj crkvi doneli samo podele.

Teāko je, dakle, da se odredi na kakvo se „uniātenje” misli u ovom sluāaju (Mt 18:6; Lk 17:1-2; Rim 14:15; 1 Kor 5:5; 8:11; 1 Tim 1:20). Ipak, liāno sam miāljenja da se ove reāi nipoāto ne smeju koristiti kao potpora stavu za anihilaciju (potpuno fiziāko uniātenje, prestanak postojanja) nespasenih. Isto mislim i za sliāne termine. Reā je o njihovom svesnom i veānom odvojenju od Boga (pakao, Dan 12:2; Mat 25:46; Dl 24:15).

Moguēe je da stihovi 1 Kor 5:5 i 1 Tim 1:20 odgovaraju ovde. Tu se govori o zajedniākoj, crkvenoj disciplini nad pojedincima. Ali, uvek je prisutna nada i molitva za pokajanje i obnovu.

- **„Jer je Boāiji hram svet, a taj hram ste vi”** Zajedniāki koncept, ali sa jasnom naznakom da su i vernici pojedinci takoēe Boāiji hram (1 Kor 6:19). Svaki hriāānin je pojedinaāno pozvan da bude svet (Mt 5:48; Ef 1:4).

Posebna tema: Svetost

I. Stari Zavet

A. Prema etimologiji, starojevrejski termin *kadosh* je najverovatnije hananskog porekla. Moguēi reāniāki koren je u glagolu „*kd*” – „odvojiti”. Odatle crpe sve nama poznate definicije „odvojenja” (od hananske kulture, Pnz 7:6; 14:2,21; 26:19) za posebnu, Boāansku svrhu.

B. Pojam svetosti se tiāe kulta, mesta, vremena i osoba. U tom smislu je redak u Postanku, ali veoma prisutan u Izlasku, Levitskoj i Brojevima.

C. U proroākim spisama (Isaija, Osija) vrlo je naglaēen momenat svetosti pojedinca. Ipak, ovaj vid upotrebe nije i najvaēniji. Proroci istiāu Boāiju svetost (Isa 6:3). Bog je svet, a njegovo sveto ime oslikava njegov

sveti karakter. Zato i njegov narod, koji oslikava njega samog, treba da bude svet (ako u veri poslušaju Savez sa njim).

D. Božja milost i ljubav su neodvojivi od teoloških ideja Zaveta, pravednosti i suštinskih odlika Božjeg karaktera. Upravo zato je ošigledna napetost između svetog Boga i grešnih ljudi, buntovnog ljudskog roda. Robert B. Girdlestone je napisao odličan tekst o odnosu Božje milosti i svetosti u delu „Sinonimi SZ”, str. 112-113.

II. Novi zavet

A. Pisci NZ su uglavnom Jevreji koji jevrejski i razmišljaju (osim Luke), ali pod uticajem koine grčkog jezika. To se posebno vidi u odnosu prema Septuaginti. Iz nje se crpi rečnik NZ, ne iz starogrčkih klasika ili religioznih spisa.

B. Isus je svet jer je poslan od Boga i Bog je sam (Lk 1:35; 4:34; D1 3:14; 4:27,30). On je jedini pravedan i svet (D1 3:14; 22:14). Svet je jer je bezgrešan (Jn 8:46; 2Kor 5:21; Jev 4:15; 7:26; 1Pet 1:19; 2:22; 1Jn 3:5).

C. Zato što je Bog svet i njegova deca treba da budu sveta (Lev 11:44-45; 19:2; 20:7,26; Mt 5:48; 1Pet 1:16). Hristovi sledbenici trebaju da budu sveti kao i njihov Učitelj (Rim 8:28-29; 2Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 1Sol 3:13; 4:3; 1Pet 1:15). Hrišćani su spaseni da bi slušali svetu svojom hristolikošću.

18 Ne zavaravajte se! Ako neko od vas misli da je mudar po merilima ovoga sveta, neka postane lud da bi postao mudar.

19 Jer je mudrost ovoga sveta ludost za Boga. Napisano je, naime:

„Bog nadmudruje mudre njihovim lukavstvom.”

20 I ponovo:

„Gospod zna da su misli mudrih bezvredne.”

21 Zato neka se niko ne hvali ljudima, jer sve pripada vama;

22 bio to Pavle, Apolos ili Kifa, bilo svet, život, ili smrt, bilo sadašnjost ili

budućnost. Sve pripada vama!

23 A vi pripadate Hristu, a Hristos

Bogu.

1 Kor 3:18-23

3:18 „Ne zavaravajte se”! Zapovedni način sadašnjeg vremena u negativu. Ovaj glagolski oblik redovno poziva sa prekidom neke radnje

koja upravo traje, neæega æto se baã deãava. Neki vernici, neke voæe su bahato gledale na svoje znanje i druge prednosti nad ostalima.

Oblik „zavaravati” je jaki oblik glagola *apatao* (Ef 5:6; 1 Tim 2: 14; Jak 1:26), sa prefiksom *ek* (Rim 7: 11; 16:8; 2 Sol 2:3). Sinonim mu je *planao* (lutati, iskriviti se, zalutati), a sreñe se u sinopticima, Jovanovom evanæelju i kod Pavla (1 Kor 6:9; 15:33 i kao pridev u 2 Kor 6:8). Samoobmana je prava duhovna tragedija (Rim 12: 16; Gal 6:3; 2 Tim 3: 13; 1 Jn 1:8). Pavle verovatno aludira na Pri 3:7, ili Isa 5:21, pa æak i Jer 9:23-24. Neki vernici i neki od voæa ove crkve su mislili da su zreli i mudri, a bili su ærtve sopstvene samoobmane.

- **„ako”** Ponovo uslovna reæenica. Tuæno je bilo æto su se neki hvalili svojim duhovnim darovima i drugim sposobnostima. U tome vidimo pipke gnostiækog uæenja (nepomirljivi sukob tela i duha). Opet, teãko je dokazati da je ova crkva bila u nekoj direktnoj vezi sa ovim raãirenim grækim uæenjem intelektualnog individualizma. Sve do 2. veka nije bilo jasnih gnostiækih spisa, æto –s druge strane – ne osporava æinjenicu da je ova filozofija bila moæda najprisutnija jeres mlade crkve.
- **„Ako neko od vas misli da je mudar po merilima ovog sveta”** Misli se na one koji sami za sebe misle da su mudri. U svojim oãima su bili nadmoñniji od drugih, jer su bili obrazovaniji, druãtveno imuñniji. Moguñe je da apostol misli na celu grupu voæa i njihovih sledbenika, kao u 1: 12; 3:5,21.
- **„neka postane lud”** Redak oblik medijum aorist imperativa. Samo je evanæelje – sam utelovljeni Hrist jedina prava mudrost. Ovim se pojmom æesto opisuje „mudrost ovog sveta” (1:18, 27). U 4:10, apostol ovim reãima govori tonovima podsmeha onima koji su se bahatili ljudskom mudroãnu.

3:19 „Jer je mudrost ovog sveta ludost za Boga” Naravno, jer je utemeljena na ograniæenom, svetskom, ogehovljenom znanju (1:18,21,23,25).

3:19-20 Misli koje slede su preoblikovani citati Jov 5:13 i Ps 94:11. Za „lukavstvo” vidi tumaæenje u 2 Kor 4:2.

3:21 „Zato neka se niko ne hvali ljudima” Moguñia aluzija na Jer 9:23-24. U ovoj se poslanici nekoliko puta pominje ljudska oholost

(1:29,31; 3:21; 4:7; 2 Kor 5:12; 10:17; 11:12,18,30; 12:1,5,6,9). Vidi tumačenje 5:6. Ovo je najveći problem Korinćana (a i ne samo njih!). U njemu je većina članova, a ne samo pojedine vođe. Nisu samo vođe odgovorne za zdravlje crkve, već i svi vernici. Ovo oslovljava našu savremenu denominacijsku aroganciju („Ja sam kalvinista; Ja sam vesiljanac; Ja sam ..., vidi 4:6”).

3:21b-22 Pavle iskreno sebe i ostale vođe predaje u posed ljudima kojima služi (Rim 8:38-39). Pojam svet – *kosmos* – ovde ima pozitivno značenje, u smislu tvorevine (LXX Post 1:31). Hrišćani su po Hristu naslednici svega dobrog od postanka sveta pa do njegovog kraja (Rim 8:12-17). Zato, ne ograničavamo sami sebe.

Posebna tema: Pavlova upotreba pojma „kosmos”

Apostol koristi reči u nekoliko značenja:

1. Za poredak u stvaranju (Rim 1:20; Ef 1:4; 1Kor 3:22; 8:4,5).
2. Planeta zemlja (2Kor 1:17; Ef 1:10; Kol 1:20; 1Tim 1:15; 3:16; 6:7).
3. Āovećanstvo (1:27-28; 4:9,13; Rim 3:6,19; 11:15; 2Kor 5:19; Kol 1:6).
4. Ljudske organizacije koje deluju nezavisno od Boga (1:20-21; 2:12; 3:19; 11:32; Gal 4:3; Ef 2:2,12; Fil 2:15; Kol 2:8,20-24). Sličnu upotrebu srećemo i kod apostola Jovana (1Jn 2:15-17).
5. Postojeće svetske strukture (7:29-31; Gal 6:14; slično je i u Fil 3:4-9 gde apostol govori o jevrejskim strukturama).

Naravno, uočajiva su preklapanja i teško je izvršiti strogu podelu. Zato se pojam mora pažljivo odrediti u neposrednom kontekstu, nipošto po već određenim rećanićkim definicijama. Pavlova terminologija je fluidna (Dæjms Stjuart „A Man in Christ”). On ne piće udæbenik sistematske teologije već objavljuje Hrista. A to već menja sve!

3:23 „Sve pripada vama” Naglašena lićana zamenica u množini. Ovo istiće Hristov uzvićen poloæaj u crkvi (1:29-31), ali i odgovornost koju imaju njegovi sledbenici.

- „a Hristos Bogu” Sin je privremeno potajinjen Ocu (11:3; 15:28). Ovo je funkcionalan odnos, odnos spram slušabe a ne spram slave i časti (Jn 1:1-3). Odnosi u svetoj Trojici su određeni slušabama.

Predlozi za razgovor

Ovaj udžbenik je tek vodič u tumačenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumačenje Pisma. Svako treba da sluša svoje unutrašnje vođstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmišljena da bi ti pomogla u sazimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima nađeš izazov, a ne konačne odgovore.

1. U čemu je u hrišćanskom propovedanju razlika između duhovnog mleka i čvrste hrane?
2. Hoće li se hrišćani pojaviti na Božjem sudu? A ako hoće – zašto?
3. Na koga se misli u stihovima 10-15?
4. Da li st. 16 misli na vernike kao pojedince ili na celu crkvu?
5. Na kakvo se „uništenje,” misli u st. 17? U kom je odnosu ova misao i st. 15?
6. Da li Isusovo podređenje Ocu, prema st. 23 i 15:28, znači da on nije Bog?

1. Korinćanima 4

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”

Apostolska slušba 4:1-21

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodi u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte samo da saainite svoju skicu ovog, prvog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Bibije koje posedujete. Podela na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednom jedinom subjektu.

Prvi odeljak

Drugi odeljak

Treći odeljak

...

Uvid u celinu odeljka 4:1-21

A. Odeljak st. 1-5 govori o proslavljanju među hrišćanima.

B. Odeljak st. 6-13 ističe kontrast oholih vođa i pravih apostola.

C. Odeljak st. 14-21 govori o apostolovim planovima za putovanje i o njegovom autoritetu.

Tumačenje reči i izraza

1 Tako neka nas svako smatra Hristovim pomoćnicima i upraviteljima Božjih tajni. 2 A od upravitelja se očekuje jedino da budu verni. 3 Āto se mene tiče, ni malo ne marim za to što me osuđujete vi ili neki ljudski sud, jer ni sam sebi ne sudim. 4 Savest me, naime, ni za šta ne osuđuje, ali to me još uvek ne opravdava. Gospod je taj koji mi sudi. 5 Zato ne sudite pre nego što nastupi vreme, dok ne dođe Gospod, koji će rasvetliti što je skriveno u tami i otkriti namere srdaca. Tada će svako primiti pohvalu od Boga.

1 Kor 4:1-5

4:1 „Tako neka nas svako smatra” Zapovedni način kojim apostol naređuje vernicima da se otrezne s obzirom na šta tu svojih vođa. U Božjem carstvu biti vođa znači biti sluga (Mk 10:42-44). Pavle ovde sledi Isusove reči.

- **„Hristovim pomoćnicima”**

Posebna tema: Vođa kao sluga

Duhovne vođe su Božji dar crkvi (Ef 4.11). Oni su sluga a ne gazde i šefovi! U poslanicama Korinćanima, apostol koristi nekoliko reči da bi naglasio ovu ideju.

1. Pomoć u kući (doslovno „brisati prašinu”)
  - a. *diakonos*, 1 Kor 3:5; 2 Kor 3:6; 6:4; 11:15 (dva puta), 23.
  - b. *diakonia*, 1 Kor 16:15; 2 Kor 3:7,8,9 (dva puta); 4:1; 5:18; 6:3; 8:4; 9:1,13; 11:8.
  - c. *diakoneo*, 2 Kor 3:3.
2. Sluga, pomoćnik *huperetes* – višestruka upotreba u NZ – 1 Kor 4:1.
3. Rob (vlasništvo duge osobe)
  - a) *doulos*, 1 Kor 7:21,22 (dva puta), 23; 2 Kor 4:5.
  - b) *douloo*, 1 Kor 9: 19.
4. Saradnik (prefiks *sun* + radnik) - *sunergos*, 2 Kor 1:24
5. Nabavljač (doslovno „osnivač hora”)

a) *choregeo*, 2 Kor 9: 10.

b) *epichoregeo*, 2 Kor 9: 10.

6. sluæbenik (LXX tako oslovljava Josifa u Potifarovoj kući; Isusa Navina dok pomaæ Mojsiju; Samuila kod Ilija; Le vite u sluæbi celom Izraelu, *leitourgia*, 2 Kor 9: 12)

Svi ovi pojmovi istiæu Pavlovu æirinu shvatanja duhovne sluæbe. Svi vernici pripadaju Hristu, pa kao æto on sluæi njima (Mk 10:45), tako su i oni duæni da sluæ jedni drugima (Jn 3:16). Duhovne voæe su sluge onima koje vode (Mt 20: 20-28; Mk 10:32-45; Lk 22:24-27). Tako su posvæane bahate crkvene frakcije sasvim zloupotrebile evanæelje i promaæile **srce sluæbe**
Gopoda Isusa!

- **„upraviteljima”** Pojam nastao od dve reæi – „kuća” i „zakon”. Upravitelj je sluga koji je nadgledao imanje i sva dobra i za to direktno odgovarao domañinu, vlasniku (Mat. 25:14-46; Luka 16:1 govore o poveravanju zadatka, ovlañivanju). Ova ideja naglaæava odgovornost i pouzdanost poruke evanæelja (2; 4: 1; 9: 17; Kol 1:25; 1 Sol 2:4; Tit 1:7; 1 Pet 4:10). Bog ñe suditi svojim slugama (4,5; 3:13)! Kakva æast i kakva odgovornost!
- **„Boæjih tajni”** Pavle se na nekoliko naæina sluæi ovim pojmom. U ovom kontekstu, osnovno znaæenje je da ñe Bog biti jedan za ujedinjene neznaboæake narode i Izrael. Biñe to jedna Hristova porodica. Ispuniñe se davna proroætva Post 3:15; 12:3. Vidi posebnu temu „Tajna” u 2:1.

4:3 „Æto se mene tiæe, ni malo ne marim za to æto me osuæujete vi”

Pavle je bio napadnut kao liænost od nekih crkvenih grupa („nejaki u Hristu”, 3:1, ili neka judaistiæka opozicija, sliæna onoj u Galatima). Ali, nije mario za njihovo miæljenje. Brinulo ga je samo kako su ljudi æveli evanæelje i kako su se odnosili prema zajedniætvu crkve (8: 13; 9: 19-23; 10:23,33; 2 Kor 4:2; 5:11; Rim 14:1-15:13).

- **„ili neki ljudski sud”** Doslovno „dan æoveka”. Misli se na doslovno osuæivanje, poput onog u 3:13, kada samo Boæiji sud ima pravo na poslednju reæ (1:8; 5:5). I kao æto 4:3a upuñuje na *sarkinois* (nezrele vernike, 3.1), ovde se govori o *psuchikos* (ljudima bez Duha), kao i u 2:14.

- **„jer ni sam sebi ne sudim”** Teško je biti objektivan prema samom sebi. Āta viāe, nerado prosuēujemo sebe, ali rado to āinimo drugima. Āesto se poredimo sa drugima (2 Kor 10:12-18). Bolje je da sav sud prepustimo Gospodu (st. 5). Samo on taāno vidi naāe srce i sve okolnosti (1 Sam 16:7; 1 Kr 8:39; 1 Dn 28:9; Jer 17: 10; Lk 16: 15; Dl 1:24).

4:4 „Savest me, naime, ni za āta ne osuēuje” Pavle je pre svog obraēenja bio predan Mojsijevom zakonu (Dl 23:1; Fil 3:5-6). Ipak, po Duhu je uvideo svoju greānost (Rim 7:7), pokajao se i prihvatio milost u Hristu, kao jedini put spasenja (Rim 3:19-26). U toj milosti je i āveo i sluāio. U njoj je nastojao da bude veran sluga mirne savesti, āekajuīi samo sutraānji Boāiji Sud koji ēe dosledno i taāno premeriti sve i nagraditi ga!

- **„opravdava”** Perfekt pasiv – pravni izraz za osobu koja je jednom, nekad, trajno osloboēena svake osude za zloāin. Teoloāki ovo odgovara izrazu „nema nikakve osude” iz Rim 8:1, i pravnom kontekstu Rim 8:31-35. Naravno, u ovom kontesktu Pavle istiāe da nije slobodan od Boāijeg suda jer mu je savest āista (2 Kor 5:10).
- **„Gospod je taj koji mi sudi”** Svaki duhovni sluga ēe dati svom Gospodaru odgovor za sebe, koliko je bio pouzdan (2; 3:11; 2 Kor 5:10; 10:18).

4:5 „Zato” Apostol zakljuāuje svoje razmatranje na ovu temu jasnom zapoveānu o besmislenosti bilo kakvog preuranjenog suda.

„ne sudite pre nego āto doēe vreme” Jak prezent imperativ u negativnom obliku. Rekli smo, on se uvek odnosi na neāto āto se upravo dogaēa, na radnju koja traje (Mt 7:1-5). Sektaāke voēe i njihove pristalice veī su osudile Pavla. Nesumnjivo je da je apostol proāao kroz mnoge kritike tih godina od strane korinćanskih vernika (2 Kor 10 do 12).

- **„pre nego āto doēe vreme da Gospod sudi”** Isusov povratak je siguran, ali nam je vreme tog slavnog dogaēaja nepoznato. Sud mora da āeka taj, pravi trenutak (Mt 13:24-30, 36-43).
- **„On ēe, naime, rasvetliti āto je skriveno u tami”** I mi, vernici, moramo da damo odgovor za svoje mo tive, planove, stavove (3:13; Jn 3:17-21; Rim 2:16; 2 Kor 5:10).

- **„i otkriti namere srdaca”** Ovo je najvažnije. To je razlog zašto Bog jedini sudi pošteno. Na delu, mi smo odgovorni samo za ono što shvatamo, ali uvek smo odgovorni za svoj motiv, stav. Vernost nije biti nagrađena (3:8,14,15) a nevernost osuđena (3: 16-17). Vidi posebnu temu „Srce”, prema 14:25.
- **„Tada ne svako primiti pohvalu od Boga”** Ovo je česta tema NZ, posebno uočajiva u Gal 6:7 (Jov 34: 11; Ps 62: 12; Prop 12: 14; Jer 17:10; 32:19; Mt 16:27; 25:31-40; Rim 2:16; 14:12; 1 Kor 3:8; 2 Kor 5:10; 1 Pet 1:17; Otk 2:23; 20:12; 22:12).

6 Sebe i Apolosa sam uzeo za primer radi vas, da naučite da se strogo držite onoga što je napisano u Pismu, te da ne postanete nadmeni jedni prema drugima, stajući na nečiju stranu. 7 Āta ti daje prednost nad drugima? I āta to ima, a da ti to nije dao Bog? Zašto se onda hvališ nečim āto ti je Bog dao? 1 Kor 4:6-7

4:6 „Sebe i Apolosa sam uzeo za primer” Grčki glagol *meteschanatisa*, u aoristu, teško je prevesti u ovom kontekstu. Recimo, u Fil 3:21 je u aktivnom obliku i znači „preobraćaj”, dok u 2 Kor 11:13-15 je u medijumu i znači „preručiti”. Ipak, Pavle najverovatnije misli na primenu jednih te istih okolnosti na različite vođe, ili grupe vođa. Rado uzima sebe i Apolosa za primer.

- **„da naučite da se strogo držite onoga što je napisano u Pismu”** Izraz „napisano, pisano” je vrlo tipičan NZ uvod u SZ citate. Koristi se za navođenje poznatih izreka. Moguća tumačenja: (1) doslovni citati SZ (1: 19; 3: 19); (2) delimični stavovi neke od crkvenih frakcija; (3) poziv vernicima da se potajne Božjoj Reči: (a) onoj koju im je Pavle već kazao u prva tri poglavlja; (b) da se ne prelazi jasna Objava, kao āto su činili neki iz judaističke struje.
- **„te da ne postanete nadmeni jedni prema drugima”** Grčki *phusioo* doslovno znači „naduti se” (Robertson, Word Pictures in the New Testament, str. 105; Vincent, Word Studies, str. 766, phusa -mešina). Hrišćanska teologija ovu sliku koristi kad govori o bahatosti. A upravo je to bio najveći problem ove crkve. Pavle se koristi ovom slikom u 1 Kor 4:6,18,19; 5:2; 8: 1; 13:4, kao i u opisu greha u 2 Kor 12:20. Osim poslanica Korinćanima, jedino je još srećemo u Kol

2:18, gde se odnosi na gnostičko razmetanje tajnim nebeskim vizijama i znanjima.

Vernici ne smeju da na osnovu bilo kakvog bahañenja biraju svoje voæe. Sadraaj poruke je bitan, on odreæuje ko je kakav sluga (1 Jn 4:1-6), kao i njihov æivot (Mt 7:1). Nisu vaani njihovi liani detalji, pojava ili bilo åta åto je u oåima sveta presudno za voæe.

4:7 „Åta ti daje prednost nad drugima?” Iako je zamenica „ti” u jednini, kontekst se i dalje tiæe bilo koga u crkvi. Veñ u 8. stihu „ti” prelazi u mnoæinu. Sloæeni pojam *diakrino* se u ovoj poslanici koristi na nekoliko naaina:

1. imati prednost, superiornost nad drugima (4:7)
2. suditi nekome (6:5)
3. praviti razliku (11:29)
4. ispitivati (11:31; 14:29)
5. prokuåavati (imeniåni oblik *diakrino*, 12: 10)

Sliån pojam *anakrinoise* sreñe u 2:15 (dva puta), 4:3,4, 14:24. Istina je da je pravilno prosuæivanje izmeæu voæa i vernika, kao i izmeæu voæa bilo od presudnog znaåaja za ovu zajednicu. Dijatriba – pitanja/odgovor format razgovora – je tipiåna za apostola Pavla. U SZ je bila prepoznatljiva rabinska metoda (Malahija!). Pavle direktno oslovljava nadute voæe podeljenih kuñnih grupa vernika grada Korinta.

- **„I åta to imaå, a da ti nije dao Bog”?** Pavle okleva da ove naduvenkoviñe podseti da istina nije njihova dedovina, niti liano otkriñe, nego neåto åto su primili sluæbom drugih ljudi.
- **„Åto se onda hvaliå”** Uslovna reåenica (prema engl. prevodima koje autor prati, op. prev). Zakljuåak koji ide u prilog svemu reåenom. To je uvek sluåaj sa retoriåkim pitanjima. Oslovljeni pojedinci i grupe su se ponaåale kao da su sami izmislili istinu koju su objavljivali. Ljudsko razmetanje je drugi veliki korinćanski crkveni problem (1:29,31; 3:21; 4:7; 13:4). Vidi tumaåenje u 5:6.

8 Veñ ste se nasitili, veñ ste se obogatili. Bez nas ste se zacarili! Kamo sreñe da ste se zacarili, pa da i mi carujemo sa vama. 9 Jer

âini mi se da je Bog nas, apostole, postavio kao poslednje u povorci, kao osuœene da umru u areni naoïgled sveta, pred anœelima i ljudima. 10 Mi smo ludi radi Hrista, a vi ste mudri u Hristu. Mi smo slabi, a vi jaki. Vi ste u âasti, a mi u sramoti. 11 Sve do ovoga âasa mi smo gladni i ædni, i jedno odeveni, tuku nas i aivimo kao beskuñnici, 12 naporno radeñi svojim rukama. Kada nas proklinju, mi blagosiljamo, kada nas proganjaju, mi trpimo, 13 kada nas vreœaju, mi odgovaramo blago. Postali smo kao smeñe sveta, svima oloã do dana danañjeg. **1 Kor 4:8-13**

4:8-13 Ovo je odeljak napisan sarkastiãnim tonom.

4:8 „Veñ ste se nasitili” Zamenica „vi” je u mnoœinu „Nasititi” se stvarno odnosi na pun stomak (Dl 27:38). Naravno, ovoga puta u metafori (Mt 5:6) duhovnog ponosa. Ovaj stih moæ da se âita kao tri pitanja ili tri izjave, âto zavisi od prevoda. Uslediñe nekoliko ironiãnih tvrdnji, pitanja kojima se razotkriva ponos zavaœenih voœa crkvenih grupa. Inaœe, glagol je u perfekt pasivu, âto bi apostol voleo da je tako – kao âto nije. Sami sebi su bili duhovno zreli, a bili su tek bebe u Hristu.

- **„zacarili... carujemo”** Pavle se poigrava njihovom maãtom, ne bi li ih nekako razdrmao i prenuo iz pukog sanjarenja. Ipak, istina je da ñe svi hriããani carevati zajedno sa Kraljem Hristom, ali tek nakon njegovog povratka. Ova grupa je sebe videla veñ u vladalaãkoj sferi.

4:9 „Jer âini mi se da je Bog, nas, apostole postavio kao poslednje u povorci, kao osuœene da umru” Slika preuzeta iz rimskog trijumfalnog marãa (Kol 2:15), gde su, na kraju pa rade, ratne zarobljenike vukli vezane za sobom – poniaene i vezane kao marvu. Njih bi najæeñe koristili za okrutne igre u arena, 15:32.

- **„kao osuœene da umru u areni naoïgled sveta pred anœelima i ljudima”** Pavle nije mogao da naœe jaáu sliku za apostolsku sluæbu propovedanja evanœelja (2 Kor 4:7-12; 6:3-10; 11:23-30). Moãda su ovi anœeli u vezi sa izjavama u Ef 2:7; 3:10. Bog je sebe objavio anœelima kroz svoja dela ljubavi prema æoveãanstvu (1 Pet. 1:12).

4:10 „Mi smo ludi radi Hrista” Boæija mudrost je budalaãtina u oãima sveta, âak i u oãima bahatih vernika

- **”a vi ste mudri u Hristu... a vi ste jaki. Vi ste u aasti”** Nastavak iste ironične misli.
- **„slabi”** Vidi posebnu temu – „Slabost”, u 2 Kor 12:9

4:11 „Sve do ovoga aasa mi smo gladni aedni, i jedno odeveni, tuku nas i aivimo kao beskućnici” Nesimnjivo je reā o apostolovom proaivljenom iskustvu (2 Kor 4:7-12; 6:3-10; 11:23-30, Jev 11:34-38).

4:12 „naporno radeñi svojim rukama” Odras jevrejskog visokog vrednovanja manualnog rada (Dl 18:3; 20:34; 1 Sol 2:9; 2 Sol 3:8). Ali, ovo je za grāku kulturu, a posebno korintski milje, sasvim neprihvatljivo.
- **„Kada nas proklinju, mi blagosiljamo”** Pavle iznosi aisto Isusovo uāenje (Mt 5: 10-12; 1 Pet 2:23). Proklinjanje (*loidoreo*) je prozvan greh u 1 Kor 5:11 i 6:10 (*loidoros*). Vinsent (Word Studies) istiaē da je reā o psovanju, vreāanju na liānoj osnovi, dok se ovde viāe radi o klevetenju (*dusphemeo*, st.13) u javnosti (4:13; 2 Kor 6:8). Liāno nisam siguran u ovu razliku. Koine, narodni grāki je bio veoma bogat u domenu reāi za „uvredu i pogrdu” (Louw & Nida, Greek-English Lex i con, tom 1., str. 433-434).

Pavle je doāveo mnoge verbalne povrede od laānih uāitelja, ali izgleda da je u Korintu proāao posebno loāe. Ljudi koje je doveo do vere, postali su njegovi daelati.

4:13 „odgovaramo blago” Vidi tumaāenje u 2 Kor 1:4-11

- **„Postali smo kao smeñe sveta, svima oloā do dana danañjeg”** Ceo ovaj odeljak pokazuje Pavlovu bol koju trpi u svojoj sluābi. Mnogo puta se osetio prezrenim i poniaēnim, odbaāenim, naaalost, ne samo od strane nevernika, veñ i od bahatih korintskih voāa.
- „Smeñe sveta” kao pojam najviāe odgovara splaāinama. Doslovno – aebriāte svega i svaāega. Ovde se dotiaemo vaānog pitanja pozadine Pavlovih metafora.

1. SZ pozadina ovog izraza, kroz grāke prevode, tiaē se sredstva otkupljenja, aiāñjenja (Pri 21:18).
2. Jelinistiāka pozadina ovog izraza dozvoljava joā i sliku ālajma, koji se izbacuje posle dubokog proaiāñavanja grla.
3. Metaforiāna upotreba se uvek svodi na jedno – najopakije poniaēnje.

Druga slika je sinonim – „oloã” – takoœe upuñuje na œebre skupljeno u bilo kakvom aiãnenju. Vrlo je jaka i ævopisne, pa ovde odgovara apostolovoj neskrivenoj ironiji.

14 Ne kaæem ovo da vas postidim, nego da vas kao svoju voljenu decu opomenem. 15 Jer, da imate i hiljade uaitelja u Hristu, nemate mnogo oãeva. Navestivai vam Radosnu vest, ja sam, naime, postao vaã otac u Hristu Isusu. 16 Molim vas, stoga, da me uzmete za primer. 17 Zato sam vam poslao Timoteja, koji je moje drago i verno dete u Gospodu, da vas podseti na moje uãenje u Hristu Isusu, kako svuda, u svakoj crkvi uaim. 18 Neki od vas su se uzoholili misleñi da neñu da doœem k vama. 19 No, ako da Gospod, doñi ñu uskoro k vama, a onda hoñu da vidim ne kakvi su na reaima ti umiãljeni, nego imaju li sile. 20 Jer, Carstvo Boaije se ne temelji na reaima, nego na sili. 21 Åta æelite? Da vam doœem sa æibom ili sa ljubavlju i duhom blagosti? 1 Kor 4:14-21

4:14 „Ne kaæem vam ovo da vas postidim” Prethodni odeljak je bio vrlo ironiãan (st. 8-13). Pavle im otvoreno kaæ da sve treba da ih je stid. (6:5; 15:34). Istina, gramatiãki je nejasno da li apostol misli na ono do sada reãeno, ili ono åto sledi. Kako god, mnogo toga im je bilo na sramotu.

- **„nego da vas kao svoju voljenu decu opomenem”** Joã jedna slika iz svakodnevnog æivota – vaspitanje dece. I njome apostol æeli da ohrabri Korinćane (Ef 6:4). Sloæeni jeziãki pojam (reã „um” i „staviti na”) – „podseñanje”, „napominjanje” (10: 11; Tit 3: 10). Sliãan pojam („sa” + „señati se,”) imamo u st. 17; 11:24-25; 2 Kor 7:15.

4:15 „Jer” Uslovna reãenica koja nagoveãtava moguñe delo.

- **„da imate i hiljadu uaitelja”** Doslovno „robovi tutori” (Gal 3:24). Obrazovani robovi su bili liãni kuñni uaitelji muãke dece, njihovi æuvari i telohranitelji.
- **„oãeva... otac”** Joã jedna apostolova slika kojom strpljivo podseña vernike na to ko im je on – evangelista koji ih je priveo Hristu. A to valjda zavreœuje neko poãtovanje i neku prednost!

4:16 „Molim vas, s toga, da me uzmete za primer” Zapovedni način u sadašnjem vremenu. Poznata grčka reč „oponašanje”, od koje dolaze pojmovi „im i ta tor”, „mimika”. Pavle je iskreno æveo svoju veru (1 Kor 11:1; Fil 3:17; 4:9; 1 Sol 1:6; 3:9). Zato je i mogao da pozove korinćanske voæe na isto.

- **„uzmete”** Vidi tumaæenje 1 Kor 1:4-11

4:17 „Zato sam vam poslao Timoteja” Nemamo podataka u Pismu o ovoj poseti. Znamo da se Timotej obratio na Pavlovom prvom misijskom putovanju, a da je na drugom postao njegov saradnik. Postao je vrlo blizak apostolu, sapatnik i prijatelj, kao i liáni predstavnik. Zato je slanje ovog æoveka Pavlov izraz ljubavi spram Korinćana. Ipak, apostol se brinuo kako ñe ovaj mladi voæa biti primljen (16:10-11).

- **„kako svuda u svakoj crkvi uaiim”** Pavle svesno objavljuje da se njegovo uæenje Korinćana ne razlikuje ni od jednog drugog (7:17; 11:34; 14:33; 16:1). Ni poæemu nije bilo posebno ili drugaæije. Tako ni Korinćani nisu imali nikav razlog da se prave duhovnom elitom.

4:18-21 Ovo je apostolov misijski plan putovanja. U njemu je i Korint. Pavle hoñe da doæe, jer neki su njegovo odsustvo iskoristili za napad (st. 18). Tvrdili su: (1) Nema ga jer mu nije iskreno stalo do njihove crkve; (2) Nema ga jer ne ispunjava obeñano.

4:18 „Neki od vas su se uzoholili” Tri puta sreñemo ovaj pojam u ovom poglavlju (st. 6, 18, 19) a u u viæe navrata u obe poslanice Korinćanima (1 Kor 5:2; 8:1; 13:4; 2 Kor 12:20). Rekli smo da je ovo bio najveći prob lem tamoænje crkve.

4:19 „doñi ñu uskoro k vama” Pavle je znao da mora da obilazi mlade crkve koje je osnovao (11: 34; 16:5). Veñ je planirao u Korint, ali njegov æivot nije bio samo njegov – Morao je da traæi i sledi voæstvo Duha Svetog (Dl 16:6).

- **„ako da Gospod”** Joã jedna uslovna reæenica koja ukazuje na moguñu radnju. Ova lepa slika nije bila samo kitnjasta fraza za apostola (16:7; Dl 18:21; Rim 1:10; 15:32).
- **„a onda hoñu da vidim ne kakvi su ti ljudi na reaiima, nego ima li sile iza tih reai”** Laani uaitelji su praskali od jakih reai, ali na delu su bili niãta (Mt 7).

4:20 „Carstvo Božje” Pavle se ovde ne služi ovom idejom u strogo jevrejskom konceptu, kao što je učinio Gospod (najviše u Sinoptcima). Carstvo je u ljudskim srcima (Rim 14:17). Jednom će ispuniti celu zemlju i nebesa (Mt 6:10). Ovaj pojam srećemo u 1. Korinćanima više nego bilo gde u Pavlovim spisima (4:20; 6:9; 15:24,50). Vernici treba da znaju da su deo mnogo više duhovne porodice (st. 17).

- **„se ne pokazuje rečima, nego silom”** Svi znamo da je jedno delo jače od milion reči.

4:21 „čebom” Misli se na tutorski, učiteljski prut (4:15). Na vernicima je da odluče hoće li im njihov duhovni otac doći sa prekorom ili sa ljubavlju. Od njih zavisi ceo ton njegovog dolaska.

- **„li sa ljubavlju i duhom blagosti”** Robert Girdlestone, u „Sinonimima SZ” prilaga zanimljivu raspravu o upotrebi imenice „duh” u NZ (str. 61-63).

1. zao duh
2. ljudski duh
3. Sveti Duh
4. sve ono što Duh čini kroz naš duh
  - a) duh posvojenja, Rim 8:15
  - b) duh blagosti, 1 Kor 4:21
  - c) duh vere, 2 kor 4:13
  - d) duh mudrosti, otkrivenja i saznanja o Bogu, Ef 1:17
  - e) duh ljubavi, mudrosti i sile, 1 Tim 1:7
  - f) duh istine, 1 Jn 4:6

Vidi više o ovome u 2 Kor 4:13

Predlozi za razgovor

Ovaj udžbenik je tek vodič u tumačenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumačenje Pisma. Svako treba da sluša svoje unutrašnje vođstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmišljena da bi ti pomogla u sazimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima nađeš izazov, a ne konačne odgovore.

1. Zašto ne treba da sudimo drugima i zašto to isto ne smemo drugima da dozvolimo kada je reč o nama? Kako se to odnosi na naše hrišćansko svedoštvo?
2. Šta odeljak st. 6-13 govori o motivima i načinu života savremenih duhovnih sluga?
3. Šta je Carstvo Božije?
4. Na koji način i zašto apostol koristi ironičan govor u ovom poglavlju?

1. Korinćanima 5

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”

2. Nered u crkvi

Blud u crkvi 5:1-13

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodič u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte sami da sačinite svoju skicu ovog, prvog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Biblije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednom jedinom subjektu.

Prvi odeljak

Drugi odeljak

Treći odeljak

...

Teološka pozadina hrišćanske discipline

A. Ovo je jedan od nekoliko NZ odeljaka o crkvenoj disciplini (1 Kor 5:2,7,13; 2 Kor 2:5-7; 2 Sol 3:14-15; 1 Tim 1:20; Tit 3:10).

B. Tri su razloga za disciplinu u crkvi:

1. Očuvanje ugleda i integriteta crkve u njenoj sredini.
2. Ispravljanje vernika ako greše i lutaju (2 Kor 2:5-1; 2 Sol 3:14-15).
3. Upozorenje drugima da ne greše (1 Tim 5:20).

C. Rešavanje sukoba

1. Lični susret (Mt 18: 15; Gal 6:1; 2 Sol 3: 14-15; Tit 3: 10).
2. Susret onoga koji greši sa grupom (Mt 18:16).
3. Sušeljavanje sa zajednicom i javno isključavanje (Mt 18:17; 1 Kor 5:1; 1 Tim 1:20).
4. Cilj je uvek pokajanje, obnova, a ne odbacivanje i kazna (2 Kor 2:6-8; Gal 6:1).

Tumačenje reči i izraza

1 **Äuje se uopäte da ima bluda meöu vama, i to takvog bluda kakvog nema ni meöu mnogoboäcima; naime, da neko äivi sa æenom svoga oca. 2** **A vi ste joä ponosni, umesto da vas to oæalosti, pa da odstranite iz vaë sredine onoga koji je uäinio takvo delo.**
1 Kor 5:1-2

5:1 „Äuje se uopäte” Gräki „*holos*” se retko sreëe u NZ, ali nekoliko puta u ovoj poslanici (5:1; 6:7; 15:34). „Uopäte” znaäi celovitost, povezanost. U ovom obliku je redak. Moæda je razlog ove netipiänosti u Pavlovoj iskrenoj preneraæenosti nemoralom u zajednici. Korintska crkva je bila poznata u ovom kraju i druge su crkve znale sve o njoj. Apostol æeli da se suoäi sa ovom pojavom meöu tamoänjim vernicima, njihovim stavom koji u najmanju ruku loäe deluje na druge crkve (strategija kvasca 6-8).

- **„da ima bluda”** Gräki „*pornea*” je uopätjeni pojam za seksualnu razuzdanost, koren reäi „pornografija”. Ceo Korint je u tadaänjem svetu bio poznat po promiskuitetu. Äak su se i mnogoboæäki narodi äokirali ovdaänjim „slobodama”.

SZ je pravio razliku izmeöu preljube (meöu supruænicima) i bluda (polna aktivnost vanbraänih osoba). Ali, ovo nije sluäaj u Koine gräkom (Dl 15:20,29). Ovim se pojmom oznaäava bilo koji nedozvoljeni seksualni äin (preljuba, blud, homoseksualizam, bestijalnost).

- **„i to takvog bluda kakvog nema ni među”** In cest je bio strogo zabranjem Mojsijevim zakonom (Lev 18:8; Pnz 22:30), ali oäigledno je da je ovakva praksa bila sablazan i za druge narode, makar kako sklone promiskuitetu. Bilo je to mnogo i za prvi vek tadaänje rimske kulture.
- **„mnogoboäcima”** Pavle koristi ovaj pojam na poseban naän. SZ je pravio vrlo oäturu razliku između Jevreja i svih drugih naroda. Pagani, mnogoboäci su uvek oslikavani mraänim, negativnim tonovima. Apostol imenicu koristi isključivo kao oznaku za one koji ne veruju. A mnogi od onih kojima ovo piäe pripadali su nejevrejskim narodima.
- **„naime, da neko äivi sa æenom svoga oca”** Ne znamo da li je reä o äisto erotskoj vezi; da li se mañeha razvela od oca dotiänog älana crkve; ili je reä o oäevoj udovici.
5:2 Stih se moæ äitati i kao pitanje: (1) taänije, kao tri pitanja; (2) ili kao tri izjave; (3) ili je reä o kombinaciji.
- **„A vi ste joä ponosni”** Perfekt pasiv particip, doslovnog znaäenja „naduti se”. Vrlo äesto ga sreñemo baä u ovom obliku u ovoj poslanici (4:6,18,19; 5:2; 8:1; 13:4; 2 Kor 12:20). U sklopu sa glagolom „biti” oznaäava radnju koja traje, neäto äto se upravo dogæa. Stav crkve je bio njen najveñi prob lem (glagoli i imenice su u pluralu). Korinćani su bili ponosi na ovu situaciju. Moæda zbog: (1) toga äto su mislili da spasenje dozvoljava kojekakve radikalne „novine”; (2) ili zbog uticaja uäenja jevrejskog rabina Akibaha. On je nauäavao kako je svaki obrañenik suätinski nova osoba (A. T. Robertson, Word Pictures in the New Testament, str. 111). A za Korinćane je to bio sig nal hrišćanske slobode, a ne bilo kakvog incesta.
- **„umesto da vas to oälosti”** Gräka reä „*penthea*” (Mt 5:4; 9:15; 2 Kor 12:21; Jak 4:9) opisivala je i naricaje za pokojnikom (Otk 18:8, 11). Jevreji su naricali za mrtvima, posle tragedija i zbog svetogræa (Mk 14:63).
- **„pa da odstranite iz vaæ sredine”** Glagol je u aorist pasivu, doslovnog znaäenja: „podignuti i odneti” radi suda koji sledi (Mt 24:39) i neminovnog smaknuña (Jn 11:48). Ne zaboravimo tri razloga crkvene dis ci pline: (1) äistoña lokalne crkve od greha, radi

dobrog glasa u sredini; (2) otreñjenje i spasenje vernika koji greãe. To se posebno vidi iz st. 5 (ista reã je i u Lk 23:18) koji se odnosi i na smrt dotiãnog; (3) opomena ostalima da ne greãe.

3 Jer, iako nisam prisutan telom, nego duhom, veñsam osudio onoga koji je to delo uãinio. 4 Kada se u ime Gospoda Isusa okupite vi i moj duh, silom naãega Gospoda Isusa, 5 onda neka se taj preda satani na propast tela, da bi se duh spasio u dan Gospodnji.
1 Kor 5:3-5

5:3-5 Ceo odeljak je sudijska metafora. Pavle oãekuje da vernici sazovu „crkveni sud” (Jak 2: 1-4). Naime, Rana je crkva sledila bogosluãbene i administrativne obrasce sinagoge. Nije bilo nimalo neuobiãajeno da se neuredni iskljuãuju iz sinagoga.

5:3 „iako sam nisam prisutan telom, nego duhom” Jak oblik prezent participa, kojim Pavle iskazuje svoju reãenost u apostolskom autoritetu (st. 3 i 5). Ali, on oãekuje da crkva prihvati i potvrdi njegovu odluku (st. 4).

Posebna tema: Duh (*pneuma*)

Grãki pojam „duh” se u NZ koristi na nekoliko naãina. Evo nekoliko najtipiãnijih i najvaãnijih:

A. Duh Trojedinog Boga

1. Otac (Jn 4:24)

2. Sin (Rim 8:9-10; 2 Kor 3:17; Gal 4:6; 1 Pet 1:11)

3. Duh Sveti (Mk 1: 11; Mt 3: 16; 10:20; Jn 3:5,6,8; 7:39; 14: 17; Dl 2:4; 5:9; 8:29,35; Rim 1:4; 8:11,16; 1 Kor 2:4,10,11,13,14; 12:7)

B. Duh ljudskog ãivota

1. Isus (Mk 8:12; Jn 11:33,38; 13:21)

2. Åoveãanstvo (Mt 22:43; Dl 7:59; 17:16; 20:22; Rim 1:9; 8:16; 1 Kor 2:11; 5:3-5; 7:34; 15:45; 16:18; 2 Kor 2: 13; 7: 13; Fil 4:23; Kol 2:5)

C. Onostrani duhovi

1. Duhovna bića

a) dobra (anđeli, Dl 23:8-9; Jev 1:14)

b) zla (demoni, Mt 8:16; 10:1; 12:43,45; Dl 5:16; 8:7; 16:16; 19:12-21; Ef 6:12)

c) utvare (Lk 24:37)

2. Duhovno raspoznavanje (Mt 5:3; 26:41; Jn 3:6; 4:23; Dl 18:25; 19:21; Rim 2:29; 7:6; 8:4,10; 12:11; 1 Kor 14:37)

3. Duhovne stvari (Jn 6:63; Rim 2:29; 8:2,5,9,15; 15:27; 1 Kor 9:11; 14:12)

4. Duhovni darovi (1 Kor 12:1; 14:1)

5. Nadahnuće Duha (Mt 22:43; Lk 2:27; Ef 1:17)

6. Duhovno telo (1 Kor 15:44-45)

D. Osobine

1. Stav sveta (Rim 8:15; 11:8; 1 Kor 2:12)

2. Ljudsko razmišljanje (Dl 6: 10; Rim 8:6; 1 Kor 4:2)

E. Osobine fizičke stvarnosti

1. Vetar (Mt 7:25,27; Jn 3:8; Dl 2:2)

2. Dah (Dl 17:25; 2 Sol 2:8)

Više je nego jasno da se *pneuma* mora tumačiti u najneposrednijem kontekstu. Ipak, sva se tumačenja grupiraju u: (1) vidljivi svet; (2) nevidljivi svet; (3) osobe oba sveta.

Sveti Duh je jedan od svete Trojice koji suvereno deluje u našoj istoriji. Njegovo doba tek dolazi. Od njega je svako dobro, sva svetost, pravda, dobrota. On nam daje darove i samo sa njim možemo da nosimo evanđelje u svet, kako bi se širilo Carstvo Božje (Jova 14 i 16). On ne ističe sebe. Njegova je služba da proslavi Hrista (Jn 16:13-14). On nam govori, uverava nas, vodi, krštava, živi u nama i vodi nas do cilja – potpune duhovne zrelosti (Jn 16:8-11).

- „**veñsam osudio onoga koji je to delo učinio**” Āist perfekt, kao apostolova odlučnost da, makar otsutan, kaže svoje o ovom grehu.

5:4 „u ime Gospoda Isusa” Pavle svoj autoritet temelji na vaskrslom Gospodu. Pozvati se na njega, na njegovo ime, tipičan je judaizam. Apostol je njegov poslanik.

Nekoliko je oblika ove fraze „u ime ....” u starogrimskim rukopisima:

1. „naãeg Isusa” – velikoslovni B, D
2. „Isusa Hrista” – velikoslovni No
3. „naãeg Isusa Hrista – velikoslovni D2, F, G
4. „naãeg” – maloslovni Lekcionar 1021 (12. vek)
5. „Isusa Hrista naãeg Gospoda” - maloslovni Lekcionar 81 (11. vek)

Biblijska prevodilačka društva tvrde da je skoro nemoguće doći do izvornih rešenja, iako većina njih teži prvom. Isti ñe se prob lem sa prepisima pojaviti i u 5. i u 11. stihu.

1. „Gospoda” - MSS p46, B
2. „Gospoda Isusa” - MS, No
3. „Gospoda Isusa Hrista” – MS, D
4. „naãeg Gospoda Isusa Hrista” – MSS, A, F, G, P

5:5 „onda neka se taj preda satani na propast tela” „Predati” – *paradidomi* – se u evanđeljima koristiti kada se neko predaje vlastima radi odgovarajuće kazne (Mt 4: 12; 5:25; 10:4,17; 18:34; 20: 19; 26:15; 27:2,18,26). Sreće se nekoliko puta i u poslanici Rimljanima (1:24,26,28), kada se neko predaje sili zla. Ipak, najbolje je pratiti kontekst (ovde je Sotona u pitanju).

Sliãno je i u 1 Tim 1:20. Tumaãi mnogo raspravljaju na ovu temu. Naime, po nekima je ovde reã o fiziãkoj kazni, smrtnoj kazni, kao u Dl 5 i 1 Kor 3:17; 11:30. Drugi ovde vide potpuno iskljuãenje vernika koji greã (ekskomunikaciju), ãto znaãi da se prepusti delovanju Æavola u svetu (Jn 12:31; 16:11; 1 Kor 4:4; 1 Jn 5: 19). Tako bi zalutali vernik imao priliku da se otrezni duhovno, pokaje i vrati Bogu, izbegavãi sud koji dolazi. Za Pavla je ovaj svet podruãje Zloga (Ef 2:2). Svo zlo ovog sveta (smrt, greh, bolesti, ratovi...) sve to potiãe od Sotone (2 Kor 12:7; 1 Sol 2: 18). Takoœe, moguće je da se pod „telom” misli na greãni, telesni naãin æivota (Adamova ogrehovljena priroda). Vidi posebnu temu: Zlo kao Zli, u 7:5.

- **„da bi se duh spasao”** Disciplina crkve uvek treba da tebi obnovi a ne osudi (2 Kor 2:5 11; 2 Sol 3: 14-15). U SZ smislu, spasenje se tiče fizičkog izbavljenja. Āovek o kome se govori, premda u grehu, ipak je deo crkve. Potrebno mu je ne spasenje, veći duhovno otrećenje. Nije retkost da se u Pavlovim spisima sreće kontrast između tela i duha (Rim 8:1-11). Tako se ističe razlika između dve strukture autoriteta, dva pogleda na stvarnost (Mt 6: 19-34; 1 Jn 2: 15-17).

Još nešto je važno u st. 5. Sotona je Božja alatka koja služi konačnom planu otkupljenja. U SZ Čavo je očigledni neprijatelj ljudi, ali ipak samo Božji sluga. Ova se teologija još više naglašava u NZ. Sotona je zakleti Božji neprijatelj, ali ipak nerado služi Božjim planovima. Tako nam i st. 5 kazuje kako i njegovo najcrnje zlo vodi zalutalog vernika do spasenja.

- **„u dan Gospodnji”** Očigledno se misli na budućni, eshatološki „dan”, na kraj vremena. Sadašnji Božji sud nad vernicima je očigledan, prema 11:30-32; D1 5, 1 Tim 1:20. Znaš li to: (1) fizičku smrt, ali večno spasenje, 1:8; (2) da spasenje zavisi od pokajanja zalutalih vernika?

Ovo je naglašeno u 1. Korinćanima (1:7-8; 3: 13; 4:5; 5:5; 6: 14; 11:26; 13: 12; 15:50-54; 16:22). Moguće je da je jedan od problema ove crke bila čudna mešavina gnosticizma i eshatologije. Naime, neki su verovali u svoju izrazitu duhovnost (4:7-10), na račun grešnog tela (grčka misao) koje je ionako nebitno u duhovnosti. Pavle odgovara na ovakvu zabludu sledećim dokazima: (1) budućnost i sadašnjost su podjednako važne; (2) svaki telesni nemoral je duhovo neprihvatljiv za bilo kog vernika (st. 5-6).

Primetimo i to da je SZ Božje ime JHVH prevedeno kao Isus (1:8; 2 Kor 1:14; 1 Sol 5:2; 2 Sol 2:2; 2 Tim 4:8). Rekli smo, ovo je način na koji NZ pisci ističu božansku prirodu Isusa iz Nazareta.

6 Vaše hvalisanje nije dobro. Zar ne znate da malo kvasca ukiseli sve testo? **7** Očistite se od starog kvasca, da budete novo testo, kao što i jeste beskvasni, jer je Hristos, naše pashalno Jagnje, veći artvovano. **8** Zato slavimo Pashu ne sa starim kvascem, kvascem pokvarenosti i zlobe, nego s beskvasnim hlebovima čistoće i istine.

1 Kor 5:6-8

Posebna tema: Hvalisanje

„Kaoshaoma”, „kaushesis” i slične oblike ovog glagola srećemo oko 35 puta u Pavlovim spisima, a samo još dva puta u ostatku NZ (tañnije, kod Jakova). Najčešći su u pismima Korinćanima.

Dve su stvari najvažnije u vezi hvalisanja:

1. Niko ne moæ da se hvali pred Bogom (1Kor 1:29; Ef 2:9).
2. Vernici trebaju da se hvale jedino u Bogu (1Kor 1:31; 2Kor 10:17, što je aluzija na Jer 9:23-24).

Dakle, postoji pogrešno i ispravno hvalisanje:

1. Ispravno
  - a) nadajuñi se slavi (Rim 4:2).
  - b) u Bogu kroz Gospoda Isusa Hrista (Rim 5:11).
  - c) krstom Gospodnjim (Kol 1:17-18; Gal 6:14).
  - d) Pavle se hvali: svojom sluæbom bez nadoknade (1Kor 9:15,16; 2Kor 10:12). svojim autoritetom u Hristu (2Kor 10:8,12) ne hvali se tućim trudom kao neki iz Korinta, (2Kor 10:15) ne hvali se svojom nacionalnom pripadnošću (2Kor 11:17; 12:1,5,6)
  - e) hvali se jakim crkvama:
Korint (2Kor 7:4,14; 8:24; 9:2; 11:10)
Solun (2Sol 1:4).
  - f) svojim pouzdanjem u Boæiju utehu i izbavljenje (2Kor 1:12).
2. Neispravno:
  - a) U odnosu prema svom jevrejskom nasleæu (Rim 2:17,23; 3:27; Gal 6:13).
  - b) Neki u Korintu su se hvalili:
ljudima (1Kor 3:21)
mudrošću (1Kor 4:7)
slobodom (1Kor 5:6)
  - c) Lañni uåiteltji su se hvalili crkvom u Korintu (2Kor 11:12).

- **„Zar ne znate”** Poznati apostolov izraz kojim podseća vernike na ono što već svakako treba da znaju. To je ono što im je već objavio, ali i ono što su oni očajljivo zaboravili (Rim 6:16; 11:2; 1 Cor. 3:16; 5:6; 6:2,3,9,15,19; 9:13,24).
- **„kvasac”** Drevna jevrejska poslovice (Mt 16:6,12; Gal 5:9) negativnog prizvuka jasne metafore. Kvasac je poznat po svojoj fermentaciji. Istina, nekada se koristi i u pozitivnom smislu (Mt 13:33; Lk 13:20-21). Kontekst određuje značenje.

5:7 „Očistite se od starog kvasca” Aorist imperativ još jednog poznatog jevrejskog običaja - izbacivanja kvasca iz kuće pre Pashe (Izl 12:15). Svake godine je ovaj obred simbolizovao pokajanje naroda.

- **„da budete novo testo, kao što i jeste beskvasni”** Još jedna osobina Pavlove učeničke večine – moralni imperativ utemeljen na duhovnom stanju vernika. Ono što smo već u Hristu, to postajemo svakodnevnim promenom u njegov lik. Korinćani jesu Božiji narod (beskvasni), i zato ne biti i eshatološki Božiji narod (novo testo).
- **„jer je Hristos, naime, pashalno Jagnje, već artvovano”** Pavle u Hristovoj smrti vidi celu ideju žrtve pashalnog jagnjeta (Izl 12: 15; 13:7). Ovo je jedino mesto u NZ gde je ta veza jasno iskazana. Baš kako je preokao Jovan Preteča – „Ovo je Jagnje Božije, koje na sebe uzima grehe sveta” (Jn 1:29).

5:8 „Zato slavimo Pashu” Poziv na delo, sličan pozivima na slavlje u SZ (Lev 26), posebno na Dan očišćenja, st. 7, dok se st. 7b i 8 više odnose na Pashu (Izl 12). To je slika našeg našina života, Hristovog dela u nama i za nas.

- **„ne sa starim kvascem”** Misli se na Novi savez, Novi zavet u Hristu (Jer 31:31-34). U tom Zavetu nema mesta bilo kakvom ljudskom hvalisanju. Hrist je učine svog biblijskog otkrivenja.
- **„kvascem pokvarenosti i zlobe”** Jak kontrast, slika zlih, telesnih motiva bahatih crkvenih frakcija u Korintu.
- **„čistote”** Retko sretana reč, spoj „sjaja sunca” i „sušenja”. Odnosi se na neskrivene, čiste moćive (5:8; 2 Kor 1:12; 2:17; Fil 1:10; 2 Pet 3:1).
- **„istine”** *aletheia* je sve ono što je „jasno, nedvosmisleno”, sa svim sinonimima iskrenosti i sl. To je ono što brine apostola – motivi! Vidi posebnu temu u 2 Kor 13:8

9 Pisao sam vam u poslanici da se ne družite s bludnicima; **10** ne mislim time uopće na bludnike ovoga sveta, ili lakome, ili razbojnike, ili idolopoklonike. U tom slučaju biste morali da se povučete od sveta. **11** Ono što sam vam pisao je da se ne družite s tobožnjim bratom, koji je u stvari bludnik, ili lakomac, ili idolopoklonik, ili psovač, ili pijanica, ili razbojnik. S takvima da ni ne jedete! **12** Šta ja imam da sudim one koji su u svetu? Nisu li ljudi unutar crkve oni kojima sudite? **13** Onima u svetu sudiš Bog. A vi izbacite zloga iz svoje sredine. **1 Kor 5:9-13**

5:9 „Napisao sam vam u poslanici” Najverovatnije se misli na izgubljenu poslanicu. Zapravo, sasvim je moguće da nekoliko apostolskih pisama nije došlo do nas (Kol 4:16). A moжда je reč i o epistolarnom aoristu (9:15), načinu izražavanja kojim se ukazuje na malopre rečene, napisane stvari (st.11).

- „s bludnicima” *por nos* (5:9,10,11; 6:9). Nemoral - *porneia* - 5: 1 (dva puta); 6: 13, 18; 7:2; 2 Kor 12:21; „počiniti nemoral” - *porneuo* - 6: 18; 10:8. Većina vernika ove crkve su bili ljudi grčkog porekla. Kulturna praksa opijanja i seksualne razuzdanosti im je dobro poznata. Na taj način su slavili svoje bivše, paganske bogove na posebnim slavljenjima. Uticaj te pozadine je bio jak u mladoj hrišćanskoj zajednici.

Posebna tema: Gresi i vrline u NZ

Ovakvih nabranjanja ima dosta u NZ. Sliana su listama koje su saainjavali rabini i jelinisti.

	<u>Gresi</u>	<u>Vrline</u>
1. Pavle	Rim 1:28-32	-----
	Rim 13:13	Rim2:9-21
	1. Kor 5:9-11	-----
	6:10	1. Kor 6:6-9
	2. Kor 12:20	2. Kor 6:4-10
	Gal 5:19-21	Gal 5:22-23
	Ef 4:25-32	-----
	5:3-5	-----
	Kol 3:5,8	Kol 3:12-14
	1. Tim 1:9-10	-----
	6:4-5	-----
	2. Tim 2:22a,23	2. Tim 2:22b,24
	Tit 1:7; 3:3	Tit 1:8-9; 3:1-2
2. Jakov	Jak 3:15-16	Jak 3:17-18
3. Petar	1. Pet 4:3	1. Pet 4:7-11
	2. Pet 1:9	2. Pet 1:5-8
4. Jovan	Otk 21:8	-----
	22:15	-----

5:10 Prethodno Pavlovo pismo crkvi nije dobro shvaeno. On je pozvao vernike da se odreknu nemorala. Ipak, neki su u tome videli poziv da se ne druæ sa takvima. Zato apostol objañjava svoj zahtev. Premda Hristovi, ævimo u palom svetu i nemoguie je ne biti u dodiru sa raznim ljudima (posebno ako ozbiljno shvatimo Mt 28:19). Pavle ne æli da oni koji se zovu hriñanima – a i dalje su mnogoboaci po ævotu – budu naai prijatelji, deo zajedniatva crkve. Termin *sunanamignumi* je u infinitivu

prezenta, i znaai doslovno „meãati” (5:9,11; 2 Sol 3:6,14). Stihovi 10 i 11 daje odliãnu sliku kulturnog miljea korinćanske crkve.

5:11 „s toboãnjim bratom” Joã jedan particip pasiv u sadaãnjem vremenu, ãto odgovara uslovnoj reãenici. Neko sam sebe zove Hristovim (Ef 5:3), poziva se na njega (Rim 10:9-13; Fil 2: 11). Nositi Hristovo ime znaai imate njegov karakter. Za Pavla nije bilo sumnje da ãovekovo ponaãanje pokazuje njegovu unutraãnjost (Mt 7:15-23). Naãa ispovest vredi samo ako je plod evanœelja, delo Duha, liãne posluãnosti Bogu i istrajnosti svetog ãivota.

- **„S takvima da ni ne jedete!”** Moæ da se tiãe Veãere Gospodnje, ali i drugih oblika zajedniãtva (10:27). Rekli smo, u rimskoj kulturi je zajedniãka veãera bila najãeãni okidaã nemorala.

5:12 Bog je taj koji brine o svima u svetu, a na apostolu i celoj crkvi je da brine o zalutalim vernicima. Ipak, mi ne smemo da sudimo jedni drugima (Mt 7: 1; Rim 14: 1-15: 13). Ali: (1) voœe moraju da brinu o duhovnoj plodonosnosti vernika (6:13; Mt 7); (2) svi moramo da sprovodimo ispravnu crkvenu disciplinu ako je ugled crkve naruãen. Teãko je ponekad razabrati ãta je ãta, ali Pavle baã zato poziva da se zalutali vernik, izvan crkve, prepusti pravdi Boãjeg suda.

Neki se brinu kako se ovaj kontekst slaæ sa naãim savremenim vremenom, kada se pitanja socijalnog ãivota – i meœu hriããanima i meœu nehriããanima – reãavaju demokratskim izjaãnjanjem tj. glasanjem. Da li treba da uopãte uãestvujemo u bilo kakvim politiãkim tokovima? Prejako pitanje za tekst koji je sam po sebi ograniãen pitanjem crkvene discipline. Hriããani su graœani oba carstva – ovozemaljskog i onozemaljskog – i odgovorni su za oba. Dok su neverni ljudi porobljeni silom Zloga, nas i u ovakvom, ogrehovljenom svetu vode Duh Sveti, Boãja volja objavljena u Pismu. Zato ljudi oko nas trebaju naãe svedoãanstvo, samilost, a ne osuœivaãku samopravednost. Oni taãno mogu da osete i procene naãe mo tive, naãa dela.

Problem meœusobnog hriããanskog prosuœivanja je posebno zanimljiv zbog nekih tekstualnih varijacija:

1. Jedan od najranijih prepisa p46 (oko 200. god. pre Hrista), kao i Koptski prevod iz 3. veka, i sirijska Peãita (5. vek) izostavljaju negativ i

celu reāenicu stavljaju kao imperativ – „Sudite onima koji su u crkvi” (Bruce M. Metzger, A Textual Commentary on the Greek New Testament, str. 551).

2. Koptski Sahidik prevod (3. vek) umeñe negativ – „Āta ja imam da sudim one koje su u svetu a ne i one koje su u crkvi”? (Metzger, str. 51).

5:13 Pavle svoj argument zasniva na Mojsijevim spisima (Pnz 13:5; 17:7,12; 19: 19; 21:21; 22:21,24; 24:7). Ako pojedini vernici budu trpeli, pa i hvalili bilo kakav nemoral, to ñe se odraziti na celu crkvu (str. 11).

Predlozi za razgovor

Ovaj udābenik je tek vodiā u tumaāenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumaāenje Pisma. Svako treba da sluāa svoje unutrañnje voāstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

Ova pitanja su osmiāljena da bi ti pomogla u saāimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima naēēā izazov, a ne konaāne odgovore.

1. Zaāto je tako malo dis ci pline u danañjim crkvama?
2. Kako Pavle stavlja svoj autoritet spram autoriteta crkve?
3. Āta znaāi predati nekog Sotoni na propast tela?
4. Koliko je poslanica apostol napisao Korinćanima?

1. Korinćanima 6

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”

O suæenju meæu mnogoboæcima 6:1-11

O bludu 6:12-20

Treći krug åitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim piãæevim namerama

Ovaj komentar je tek vodiã u vaæem prouãavanju Pisma. To znaãí da ste za svoje tumaãenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvaæniji u tumaãenju. Ne prepuãajte sve drugim tumaãima.

Åitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uoãíte o ãemu je reã. Pokuãajte samo da saãinite svoju skicu ovog, prvog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Bibije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomaæu da dokuãimo izvorne piãæeve naume, a to je suãtina svakog dobrog tumaãenja. Neka svaki odeljak govori o jednom jedinom subjektu.

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Problematika ovog poglavlja

Nekoliko puta sam bio u prilici da me neki advokati pitaju o ovom svetopisamskom odeljku, o tome kako se ova pouka uklapa u naãe savremeno druãtvo.

Srã problema je u sledeñem: Mogu li hriããani tuãiti bilo koga, a posebno jedni druge? Neki ovde spremno napominju da danañnji sudovi nisu poput onih starih. Da li i koliko? Nije li naãe savremeno pravo uveliko zidano na Rimskom pravu? Åak ni one sudije koji su iskreni vernici ne mogu tome mnogo da doprinesu sudijskim pravilima.

1. Korinćanima 6

Nekoliko stvari je ovde važno.

1. Važni su motivi, svrha bilo kog parničanja, a ne samo pravna osnova samog slučaja. Živimo u vremenu kada se ljudi tuže i sude za bilo šta, bar kao i nekada stari Atinjani. A pozadina svega je puki ponos, osveta i novčani interes.

2. Hrišćani moraju da ustuknu pred razornim posledicama ovih prizemljenih motiva. Svako od nas ima odgovornost za celovitost Božjeg carstva. Od svega je važnije naše svedoštvo.

3. Istina je da crkva nije opremljena a ni pozvana da bude arbitar između vernika u sporu. Ne postoji nikakva instanca vernika koja bi savršeno merodavno i nepristrasno presuđivala.

4. Ne bi bilo loše imati jednu hrišćansku advokatsku komoru, koja bi po Pismu i stečenoj duhovnoj mudrosti, a ne samo pravničkom stručnošću, rešavala sporove među vernicima. U svakom slučaju bi vernici, kao i advokati hrišćani, trebali da traže mudrost i vođstvo od Boga u svim sudskim procesima. To bi prirodno vodilo jednom pravnom forumu arbitraže među zaveženim vernicima.

NZ jeste istorijski i kulturno vrlo uslovljen, ali osnovni problemi ljudske naravi nisu. Istine koje nam Bog govori svima ne vrede samo za hrišćane prvog veka grčko-rimske kulture. Suština poruke jeste da se više misli na Hrista nego na sebe. Apostol poziva crkvu da okupi forum mudrih vernika (nalik sudu sinagoge). Napominje ih da je bolje imati ličnu štetu nego štetu Božjeg dela!

Treba li posebno isticati koliko su peto i često poglavlje ove poslanice važni za naše vreme? Danas, kada je razvod brakova po crkvama čala, kada se udovoljava svakovrsnoj pohlepi individualizma? Učenje ovih odeljaka nam je potrebno, kako svakom pojednicu, tako i najširem crkvenom zajedništvu. Moderna društva se zasnivaju na ravnopravnosti svih ljudi pred zakonom. Istina, mi smo Božji narod koji živi u dvojakoj stvarnosti. Pripada nam i ovozemaljska – građanska; pripada nam i nebeska. Obe imaju svoje sfere odgovornosti. Ovu zemaljsku ne smemo zanemarivati, ali uvek treba da težimo nebeskoj. Jedna nije u svakom slučaju imati prednost u našem životu (6:19-20).

Opet, ne gledamo i ne vidimo svi podjednako pitanje parničarstva i zakonske, pravne sfere. Tako različit, različito i živimo po ovom pitanju. Verujem da, baš takvima kakvi smo, ove apostolove reči mogu da nam pomognu.

1 Ko se od vas usućuje, kad ima spor s drugim, da ide na sud pred nepravedne, umesto da spor reši meću Božjim narodom? 2 Zar ne znate da ne Božji narod suditi svetu? Pa kada nećete već suditi svetu, niste li dorasli tome da presudite u sasvim malim sporovima? 3 Zar ne znate da nećemo mi suditi anđelima? A da ne govorimo o svetovnim stvarima! 4 A vi kada imate svetovne sporove, postavljate za sudije one koji su najneznatniji u crkvi. 5 Govorim ovo na vašu sramotu. Zar meću vama nema nijednog mudrog koji bi bio u stanju da presudi meću svojom braćom? 6 Umesto toga, brat se sudi s bratom, i to pred nevernima.

1 Kor 6:1-6

6:1 „spor” Prema egipatskom papirusu koine grčkog, reč je o: (1) „delu”, „akciji”; (2) „parnici”; (3) „nevolji”; (4) „poslu”, „trgovini”. Kontekst određuje značenje. U ovom slučaju to je br. 2, tj. sudska parnica. Drevni dokumenti iz Atine otkrivaju da je sućenje meću tadašnjim ljudima bilo stvar prestia. Ponosili su se time. Rimljani su još više ućivali u tome. A Korint Pavlovog vremena beće više rimski nego grčki.

- **„s drugim”** *heteros* (10:24; 14: 17; Gal 6:4). Klasićni grčki je pravio razliku između *alla* (drugi iste vrste) i *heteros* (drugi drugaćije vrste). Ali, narodni je jezik ovu nijansu izbrisao, bar kao i neke druge iz visokoćkolovanog govora i gramatike. Ovo je odlićan primer. Pavle koristi *heteros* za brata po veri, što odgovara Rim 13:8. Opet, u Rim 2:1 reć ima ćire znaćenje – sused, sugraćanin, Jevrej. Kontekstualna veza u ovom odeljku je fraza „meću Božjim narodom”. Nevernićki komćija verovatno nikada ne bi prihvatio da svoje sporove rećava pred sudom crkve (Mt 18:17; Jak 2:1- 4), da raspravlja pred vernicima.

Verovatno je i sam apostol ovde pravio razliku. Prob lem je i kada vernik mora na svetski sud radi spora sa nevernikom. Joã je gore ako mnogoboæaki tri bu nal reãava sporove dva vernika. Dakle, ãini mi se da prevod „blijani”, „sused”, u st. 1, takoæe znaãai i „brat u veri”.

- **„usuaaje”** tolmao sreñemo nekoliko puta u ovoj poslници, u smislu „osmeliti se” (6:1; 2 Kor 10; 11:21; Rim 5:7; 15:15,18; Juda 9).
- **„da ide na sud pred nepravedne”** Pav lo va briga nije da li ñe vernici biti poãteno i po zakonu tretirani na sudu, veñ ãto ñe uopãte, kao hriãanani razglabati svoje probleme pred nevernícima. Duh Sveti je najviãa instanca u svim naãim crkvenim odnosima, a ne pravo, pravda i zakoni ovog sveta. Evanæelje je vrednije od naãe liãne pravde!

6:2 Vidi tumaãenje 5:6

- **„meou Boãjim narodom”** Doslovno „pred svete”. *Hogioi* je SZ pojam za svetost (*kadosh*), istog znaãenja – Biti odvojen za sluãbu Bogu (Izl 19:6; Pnz 7:6; 1 Kor 1:2; 2 Kor 1:1; Rim 1:1; Ef 1:1; Fil 1:1; Kol 1:2). Imenica se u NZ uvek javlja u mnoãini, sem u Fil 4:21, gde takoæe ima korporativni smisao, prizvuk zajedniãtva. Biti spasen znaãai biti u zavetnom zajedniãtvu vere, u porodici verujuñih. Vidi posebnu temu „Sveci”, u 1.2.

Boãji narod je sveti narod jer mu je darovana Hristova pravедnost (objava: Rim.4; 2 Kor 5:21). Zato Otac æli da sveto i æivimo (zapovest: Ef 1:4; 4:1; 5:27; Kol 1:22; 3:12). Mi smo proglaãeni svecima (poziciono posveñenje) i zato smo pozvani na sveti æivot (progresivno posveñenje). Opravdanje i posveñenje uvek idu zajedno! Vidi posebnu temu „Posveñenje” u 1:2

- **„Zar ne znate da ñe Boãji narod suditi svetu”?** Isus je svojim uaenicima kazao upravo ovo. Zato je prirodno da se ova istina preliãva i na sve druge njegove sledbenike (Dan 7:22,27; Mt 19:28; Lk 22:28-30; Otk 2:26, 3:21, 20:4). Kada taãno i kako nam nije otkriveno.
- **„Pa kada ñete veñsuditi svetu”** Uslovna reãenica koja podrazumeãva uãeãne svetih u dogaaejima na kraju sveta.
- **„niste li dorasli tome da presudite u sasvim malim sporovima”?** Æaoka podrugljivosti onima koji tvrde da imaju posebnu mudrost! Ista se reã – *anaxios* – koristi za opis nedoliãnog ponaãanja vernika

pri Veæeri Gospodnjoj (11:27,29). Nezreli vernici samo priaaju o svojoj umiaåljenoj zrelosti, a na delu su sasvim nepouzđani! „Mali” je superlativ od *mikros*. Apostol je veæ u 4:3 na isti naain iskazao svoj najreaitiji sarkazam.

6:3 „Zar ne znate da ñemo mi suditi anœelima”? Hriãañani pripadaju viaoj duhovnoj stvarnosti i od samih anœela. Priznajem da nam je – ukljeaitenima u zbilju greha sveta oko sebe – teãko da shvatimo ovo. Anœeli su stvoreni sa posebnom namenom – da sluæ Bogu i otkupljenom aoveaanstvu (Jev 1:14). Ali, samo su ljudi stvoreni na Boajju sliku (Post 1:26-27). Isus je umro za svet a ne za anœele (Jev 2:14-16). Zato ñe hriãañani jednom suditi otpalim anœelima (Post 6; Mt 25:41; 2 Pet 2:4; Juda 6 gde anœeli mogu da budu metafora sveopãte vladavine; Dan 7:22, 27).

Rabinska teologija tvrdi da su anœeli ljubomorni na ljude zbog neshvatljive Boaje ljubavi i brige koju imamo. A jevrejska apokaliptiana literatura kazuje da je i pobuna Sotone u sluæbi njegovog sluãenja ljudskoj rasi.

- **„Nismo li onda i kud i kamo sposobniji”** Enklitiãki particip, prenglaãeni oblik izraãavanja viae nego oaigledne podrugljivosti.
- **„A vi ... postavljate”** Nekoliko je gramatiãkih moguñnosti i naaina prevooenja ove fraze: (1) kao izjavu; (2) kao pitanje; (3) kao iskaz zaprepaãenja; (4) kao zapovest. U svakom sluãaju, naglasak je da hriãañani moraju sami odluaivati u svakodnevним stvarima aivota. Dve stvari su ovde jasno pomenute: (1) civilne sudije; (2) najneznatniji alanovi crkve. I joã jedno je jasno – i ova izjava je vrlo sarkastiãna.
- **„one koji su najneznatniji u crkvi”** Istu reã (*exoutheneo*) apostol je upotrebio u 1:28, kada je govorio o „beznaãajima, prezrenima i niãtavnima”, koji zbnjuju mudrost ovog sveta da bi Bog primio slavu. Ovde apostol misli na vernike koji se ne bahate svojim umeñima voenja. I najskromniji hriãañanin je, po Boajjoj mudrosti i Duhu Svetom primereniji za meœu hriãañanske sukobe nego bilo koji pravni i sudski ekspert u svetu.

6:5 „Govorim ovo na vaãu sramotu” Åest apostolov izraz (4:14; 6:5; 15:34; 2 Sol 3:14; Tit 2:8). Sramota je oruœe Duha koji se aovek doziva

svesti i otvara za istinu, kako u stavu tako i na delu. I ova rečenica ima podrugljiv prizvuk.

- **„Zar među vama nema nijednog mudrog”** Završni udarac intelektualno arogantnoj crkvi. Retorički zgodno sklopljeno pitanje dvostruke negacije, pitanje na koji se podrazumeva potvrđan odgovor.

6:6 „i to pred nevernima” Kako imenica nema član, misli se na duhovni kvalitet svetskih sudija.

7 Mana vam je veći to što se sudite među sobom. Zašto radije ne pretrpите nepravdu? Zašto radije ne pregorite štetu? 8 Umesto toga, vi ađnite nepravdu i štetu, i to braći. 1 Kor 6:7-8

6:7 „veći to što se” Izraz „*ikslemen oun*” podrazumeva da je crkva veći u tome. Veći su porađeni.

- **„Mana vam je”** Doslovno „šteta, manjak” u smislu poraza, gubitka (2 Kor 12: 13; Rim 11: 12; 2 Pet 2: 19-20).
- **„Zašto radije ne pretrpите nepravdu? Zašto radije ne pregorite štetu”?** Oba su glagola u pasivu sadašnjeg vremena. Naša liđna dobrobit nije iznad ugleda crkve i njene misije. Dobijamo li bilo šta ako se interes Carstva gubi?

6:8 Naš zapadnjački individualizam i naglasak na privatnosti pojedinca samo iskrivljuje smisao evanđelja. Gređimo ako ne uviđamo i ne naglađavamo celovitost tela Crkve. Za nas je evanđelje prilika za liđnu dobit, umesto za dobit samog evanđelja. Istina je – spaseni smo kao jedinke – ali da bi zajedno sluđali Hristovom telu (1 Kor 12:7). Viđe nego ikada nam je potrebno da razvijemo ovaj NZ pogled na crkvu. To je pogled Bođjim ođima na zajedničke i sveopšte ciljeve.

9 Zar ne znate da nepravедnici neđe imati uđeđna u Carstvu Bođjem? Ne varajte se; ni bludnici, ni idolopoklonici, ni preljubnici, ni mekuđci, ni pederasti, 10 ni lopovi, ni pohlepni, ni pijanice, ni psovađi, ni razbojnici neđe imati uđeđna u Carstvu Bođjem. 11 Neki od vas su bili ovakvi, ali ste se oprali od greha i

**posvetili, te ste postali pravedni pred Bogom posredstvom
Gospoda Isusa Hrista i delovanjem Duha Boga našega.**

1 Kor 6:9-11

6:9-10 Pavle je najzabrinutiji za našin življenja svakog vernika (5: 10, 11; 6:9-10). Naši životi predstavljaju celu crkvu. Spasenje nije samo pravni akt (opravdanje verom), već i preobražen život (Gal 6:7, posvećenje, tj. hristolikost).

Ova crkva je „prevarena”. Jaki oblik prezent pasiv imperativa u negativu, kao odlučan povik da se prestane sa našim lošim što je uzelo maha.

6:9 „Zar ne znate” Vidi tumačenje u 5:6. Naravno da treba da znaju. Zato Pavle tako zapanjeno, začuveno pita. Oni u kojima prebiva Duh Sveti to moraju da znaju! Ali, nedorasli vernici i oni koji su se predali grehu ne znaju! Oni ne mogu da nadjačaju sistem sveta oko sebe i obmane kulture, pa i demonskih sila (12:2).

- **„Ne varajte se”** Poziv da se odmah, bezpogovorno prestane s onim što traje (prezent pasiv imperativ). Reč *asyn de ton* srećemo i u 18. stihu. Ovaj gramatički oblik zahtev pomnu pažnju i isticanje slušalaca.
- **„nepravdednici neće imati ućećna u Carstvu Boćijem”?** Pavle ponavlja ovu izjavu radi naglaska (st. 9, 10), i tako istie i samu paradoksalnost evanćelja. Naime, spasenje je besplatni dar milosti, dovrćen po Hristu. Ali, u zavetnom odnosu zahteva primeren i trajan odgovor. Vernici koji se odaju kao Hristovi, treba i da napreduju u svom hristolikom preobraćaju. Bog je oduvek aeo narod koji odsijava njegov karakter. U tome su oba Zaveta ista. Radikalna priroda Novog zaveta (Jer 31:31-34) je u tome da Bog viće ne traći strogo propisano spoljaćnje ponaćnje, već Hrista u nama. A to ne znaći da je smanjen zahtev pravednosti za one koji su Boćiji. Našim doseznja cilja je promenjen. Evanćelje je u tome da ljude viće ne pokreće nagrada, već zahvalnost.

Princip setve i etve je i dalje na snazi – i za vernike i za nevernike (1 Kor 3). A to samo istie tragediju besplodnih hrićana (Jn 15; Jak 2:14-26; 1

Pet; 1 Jn), koji loše utiču na sve: Carstvo, svoju crkvu, pojedince, neverne ljude.

Pitanje: Mogu li se spasiti vernici koji su počinili grehe sa popisa st. 9-10? Naravno! Mogu li se spasiti vernici koji i dalje čine te iste grehe? Ne bez božanske discipline i posledica – izgubljenog zajedništva sa Bogom, izgubljenog vođstva Duha Svetog, mira, sigurnosti, delotvorne molitve, zajedništva sa drugima, radosti, svedočanstva. Kakva je to cena!

Nekoliko je tekstova u Pavlovim spisima (Dl 20:32; 26:18; 1 Kor 6:9-10; 15:50; Gal 5:21; Ef 5:5) koji odražavaju Isusovo učenje o Carstvu (Mt 25:34).

- **„ni bludnici”** Zajednički naziv za sve seksualne grehe (dva puta u 5:1,9,10; 6:9,11,13,18; 7:2; 10:8; 2 Kor 12:21). Zapravo, svi gresi u st. 9-10 su bili posebno vezani za paganske verske svetkovine prvog veka (5:9-11), gde su seksualne raskalašnosti bile deo iskazivanja časti božanstvima plodnosti.
- **„ni idolopoklonici”** Nema vešeg zla za sve one koji na pobožnost gledaju sa stanovišta SZ. Takođe suštinska kulturna praksa mnogoboštva. A svi su korinćanski obraćenici imali ovakvu pozadinu (6:11). Pavle se u svom pismu često vraća na koncept služenja lažnim bogovima (5:10,11; 6:9; 8:4,7,10; 10:7,14,19,28; 12:2; 2 Kor 6:16).
- **„ni preljubnici”** Grčki *moichos* oslikava najveću seksualnu neveru. Samo se ovde koristi u celoj poslanici.
- **„ni pederasti”** Pojam *malakos* doslovno znači mekan. Koristi se za vrstu odeće (Mt 11:8). U metaforičnom smislu oslikava muškarca, najčešće vrlo mladog, koji se prostituira.
- **„ni homoseksualci”** (NSSP nema ovu reč, ali je ima Stefanoviš, op. prev.). *arsenokoites*, *fromarsifn* se posebno odnose na muškarce (1 Tim 1:10; Rim 1:27). Ova pojava je bila prava zaraza rimskog društva (Rim 1:26-27; 1 Tim 1: 10), kao što je bila na drevnom Bliskom Istoku (Lev 18:22; 20:13; Pnz 23:18). Ovaj i prethodni termin se tiču aktivnog (*arsenokitai*) i pasivnog (*malakoi*) seksualnog čina.

Mnogo je pritisaka u naše vreme da se homoseksualizam, prihvati kao normalan i alternativan način života. Ali, Sveto pismo osuđuje ovo zlo kao destruktivno, kao nešto neprirodno Božijem poretku stvaranja. Jer:

1. Homoseksualnost krâi prvu Boæiju zapovest o raæanju i mnoæanju.
2. To je bila osobina mnogoboæaâkih kultova i kultura (Lev 18:22; 20: 13; Rim 1:26-27; Juda 7).
3. Homoseksualnost je vrhunac sebeljublja i nezavisnosti od Boga (1 kor 6:9-10).

Ipak, ova vruâa tema istiæe Boæiju ljubav i praâtanje za sve. Hriââani nemaju pravo da se gnuâaju nad ovim grehom, posebno kada znamo da smo i mi skloni grehu. Radije se molimo, iskaæimo primerenu brigu, svedoâanstvo, smilovanje. U tome je veâa sila nego u osudama i odbacivanjima. Boæijem Duhu i Boæijoj Reâi treba dati mesta da kaæu svoje, da prekore i osude. Svi seksualni gresi, baâ kao i ovaj, dovode na âoveka prokletstvo i sud Boæiji. Polnost je Boæiji dar âoveku za dobro, sreâu i napredno druâtvo. Ali, greh je ovo dobro okrenuo u jedno od najveânih egoistiâkih zala, u „âta-koâta-neka-koâta” samoæivost (Rim 8:1-8; Gal 6:7-8).

6:11 „Neki od vas su bili ovakvi” Glagol u imperfektu istiæe trajnu radnju proâlosti. Mnogoboæaâke kulture su moralno slepe (12:2). Samo Hristovo evanæelje ima moâ da oslobodi i da promeni.

Promenjeni æivoti hriââana iz ovakvih kultura su bili moâno svedoâanstvo evanæelja. Ali, ta promena mora da bude potpuna i trajna, nipoâto delimiâna i privremena. Jer, obraânenici su sada drugaâiji, obaveâteni i nastanjeni Duhom. Ne smeju se vraâati nazad, kao svinje i psi na svoju neâist (2 Pet 2:22). Neverni ljudi oko njih ih posmatraju!

- **„ali”** Trostruku grâki *alla* naglaâava tri razliâita duhovna dogoæaja: âiââenje, posveâenje, opravdanje, po Sinu i Duhu u veri i pokajanju.
- **„ali ste se oprali”** Aorist – jednom i zauvek se neâto dogodilo. Moguâe je da se misli na krâtenje, kao voljni, vidljivi i simboliâni âin unutraânjeg âiââenja (Dl 2:38; 22:16; Tit 3:5). Veâina prevoda ovde sledi pasivni oblik glagola (neko obavlja radnju na nama). Drugi prevode u smislu medija (radnja koju obavljamo na sebi). Ako je reâ o ovom potonjem (Dl 22:16), moguâe je da se radi o zavetnoj odgovornosti (Jez 18:31) kao odgovoru na inicijalnu Boæiju suverenost (Jez 36:25-27). A „pranje” je metafora tog odgovora (Tit 3:15).

- **„i posvetili”** Aorist pasiv koji naglašava Hristovu smrt i posredništvo Duha (1:2,30). Vidi posebnu temu: Posvećenje, u 1:2.
- **„te ste postali pravedni”** Aorist pasiv. Hrišćani su po veri i opravdani i posvećeni (Rim 8:29). Sva naša delotvornost počiva na ovoj pozicionoj istini. Vidi posebnu temu: Pravednost, u st. 1:30.
- **„posredstvom Gospoda Isusa Hrista i delovanjem Duha Boga našega”** U ovoj rečenici imamo potvrdu da se pojmovi „pranja”, iz st. 11., odnose na krštenje (Rim 10:9-13). Krštenje u crkvi je bilo najraniji oblik iskazivanja vere. Krštenik bi govorio – „Verujem da je Isus Gospod”, ili neku sličnu ispoved.

Pominjanje Duha takođe može da se odnosi na liturgijsku formulu Mt 28:19 – „krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetog”. Zanimljivo je koliko se puta apostol poziva na „ime” u prvim poglavljima ovog pisma:

1. ime koje ih okuplja (1:2)
2. ime koje ih opominje (1:10)
3. ime koje Pavlu daje autoritet (5:4)
4. ime koje nas podseća na početak puta vere (6:11)

Isusovo ime nosi njegove osobine, autoritet i statut. Ovde, dakle, imamo svetu Trojicu u delu otkupljenja (st. 10-11). Pojam Trojice, Trojstva nije svetopisamski, ali ideja svakako jeste. Isus je Gospod, Duh je takođe božanska ličnost, tako da zajedno sa Ocem čine tri osobe jednog božanstva. Vidi posebnu temu: Sveta Trojica, u 2:10.

12 „Sve mi je dozvoljeno!”, kažeš. Međutim, nije sve na korist. „Sve mi je dozvoljeno!”, Ipak, ne ćelimo ničemu da robujemo. 13 Kažeš „Jela su za trbuh, a trbuh je za jela.”, Međutim, Bog ne uništiti i jedno i drugo. Ali telo nije namenjeno za blud, već za Gospoda, a Gospod za telo. 14 A Bog koji je uskrsnuo Gospoda, uskrsnuće i nas svojom silom. 15 Zar ne znate da su vaša tela udovi Hristovi? Hoću li, dakle, uzeti udove Hristove i uiniti ih udovima bludničanim? Nipošto! 16 Ili zar ne znate da onaj koji prione uz bludnicu postaje jedno telo s njom? Kao što je napisano: „I dvoje ne postati jedno telo.”, 17 A ko prione uz Gospoda, postaje jedan duh s njim. 18 Bežite od bluda! Naime, svaki drugi greh koji čovek čini ne tiče se njegovog tela,

dok bludnik greši protiv svoga tela. 19 Ili zar ne znate da je vaše telo hram Duha Svetoga koji živi u vama, i koga imate od Boga? 20 Naime, otkupljeni ste po visokoj ceni; zato proslavite Boga svojim telom. 1 Kor 6:12-20

6:12 „Sve mi je dozvoljeno!” Ova rečenica se moćda odnosi na nešto što im je apostol kazao nekom ranijom prilikom (10:23; Rim 14:2,14,20). Ali, neki su to izvukli iz konteksta: (1) Moćda su to Jevreji legalisti; (2) laični učitelji vjernih sloboda – libertanisti – kojima je hrišćanska sloboda bila dozvola za grešenje (Gal 5:13; 1 Pet 2:16). Pavle ovde balansira između ova dva ekstrema i pri tome odbacuje oba.

Opet, moćda je reč o citiranju laičnih učitelja, propovednika koji su van konteksta, sasvim krivo navodili neke Pavlove reči izrečene u nekim drugim prilikama za neke druge stvari (6: 12, 13; 7:1; 8:1,4; 10:23). Nije da apostol nije to kazao, ali u nekim drugim i drugačijim okolnostima. Teško je prepoznati gde Pavle govori o jednom, a gde o drugom. Ipak, evo nekih odrednica:

1. Moguće je da je apostol to već ranije napisao (10:23; Rim14:2,14,20).

2. Ovo je istina izrečena u obliku poslovice.

3. Sve su biblijske metafore dobre, ali ograničene svojom sopstvenom primenom. Nijedan primer, nijedna slika se ne moć gurati u bilo koji kontekst. One najčešće imaju samo jednu primenu.

Pavle upravo to i hoće: da zaštititi istinu tako što će joj odrediti mesto, postaviti joj meću. Ovo je hermeneutičko pravilo koje vredi za sva vremena!

- **„nije sve na korist”** Hrišćanska sloboda je uvek omećena samoodricajućom ljubavi. To je njena jedina pravilna upotreba (10:23; 14:26; Rim 14: 19; 15:2). Izgradnja Hristovog tela je mnogo važnija od bilo kakvih ličnih prava i sloboda.
- **„korist”** Grčka slovenica doslovnog značenja „raditi sve za našu korist” (6:12; 7:35; 10:23; 12:7; 2 Kor 8:10, 12:1 u negativnom smislu). Paralelne Pavlove izjave srećemo u Rim 14:19; 15:2; 1 Kor 10:23; 14:26; 2 Kor 12:19; Ef 4:12,29. To što smo slobodni u Hristu ne znači još da doprinosimo našem duhovnom napretku. Ljubav

prema Gospodu i crkvi je najprirodnija granica svakoj nađoj slobodi. Uvek treba da nam je stalo do vitalnosti i zdravlja celog Hristovog tela (1 Kor 12:7).

- „**ne æelim da robujem bilo æemu**” Zanimljiv oblik futur pasiva termina *exousia*. Znaæenje mu je vrlo æiroko:

1. autoritet
2. jurisdikcija
3. kontrola
4. moñ
5. natprirodna moñ

Moæda apostol ima dosta od ovoga na umu. Izvorni jezik otkriva poigravanje reãima „dozvoljeno” (*exestin*) i „robujem” (*exousiasthcsomia*). Pavle nije dao: (1) da mu bilo koji æovek sudi (cf. 2:14-15; 3:4-5); (2) da bilo koja demonska sila vlada nad njim (12:2); da ga ponese liãni interes slobode (*tinõs*, neodreæeni pronominalni pridev, kao kontrast dvostrukom panta u ovom stihu). Pavlov autoritet je bio u Hristu. Duh Sveti je bio njegova snaga. On ga je kontrolisao. Zato je samokontrola u samom vrhu popisa duhovnih rodova (Gal 5:23; D1 24:25; 2 Pet 1 :6). Pavle je æiveo kao slobodan æovek tako æto ju je kontrolisao, da bi evanæelje napredovalo. Isto i mi moæemo.

Dakle, apostolu je stalo da hriããani shvate kako sloboda nije prilika za liãne interese. Mnoge dobre stvari mogu da se izopaæe u loæe mo tivo, stavovi ili dela (Rim 14:23). Pitanje hriããanske slobode i odgovornosti je kritiãna tema ove poslanice. O njoj æitamo i u Rim 14: 1-15:13. Zato bih se posluæio uvodnim napomenama iz komentara Poslanice Rimljanima.

Kontekstualni uvid u Rim 14:1-12.

A. Rim 14:1-12 daje ravnoteæu paradoksalnom odnosu hriããanske slobode i odgovornosti. Inaæe, literalno jedinstvo ovog teksta teæe do 15:13.

B. Pozadina ove rasprave je najverovatnija napetost izmeæu obrañenih Jevreja i pripadnika drugih naroda u rimskoj crkvi. Prvi su naginjali legalizmu a drugi nemoralu. Nikada ne smemo da zaboravimo da su svi ovi tekstovi pisani iskrenim Hristovim sledbenicima. Takoæe, ovaj odeljak nije pisan onima koji skaradno greæe (1 Kor 3:1). Apostol ne

sumnja u visoke i aiste mo tive obe grupe. Ali, krajnosti su uvek opasne. Zato Pavle ni jednima ni drugima ne daje blanko potpis za delovanje.

C. Uvek se moramo auvati da svoju teologiju ili moralne standarde ne uainimo neprikosnovenim za sve druge vernika (2 Kor 10:12). Svako treba da aivi u svetlu objave koju je dobio, posebno pazeñi na to da njegov uvid u duhovnu stvarnost (teologija) nije obavezno i Boajji uvid. Svi smo podloani i grehu i zabludama. Najbolje ato moæemo jeste da se meæusobno pouaavamo istinama Svetog pisma, razmenjujemo iskustva, uveravamo ako treba – ali uvek u ljubavi. Jer, ato viæe saznajemo, sve viæe znamo koliko ne znamo (1 Kor 13:12)!

D. Za Boga su nañi motivi kljuã vrednovanja svih nañih dela. Svi ñemo stati pred Hrista i odgovarati za naã meæusobni odnos (st. 10,12; 2 Kor 5:10).

E. Mar tin Luter je rekao – „Hriãñani su najslobodniji ljudi pred Bogom. Nikome ne odgovaraju. Hriãñani su najodanije sluge svima. Odgovaraju svima”. I ova duhovna istina nam dolazi u svojoj logiakoj napetosti.

F. Ovo teãko pitanje je tema celog odeljka Rim 14: 1-15: 13, ali i 1 Kor 8 do 10; Kol 2:8-23.

G. Pluralizam stavova meæu iskrenim vernicima nije nuæno loãa stvar. Svako od nas ima svoje jake i slabe strane. Zato svako treba da aivi u skladu sa objavom koju mu Duh daje, stalno traæeni viæe svetla u Boajjoj Reai. Ceo naã aivot je ogledanje u mutnom ogledalu (1 Kor 13:8-13). Zato su ljubav i mir jedini put meæusobnog izgraæivanja (st. 15).

H. Pojmovi „slabi” i „jaki”, kojima apostol oslovljava korintske vernike, u nama su optereñeni predrasudama. Pavle nije æleo nikoga da obezvredi. I jedni i drugi su iskreni vernici. Nismo pozvani da druge prilagoæavamo sebi. Prihvatimo jedni druge u Hristu!

Kontekstualni uvid u Rim 15:1-13

Rasprava o hriãñanskoj slobodi i odgovornosti se nastavlja i nakon 14. poglavlja. Evo ata je suãtina apostolovih argumenata:

1. Prihvatimo jedni druge jer je i nas Bog prihvatio u Hristu (st.14: 1,3; 15:7);

2. Ljubav je važnija od lične slobode (14:13-23);
3. Sledimo Hrista i odrecimo se svojih prava radi dobra drugih (15: 1-13). Odeljak 15:5-6 sačima ceo kontekst 14:1 – 15:13 u trostruku svrhu;
4. Živimo u skladu jedni sa drugima;
5. Sledimo Hristov primer;
6. Sjedinjenih srca i glasova slavimo Gospoda.

Istu napetost između lične slobode i zajedničke odgovornosti imamo i u 1 Kor 8-10 i Kol 2:8-23.

6:13 Kaže: „Jela su za trbuh, a trbuh je za jela.” I ovo je neprimereni slogan laičkih učitelja, hermeneutički iskaspjen i zloupotrebjen za laičnu slobodu. Opet, u samoj izjavi ima istine (Mk 7:19). Pavle (1) se služi dijatribom – napadom na protivnički stav preko njegove sopstvene izjave; (2) citira stav druge strane koji dolazi ili od njega samog, ili od Isusovog učenja.

- **„Mecutim, Bog će uništiti i jedno i drugo”** Aluzija na savršenost Carstva koje dolazi. Hrana je ovozemaljska neminovnost. Neće nam trebati u večnosti. Isus jeste jeo ribu nakon svog vaskrsenja, ali samo da bi imao priliku da dopre do preplaćenih učenika, ne zbog gladi. I ona poznata slika o Jagnjetovom svadbenom slavlju je tek metafora večne radosti, nipošto potreba za hranom bez koje sada ne možemo. Glagol „uništiti” – *katargeo* – apostol koristi u svojim poslanicama 27 puta na razne načine. Vidi posebnu temu: Poništenje – obesnačenje (*katargeo*), 1:28.
- **„Ali telo nije namenjeno za blud”** Ova misao ističe pogrešni smer razuzdane slobode. Mi smo predivno stvoreni i prilagođeni za život na ovoj planeti. Ali, Bog nam je dao zlata vredna ograničenja kako bi živeli što bolje i što duže. Još od Pada (Post 3), čovek grabi sve što mu se pruža, uzima sve iz čiste sebičnosti i koristoljublja, pa makar ga to skupo koštalo.
- **„već za Gospoda, a Gospod za telo”** Paralelni odnos koji ističe našu pripadnost Gospodu (st. 20; 7:23; Dl 20:28). On želi da živimo svojim telom njemu na slavu, za njegove ciljeve. Moguće je da se apostol ovde ponovo poigrava rečju „telo”, misleći i na telo Hristovo – Crkvu.

6:14 Ključni NZ odlomak o vaskrsenju je svakako 1 Kor 15. Pavle stalno oseća potrebu da – zbog grčkog prezira prema materiji – naglasi vrednost ljudskog tela. Telo je: (1) Bog stvorio na svoju slavu (st. 13); (2) slika Hristovih pripadnika (st. 15); (3) hram Duha (st. 19); (4) odraz Hristove slave (st. 20). Telo nije zlo samo po sebi. Ono će vaskrsenjem biti preobraćeno i upodobljeno Carstvu. Ipak, ono je danas veliko bojno polje moralnih kućnji i greha. Isus je i telom sebe dao za crkvu. Zato i mi to činimo (1 Jn 3:16).

- **„A Bog koji je uskrsnuo Gospoda”** Razne tekstulane varijante imaju različita glagolska vremena:

1. aorist – MSS p46C2, B
2. prezent – MSS p11, p46, A, D*
3. futur – MSS p46Ct, No, C, D3

Buduće vreme odgovara kontekstu i paralelnom stihu u 2 Kor 4:14.

I ovaj stih je odličan primer kako pisci NZ pažljivo ističu delo svete Trojice u našem spasenju: (1) Bog Otac je uskrsnuo Isusa (Dl 2:24; 3: 15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33,34, 37; 17:31; Rim 6:4,9; 10:9; 1 Kor 6: 14; 2 Kor 4: 14; Gal 1:1; Ef 1:20; Kol 2: 12; 1 Sol 1: 10); (2) Isus je sam uskrsnuo (Jn 2: 19-22; 10:17- 18); (3) Bog Duh je uskrsnuo Isusa (Rim 8:11).

- **„uskrsnuće i nas svojom silom”** Pavle se raduje tome već sada u zajedništvu sa Hristom (6:17). To je tzv. „ostvarena eshatologija” (C.H. Dodd). Apostol je došao nebo još na zemlji i čeka ostvarenje budućeg života.

On veruje u skori Hristov povratak. U nekim tekstovima svedoči kako će to biti još za njegovog života (1 Sol 4:17; 1 Kor 15:51-52; Fil 3:20). Opet, na drugim mestima se poistovećuje sa onima koje čeka vaskrsenje (1 Kor 6:14; 2 Kor 4: 14). Cela 2. Poslanica Solunjanima je posvećena zakasneloj Parusiji, baš kao i delovi Mt 24, Mk 13 i Lk 21.

Zato je Drugi Hristov dolazak uvek bio blažena nada svih naraštaja hrišćana, kao što će biti stvarnost samo za jedan. Kako god, sve nas čeka preobraćaj vaskrsenja u većno nova tela i punina zajedništva sa Gospodom.

6:15 „Zar ne znate” Vidi tumačenje 5:6

- **„da su vaša tela udovi Hristovi”?** Analogija uzeta iz Post 2:24, kao osnova upozorenja vernicima protiv bilo kojeg seksualnog greha. Mi smo jedno sa Hristom (12:20,27; Rim 12:5; Ef 4: 12,16,25).
- **„uz bludnicu”** Grčki *termporne* dolazi od glagola „prodati”. Na drevnom Bliskom Istoku, kao i u Korintu, postojala su dva tipa prostitutki: kultske, koje su bile deo mnogobožnih bogoslužja; ropkinje, koje su vlasnicima donosile dobit. Hrišćani Korinta su rođeni, živeli su i žive u svemu tome. Ali, za Pavla je sve to *porneia* (5: 1 [dva puta]; 9,10,11; 6:9,13,15,16,18; 7:2; 10:8; 2 Kor 11:21). Mnogobožni verski obredi su obavezno išli uz seksualnu razuzdanost (sakralna prostitucija). Ali, hrišćani žive drugačije!
- **„Nipošto!”** Uzvik jakog osećanja (eksklamacija), najčešće želje, molitve. Pavle ovako izkazuje svoj ušah nad stavovima i delima pojedinaca (diatriba) (Rim 3:4; 6:31; 6:2,15; 7:7,13; 9:14; 11:1,11; 1 Kor 6:15; Gal 2:17; 3:21; 6:14).

6:16 „I dvoje ne postati jedno telo.” Citat iz Post 2.14. Brak je voljno sjedinjavanje dvoje u jedno. Telesna intimnost je neopisivo jak doživljaj povezanosti. Zato ju je Bog jasno propisao. Ali, kao i sa svim drugim Božjim darovima, tako je i sa ovim – žim se prekorače granice, dolazi do zloupotrebe.

6:17 Duhovna analogija iz Post 2.24. Kao što se mu i žena sjedinjuju u jedno telo, tako se Gospod i njegovi duhovno ujediniju (Jn 17:11,23; Gal 2:20; Ef 5:21-33). Dobar primer ovog teološkog koncepta je i Rim 6:1-11. Sa Hristom smo umrli, sahranjeni (krištenje) i sa njim smo vaskrsnuti.

- **„Ili zar ne znate da onaj koji prione”** Misao paralelna sa st. 16. Moguće gramatički aitanje prezent pasiv particip, kao i u prethodnom stihu. Ali, noviji, dinamički prevodi više naglašavaju svesno i voljno učešće obe strane.

6:18 „Bežite od bluda”! Jak oblik prezent imperativa bez gramatičke veze sa ranije ili kasnije rečenim (*asyn de ton*). U Koine grčkom uvek ima prizvuk bespogovorne hitnosti.

Naša seksualnost je dragoceni Božji dar, ali se može pogrešnom upotrebom sasvim izopastiti. Pavle citiranjem Post 2:24 veliča brak, jasno se ograničujući od predložene i vanbračne seksualnosti.

Vernici moraju budno paziti u ovome, posebno ako æive u promiskuitetnoj kulturi. Seksualni gresi su moæda najveæni problemi æivota po veri. Korinćani moraju doæiveti radikalnu promenu u ovome (2 Kor 12:21; Ef 5:3; Kol 3:5).

• **„Naime, svaki drugi greh koji æovek æini ne tiæe se njegovog tela”**

Neobiæna misao. Voleo bih da mogu da vam kaæem kako je sasvim razumem. Tiæe li se ovo: (1) mnogoboæake kulture u Korintu; (2) uæenja laænih uæitelja; (3) samog Pavlovog uæenja (st. 12, 13).

Ljudi nemaju duãu – oni su duãa (Post 2:7). Mi nismo biæa koja samo imaju telo – mi smo telo. Ova misao je svakako razvijena iz teologije stvaranja i svesno se naglaãava zbog græke zablude da je telo zlo samo po sebi. I SZ i NZ govore o vaskrsenju tela, te tako istiãu njegovo boæansko poreklo i veãnost zajedniãkog ljudskog postojanja. Naãalost, kasnije je od strane gnostiãkih libertanaca i anatomista doãlo do nepotrebnog podvajanja mentalnog i telesnog. A to je pojam spasenja izdiglo na nivo racia, umesto pravednosti i poboænosti. Za Pavla je evanæelje:

1. prihvatanje osobe
2. verovanje u istinu
3. æivljenje

Ovo troje je neodvojivo! Åovek je celovito biæe! I spasenje je sveobuhvatno. Boæije Carstvo je jednom i zauvek doãlo, pa je veza vere i posluãnosti neraskidiva. Poãetno, tj. zadato posveæenje svakako vodi u progresivno, svakodnevno posveæenje. Pravednost je i dar (indikativ) i zapovest (imperativ).

Moj dragi kolega sa „East Texas Bap tist Uni ver sity”, dr Brus Tankersli, podsetio me je da je kultska prostitucija surogat boæanstva. Zato, seksualna raspojanost nije samo stvar nemorala veæ i idolatrije.

6:19 „Ili zar ne znate” Vidi osvrt u 5:6

- **„Ili zar ne znate da je vaãe telo hram”** Hriããani nemaju, poput Jevreja i drugih monumentalne hramove, veæ Hristov hram – telo njegove Crkve (Jn 2.21). Ona je njegovo jedino telo (10: 16,17; 11:29; 12: 12-27). Ideja hrama se u ovoj poslanici dvojako koristi; (1) u 3:16-17 se tiæe lokalne crkve; (2) ovde je reã o pojedincima. Ali, sveopãte i pojedinaãno je uvek isprepletano.

Glavno je to što apostol poziva na svetost. Poziva vernike da bitno budu drugačiji od kulture koja ih okružuje: (1) da dosegnu cilj svoje hristolikosti; (2) da kao takvi privuku druge ljude veri u Hrista, što i jeste suština velikog misijskog poslanja (Mt 28:19-20).

- **„Duha Svetoga koji živi u vama”** Valja naglasiti ovu kolosalnu istinu. Sila Duha, sila duhovnog života u nama je najveći Božji dar. Baš kao i samo spasenje. Moramo se sasvim predati delu Duha u nama. Ne zaboravimo da u nama borave: (1) Duh (Jn14:16-17; Rim 8:9,11; 1 Kor 3:16; 6: 19; 2 Tim1:14); (2) Sin (Mt 28:20; Jn 14:20,23; 15:4-5; Rim 8:10; 2 Kor 13:5; Gal 2:20; Ef 3:17; Kol 1:27); (3) Otac (Jn 14:23; 2 Kor 6:16).

Hrišćani su ljudi opsednuti Bogom. Naravno, ovo je svojevoljno predanje, sasvim drugačije od demonskog tlačenja, i ključno za svaki nivo duhovnosti. Čavo uništava čovekovu volju, a Bog uzdiče našu slobodu. Ali, samo kod zrelih vernika Božja volja postaje dominantna, vodeća sila života!

6:20 „Naime, otkupljeni ste po visokoj ceni” Aorist pasiv. Metafora sa pijaca robova (7:22-23; Rim 3:24; Gal 3:13; 4:5). U SZ imamo instituciju najbližeg rođaka (*go'el*) koji ima pravo da otkupi dušnike iz ropstva (Lev 25:25). Isus nas je pobjednički otkupio (Isa 53; Mk 10:45; 2 Kor 5:21). Zato se onaj, ko prihvati Spasitelja, odriče svojih ličnih prava, te brine o celom „hramu”, o zajedničkom zdravlju svih u Hristovom telu (1 Kor 12:7).

- **„zato proslavite Boga svojim telom,”** Aorist imperativ – najhitnija zapovest, a ne mogućnost, izbor. Naš život je odlučujući za naše svedočanstvo, mir, sigurnost. Vidi posebnu temu: Slava, u 2:7.

Dve nas krajnosti vrebaju: (1) ništa nije dobro; (2) sve je dobro. Naše telo treba da služi Bogu, a ne sebi, ne grehu (Rim 6). Naš pogled na telo je bitno drugačiji od grčkog, koji kaže da je ono zatvor za našu dušu. Ali, telo nije zlo samo po sebi, ma koliko da je ključno bojno polje našeg duhovnog života.

Neki prevodi ističu da je telo Božje (Karadžić, op. prev.). Ali, malo velikoslovnih i kasnijih maloslovnih prepisa ovo podržavaju. Ovog rešenja nema u najstarijim p46, No, A, B, c*, D*, F, G.

Predlozi za razgovor

Ovaj udžbenik je tek vodič u tumačenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumačenje Pisma. Svako treba da sluša svoje unutrašnje vođstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmišljena da bi ti pomogla u sazimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima nađeš izazov, a ne konačne odgovore.

1. Možemo li ovo poglavlje da uzmemo kao dokaz da hrišćani danas nikako i nikada ne smeju da idu na sud?
2. Kako i kada će sveti suditi anđelima?
3. Da li gresi iz st. 9 i 10 govore o delima pojedinaca ili prihvaćenom sveopćem načinu života?
4. Kada će kako mu je sve dozvoljeno, misli li apostol na neke svoje lične prohteve ili na posebne biblijske zapovesti?
5. Zašto su seksualni gresi ujedno i duhovni problemi?
6. Objasnite poimanje ljudskog tela u grčkoj misli i u hrišćanskoj misli.

1. Korinćanima 7

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”
O braku i bezbračnosti 7:1-40

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodiča u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte samo da saainite svoju skicu ovog, poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Bibije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednom jedinom subjektu.

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Kontekstualni uvid u 7:1-40

A. Ovo je najiscrpnija Pavlova diskusija o pitanjima braka. Govori o:

1. seksualnom nemoralu st. 6:9-20; 7:2

2. braku st. 2-5, 10-16,28

3. onima van braka st. 60-9, 25-26, 29-35

4. devojkama st. 36-38

5. novom braku udovica i udovaca st. 39-40

6. ostajanju u stanju van braka st. 1,6-7,8, 10, 17-24,26-35,37,40, s posebnim osvrtom na parusiu – neposredni Hrisov povratak, kao poželjnom izuzetku od bračnog pravila.

1. Korinćanima 7

B. Ovo poglavlje je klasičan primer u tumačenju Božije Reči, primer pravila kako se lokalne i privremene prilike moraju uzeti u obzir pre nego se iz nadahnutog teksta izvuku sveopšti principi. Istina, upravo to je teško prepoznati u ovoj poslanici – istorijski kontekst – jer:

1. Nismo sigurni šta je tačno bio problem u ovoj crkvi (najverovatnije položaj žena).
2. Nismo sigurni koju grupu apostol oslovljava kojim rečima (askete; slobodnjake).
3. Nemamo pismo koje je zajednica pisala Pavlu, pismo sa pitanjima na koja im sada odgovara (7: 1,25; 8: 1; 12: 1; 16: 1,12).

C. Najverovatnije su postojale dve suprostavljene frakcije u zajednici – obe nedoličnih stavova. Jedna je naginjala asketizmu (7:1). Druga se držala laičnih moralnih sloboda (antinomijizam, 6: 12; 10:23). Kako je u oba slučaja reč o preterivanjima, u ovom poglavlju apostol balansira na teološko-praktičnom „ušetru”, oslovljavajući i jedne i druge.

D. Ovim se temama Pavle bavi u celom sedmom poglavlju, a stihovi 17, 20, 24, 26, 40 su najuočljiviji (st. 8 je aluzija). To je poziv „neka svako ostane pred Bogom u prilikama u kojima ga je Božiji poziv zatekao,“. Ovo je poziv uslovljen kratkoćnom vremena i nipošto nije sveopšte pravilo, jer: (1) vreme je progona; (2) brak je Božija volja za ljudski rod; (3) lokalni laični učitelji stvaraju zabunu.

Mnogima je nejasno koje je apostolovo lično iskustvo (van braka; jednom ženjen; oženjen nevernom ženom). Moćda je poznavao sve od toga. Najveći deo Jevreja je tradicionalno upražnjavao brak, prema rabinskom tumačenju Post 1:28. Moćda je apostol udovac, a moćda ga je žena ostavila zbog obraćenja na hrišćanstvo (razveden). U svakom slučaju, bezbračnost je njegov voljni izbor (put za Damask) zbog slušanja spasenja. Varnava ga je sledio u tome. Ali, sam Pavle nikada nije omalovašavao Božije slugu u braku (Petar, 9:5).

E. Brak je u Svetom pismu preporučeno i oćekivano životno iskustvo (Post 1:28; 2: 18). Verovatno je apostol ranije bio u braku (Dl 10:26), jer je kao ćlan Sinedriona to svakako morao biti. Vaćno je to što on velića hrišćanski brak (1 Kor 6: 16; 7: 14; 2 Kor 11:2; Ef 5:22-31). Vaćno je da

uoajmo kontekst njegovih pisama – hrišćanski svet 1. veka; grako-rimske kosmopolitske prilike.

F. Spomen obrezanja, u st. 19 istiaæ Pav lov stav prema legalizmu: Doba rituala je proaæo i Hristovo evanæelje se nudi svim narodima (Dl 15). Nema viae ceremonijalnih ograniæenja. Ovaj teoloæki naglasak je tipiiaan za njegovu NZ etiku: suatina, ne rit ual. Ovo je jasan i taaan naglasak.

Tumaæenje reai i izraza

1 A sada o onome aæo ste mi pisali. Dobro je ne stupati u brak. 2 Ipak, da bi se izbegao blud, svaki æovek neka ima svoju æenu, i svaka æena neka ima svoga muæa. 3 Muæeneka odraæava braæne odnose sa æenom, a tako i æena sa svojim muæem. 4 æena nema vlast nad svojim telom, nego muæ kao aæo ni muæenema vlast nad svojim telom, nego æena. 5 Ne liæavajte se braænih odnosa, osim po dogovoru, i to na neko vreme, da biste mogli da se posvetite molitvi. Nakon toga se vratite braænim odnosima, da vas satana ne iskuæa zbog vaæe neuzdræljivosti. 6 Ovo aæo kaæem nije zapovest, nego dopuætenje. 7 Ja bih hteo da svi ljudi budu kao ja. Ipak, svako ima svoj dar od Boga; neko da æivi u braku, a neko da æivi bezbraæno.

1 Kor 7:1-7

7:1 „A sada o onome aæo ste mi pisali., Verovatno su sva pitanja u prethodnih æest poglavlja bila na osnovu vesti iz Hlojinog doma. Fraza „A sada., zapoaenje novu temu, otvara pitanja koja su Korinćani uputili apostolu najverovatnije preko Stefanina, Fortunata i Ahaika (7:25; 8: 1; 12: 1; 16: 1,12). Nimalo nije lako rastumaaiti ovo poglavlje baæ zato aæo nemamo ta pitanja pred sobom, a ne znamo ni ko ih je postavio (iskreni vernici, slobodnjaci, askete, podeljene kuæne crkve).

- „**Dobro je ne stupati u brak.,** Pojam dobra ima prebogatu semantiaku podlogu, ali u ovom kontekstu znaai „korisno, unosno., tj. „daje ti prednost., (st. 1, 8, 26). U istom smislu se koristi u Septuaginti, u Post 2:18. Pavle se usredsreæuje na ono aæo koristi verniku kao pojednicu, a aæa doprinosi opætem dobru Boæijeg Carstva.

Ova izjava se tiče: (1) Nekog od pitanja koje su vernici poslali apostolu; (2) Paroli koju je zastupala neka od zavaćenih crkvenih grupa; (3) Delu Pavlovog učenja, ali zlokobno istrgnutom iz konteksta i upotrebljenom kao asketski, legalistički ili libertanistički argument.

Glagol „dotaknuti,, („ne dohvata æene,, Vuk; „ne prijanja za æenu,, Stefanoviñ; „ne dotiæe æene,, SSP, op. prev) ima razliæite prizvuke: „staviti ruke na,,; „upravljati,,. Najæeñe je metafora za polni odnos (LXX 20:6; Pri 6:29; i stari pisci – Josif Flavije, Platon, Plutarh).

Apostol ne omalovaæava brak i polnost uopæte, veñ zloupotrebu seksualnosti. Åovek uvek koristi Boæje darove preko Boæjih granica. A moralna raspojasanost u Korintu bila je viæe nego besprizorna.

- **„Ipak, da bi se izbegao blud,,** Nema sumnje – Pavle ne vidi problem u braku. Glagol je u klasiãnom prezent imperativu. Mnogi smatraju da je Pavle, buduñi åkolovan kod poznatog Gamalila, i sam bio rabin. U svakom sluãaju je bio zilot – „revnitelj za Zakon,,. Znao je da je je brak ispunjenje Boæje zapovesti o naseljavanju zemlje – „budite plodni i mnoæite se,, (Post 1:28; 9: 1,7). Seks je Boæji dar åoveku. Ali, mnogoboæaãka druãtva su u seksu videla bitnu praksu svojih idolatrijskih rituala.

Pavle naglaãava teologiju celibata u kontekstu nastalog doba progonstva. Ali, celibat je uvek Boæji dar. On nije duhovniji od braka. Ali, celibat ima svoje prednosti u posveñenosti sluæbi za Boga (viæe vremena, snage i posveñenosti pojedinca). On je dobar za pojedince, ne i za veñinu!

Ipak, naglasak nije na bezbraãnosti veñ na „ostajanju u onome u æemu si,,! Vreme je teãko. Progona su sve gori.

Istorija toga doba beleæi i tri perioda strañne sveopæte gladi. Pavle jasno veliãa brak (6:16), ali ne skriva da trenutno stanje pogoduje samcima. Zato se paãljivo ogræuje, da ne daje pravila „za veke vekova,, veñ za trenutno stanje u trenutnim neprilikama.

Njega brine (st. 2) opæte prihvañeni nemoral grãko-rimske kulture. U takvom okruæenju je monogamni brak - Bogu i jedno drugom vernih ljudi - najbolja emotivna, fiziãka i duhovna zaãtita od uticaja paganskih terevenki. Apostol ne samo da daje generalnu pohvalu braku, veñ jasno upozorava braãne partnere na njihove meæusobne obaveze.

7: 2 „svaki ðovek neka ima svoju æenu, i svaka æena neka ima svoga muæa„, Dva prezent imperativa, ali ne nuæno u smislu komande (osim u vezi sa st. 5). Gramatiæki graæea odgovara st. 3 i 4. Dakle, brak nije izuzetak veñ pravilo, norma a ne ustupak (1 Tim 4:3; Jev 13:4).

7:3 I u ovom stihu imamo dva imperativa u sadašnjem vremenu. Tako Pavle daje æetiri uputstva u dva stiha. Reà je o dva problema u domenu polnih odnosa:

1. Promiskuitet hriññana koji su nastavili sa paganskim ritualima, na hramskim i gradskim sveæanostima (libertanisti – slobodnjaci);

2. Hriññani koji su, iako u braku, seks proglasili duhovnim tabuom, nepoæljnim (askete). Tako da slo gan iz 1. stiha najverovatnije pripada upravo njima.

7:4 Pavle zna veato da uravnoteæi neprikladnost kulture svoga doba (Ef 5:21,22-33). Tada su supruge imale vrlo malo bilo kakvih prava. Ovo je poziv na meæusobnu odgovornost. Polne potrebe nisu zlo, nisu same po sebi loæe. Bog nam je dao ovaj poriv.

7:5 „**Ne liæavajte se brañnih odnosa**” Prepoznatljivi imperativ prezenta u negativu. Poziva da se odmah prekine sa neaim æto je loæe, neaim æto traje. Ovo je prozivanje asketizma u krilu crkve. Uskrañivanje seksa nipoato ne sme da bude oruæe ucene ili kontrole nad supruænikom!

• **„osim po dogovoru”** Græki „*ei mifli*” – „osim ako”, „moæda ovako” (Lk 9:13). Opæte pravilo dozvoljava izuzetak, i to se jasno vidi u ovom poglavlju. Ne zaboravimo – apostol balansira na uætu teoloæko-praktiænih preterivanja (legalizam/asketizam – libertanizam/antinomijanizam). Svaka od ovih grupa se draæala svojih slogana i pravila!

Ovo je naain na koji apostol izraæava ideju jednakosti meæu ljudima. Muæ nema apsolutno pravo u braku. Niata nije tragiænije shvañeno od svih biblijskih istina kao poloæaj i uloga muækarca u braku. On je pozvan da se voljno ærtvuje za dobro cele porodice (Ef 5:25-29), a ne da zadovoljava svoje prohteve. Muæje duhovni voæa.

• **„da biste mogli da se posvetite molitvi”** Najbolji tekstovi ovde imaju i „post” – MSS, N.c, K, L, Peaita. Ipak, velika veñina prepisa, poput- pll, p46, N.*, A, B, C, D, G, P – ne pominju post. Treba reñi da je princip dobrovoljnog posta paralelan praksi uzdraæavanja od

seksa u braku, radi duhovnih ciljeva. Odricanje od polnih odnosa ide u cilju posvećenosti u postu, tj. usredsređivanja na Božju volju.

- **„da vas satana ne iskušā”** Braćani parovi moraju posebno da paze na sotonske zamke koje vrebaju njihov polni nagon. Seks je – naglasili smo u viāe navrata – Božji dar, ali i moćna pokretačka sila. On je poriv, potreba koju Sotona zna silno da zloupotrebi. Verovatno ne postoji veće oruđe kojim on drži u ropstvu ogrehovaljeno āoveāanstvo. Ovo je istina i za vernike i za nevernike. Svakako, na razliāitim nivoima (1 Tim 5:14-15). Pavle je verovatno ovo napomenuo jer je znao da vernici ove crkve pate u braku od oba ekstrema – asketizma i libertanizma.

Posebna tema: Poosobljeno zlo

Ova tema je osetljiva zbog viāe stvari:

1. SZ nigde ne izdvaja Ćavola kao Božjeg otvorenog neprijatelja. Naprotiv, on je Božji sluga koji nudi alternativna reāenja, neāto suprotno Božjim putevima.
2. Ideja poosobljenog zla se razvila u nekanonskoj biblijskoj literaturi pod uticajem zoroastrianizma – persijske religije. To je snaāno uticalo na rabinski Judaizam.
3. Opet, NZ nam daje moćne i nepokolebljive kategorije zla i Zloga.

Tako, ko god pokuāa da sagleda uāenje Pisma o ovoj temi, suoāiće se sa ovih nekoliko osnovnih uglova gledanja na stvarnost zla. Opet, ko sagleda i uporedna uāenja izvanbiblijskih spisa, uāenja drugih religioznih sistema, uoāiće sliānosti sa pomenutim persijskim dualizmom i grāko-rimskim spiritizmom.

Oni koji veruju u boāansko nadahnuće Svetog pisma videće u svemu tome progresivno otkrivenje. Kao hriāāani moramo se odbraniti od napada i ultimatumā jevrejskog folklora i zapadnjaāke na ive Dantea i Miliona. Moramo se vratiti uāenju Pisma. Naravno, i u njemu imamo stvari koje nas zbunjuju i nisu nam jasne. No, Bog i nije hteo da nam sasvim predstavi zlo – detalje porekla, delovanja i sl. – veā da istakne njegov krah!

U SZ pojam Ćavola se moæe trojako svrstati:

1. Tuæitelj ljudi (1Sam 29:4; 2Sam 19:22; 1Kr 11:14,23,25; Ps 109:6)
2. Tuæitelj anæela (Br 22:22-23; Zah 3:1)
3. Tuæitelj demona (1Dn 21:1; 1Kr 22:21; Zah 13:2)

Zmija iz Post 3 je tek u meæuzavetnom vremenu poistoveñena sa Sotonom (Knjiga Mudrosti 2:23-24, 2. Enohova 31:3). To je znatno kasnije prihvañeno od strane rabina. Tako „sinovi Boæiji” iz Post 6 postaju anæeli, prema 1. Enohovoj 54:6. Da se razumemo – ja ovo navodim kao æinjenice razvoja ove teoloæke ideje, a ne kao argumente za njenu ispravnost. Dakle, NZ sve pomenute SZ aktivnosti zla poosobljuje u lik Sotone (2Kor 11:3; Otk 12:9). Pronañi tragove lianog zla u SZ je ili vrlo teæko ili sasvim nemoguñe (naravno, ovo zavisi od ugla vaæeg teoloækog gledanja). Jedan od razloga ove teækoñe je strogi jevrejski monoteizam (1Kr 22:20-22; Prop 7:14 ; Isa 4 5:7; Am 3:6). Sve æto se deãavalo – i dobro i zlo – se pripisivalo Jahvi, i to u prilog njegovoj uzviãenoj neprikosnovenosti (Isa 43:11; 44:6,8,24; 45:5-6,14,18,21,22).

Moguñe tragove vidimo na sledeñim mestima: (1) Jov 1-2, gde Sotona dolazi zajedno sa „sinovima Boæijim” (anæelima); (2) Isa 14 i Jez 28, gde se oholi istoãni kraljevi Vavilona i Tira uzimaju kao slike Sotone (1Tim 3:6). Iskreno, nisam baã sasvim siguran oko ovoga. Prorok Jezekilj se sluæi slikom Edenskog vrta ne samo kada je reã o kralju Tirskom, kao Sotoni (Jez 28:12-16), veñ i kada je reã o egipatskom kralju. Naime, on ga poredi sa stablom poznanja dobra i zla (Jez 31). Taãno je da Isa 14 delimiãno opisuje pad anæela zbog oholosti. Ali, ako je Bog hteo da nam da kao „2+2” jasnu sliku o svemu tome, onda je to uradio viãe nego neobiãno na vrlo nesvakidañnjem mestu. Moramo se æuvati da od paraiña vrlo nategnutih znaãenje ne zidamo kule sistematske teologije.

Al fred Aderæeim, u svom delu „Æivot i vreme Isusa Mesije” dokazuje da su rabinski spisi bili pod snañnim uticajem meæuzavetne apokaliptike, persijske demonologije. Ne, rabini nisu dobar izvor saznanja po ovom pitanju. Isus se radikalno odvojio od uãenja tadañnjih sinagoga. Mislim da rabinska uãenja o anæeoskom posredovanju i borbama kod davanja Zakona Mojsiju na Sinaju otvaraju vrata ideje sukoba Boga Jahve sa Zlim – njegovim i nañim neprijateljem. Ali, iranski dualizam – oslikan u

bogovima Ahkimanu i Ormazi – je prenaslasiu tu boru Javhe i Sotone. Nema sumnje da NZ progresivno otkriva istinu duhovnog ratovanja, ali ne onako kako nam to objañjavaju tadañji rabini. Recimo, razlike u pojmu „rata na nebu”. Āinjenica je da je Sotona zbaæen sa neba, ali nam nisu dati detalji tog dogaðaja. Āak i ono äto nam je dano, zamaskirano je teåkim æanrom apokalipse (Otk 12:4,7,12-13). Isto tako, premda zbaæen zbog greha na zemlju, Sotona je funkcionalno u sluæbi Boæijih nauma (Mt 4:1; Lk 22:31-32; 1Kor 5 :5; 1Tim 1:20). Moramo da disciplinujemo naðu radoznalost u ovoj sferi. Moramo da razluåimo äta je äta, äta je kuånja zloga, a äta dolazi od naæe pale prirode. Posebno treba da znamo da je Bog neprikosnovena sila i da smo pred njim odgovorni za sve svoje odluke i postupke. Samo u njemu moæemo da pobedimo Zloga u trajnom duhovnom ratu. Zli je veñ pobeeen na krstu a uskoro ñe biti i trajno odstranjen - baæen u veånu propast!

• **„zbog vaæe neuzdrajivosti”** Gråki *kratos* je jedna od reai za silu, snagu, vladanje. Ovde je reå o samokontroli. Ova opasnost se u NZ pominje na nekoliko mesta:

1. Mt 23:25, u vezi knjiæevnika i fariseja
2. 1 Kor 7:5, u vezi brañnih parova
3. 2 Tim 3:3, u vezi poroka

Sliån pojam, *egkrateia*, odnosi se na samokontrolu, posebnu u domenu polnih odnosa.

1. Dl 24:25, vrlina koju Pavle pripisuje Feliksu
2. 1 Kor 9:25, atletiarska vrlina
3. 1 Kot 7:9, deo apostolove rasprave o braku
4. Gal 5:23, deo ploda Duha Svetog
5. 2 Pet 1:6, deo zrelog karaktera.

Samokontrola je uveæbana vrlina voljnog raspolaganja osnovnim porivima tela. Samo po sili Duha je moguñe da naåa nova priroda nadvlada ælje tela. Ne zaboravimo – naåi apetiti nisu zli sami po sebi, sve dok ne iskoraæe izvan Bogom propisanih granica.

7:6 „Ovo äto kaæem nije zapovest, nego dopuåtenje” Da li se ovo odnosi na: (1) st. 1-5; (2) st. 3-5; (3) st. 5; (4) st. 7? Pavle daje svoj savet po prosvetljenju Duha. On oåekuje: (1) da se Isus svaki dan vrati; (2) porast

nevolja iz dana u dan; (3) nastavak perioda gladi. Hteo je da pomogne vernicima u svim ovim okolnostima, a ne da ih sputa.

7:7 „Ja bih hteo da svi ljudi budu kao ja” Moguće da misli na: (1) sebe samog; (2) zadovoljstvo svojim stanjem; (3) svoju samokontrolu (st. 9). Postoje ozbiljne indicije da je Pavle bio oæenjen u svom ranijem periodu æivota. To zahteva njegova rabinska pozadina (Dl 26:10 „... ja sam bio za to”). Kao neæenja ne bi mogao da bude ælan Sinedriona.

Ova apostolova æelja se moæ shvati na nekoliko naæina. Prvo, Pavle je zajedno sa svim hrišćanima 1. veka oæekivao neposredni Hristov povratak. Uostalom, ova istina je oduvek, u svim vekovima bila najveći motiv svetog æivota i misije Boæjeg naroda. Drugo, ne smemo ovu njegovu æelju odvojiti od Boæje – „plodite se i mnoæite” – Post 1:28. Kada bi svi hrišćani ostajali kao samci, ko bi podizao nove naraštaje? Treće, Pavle je iskreno visoko cenio brak (6:16). Zašto bi onda odnos Hrista i crkve uporedio sa odnosom muæa i æene, prema Ef 5:22-33.

- **„Ipak, svako ima svoj dar od Boga”** To znaæi da je celibat – bezbrañnost duhovni dar, jedan od mnogih (Mt 19:12). Istina, nema ga na poznatim popisima darova (Rim 12; 1 Kor 12; Ef 4). Ali, to moæ da bude samo znak njegove posebnosti.

8 A onima koji nisu u braku i udovicama kaæem: Dobro je ako ostanu bezbrañni kao ja. 9 Ali ako ne mogu da se uzdræavaju, neka stupe u brak, jer je bolje stupiti u brak, nego izgarati od telesne æelje.

7:8 „A onima koji nisu u braku i udovicama kaæem” Prva imenica je u muækom rodu („neoæenjenima”, Åarniñ, op. prev.), te se odnosi na: (1) neoæenjene muækarce; (2) udovce. Druga imenica je æenskog roda i tiæe se udovica.

- **„ako”** Uslovna reæenica koja predlaæe delo, nasluñuje prevrat.
- **„Dobro je”** Vidi 7:1
- **„ostanu bezbrañni kao ja”** Ovo je veñ pomenuto kao dar Duha, u st. 7. Ali, ovde se misli na æivotne okolnosti, ne na dar kao takav. Ipak, dar u ovom kontesktu moæ da bude oseñanje za realnosti, stav.

7:9 „ako” Ponovo uslovna rečenica koja ističe nešto dobro i poželjno, ono čemu autor teži. To što se veština ljudi čini i udaje nije zato što su lošiji od ovih drugih, nego zato što nemaju dar bezbratnosti.

- **„ne mogu da se uzdravaju”** Nema sumnje da ovo zvuči jako staromodno našim savremenim ušima. Zar Pavle kaže da je brak znak manjka samokontrole? Da je duhovno manje vredan? Svakako da to – u svetlu učenja celog Pisma – nije njegova misao. Pavle je usredsređen na trenutne okolnosti. Ove reči nisu veštice zapovesti za one u braku i one van braka. Nije brak manje zlo. Seks izvan braka je zlo od koga treba bežati.
- **„neka stupe u brak”** Jasan i glasan aorist imperativ. Pavle svim srcem podražava brak (1 Tim 5:14).
- **„nego izgarati od telesne želje”** Ovaj glagol, za razliku od prošlog, je u pasiv infinitivu sadašnjeg vremena. Brak ukroćuje poriv, kanališe ga. Ali, ovo nije negativan osvrt na vrednost braka već vrlo praktičan osvrt. Brak je normalna, od Boga dana zajednica u kojoj se slobodno upražnjavaju seksualni odnosi. Isti pojam apostol koristi za samog sebe, u 2 Kor 11:29, bez ikakvog negativnog značenja.

10 A onima u braku dajem zapovest koja ne dolazi od mene, nego od Gospoda: Ne da se ne razvodi od svoga muža. 11 A ako se već i razvede, neka se ne udaje ponovo, ili neka se vrati svome mužu. Takođe ni muž neka se ne razvodi od svoje žene.

7:10 „A onima u braku,” Evo i treće „adrese,”. Posle neoženjenih i udovica, na redu su i oni u braku.

- **„zapovest koja ne dolazi od mene, nego od Gospoda,”** Pavle aludira na Isusove reči. Neke od njih su u sinoptičkim evanđeljima, posebno u vezi razvoda (Mt 5:32, 19:6; Mk 10:11-12; Lk 16:8). Apostol se ovde ne bavi svim aspektima razvoda, već samo jednim posebnim. To dokazuje da je ovo pismo nadahnuto trenutkom. Izazvan je nakaradnim učenjima legalista i liberalista, posebno njihovim zvučnim parolama. Najteže je ispraviti poluistinu, posebno ako se dve zavažene strane drže svojih polovina!
- **„Ne da se ne razvodi od svoga muža”** Pavle podrazumeva da su oba supružnika vernici (st. 12-16). U Judaizmu žena nije ni smela da

pomisli na razvod, dok su udate građanke rimskog društva imale pravo na to. Ali, bez obzira na kulturološke ili pravne ustupke sredine hrišćani se ne bi trebali povoditi za duhom vremena – koji stvara ili moralnu raspuštenost ili tabu! On što možemo još ne znači da i smemo, da trebamo (Rim 14:1-15:13). Razlozi koji mogu da dovedu do razvoda su: (1) izbor manjeg zla; (2) nemogućnost obnove odnosa; (3) fizičko zlostavljanje supružnika ili dece.

I ovde je nešto veoma važno. Nikada se braćani zaveti pred Bogom ne trebaju davati olako. Hrišćansko obećanje braka je religiozni čin – zavet! Bog drži ljude za reč. On na naša obećanja gleda mnogo ozbiljnije od bilo kojeg dovetka ili institucije. Brak nije uslovljen vremenom. On je mera stvarnosti a ne izuzetak. Samo u 2002. god., u Severnoj Americi je broj „tradicionalnih” domova opao za 23%. To je posledica lakih razvoda. Brak je u prvom redu naše obećanje Bogu, a tek onda drugoj osobi. Zato su zdravi i jaki hrišćanski brakovi i domovi možda najjače svedočanstvo današnjice (baš kao i u drevnom Rimu).

7:11 „ako” Još jedna uslovna rečenica koja naslućuje moguće delo. Ali, konjuktivni oblik govori da su razvodi već bili praksa korinćanskih vernika.

- **„neka se ne udaje ponovo”** Glagol je u imperativu prezenta. Ovde otvaramo više nego teško pitanje novih brakova među hrišćanima. Mojsije je Pnz 24 napisao da bi omogućio Izraelcima novi brak. Isus u svetlu farisejskog pitanja ovome ne posvećuje posebnu pažnju, iako bi neko na ovo odmah uputio na Mk 10:11-12. Ali, prob lem je što u ovom evanđelju nemamo izuzetak, kao što Mt 5:32 ima. Pitanje je da li ovaj izuzetak jeste i povlastica za novi brak? Mislím da se saveti iz 1 Tim 5:14-15 danas moraju proširiti i na one koje nisu „mlade udovice”. Isto tako, Božja briga za one koji æle u brak – prema 1 Kor 7:9 – treba da se uzme u obzir. Posebno kod onih koji stradaju po ovim pitanjima. Ljudi su stvoreni i kao seksualna bića. Naravno, neki imaju dar bezbraćnosti (celibat), zrelu samokontrolu. Ali, svaki oblik nedoličnog polnog ponašanja nije nikada bio mogućnost za Božji narod. Upravo zato novi brak bi za napaćene hrišćane mogao da bude prihvatljiva mogućnost. Ne zaboravimo da

kod ove dileme posebno treba da pazimo na spajanje i primenu i otkrivenja i milosti.

- „**ili neka se vrati svome mužu**” Glagol je u aorist pasiv imperativu. U tadašnjim kulturnim granicama Pavle vidi dve mogućnosti: (1) bezbračnost; (2) obnova braka.

Teško da bi se ovo pravilo prihvatilo kao opštevažeće među vernicima našeg doba. Ipak, pomirenje je nada za one koji ne razmišljaju o novom braku. Zapravo, to je nešto što se očekuje (iako je SZ to zabranjivao).

Nije lako tumačiti celu ovu poslanicu:

1. Očigledne su kulturne uslovljenosti koje ni iz bliza ne odgovaraju savremenom dobu, pogotovu na Zapadu (deviñanska posvećenost službi, hrana ãrtvovama idolima i dr.).

2. Dve su teološke struje, dve grupe ljudi (askete i slobodnjaci) i Pavle æli da se obe usredsrede na istinu, kako bi incidenti utihnuli (dogmatski legalizam; propisana bezbračnost, lañna sloboda, hedonizam).

Ne znamo da li iza ovih preterivanja stoje: (1) Jevreji i mnogobožci; (2) legalisti i libertanci; (3) sukobi tipova ličnosti, temperamenta; (4) sukobi različitih grčkih misli (gnostičke frakcije). Teškoće u tumačenju su utoliko uvećane jer ne znamo:

- 1) koje misli su poznati slogani
- 2) æiji su koji slogani:
  - a) iz apostolovog ranijeg propovedanja
  - b) judaistički
  - c) stoički

Dakle, Pavle oslovljava oba ekstrema, iako ni tu nismo sigurni kada se obraña njima, a kada iskrenoj grupi vernika. Moderni tumači uglavnom u njegovim rećima æuju ono što hoće da æuju, a ne æuju ono što im nije milo! Tako da ta i druga tumačenja viãe govore o nama i našoj teologiji, nego o ovom apostolskom pismu, pisanom jednom velikom gradu dalekog prvog veka naše ere.

- „**Takoæ ni muž neka se ne razvodi od svoje æene,**” Ne zaboravimo kontekst: Pavle piãe vernicima koji su u braku. Samo su dva NZ izuzetka brañnog pravila: (1) nedozvoljene polne aktivnosti (Mt 5:32, 19:9); (2) neverstvo supruñnika (st. 12,13).

12 A ostalima kaæem ja, a ne Gospod. Ako verujuñi ima æenu koja ne veruje, a pristaje da æivi sa njim, neka se ne razvodi od nje. 13 Isto tako, ako æena ima muæa koji ne veruje, neka se ne razvodi od njega. 14 Jer, muækoji ne veruje posveñen je preko svoje æene koja veruje, a tako je i æena koja ne veruje posveñena preko svoga muæa koji veruje. Deca bi, inaæe, bila kao neverniæka deca, a ovako su posveñena. 15 A ako neverujuñi supruænik hoñe da se razvede, neka se razvede. U tom sluæaju, muækoji veruje ili æena koja veruje nisu obavezni da ostanu u braku. Bog nas je, naime, pozvao da æivimo u miru. 16 Ko zna, æeno, neñeã li spasti muæa, ili ko zna, muæu, neñeã li spasti æenu?

7:12 „A ostalima” Ovde apostol misli na odavno venæane mnogoboæaæke parove, gde se jedan od supruænika obratio Gospodu. Zato se ove reãi nipoãto ne smeju koristiti kao potpora stavu da vernik slobodno moæe da stupi u brak sa nevernikom. Oãigledno je reã o ljudima koji su kao nevernici, u braku, æuli reã evanæelja. Jedno od njih je poverovalo, a – vremenom i miloãñu Boæijom – i drugo ñe.

- **„kaæem ja, a ne Gospod”** Apostol ovim ne kaæe da mu je ponestalo boæanskog nadahnuñia, veñ da mu nisu poznate Gospodnja uãenja o ovim konkretnim prilikama. Zato se svesno ogræuje, baã kao æto se u st. 25 i 40 jasno poziva na Boæije zapovesti.
- **„ako”** Korintska crkva je bila puna meãanih brakova, kada je reã o hriããanskoj veri. To je, s jedne strane, dokaz delotvornosti Pavlovog propovedanja. S druge strane, vidimo da se crkva od poãetka suoãavala sa ovom teãkom æivotnom stvarnoãñu.
- **„neka se ne razvodi od nje”** Prezent imperativ, poput onog u st. 13.

7:14 „Jer, muækoji ne veruje posveñen” Sada, apostol koristi perfekt pasiv, paralelan sa st. 14. Ovo ne znaai da je zbog vernog supruænika spasen onaj neveran. Ne, ovim apostol suzbija stav koji je vladao u zajednici: verna strana u braku deli grehe one druge strane. Moæda su ovu zabludu razvili pod uticajem ranijeg Pavlovog uãenja o telu (6:16-20). Ali, stvar je upravo suprotna kada je jedan supruænik vernik. On ima pozitivan uticaj na sve ostale u porodici. Uticaj drugih ga ne

moæ odvojiti od Hrista, jer nema drugog puta spasenja osim pokajanja i liâne vere u Isusa Hrista. Zato cilj treba da bude evangelizacija (st. 16).

- **„a tako je i æena koja ne veruje posveñena preko svoga muæa koji veruje”** Græki prepisi ovde imaju nekoliko varijanti. Veñina ranih prepisa ovde, umesto „muæa koji veruje” ima „brata” (MSS p46, N., A, B, C, D, G, P). Kasniji prepisivaai su promenom hteli da naprave ravnoteæu sa prethodnom frazom (MSS, N.c, D, C, K, L).
- **„Deca bi, inaæe, bila kao neverniæka deca, a ovako su posveñena”** Mnogo je tumaæenja ovih reai: (1) reâ je legitimnoj, zakonskoj deci; (2) ceremonijalna æistoña (u jevrejskom smislu); (3) roditelj hriñanin æiri svoj blagoslov na nevernog supruænika i na njihovu decu (duhovni smisao). Mnogo je pokuãaja da se u ove reai nasilno ugura praksa krãtavanja beba. Takav stav ne odgovara ni neposrednom kontekstu. Naime, odnos vernog roditelja prema deci je u istoj ravni kao njegov/njen odnos prema nevernoj supruzi/suprug. Vidi posebnu temu u 3:17.

7:15 „ako” Uslovna reâenica koja podrazumeva moguñu radnju: moguñnost da do razvoda ipak doæe (Mt 10:34-36; Lk 12:49-53).

- **„muæ ili æena koja veruje nisu obavezni da ostanu u braku”** Glagol „porobiti” je u perfekt pasivu. Srazmerno kulturi, iako verna strana u braku ne treba da zahteva razvod, ne treba ni da odbija razvod ukoliko to neverni supruænik zahteva. Ovde nije reâ o braku koji je nastao izmeæu vernika i nevernike, veñ o braku u kome se jedan od supruænika kasnije obratio. Takoæe, iz konteksta nigde ne vidimo poziv na novi brak (st. 11), iako Pavle koristi terminologiju vrlo sliãnu jevrejskom starozavetnom „vezivanju i razvezivanju”. Naime, prema Pnz 24:1-4 novi brak posle razvoda je dopuãten . Izraz „razdvaja” je paralela danañnoj meri razvoda braka, jer drevni svet nije poznao legalni koncept raskida braka u danañnjem smislu (James S. Jeffers, The Greco-Roman World, str. 247). Kako god, Pavle svoje uæenje temelji na Isusovim reaima (Mk 10:2-12). Apostol je pristalica bezbraãnosti a ne „ropske vezanosti”, ali i novog braka onih kojima su supruænici pokojni!
- **„Bog nas je, naime, pozvao da æivimo u miru”** Mir sa Bogom obuhvata i mir u domu. Bog æeli da sva njegova deca æive sreñno, spokojno i u ljubavi kod svojih kuña. Naæalost, to je uglavnom

nemoguće sa agresivnim i nevernim suprušnikom, baš kao i sa nezrelim, sebišnim i telesnim suprušnikom koji je vernik! Odsustvo mira je osnovni razlog zašto i „hrišćanski” domovi pucaju. Jedno je biti vernik, a drugo zrela lišnost. Nisu svi hrišćanski domovi oaze mira! Ne verujem da apostol, prema ovom kontekstu, poziva na zajedniški život po svaku cenu. Ponekad loši odnosi dovedu do opasnih fizičkih i emocionalnih prilika. A naš prob lem u tumaženju ovih principa je kako da uravnotežimo otkrivenje istine sa istorijskim i kulturnim aspektima teksta. Treba još reći da prepisi drugog stepena ovde imaju „vas” (UBS4, MSS N,*, A, C, K) a najstariji prepisi „nas” (MSS p46, N,2, B, D, F, G).

7:16 „Ko zna, šeno, nešiš li spasti muš, ili ko zna, muš, nešiš li spasti šenu,?” U tumaženju ovih reši srešimo dva sasvim suprotstavljena stava: (1) Ova misao odgovara 1 Pet 3:1-12, gde se i ovako tešak brak toleriš u ime evangelizacije neverne strane; (2) Brak nije za evangelizaciju. On je zavetni odnos, zajedništvo. Zato vernik nema razloga da trpi nasilje i bilo koji oblik zlostavljanja, neljubavi.

17 Bilo kako bilo, neka svako šivi u skladu s prilikama koje mu je Gospod dodelio, odnosno na koje vas je on pozvao. Ovo uputstvo dajem svim crkvama. 18 Ako je neko bio obrezan pre nego što ga je Bog pozvao, neka ne prikriva tragove obrezanja. Tako i šovek koji nije bio obrezan pre nego što ga je Bog pozvao, neka se ne obrezuje. 19 Da li je šovek obrezan ili neobrezan, ne igra nikakvu ulogu. Vašno je samo drašiti se Bošijih zapovesti. 20 Neka svako ostane u prilikama u kojima ga je Bošiji poziv zatekao.

7:17 „Bilo kako bilo,,” Apostol nadograšuje svoju pouku i pitanjima polnosti. Graši *ei* ne naslušuje proširenje teme („samo,,” Stafanoviš; „inaše,,” SSP, op. prev.).

- **„neka svako ... koje mu je Gospod dodelio,,”** Glagol *merizo* znaši „podeliti, distribuirati,,”. U LXX se koristi kod opisa podele Obešane zemlje od strane Jahve (Izl 15:9; Br 26:53,55,56; Pnz 18:8), što je metafora za Bošiji narod koga je „Bog pozvao,,”. Oba glagola se tišu Bošijeg dara (7:7), po kome mu ljudi sluše (12:7,11). Gde god da nas

je Bog našao, kako kod da nas je darivao i shodno tome pozvao – „neka svako živi u skladu s prilikama koje mu je Gospod dodelio,, (8,17,20,24,26,40). Možemo da rastemo i napredujemo u milosti Gospodnjoj.

- **„neka svako živi u skladu s prilikama,,** Present imperativ je rodovni glagolski oblik za metaforu življenja (Ef 2:2,10; 4:1,17; 5:2,15; Kol 1:10; 2:6). Pavle ne objasniti ovaj stav u st. 18-20.
- **„Ovo uputstvo dajem svim crkvama,,** Često sretana fraza u ovoj poslanici (4:17; 7:17; 11:16; 14:33; 16:1). Korinćani su smatrali da su privilegovani, posebni i kao niko darovani. Ali, Pavle je jasan – ova istina vredi za sve crkve, jer je Bog jednak prema svojoj deci.

7:18 „Ako je neko bio obrezan,, Present pasiv imperativ (isto kao u 7:18b). Misli se na one koji hirurški pokrivaju tragove obrezanja (1. Makavejcima 1:15; Josifove starine 12:5: 1).

7:19 „Da li je čovek obrezan ili neobrezan, ne igra nikakvu ulogu” Ovo pokazuje Pavlov stav prema SZ ritualima (Dl 15; Rim 2:28,29; Gal 5; 6: 15). O ovom pitanju se većano raspravljalo na jerusalimskom Saboru (Dl 15). Pavle je vodio tešku bitku oko istog sa Judaistima galatskog područja. I tu nema nedoumica: mnogobožci ne moraju da slede jevrejske rituale i složeni ceremonijal kulta. Isto tako, hrišćani Jevreji ne moraju da se stide (a ni ponose) svojom prećanjom praksom. Srce je ono što traži obrezanje (10: 16; Pnz 30:6; Jer 4:4). Telo više nije važno. Takođe, treba obrezati uši i usta (Jer 6:10; Izl 6:12, 30). Samo tako možemo da živimo i govorimo novu poruku u Hristu (Jer 9:25,26).

- **„Važno je samo držati se Božjih zapovesti”** Ovo su naglašavali proroci SZ. Poslušnost je bolja od svake žrtve (1 Sam 15:22; Isa 1:11-17; Os 6:6; Am 5:21-27; Mih 6:6-8). Bog prvo gleda na naše srce i naše moćive, pa tek onda na dela. Zato je i odlučio da se sa čovekom uvek ophodi kroz zavetni odnos. Poslušnost je najvažnija (Lk 6:46), ali se posebnosti zaveta i njegovi prohtevi menjaju kroz vreme.

7:20 „Neka svako ostane u prilikama u kojima ga je Božji poziv zatekao,, Present imperativ (Ef 1:1,4). Rekli smo, stalna tema u ovoj poslanici (8,17,20,24,26,40). Misli se na trenutak kada su se hrišćani obratili (1:20). Vidi posebnu temu u 1:1

21 Jesi li rob? Neka te to ne brine. Ali, ako moæã da postaneã slobodan, iskoristi priliku. 22 Jer, koga je Gospod pozvao kada je bio rob, tog je Gospod uainio slobodnim. A onaj koga je Gospod pozvao kao slobodnoga, rob je Hristov. 23 Skupo ste otkupljeni; ne budite robovi ljudima. 24 Braño, neka svako ostane pred Bogom u prilikama u kojima ga je Boãiji poziv zatekao

7:21 „Ali, ako moæã da postaneã slobodan, iskoristi priliku”

Uslovljena reäenica koja otkriva moguñnost nekih robova da zadobiju status slobodnih ljudi. Aorist imperativ naglaãava apostolovo nagovaranje – „iskoristi priliku”. Dva su moguña tumaãenja: (1) Da ostanu u stanju u kome ih je spasenje zateklo (st. 20, 24); (2) Da iskoriste ponuæenu priliku i postanu slobodni ljudi. Ovo drugo odgovara neposrednom kontekstu koji hvali slobodu: (1) onih koji su van braka (st. 7, 28); (2) eventualni razvod vernika od nevernog supruanika (st. 15). Pavle savetuje, ali izbor pojedinca je presudan. Svi mi stradamo u „sivim” podruãjima æivota. Ali, ako nam Gospod nije jasno kazao neãto u svojoj Reai, pozvani smo na „poboænu elastiãnost”! Jer, ono ãto odgovara ovde i sada, ne odgovara tamo i tada!

Posebna tema: Pavlovo upozorenje robovima

1. Neka budu zadovoljni i neka ne teæ za slobodom po svaku cenu (1Kor 7:21-24).
2. U Hristu nema ni porobljenih ni slobodnih (Gal 3:28; Kol 3:11; 1Kor 12:13).
3. Neka rade i sluæ kao da rade i sluæ Gospodu. Jer, on je taj koji plaña sve na kraju (Ef 6:5-9; Kol 3:22-25; 1Pet 2:18-20).
4. U Hristu i robovi postaju braña (1Tim 6:2; Flm 16-17).
5. Poboæni robovi proslavljaju Boga (1Tim 6:1; Tit 2:9).

Ali, Pavle upozorava i robovlasnike:

Ako su i jedni i drugi hriããani, neka znaju da nad sobom imaju jednog zajedniãkog Gospodara. Zato neka se meæusobno odnose sa uvaæavanjem (Ef 6:9; Kol 4:1).

7:22-23 Svaki hrišćanin je slobodan u Gospodu, ali je svaki i njegov sluga (8: 1-10:33; Rim 14: 1-15: 13). Isus je nađ *go'el*, otkupljuje nas iz ropstva greha i sebeljublja. Sada slušamo samo njemu (6:20; 7:23; Rim 6; Kol 2: 16-23).

7:23 „ne budite robovi ljudima” NZ grčki je jezik modulacija i vrlo često višeznačan. Tako i ovaj imperativ može da se čitao kao: (1) prezent medij, kako glasi nađ prevod; (2) prezent pasiv – „neka vas ljudi ne porobe”. Oba rešenja odgovaraju kontekstu. Podeljene frakcije u korinškoj crkvi su nastojale da kontrolišu sve vernike. I danas se dešava isto. Ali, sloboda je sloboda zato što ima jasne granice. Ne smemo „slobodno” grešiti, robovati grehu, već jedino Hristu (Rim 6 i 14). Sloboda vernika pojedinca jeste omeđena našim životom za Hrista, vođena Božjim darovima i trenutnim okolnostima.

25 A za neudate devojke nemam nikakvu zapovest od Gospoda. Ipak, dajem svoje mišljenje kao čovek koga je Bog, po svome milosrđu, učinio vrednim poverenja. 26 Mislim da je zbog sadašnje nevolje bolje za čoveka da ostane u prilikama u kojima se nalazi. 27 Ako imaš ženu, ne razvodi se od nje. Ako nemaš ženu, ne traži je. 28 No, ako se i oženiš, ne činiš greh, a tako i devojka ako se uda, ne čini greh. Ipak, oni koji stupaju u brak iskusiće nevolje ovozemaljskog života, a ja želim da vas poštediti toga. 29 Ono što hoću da kažem, braćo, je ovo: Određeno vreme se primaklo; od sada oni koji imaju ženu, neka žive kao da je nemaju; 30 oni koji tuguju, kao da ne tuguju, oni koji se raduju, kao da se ne raduju, i oni koji kupuju, kao da nemaju ništa, 31 i koji posluju u svetu, kao da ne posluju.

7:25 „A za” tematski marker kojim apostol odlučno prelazi na narednu temu, na naredno pitanje koje su mu Korinćani poslali pismom (7:1,25; ;8:1; 12:1; 16:1,12).

- **„neudate devojke”** Ključno pitanje o ovom terminu jeste vezano za odnos ovog i 36. stiha (vidi komentar 7:36). Naime, kontekst odeljka st. 25-35 je u odnosu bezbratnost – brak, u kome se prvo stanje

preporučuje, s obzirom na trenutne sveopšte uslove života (blizina Dolaska, sistematski progon Rima, sveopšta glad, usredsrećenost pojedinca na slušbu Bogu).

- **„nemam nikakvu zapovest od Gospoda. Ipak, dajem svoje mišljenje”** Neki su poazurili da u ovoj izjavi, kao i st. 6, vide razlog za umanjenje apostolovog autoriteta. Navodno, ovo je priznanje o pomanjkanju nadahnuća. Naprotiv: ovo je id iom kojim apostol istiaæ da mu je nepoznato Isusovo uæenje na ovu temu. Stihovi 25 i 40 istiaæ njegovu visoku svest o apostolskom pozivu i pravo po kome moæ da u sili oslovi sve probleme i potrebe rane crkve.
- **„kao æovek koga je Bog, po svome milosræu, uæinio vrednim poverenja”** Perfekt pasiv particip, posebno i paæljivo oblikovan id iom kojim Pavle istiaæ Bogom-dani autoritet i nadahnuće.

7:26 „Mislim da je zbog sadašnje nevolje” Nekoliko je tumaæenja ovih reæi. Ipak, vredno je odmah naglasiti da vešina izjava u ovom poglavlju nisu sveopšti principi, veñ apostolovo shvatanje lokalnih i privremenih okolnosti. Po nekima se ove reæi odnose na; (1) krizu mnogoboæakog društva; (2) posebnosti Korinta; (3) glad u Mediteranu; (4) blizina Parusije – Hristovog povratka (st. 29).

- **„da ostane u prilikama u kojima se nalazi”** Igra reæju „dobar” (7:1, 18,26), koja znaai i „prednost”. Rekli smo da se ova tema stalno ponavlja (8,12-13,18, 21, 24,26,27, 37,40) i uoaljivi je teoloæki naglasak cele poslanice – ostati u onome u æemi si.

7:27 „Ako imaæ æenu” Perfekt pasiv glagola *deo* – vezati, sapeti. Metafora je i za braænu vezanost (7:27,39; Rim 7:2). Isti glagolski oblik je i u frazi „ako nemaæ æenu”, æime se naglaæava apostolova pragmatianost ostajanja u zateæenom stanju.

- **„ne razvodi se od nje ... ne traai je”** Present imperativ u negativu klasiænog znaæenja: stati odmah sa neæim æto traje. I ovde se uoæava podeljenost u mišljenjima sukobljenih crkvenih frakcija (celibat, brak, promiskuitet) spram Pavlovog nagovaranja na ostajanje u zateæenom stanju. Naravno, samo radi delotvornijeg sluæenja Hristu: (1) ostati u æemu si; (2) samac/ samica su posvećeniji sluæbi; (3) brak je dobrodoæao, jer i u njemu se moæ sluæiti Gospodu! Svako u svome moæ i treba da bude odan Hristu: oni u braku i oni van njega; prognani i slobodni. Sluæba Bogu je teoloæki naglasak u ovim

naizgled suprostavljenim konceptima. Hrišćani i jesu spaseni da bi bogoslužili!

7:28 „No, ako se...” Uslovna rečenica koja iskazuje neku očekivanu akciju.

- **„ne Āiniā greh”** Pavle oslovljava konkretno pitanje i ne daje sveopāta pravila. Jer, brak je opāta norma koju je sam Bog dao (Post 1:28).
- **„a tako i devojka”** Na koga se odnose ove reāi? Neki kaæu, odnosi se na st. 27, na one koji se kao razvedeni ponovo æene. Drugi kaæu, tiæe se st. 25, odnosno onih koji nikada nisu bili u braku. Obe grupe ñe joā jednom biti oslolovljene u st. 34.
- **„oni koji stupaju u brak iskusiñe nevolje ovozemaljskog æivota, a ja æelim da vas poātedim toga”** Ponovo naglaāavam: ovo nije uopāteno pravilo za brak, veñ za trenutne okolnosti, krize (st. 26). Opet, st. 32-34 se odnose na brak u opātem smislu.
- **„nevolje”** Vidi posebnu temu u 2 Kor 1:4

7:29 „Odreæeno vreme se primaklo” Perifrastiāni perfekt pasiv koji oteæava razumevanje celog stiha. Āini se da se odnosi na st. 26, tj. na „sadañju nevolju”. Calvin u ovome vidi naglasak na kratkoñi ljudskog æivota. Drugi misle da je reā o kratkom vremenu naæe hrišćanske sluæbe. Moje je miāljenje da se ovde radi o blizini Parusije (st.31; Rim 13:11-12).

Da li Pavle oæekuje skori Hristov povratak ili ga odlææ? Obe moguñnosti imaju potporu u njegovim reāima. Ne mislim ovde na „sazrevanje”, ili zaokrete u njegovoj teologiji. Elem, u jednoj od svojih najranijih poslanica on ne poæuruje Drugi dolazak (2 Sol 2). Za njega, i ostale pisce NZ, mnogo je vañnije da ta blizina pokrene vernike na predanje u poboænosti, na delotvornu sluæbu. Nema generacije hrišćana koja nije æivo iāæekivala Gospoda za svoga æivota. Parusija je nada svih naraātaja, ali biñe realnost samo jednog!

7:29-30 „oni koji” Pavle govori o svakodnevnom, obiānom æivotu. Bilo u æemu da smo zateæeni, sluæimo Bogu onim i onako kako smo obdareni (st. 32, 35).

Hrišćani su graæani dva carstva, dva sveta - materijalnog i duhovnog; sveta i crkve. Ovaj prvi nije zao sam po sebi, veñ prolazan. Ipak, u njemu je polje naæe sluæbe, naæe misije, poslanja. U njemu je sve

što nam treba da bi služili veanom Carstvu. Ako mi ne upotrebimo ovaj svet – on nije upotrebiti nas za svoje ciljeve!

Ni brak nam ne sme biti izgovor da ne služimo duhovnim vrednostima! Možemo da budemo uspešni stanovnici oba carstva ako živimo po duhovnoj mudrosti.

7:30 „kao da nemaju ništa” Vidi posebnu temu koja sledi.

Posebna tema: Blagostanje

I. Stari zavet

- A. Bog je vlasnik svega
  - a) Postanak 1-2
  - b) 1. Dnevnika 29:11
  - c) Psalam 24:1; 50:12; 89:11
  - d) Isaija 66:2
- B. Ljudi su korisnici svih dobara sa Bogom-dani svrhom
  - a) Ponovljeni zakon 8:11-20
  - b) Levitska 19:9-18
  - c) Jov 31:16-33
  - d) Isaija 58:6-10
- C. Davanje je deo bogoslužjenja
  - a) dva desetka
Brojevi 18:21-29; Pnz 12:6-7; 14:22-27
Pnz 14:28-29; 26:12-15
  - b) Izreke 3:9
- D. Blagostanje je Božji dar i znak zavetne odanosti
  - a) Ponovljeni Zakon 27-28
  - b) Izreke 3:10; 8:20-21; 10:22; 15:6
- E. Upozorenje protiv bogaženja na račun drugih
  - a) Izreke 21:6
  - b) Jeremija 5:26-29
  - c) Josija 12:6-8
  - d) Mihej 6:9-12
- F. Bogatstvo nije samo po sebi greh, ali ni cilj
  - a) Psalam 52:7; 62:10; 73:3-9

b) Izreke 11:28; 23:4-5; 27:24; 28:20-22

c) Jov 31:24-28

II. Poseban naglasak Solomonovih Izreka

A. Blagostanje kao izvor sebičnosti

a) osuda lenjosti: 6:6-11; 10:4-5,26; 12:24,27; 13:4; 15:19; 18:9; 19:15,24; 20:4,13; 21:25; 22:13; 24:30-34; 26:13-16

b) pohvala radu: 12:11,14; 13:11

B. Siromaštvo kao kontrast bogatstvu je slika kontrasta pravедnosti i grešnosti 10:1; 11:27-28; 13:7; 15 :16-17; 28:6,19-20.

C. Mudrost je bolja od bogatstva (mudrost je poznavanje Boga i njegove reči i život po tom poznanju): 3:13-15; 8:9-11,18-21; 13:18.

D. Upozorenja i podseñanja

a) upozorenja

jamstvo za pozajmice 6:1-5; 11:15; 17:18; 20:16; 22:26-27; 27:13.

nepočetno bogañenje 1:19; 10:2,15; 11:1; 13:11; 16:11; 20 :10,23; 21:6; 22:16,22; 28:8.

pozajmice: 22:7

nestalnost bogatstva: 23:4-5

neupotrebljivost bogatstva za dan Suda: 11:4

lažni prijatelji: 14:20; 19:4.

b) podseñanja.

preporučeno davanje 11:24-26; 14:31; 17:5; 19:17; 22:9,22-23; 23:10-11; 28:27

pravедnost je bolja od bogatstva: 16:8; 28:6,8,20-22

molitva za potrebe, ne za želje: 30:7-9

dati siromahu = dati Bogu: 14:31

III. Novi zavet

A. Isus

a) bogatstvo nas kuća da se pouzdamo u sebe i svoje, umesto u Boga i Božje.

Matej 6:24; 13:22; 19:23

Marko 10:23-31

Luka 12:15-21,33-34

Otkrivenje 3:17-19

- b) Bog se brine za naše fizičke potrebe.

Matej 6:19-34

Luka 12:29-32

- c) ætva zavisi od setve (i doslovno i slikovito).

Marko 4:24

Luka 6:36-38

Matej 6:14; 18:35

- d) blagostanje zavisi od pokajanja.

Luka 19:2-10

Levitska 5:16

- e) Bog osuæuje iskoriñavanje.

Matej 23:25

Marko 12:38-40

- f) Naña upotreba materijalnih dobara biñe prozvana na Sudu: Mt 25:31-46.

B. Pavle

- a) rad je blagoslov

Efescima 4:28

1. Solunjanima 4:11-12

2. Solunjanima 3:8,11-12

1. Timoteju 5:8

- b) bogatsvo je prolazno, zadovoljstvo je vrlina

1. Timoteju 6:6-10

Filipljanima 4:11-12

Jevrejima 13:5

1. Timoteju 6:17-19

1. Korinćanima 7:30-31

IV. Zaključak

A. Pismo nam ne sistematizuje teologiju o blagostanju.

B. Pismo nam ne daje posebne odeljke na ovu temu, zato je potrebno posmatrati mnoge kontekste. Åuvajmo se uskogrudnih stavova na osnovu pojedinih odlomaka.

C. Izreke su poseban biblijski æanr s posebnim pogledom na blagostanje. Pisac je praktiãno i liãno ukljuãen u ovu temu. Zato nam je potrebna ravnoteæa sa ostalim delovima Boæije reãii (Jer 18:18).

D. Nama je potrebno da se paãljivo odredimo prema blagostanju u svetlu svetopisamskog uãenja. Moramo da se ãuvamo krajnosti kapitalizma i komunizma. Zadovoljenje potreba treba da nam je vaænije od gomilanja dobara.

E. Svako bogañenje mora da bude u skladu sa naãom odgovornom upotrebom (2Kor 8-9).

7:31 „jer prolazi obliãje ovoga sveta” SZ proroci (posebno Isa 56-66) nasluñuju nova nebesa i novu zemlju. Dolazi novo doba – otkupljeno i oãiãñeno (2 Pet 3:10-13). Verujem da je ñe nova zemlja biti obnovljeni Edenski vrt, naseljen novim ãoveãanstvom koje ñe æiveti u potpunom skladu sa æivotinjskim svetom (Post 1-2 = Otk 21-22).

Svaki hriããanski naraãtaj na svoj naãin doãivljava prolaznost sveta oko sebe (chana), na svom putu sazrevanja u Hristov lik.

Kako nam je Gospod sve jasniji i bliãi, ovaj svet nam je sve maglovitiji i dalji. Mi smo u svetu, ali ne i od sveta. Koristimo sve njegove prednosti radi evanæeoskih ciljeva, a ne radi sebe i svoje koristi.

32 Hteo bih, naime, da ste liãeni briga. Bezbraãni se brine za Gospodnje stvari, to jest, kako da ugodi Gospodu. 33 A onaj koji je u braku brine se za ovozemaljske stvari, naime, kako da ugodi svojoj æeni, 34 te je podeljen u sebi. A neudata æena ili devojka brine se za Gospodnje stvari, da bude posveñena i telom i duhom. Udata æena, pak, brine se za ovozemaljske stvari, naime, kako da ugodi svome muæu. 35 Govorim ovo za vaãe dobro. Ne æelim time da vam postavim ograniãenja, nego da vas uputim na æestitu i nesmetanu predanost Gospodu.

7:32-34 Slika jednog tela je oduvek bila zajedniãki imenitelj ljudi u braku (Ef 5:24-31). Ona je i uzviãeni simbol odnosa Hrista i crkve. Ipak, apostol u ovom odeljku æeli da istakne koliko ljudi van braka mogu viãe da se posvete duhovnoj sluæbi.

Zapravo, Pavle æeli da svaki vernik bude razbremenjen za slobodnu sluæbu. Åak æetiri puta se u dva stiha sluæi pojmom *merimnao*. Moæ da se odnosi na: bezrazloænu brigu (Mt 10: 19; Lk 12:25); brigu sa razlogom (2 Kor 11 :28; 1 Pet 5:7). U ovom se sluæaju radi o normalnim æivotnim stremljenjima za dobra braka i porodice, dopunjenim sluæbom za Gospoda. Ne zaboravimo i stalan pritisak koji je svaki hrišćanin trpio u nimalo naklonjenom okruæenju paganskog druætva (st. 26).

Pavlu je stalo da vernici: (1) budu delotvorni za Hrista; (2) æive mirno i ispunjeno. Oba naâina æivota su Bogom-dana, ali teæko ih je spojiti.

7:34 „A neudata æena ili devojka” Pavle se obraâa hrišćankama: (1) prva je starija, druga mlaæa; (2) prva je veñ bila u braku (udovica), druga joâ nije; (3) moguñe je da su „devojke” upravo one koje su se kroz celibat voljno posvetile sluæbi za Boga (st. 36-38).

- **„da bude posveñena i telom i duhom”** I ovde valja naglasiti da Pavle ne omalovaæava ljudsku seksualnost. Pogreâno su ga tumaæili oni koji su bili pod uticajem grâkih ideja (stoici, gnostici i drugi). On samo æeli da kaæ da hrišćani van braka mogu da daju viæe i bolje u duhovnoj sluæbi – kvalitetnije vreme, imaju viæe snage, viæe duhovnih izvora. Vernici u braku imaju mnoge porodiâne odgovornosti. Vidi posebnu temu u 3:17

Posebna tema: Telo i duh

Telo i duh nisu u ontoloækoj dihotomiji. Mi nismo popriæte kosmiækog sukoba materije i duha. Oni su u jasnom meæusobnom odnosu, odnosu prema svetu koji ispunjavaju i prema svom Stvoritelju. Jevrejski *nephesh* – duâa, u Postanku se koristi i za ljude i za æivotinje, dok se *ruah* – duh, koristi iskljuæivo za ljudska biña. Ali, ni stvaranje se ne moæ uzeti kao dokaz toboænje podvojenosti (dihotomija, 1 Kor 7:34; Jev 4:12), ili åak âovekove trostrukosti (1 Sol 5.23). Sveto pismo nam uvek oslikava savræeni sklad naæg biña (Post 2:7; 2 Kor 7:1).

Odliaan prikaz ovih teorija – jedinstvo, dihotomija, trihotomija – vidi u sledeñim naslovima: Millard J. Erickson's Christian Theology (drugo izdanje), str 538-557; Frank Stagg's Principles of Man's Existence in Biblical Perspective.

7:35 „Ne ælim time da vam postavim ograniænja” Rea „ograniænje” je rea za æivotinjski povodac.

• „nego da vas uputim na æestitu i nesmetanu predanost Gospodu”

Dva su pojma ovde najvaænija:

1. *euschema*, sastavljen od reai „dobar,” i „forma,.” Koristi se za ono æto je dobro, æto odgovara, donosi zadovoljstvo (12:23- 24; 14:40; Rim 13: 13). Sliænog je znaænja i *kalos*, u st. 1,8,26.

2. *amerispastos*, jak izraz koji opisuje osobu koja potpuno gubi pravac kretanja.

Apostolu je stalo da svaki vernik teæi Carstvu, sluæbi Bogu! To je nesumnjivo. Ipak, meni liæno smeta toboænje omalovaæavanje braka spram bezbraænosti – superiornim naæinom æivota za Boga. Zato stalno istiæem: brak je stan dard; brak je norma. Duboko verujem i znam da sam jaæi kao osoba i duhovni sluga zato æto sam oæenjen. Zato mi je krivo æto sve ove reai legalisti i „brakomrsci,,” zloupotrebljavaju. Pavle govori o usredsreæenosti na sluæbu, a ne o dogmama – u brak ili ne! Apostol je potaknut od Duha da uputi na najpreæe stvari. Zato se njegove reai ne smeju zamrzavati u sveopæte kanone, posebno ako oni negiraju sve druge nadahnute tekstove.

36 Ako neko misli da nepriliæno postupava prema devojci za koju je veren, te ako ona zalazi u godine, a i on oseæa da treba da se æeni, neka uæini po svojoj volji; ne æini nikakav greh. Neka stupe u brak. 37 Ali ko ævrsto ostane pri svojoj odluci i nema potrebe, nego vlada svojom voljom, te je reæio u svom srcu da ne æeni svoju verenicu, dobro æini. 38 Tako, onaj koji oæeni svoju verenicu, æini dobro; a onaj koji je ne oæeni, æini bolje.

7:36 „Ako” Prepoznatljivi uvod uslovne reæenice. Apostol govori o eventualnim, moguæim stvarima.

- „Ako neko ... prema devojci za koju je veren” Teæka misao. Tri su smeru u tumaæenju. Oslovljeni su: (1) oæevi, hriææani koji imaju neudate æerke; (2) hriææani koji imaju verenice; (3) oni koju su se

odlučili da budu „partneri u celibatu”, u duhovnom braku. Inače, imenica devojka u grakom je doslovno devica.

Opciju (1) podržava st. 38 – „onaj koji udaje svoju devojku” (samo Vuk u srpskim prevodima, op. prev.). Opcija (2) naglašava st. 36 i pozne devojčine godine, što najviše odgovara i istorijskim okolnostima i neposrednom kontekstu. Opcija (3) računa na posebne istorijske okolnosti. Pretpostavlja se da su neki od putujućih propovednika uzimali de vice za pomoć u službi i životu. Sa njima su živeli u celibatu i svakoj moralnoj čistoti.

- **„te ako ona zalazi u godine”** Ili je reč o: (1) prirodnom dobu za brak; (2) muškarcu koji žudi za brakom. Naime, ovde se pre misli na njega nego na nju. Za pojam *huperakmos* vidi posebnu temu u 2:1.
- **„neka učini po svojoj volji”** Doslovno – prepustite ga željama. Izraz može da se tiče i muškarca i žene. Naime, u celom odlomku su zamenice vrlo dvoznačne i to čini tumačenje nesigurnim.
- **„Neka stupe u brak”** Lep oblik perfekt imperativa. Tiče se ili doslovnog ili duhovnog braka.

7:37 „ko čvrsto ostane” Vidi posebnu temu u 15:1

7:38 „te je rekao u svom srcu da ne ženi svoju verenicu, dobro čini”

Nije reč o omalovažavanju braka, već o praktičnom savetu u svetlu: (1) trenutne krize u Korintu; (2) blizine Hristovog dolaska; (3) normalnom polnom nagonu koji je svojstven i hrišćanima.

39 Žena je vezana dok god je njen muž živ. Ako joj muž umre, slobodna je da se uda za koga hoće, ali samo za onog koji živi u zajedništvu sa Gospodom. 40 Ipak, po mom mišljenju, blaženija je ako se ne uda. Uostalom, mislim da je ovo što kaem pod uticajem Božjega Duha.

7:39 „Žena je vezana dok god je njen muž živ.” Perfekt pasiv (st. 27). Indirektno se ističe da brak nakon smrti supružnika nije greh (1 Tim 5:14). Opet treba naglasiti da Pavle ovde ne stvara kruta i sveopšta pravila.

- **„ali samo za onog koji živi u zajedništvu sa Gospodom.”** Dva su moguća tumačenja: (1) mogući je samo brak vernika (2 Kor 6:14);

(2) æna treba da se u braku ponaãa hriããanski. Prvi stav se najãeãne podupire izjavom u 2 Kor 6:14, ali kontekst se nuãno ne odnosi na to. Svakako, ovaj stav je vrlo moguã.

7:40 „Ipak, po mom miãljenju ... Uostalom, mislim da je ovo ãto kaãem pod uticajem Boãjega Duha,„ Apostol koristi joã jednu priliku da, na drugaãiji naãin, napomene svoj oseãaj za boãansko nadahnuãe (st. 12, 25).

Predlozi za razgovor

Ovaj udãbenik je tek vodiã u tumaãenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumaãenje Pisma. Svako treba da sluãa svoje unutraãnje voãstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmiãljena da bi ti pomogla u saaãmanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima naãeã izazov, a ne konaãne odgovore.

1. Kako da danas primenimo istine 7. poglavlja?
2. Koliko je od ovih reãi privremeno, uslovljeno kulturom, a koliko veãno?
3. Da li Pavle veliãa bezbraãnost kao naãin æivota duhovniji od braka? Ako da – zaãto?
4. Dopuãta li Sveto pismo razvod?
5. Åta je to „sadaãnja nevolja,„ spomenuta u st.26?
6. Da li se pojam „de vice,„ u st.25 koristi drugaãije nego u st.36?

1. Korinćanima 8

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”

O hrani koja se prinosi idolima 8:1-13

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodiča u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte samo da saainite svoju skicu ovog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Bibije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednoj jedinoj temi..

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Kontekstualni uvid u 8:1-13

A. Literalni kontekst započinje prvim stihom ovog poglavlja, te traje sve do početka jedanaestog. Dakle, 8:1 – 11:1.

B. Čitava ova priča i prob lem upotrebe mesa posvećenog idolima, zaista čudno zvuči svakom današnjem čitaocu poslanice. Ali, za Korinćane i Pavla nije bilo tako. U ta su vremena sva okupljanja imala i verski, religiozni značaj. Tako je i većina mesa u slobodnoj prodaji poticala od žrtvovanih životinja u mnogobrojnim hramovima.

C. Teološki, ovo poglavlje odgovara Rim 14:1-15:13. Vidi kontekstualni uvod u 6:12, komentar preuzet iz Rim 14:1-15:13. I ovaj odeljak, kao i pomenuti iz poslanice Rimljanima, govore o

najosetljivijem pitanju hrišćanskog života: Kako uravnotežiti slobodu u Hristu sa odgovornostima koje imamo prema drugima?

Gordon Fi, u svom delu *To What End Ex e ge sis?*, (str. 105-128), ističe da se ovde ne radi samo o upotrebi mesa, već o pozivu da se odustane od bilo kakvog učešća u hramskim gozbama (koje su obično bile praćene seksualnom razuzdanošću, vidi 10:6-22).

D. Takođe, osmo nas poglavlje opominje da svako znanje, makar kako dobro, ako nije uravnoteženo sa ljubavlju, jeste polovično (13:1-13).

Tumačenje reči i izraza

1 A sada o hrani koja se prinosi idolima. Znamo da svi imamo znanje. Ipak, znamo da znanje dovodi do oholosti, dok ljubav izgrađuje. 2 Ako neko misli da nešto zna, još uvek ne zna onako kako bi trebalo da zna. 3 A ko voli Boga, njega Bog poznaje.

8:1 „A sada” Ovo je drugo pitanje koje su hrišćani iz Korinta imali za apostola (7:1,25; 8: 1; 12:1; 16: 1,12). To su pismo Pavlu doneli Stefana, Fortunat i Ahaik (16:17).

- **„o hrani koja se prinosi idolima”** Slovena reč sačinjena od pojma *eidolon* (obris, lik, kip) i *thuo* (črtovati). Istu reč srećemo u Dl 15:29, gde se u sveopćem pismu crkvama, poslanom kao zaključak Jerusalimskog sabora, vernicima iz mnogobolstva preporučuje uzdržavanje od ove prakse (Dl 21:25).
- **„Znamo da svi imamo znanje”** Moguće je da je ovo: (1) citat iz pisma koje su Korinćani pisali apostolu; (2) slogan jedne od crkvenih frakcija; (3) citat iz ranijeg Pavlovog propovedanja, reči koje su nezreli vernici samo zloupotreбили.
- **„znanje dovodi do oholosti, dok ljubav izgrađuje”** Pavle se slaže donekle sa stavovima o kojima su mu Korinćani pisali. Ali, postavlja im jasnu granicu, kako bi ti isti stavovi dobili svoje pravo značenje i pravilnu primenu.

Znanje je bilo idol grčke kulture. Ni Korinćani nisu bili imuni na njega, pa su se i kao vernici njime ponosili. Ali, znanje voli da se nadmeće i

nameñe, da se bahati (4:6,18,19; 5:2; 8:1; 13:4; 2 Kor 12:20). Vidi komentar u 4:6. Fokus nikada ne sme da bude na pojedincu, veñ na celoj crkvi, kao ujedinjenoj porodici vere.

Rea „izgraøuje” je doslovan graevinski izraz. Apostol ga vrlo aesto koristi, kako za celu crkvu, tako i za pojedince (Rim 14: 19; 15:2; 1 Kor 8: 1; 10:23; 14:3,5,12,26; 2 Kor 10:8; 12: 19; 13: 10; Ef 4: 12,29; 1 Sol 5: 11).

Ljubav je osnova hriñanske slobode. Znanje nikada ne reava problem ponosa. To moæe jedino samoodricajuña ljubav. Pozvani smo da istrajemo u svemu ato izgraøuje crkvu, a ne u onome ato izdiae nas, ili bilo koga drugog.

Posebna tema: Nazioavjanje

I „oikodomeo” spada u korpus Pavlovih omiljenih reai. Doslovno – „graditi kuñu” (Mt 7:24). Slikovito:

1. Hristovo telo – crkva (1Kor 3:9; Ef 2:21; 4:16)
2. graditi:
  - a) slabu brañu (Rim 15:1)
  - b) susede (Rim 15:2)
  - c) jedan drugog (Ef 4:29; 1Sol 5:11)
  - d) svete za sluabu (Ef 4:11)
3. mi se izgraøujemo u:
  - a) ljubavi (1Kor 8:1; Ef 4:16)
  - b) izbegavajuñi zamlañivanja (1Tim 1:4)
  - c) ograniavajuñi lianu slobodu (1Kor 10:23-24)
  - d) ograniavajuñi govornike na sluabi (pevaæe, uaitelje, proroke, govor u jezicima, tumaæe jezika – 1Kor 14:3-4, 12)
4. Sve treba da nas izgraøuje:
  - a) Pavlov autoritet (2Kor 10:8; 12:19; 13:10)
  - b) zakljuana izjava u Rim 14:19; 1Kor 14:26

8:2 „Ako” Klasiãna uslovna reãenica. Njome apostol samo istiae ono ato hoñe da kaæe (st. 3,5).

- „neko misli da neãto zna” Perfetk indikativ iz koga sledi perfekt infinitiv. Dakle, naglaãeno prozivanje korintske arogancije (3:18).

- „joã uvek ne zna onako kako bi trebalo da zna” Korinćanima nedostaje pravo – duhovno znanje. Svetovno, filozofsko znanje samo donosi podele i bahatost. Ali, Boæije poznavanje nas samih (13: 12; Gal 4:9) i naãe poznavanje evanæelja nas oslobaæa da sluãimo i Gospodu i njegovom narodu.

8:3 „A ko voli Boga” Iskreni vernici Korinta su voleli Boga. Dakle, apostol ponovo naglaãava ljubav (prezent aktiv indikativ), a ne znanje (13:1-13).

- „njega Bog poznaje” Vaãno je poznavati Boga, ali to ne sme da postane zamena za liãni odnos koji Bog sam inicira prema nama. A naãa ljubav prema njemu se vidi u ljubavi koju iskazujemo jedni drugima (Gal 4:6; 2 Tim 2: 19; 1 Jn 4: 19).

4 A ãto se tiãe hrane artvovane idolima, znamo da idol ne predstavlja niãta i da nema drugog Boga osim jednoga. 5 Åak i da ima takozvanih bogova, kao ãto se tvrdi da ima mnogo bogova i gospodara – bilo na nebu bilo na zemlji,

6 „mi imamo jednog Boga i Oca od koga sve potiãe, i kome i mi pripadamo, i jednoga Gospoda, Isusa Hrista, po kome je sve postalo, i po kome i mi postojimo.,,

8:4 „znamo da idol ne predstavlja niãta” Pavle se ovde poigrava reãima, s obzirom na jevrejsko shvatanje „znanja”, „poznavanja”, kao liãnog, ãak intimnog odnosa (st. 3; Post 4:1; Jer 1:5). Grci, opet, pod znanjem vide samo ãinjenice o nekome ili neãemu (st. 1,2,4).

Idoli su za SZ „prazni”, „niãtavni”. Oni nisu nikakvi bogovi (2 Dn 13:9; Isa 37:19; 41:29; Jer 2:11; Dl 14: 15; Gal 4:8). Ovde Pavle naglaãava kako demoni koriste ljudsku potrebu za zamenom pravog Boga, ãto i jeste zlo idolatrije (10:20). Ali, idoli ne postoje kao realnost.

- „nema drugog Boga osim jednoga” Ovo je direktna teoloãka afirmacija monoteizma (1 Tim 2:5-6). Sveto pismo to jasno kazuje –

postoji samo jedan pravi Bog (st. 6; Pnz 4:35, 39; Ps 86:8, 10). SZ često govori o drugim *elohim*+ ima (duhovna bića), ali samo je (ista kategorija, Izl 20:2-3; Pnz32:39) jedan JHVH (Izl 15:11; Ps 86:8; 89:6). Jevrejska molitva – *Shema* – prema Pnz 6:4 je svakodnevno potvrđivanje da je Bog Izraela jedan i jedini. Tako su Jevreji isticali Jahvinu jedinstvenost (Mk 12:28-29).

8:5 Pavle zna da je duhovni svet vrlo stvaran (anđeoski i demonski svet). Āak i ako otpočinje još jednim „ako” ovu misao, odgovor se podrazumeva. Āitav SZ svedoži o tome. Vidi komentar u 8:4.

Rekli smo da pojam „bogova” odgovara *elohim* SZ ideji. Istina, širokog je značenja: Bog Stvoritelj (jednina, Post 1.1); bogovi naroda (Post 35:2; Izl 12:12; Lev 19:4; Pnz 6:14); anđeoska bića (1 Sam 28: 13; Ps 82:1,6; 1 Kor 10:19-21).

8:6 „mi imamo jednog Boga” Rekli smo u 4. stihu da je ovo teološka potvrda monoteizma. Istorija religije pokazuje nekoliko kategorija o verovanju u božanstvo:

1. Animizam: verovanje u duhovni svet prisutan u svim prirodnim pojavama i predmetima.

2. Politeizam: verovanje u postojanje više bogova (mnogoboštvo)

3. Henoteizam: mnogoboštvo koje veruje da je samo jedan bog nađ, na nađoj strani (plemensko shvatanje, geografski lokaliteti).

4. Monoteizam: verovanje u jednog i jedinog Boga (ne u vrhovnog boga, kao u panteonu).

Ovaj stih potvrđuje postojanje duhovnog sveta, duhovnih bića (st. 5), ali samo je jedan Bog (st. 4). Stih 6. je i određena forma henoteizma. Jer, sa judeo-hrićanskog stajališta poimanja sveta i svekolike stvarnosti, postoji samo jedan Stvoritelj – Otkupitelj, i to u tri osobe. Vidi posebnu temu u 6:11.

- **„i Oca”** Ovo je predivna titula, lično i duboko intimno oslovljavanje božanstva. Najslikovitije dođarava Bođju ovostranost, neposrednost i bliskost. Boga znamo kao Oca jedino zato što nam se objavio, a ne zato što smo ga mi sami otkrili ili isfilizofirali.

Ovako familijarne titule su retke u SZ (Pnz 32:5-6; Isa 63:16; 64:8; Jer 31:9,20; Os 11:3-4; Mal 1 :6; 2: 10). Tek je Bog Sin, Isus, potpuno objavio i

utelo tvorio ovu neizrecivu Boæiju naklonjenu blizinu – „Oæe naã” (Mat. 6:9; 23:9; Ef 4:6; 14:36).

- **„od koga sve potiaæ”** Ovo je afirmacija Boga Stvoritelja (11:12; Rim 11:36; 2 Kor 5: 18; Kol 1:16; Jev 2: 10).
- **„i kome i mi pripadamo”** Doslovno – jesmo, postojimo. Stvoritelj je sazdao svet po meri æoveka, a radi svog zajedniãtva sa njim. Zlo pada u greh (Post 3), ono je pobeeeno u Hristu, u njegovom spasenju i obnovi. Po njemu shvatamo ko smo i za æta smo stvoreni. Kada nas je Bog ponovo u Hristu zagrlio, vraæeno je i davno izgubljeno edensko zajedniãtvo.
- **„i jednoga Gospoda, Isusa Hrista”** Titula Gospod je prevod SZ JHVH – Jahve, Jehova, koja dolazi od kauzativnog oblika jevrejskog glagola biti (Izl 3:14). Jevreji su oduvek iz najdubljeg strahopoãtovanja izbegavali da izgovore uzalud Boæije ime. Zato su ga zamenjivali sa imenom Gospod – Adonaj.

Zvati Hrista Gospodom (*kurios* je grãka jednoznaãnica za Adonaj) je naãn kojim se izraæava njegovo boæanstvo i suãtinska jednakost sa Jahvom (Fil 2:11). Koncept onotoloãkog jedinstva je takoæe jasno iskazan (Ef 4:5; 1 Tim 2:5).

Zato Pavle i ne koristi poznato ime Theos – Bog u ovom kontekstu, kako inaæe æini u Dl 20:28; Rim 9:5; Tit 2:13 i Kol 2:9. Za njega je Isus van svake sumnje Bog. Apostol je ponikao u strogom jednobogstvu. Isto tako se i Boæija Trojiãnost oãigleda u njegovoj teologiji, makar da je nikada ne objaãnjava.

- **„po kome je sve postalo, i po kome i mi postojimo,,”** Isus je Oæev posrednik u stvaranju (Jn 1:3; Kol 1: 16; Jev 1:2). I zato ovaj odeljak oslikava napetost izmeæu vere u jednog Boga i istine o njegovoj Trojiãnosti, istine objavljene u NZ. Vidi posebnu temu u 6:11

7 Mecutim, nemaju svi to znanje. Neki su se toliko navikli da sluæe idolima, da kada jedu takvu hranu, jedu je kao da je prinesena idolima, pa se tako njihova slaba savest kalja. 8 Hrana nas neæe dovesti bliæe Bogu, jer niti smo bolji ako ne jedemo, niti smo gori ako jedemo. 9 Gledajte samo da vaãa sloboda ne bude kamen spoticanja za one koji imaju slabu savest. 10 Jer ako te

neko ko ima slabu savest vidi za trpezom u idolskom hramu, neñe li se, zbog svoje slabe savesti, ohrabriti da jede istu hranu, ali kao artvovanu idolima. 11 Tako propada onaj koji ima slabu savest, tvoj brat za koga je Hristos umro. 12 Jer time äto greäite protiv svoje brañe udarajuñi po njihovoj slaboju savesti, greäite i protiv Hrista. 13 Stoga, ako hrana navodi na greh moga brata, radije neñu jesti meso doveka, da ga ne bih naveo na greh.

8:7 „Mecutim, nemaju svi to znanje,„ Kontekst nam kazuje da je reä o „jakim, i „slabim,„ hriäñanima (Rim 14: 1,2,14,22-23; 15: 1). „Slabi,„ su vernici skloni praznoverju ili legalizmu, koji ih prati iz vremena pre obrañenja. Ima sarkazma u ovim reäima, äto nas vraña na prvi stih poglavlja, ali i na bahatost zavaœenih crkvenih frakcija koje su se razmetale vajnim znanjem i mudroäñu (st. 11).

- **„pa se tako njihova slaba savest kalja,„** Svako od nas treba da æivi i radi u svetlu objave koja mu je dana (Rim 14:23), makar se radilo i o duhovnoj detinjariji, pa i zabludama. Svi smo mi odgovorni samo za ono äto razumemo.

Apostol se äesto vraña na temu savesti u ovom pismu (4:4; 8:7,10,12; 10:25,27,28,29; 2 Kor 1: 12; 4:2; 5: 11). Savest je unutraänje oseñanje moralnosti za ono äto pristoji, äto je dobro (Dl 23:1). Na nju moæe da utiäe naäa proälost, pogreäni izbori, ali i Duh Boæiji. Savest nije nepogreäiva, i kao takva postavlja granice veri svakog pojedinca. Zato, kad idemo preko nje, na silu, makar da je sasvim slaba ili povodljiva neistinama, stavljamu svoju veru na veliko iskuäenje.

Zato je neohodno da se savest svakog od nas trajno oblikuje po Duhu i Boæjoj Reäi (1 Tim 3:9). Rekosmo, Bog ñe nam svima suditi po svetlu objave koju smo imali za æivota (i jake i slabe). Ali, niko ne sme da odbaci priliku da raste u svetlu objave, u poznavanju Gospoda Isusa Hrista. O savesti vidi viäe u 10:25. Takoæe, vidi posebnu temu u 2 Kor 12:9, o slabostima.

- **„kalja,„** Doslovo – prljava odeña (Zah 3:3-4; Juda 23; Otk 3:4). Äesto se koristi kao slika moralnog oneäiäñenja (Otk 14:4). Iznanaæuje da se koristi i ovde, za opis onoga äto se dogæe vernicima koji preæu preko granica sopstvene vere. Bog uvek gleda na naëe srce. Zato, iñi

preko svoje vere, ili neajie druge – makar da je detinjasta i slaba – znaai ozbiljan prekrāj.

8:8 „Hrana nas neñe dovesti bliæ Bogu” Prozvano je i pogreāno uæenje, bilo da se radi o asektizmu ili jevrejskom legalizmu, ili o onima koji zastupaju radikalnu slobodu. Jesti ili ne jesti nas ne āini veñim, poæljnijim ili prihvatljivijim u Boæjim oāima (Rim 14:14,23; Mk 7: 18-23). Ali ljubav Boāja, koju iskazujemo u samoodricanju prema drugoj brañi i sestrama u Hristu je kljuā mira i zrelosti hriāanskog zajedniatva.

8:9 „Gledajte samo da vaāa sloboda ne bude kamen spoticanja za one koji imaju slabu savest” Glagol je u zapovednom naāinu sadašnjeg vremena. Hriāanska sloboda (*exousia*) je ili dozvola za razuzdanost ili je zauzdana ljubavlju (10:23-33; 13: 1-13; Rim 14: 1-15:13). Mi smo āuvari brañe svoje!

O ovoj se temi – o odnosu slobode i odgovornosti – takoæe govori u Rim 14:1 do 15:13. Pogledajte kontekstualni uvid u komentar poslanice Rimljanima, poglavlja 14 i 15, kao i 6:12.

8:10 „Jer, ako” Sasvim oækivana realnost i prepoznatljiva uslovna reaenica koja oblikuje apostolovu misao.

- **„Jer ako te neko ko ima slabu savest vidi”** Bojim se da mnogi moderni prevodi ovde zamagljuju Pavlovu misao (engleski TEV, NJB prevodi, op. prev.). Znanje je tema sa kojom je zapoæeta celina ovog poglavlja. Naime, zreli, jaki vernici znaju da postoji samo jedan istiniti Bog (st. 4). Ali, slabi vernici su pod uticajem svoje pozadine, proālosti. Zato ñe zreli hriāani progutati, makar i sa naporom svoje pravo, da ne bi povredili slabu brañu i sestre ili one koji su blizu vere (st. 1).

Duhovna snaga se ne ogleda samo u znanju, veñ i u delima ljubavi spram drugih – slabih, legalistiākih, sujevernih, asketa, beba! Pravo duhovno znanje u nezasluaenoj Hristovoj milosti āini āoveka poniznim slugom drugih!

- **„za trpezom u idolskom hramu”** Vidi tumaæenje 10:14-22.
- **„neñe li se, zbog svoje slabe savesti, ohrabriti da jede istu hranu”** Reā „ohrabriti” je poput reāi „izgraæuje” u 1. stihu. Ovde se koristi: (1) sa ironijom, zbog ātetnog delovanja jakih vernika; (2) kao citat iz

pisma koje su vernici pisali apostolu, u vezi ovog pitanja: Kako pomoći slabom u veri.

8:11 „Tako propada onaj koji ima slabu savest, tvoj brat za koga je Hristos umro” Redosled reči ove rečenice u grčkom naglašava „tvoj” (toliko o superiornosti znanja). Kada sloboda nekog hrišćanina uništi neajju veru, onda je to sloboda uništavanja (Rim 14:15,20).

Opet je naglašena ironija, kao i u st. 10. Korinćani su bili tako ponosni na svoje znanje (8:1). A apostol im sada pokazuje kako taj ponos može da ubije. zato Pavle često opominje „jake” u veri da budu strpljivi sa „slabima”. Hrist je i jednim i drugim Spasitelj.

Pojam „propada”, „nestaje”, „uništava” valja sagledati u svetlu Rim 14:22-23 i „navođenja na greh” druge osobe. Analogija je oigledna. Naravno, nije reč o neajjoj doslovnoj propasti, već o ozbiljnom – premda privremenom – sputavanju neajjeg duhovnog rasta.

Posebna tema: Propast, uništenje (*apollumi*)

Pojam ima široko jezičko značenje, što je kod mnogih tumača stvorilo nemalu zabunu u teološkim konceptima veane osude i anihilacije. Osnovno rečniko značenje aine predlog apo i ollumi - uništiti, razoriti.

Ali, muka je sa slikovitim značenjem. Posebno kada otvorimo leksikone. Evo kako o tome govori Greek-English Lexicon of the New Testament, Based On Semitic Roots, drugi tom, str. 30. Nekoliko je značenja ovog pojma:

1. uništiti (Mt 10:28; Lk 5:37; Jn 10:10; 17:12; Dl 5:37; Rim 9:22)
2. učiniti neupotrebljivim (Mt 10:42)
3. izgubiti (Lk 15:8)
4. zagubiti u prostoru (Lk 15:4)
5. umreti (Mt 10:39)

Poznati Gerhalt Kitzel u svom Theological Dictionary of the New Testament, tom 1., str 394, predlaže četiri grupe značenja:

1. uništiti, ubiti (Mt 2:13; 27:20; Mk 3:6; 9:22; Lk 6:9; 1 Kor 1:19)
2. izgubiti, trpeti gubitak (Mk 9:41; Lk 15:4,8)

3. nestati (Mt 26:52; Mk 4:38; Lk 11:51; 13:3,5,33; 15:17; Jn 6:12,27; 1 Kor 10:9-10).

4. izgubiti se (Mt 5:29-30; Mk 2:22; Lk 15: 4,6,24,32; 21:18; Dl 27:34)

Kitel kaæ:

„Uopâte se moæe primetiti da 2. i 4. znaænje odgovara kontekstu Sinoptiãkih evanæelja, dok 1. i 3. pripadaju periodu i pismima apostola Pavla i Jovana (str. 394).

Ipak, zakljuãak je konfuzan. NZ pisci koriste, na svoj naãin, skoro áitavu paletu znaænja ovog pojma.

Slaæem se sa miãljenjem Roberta B. Girdlestonea, Synonyms of the Old Testament, str. 275-277. On posmatra ceo ovaj spektar u dve grupe: Spram onih su moralno pokvareni i preostaje im jedino Boãiji sud; te spram onih koji u Hristu imaju veãni æivot. Ovi drugi su spaseni, a prvi – popadaju, biãe uniãteni. Naravno, ne mislim da ih æeka anihilacija. Jer pojam veãnosti pripada i æivotu i smrti, tj. uniãtenju. Ako je veãni æivot veãan, onda je i propast, tj. uniãtenje nevernika veãna. Moramo biti dosledni u tumaãenju!

8:12 „Jer time æto greãite protiv svoje braãe ... greãite i protiv Hrista” Ovo je moãna izjava. Ljubav prema Bogu iskazujemo voleãi druge ljude. U viãe navrata u NZ vidimo da je greh protiv vernika greh protiv Hrista (Dl 9:4-5), kao æto je i dobro delo uãinjeno Boãijem detetu dobro delo uãinjeno Bogu (Mt 25:40,45).

8:13 Pitanje hrane dovodi Korinćane do ozbiljnog naruãavanja vere pojedinih vernika. Zato je razumljivo æto je ova reãenica uslovna, s podrazumevajuiim rezultatom.

- **„navodi na greh”** Poznati grãki pojam za klopku u kojoj se hvataju æivotinje. To znaãai doslovno nekoga namamiti u zlo.
- **„neãu jesti meso doveka”** Neobiãno jaka reãenica trostruke negacije (Rim 14:21). Sloboda u Hristu izgraæuje, ne uniãtava. Pavlov zakljuãak je jasan – odreãi ãu se mesa koje je ærtvovano u idolskim hramovima. Samo da iz ovoga ne zakljuãimo kako je apostol postao vegetarijanac.

Predlozi za razgovor

Ovaj udžbenik je tek vodič u tumačenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumačenje Pisma. Svako treba da sluša svoje unutrašnje vođstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmišljena da bi ti pomogla u sašimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima nađeš izazov, a ne konačne odgovore.

1. U mnogo čemu probaj otkriti u ovom poglavlju je očigledno nadvremenski. Zato je i princip koji iz ovoga izvlačimo vrlo značajan. Objasnite ga na svoj način.
2. Kako danas neko može da u obredima belosvetskih religija dođe u dodir sa demonima?
3. Objasnite odnos hrišćanske slobode i hrišćanske odgovornosti.
4. Opišite ko su „jaki“, a ko su „slabi“, vernici.
5. Da li bi hrišćani trebali da budu vegetarijanci?

1. Korinćanima 9

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”

Kakva prava imaju apostoli 9:1-27

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodiča u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte samo da sačinite svoju skicu ovog, prvog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Bibije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednom jedinom subjektu.

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Kontekstualni uvid u 9:1-27

A. Glavne misli ovog poglavlja se oslanjaju na prethodno 8. poglavlje. Apostol želi da uravnoteži prava hrišćana i odgovornosti u ljubavi (Rim 14:1-15:13 i 1 Kor 8:1-11; 13:1-13).

B. Sasvim je jasno iz čitavog poglavlja da su pojedine crkvene grupe često napadale Pavlov autoritet duhovnog vođe. U tome su prednjačili putujući jevrejski retoričari.

C. Poglavlje obiluje ličnim zamencima (i glagolskim oblicima):

- prvo lice jednine, st. 1-3,6,8,15-23,26-27

- prvo lice množine, st. 4-5,10-11,25

- Varnava se pominje u st. 6, ali se najverovatnije na njega misli i u st. 4-5

- st. 10-11 uključuju Apolosa, kao i druge putujuće propovednike, moada i samog Petra
- apostol često koristi govorniako „mi”, misleći na samog sebe
- drugo lice množine, st. 13,24 tiu se onih Korinćana koji su tvrdili kako imaju svo znanje o Bogu.
- Pavlova upotreba svih ovih zamenica je nesavladivi prevodilaaki problem, i razlog mnogih tekstualnih, manuskriptnih varijanti.

Tumačenje reči i izraza

1 Zar nisam slobodan? Zar nisam apostol? Nisam li video našeg Gospoda Isusa? Niste li vi moje delo u radu za Gospoda? 2 Jer, ako drugima i nisam apostol, vama jesam. Vi ste, naime, dokaz moje apostolske službe za Gospoda. 1 Kor 9:1-2

9:1 „Zar nisam slobodan,„ Poglavlje obiluje ovakvim pitanjima. Već u zavisnosti od prevoda, ima ih od dvanaest do česnaest. U nekim slučajevima nije sigurno je li reč o pitanju ili tvrdnji. U svakom slučaju, na sva pitanja prva dva stiha, očekivani odgovor je – da. Na pitanja stihova 6,7,10,11 očekivani odgovor je - ne.

Sloboda na koju apostol misli je duhovna sloboda u Hristu (9: 19; 10:29), a ne rimska sloboda političkih prava.

- **„Nisam li video našeg Gospoda Isusa,„** Perfekt indikativ, glagolsko vreme koje naglašava da je događaj prošlosti ključan za trenutno stanje. Pavlovo apostolstvo je bilo napadano jer nije pripadao krugu Dvanaestorice. Jer, apostol je svedok Isusovom zemaljskog života, njegove smrti i vaskrsenja (Dl 1:15-26). Pavle se sreo sa vaskrslim Gospodom, smelo je govorio o tome (Dl 9:3,17,27; 22: 14; 1 Kor 15:8). Isus ga je lično pozvao radi posebne službe – apostolstva među mnogobrojcima. To je zahtevalo dramatično i radikalno viđenje (Dl 18:9; 23: 11).

Susret te vrste na putu za Damask, nije bio i poslednji. Apostol je tokom službe u više navrata imao viđenja, ohrabrenja (Dl 18:9-11; 22:17-21), ili od samog Gospoda, ili od anđela (Dl 27:23).

- „**Niste li vi moje delo u radu za Gospoda**” Veliki broj novonastalih crkava je bio najočigledniji dokaz Pavlovog autentičnog apostolstva. Sama crkva u Korintu je bila jedna od njih (4:15; 2 Kor 3:1-3).

9:2 Uslovna rečenica iz koje je jasno da je i pored svega Pavle bio odbijen kao apostol u određenim krugovima rane crkve (Dl 15 i Galatima).

- „**Vi ste, naime, dokaz moje apostolske službe za Gospoda**” U ta se vremena pešat, ili pešatni prsten utiskivao u rastopljeni vosak, kao znak autoriteta, sigurnosti na pismima, dokumentima. Zapečaćena stvar se nije smela dirati. Pešat je pokazivao kome sadržaj pripada, da je sadržaj autentičan, i kome je upućen. Tako je pešat postao slika hrišćanske sigurnosti (Jn 3:33; Rim 4:11).

3 To je moja odbrana pred svima koji me ispituju. 4 Zar nemamo prava da jedemo i pijemo? 5 Zar nemamo prava da vodimo sa sobom svoje žene, kao što to čine ostali apostoli, braća našega Gospoda, pa i sam Kifa (Petar)? 6 Ili, zar samo ja i Varnava moramo da radimo da bismo se izdržavali? 7 Ko služi vojsku o svom trošku? Ili ko sadi vinograd, a ne jede grožđe iz vinograda? Ili ko napasa stado, a ne pije mleko od stada? 1 Kor 9:3-7

9:3 „To je moja odbrana” *Apologija* je legalna, pravna odbrana (Dl 19:33; 22: 1; 25: 16; Fil 1:7,17; 1 Pet 3: 15). Sintaksa ovog stiha odgovara i prethodnom i narednom. Zato su u različitim prevodima i rešenja podele stihova različita (što u našim prevodima i nije baš slučaj, op. prev.).

- „**pred svima koji me ispituju**” Neke crkvene grupe, teološke frakcije, otvoreno su kritikovale Pavla (2:15, 4:3). Tvrđili su: (1) da nije pravi apostol; (2) da je izmenio izvornu, jerusalemsku poruku; (3) da propoveda samo za novac. Ove optužbe se doslovno ne izriču, ali se lako izjavljavaju iz svih okolnosti i tema cele poslanice.

9:4 Serija pitanja (st. 4-7) kojim apostol ističe svoje pravo da u svojoj duhovnoj službi bude materijalno pomognut od lokalne crkve. Lično mu to nije potrebno (9:15,18; 1 Sol 2:6), ali čini to radi afirmacije drugih hrišćanskih radnika.

9:5 „Zar nemamo prava da vodimo ... kao što to čine ostali apostoli” Ovde se ne govori direktno o prvima apostola i njihovim ženama, ali je očigledno da im oboma pripada dužna pomoć od članova crkava. Inače, pojam „apostol” ima i čine značenje od Dvanaestorice (Dl 14:4,14; Rim 16:6-7; 1 Kor 4:9; Gal 1:9; Ef 4: 11; Fil 2:25; 1 Sol 2:6). Značajno je što Pavle imenom navodi apostola Petra. Verovatno su u korintskoj crkvi postojali oni koji su favorizovali njegovo, Petrovo apostolstvo (1:12; 3:22).

- **„svoje žene”** Izvorni jezik koristi par imenica – „sestre” i „žene”, što je idiom za „dragu suprugu”. U istorijskom smislu probajmo kako se to čine:
  1. Žena koje su pratile i pomagale Isusu i apostolima (Mt 27:55; Mk 15:40-41).
  2. Žena iz 7:36-38 (neudatih žerki, verenica, devica pratilja u službi).
  3. Žena crkvenih vođa, koje imaju službu sličnu diakonicama (Rim 16:1); udovica iz pastoralnih pisama (1 Tim 3:11; 5:9-10).
 Najverovatnije su svih 12 apostola bili ženjeni ljudi, pošto je za Jevreje mužkarce bilo više nego retko ne ženiti se. Ta svest potiče od Božije zapovesti u Post 1:28; 9:1,7.

- **„kao što to čine ostali apostoli”** Pogledajmo šta sve obuhvata pojam apostola i apostolstva:
  1. Ljudi koje sam Isus pozvao da ga slede u službi.
  2. Pavle, koga je sam Gospod pozvao na putu za Damask.
  3. Dar Duha Svetog crkvi (Ef 4:11), što uključuje više ljudi.

Sada, prema ovim kategorijama, šta vidimo iz Pavlovih žena:

1. Petra
  2. Varnavu i Pavla
  3. Gospodnju braću
  4. Ostale apostole
- **„braća našega Gospoda”** Jeronim (346-420) tvrdi da su to Isusovi rođaci; Epifan (310-403) da je reč o Josifovoj deci iz prvog braka. Treba li reći da oba stava idu u prilog rimokatoličkom učenju o Mariji, majci Gospodnjoj, koje je sasvim nenovozavetno. Naime, Marija je i posle Isusa rađala decu (Mt 12:26; 13:55; Mk 6:3; Jn 2:12; 7:3,5,10; Dl 1:14; Gal 1:19).

Reà je o Isusovoj polubraći, aktivnim voœama crkve. Åta viœe, nekoliko njegovih roœaka su vodili jerusalimsku zajednicu kroz nekoliko naraãtaja tokom prvog veka. Jakov je bio prvi od njih.

- „**Kifa**” Aramejski oblik grãkog *Petros* – stena, veći kameni masiv (Mt 8:14; Jn 1:42). Kefa je bio oãenjen (Mk 1:30). Na nekoliko mesta Pavle ovako zove Petra (1 Kor 1:12; 3:22; 9:5; 15:5; Gal 1:18; 2:9). Ali, u Gal 2:7,8,11,14 ga zove Petrom.

Reà je o tekstualnim varijantama bez teoloãkih razlika. U svim evanœeljima Petar je Petar, osim na jednom mestu – Jn 1:42. Zanimljivo je koliko se toga nadogradilo na osnovu teksta Mt 16:18, na osnovu imenica Petar (*Petros*) i stena (*petra*). Isus je govorio aramejskim dijalektom, a u njemu nema nikakve razlike izmeœu ova dva pojma.

9:6 „Varnava” Takoœe je imenovan apostolom, åto ukazuje na åiru upotrebu pojma (Ef 4.11). Nije reà samo o krugu Dvanaestorice (Dl 14:14, 18:5).

Posebna tema: Varnava

I. Åovek

- * roœen na Kipru (Dl 4:36)
- * iz Levitskog plemena (Dl 4:36)
- * nadimak mu je „sin utehe” (Dl 4:36; 11:23)
- * ålan jerusalimske crkve (Dl 11:22)
- * ima dar prorokovanja i uãiteljstva (Dl 13:1)
- * nazvan je apostolom (Dl 14:14)

II. Sluaba

- a) u Jerusalimu
  - * prodao je svoje imanje i novac predao apostolima za pomoći siromaãanima (Dl 4:37)
  - * voœa jerusalimske crkve (Dl 11.22)
- b) sa Pavlom
  - * prvi je poverovao u Pavlovo obrañenje (Dl 11.24)
  - * otião je u Tars, naãao Pavla da bi mu pomogao oko novonastale crkve u Antiohiji (Dl 11:24-26).

* crkva u Antiohiji je poslala njega i Pavla da u Jerusolim odnesu pomoć za siromahe (Dl 11:29-30).

* njih dvojica su zajedno krenuli u prvu misiju (Dl 13:1-3).

* Varnava je predvodio grupu misionara na svom rodnom Kipru. Ali, Pavlova sposobnost vođenja se ubrzo prepoznala (Dl 13:13).

* izvestio je duhovne vođe u Jerusolimu o misiji među mnogobožcima (Dl 15, Jerusolimski sabor).

* Pavle i Varnava su imali prvi nesporazum oko aiste i neaiste hrane i obođovanja sa vernicima nejevrejima (Gal 2:11-14).

* Njih dvojica su planirali i drugi misijski put. Ali, došlo je do æstoke rasprave i razilaska, zbog Varnavinog roæaka, Jovan-Marka (Dl 13:13). Pavle ga nije æleo na put, jer ih je veñ na prvom napustio. Tako su se saradnici razilaali (Dl 15:36-41). Pavle je poveo Silu, a Varnava Jovan-Marka.

c) Tradicija crkve (Jevsevije)

* Varnava je jedan od 70 Isusovih uæenika (Lk 10:1-20).

* umro je na svom rodnom Kipru kao muæenik.

* Tertulijan tvrdi da je on pisac poslanice Jevrejima.

* Kliment Aleksandrijski tvrdi da je Varnava pisac vankanonske knjige „Poslanica Varnavina”.

- **„moramo da radimo da bismo se izdraavali”** Rabini su utemeljili svest visokog vrednovanja fiziækog rada. Svaki od njih je bio zanatlja, jer su smatrali dostojnim prezira da se nekome plaña æto pouæava Boæje istine. Pavlu nije padalo na pamet da se okoristi sluæbom propovedanja evanæelja (st. 18). Najverovatnije zbog: (1) svog jevrejskog porekla; (2) onih koji su ga optuæivali zbog navodnog okoriæavanja (Dl 20:33; 2 Kor 11:7-12; 12: 14-18).

9:7-14 Sledi nekoliko primera iz svakodnevice, analogija koje jasno pokazuju: Sasvim je normalno da crkve daju duhovnim radnicima platu za sluæbu (Rim15:27). Te slike su: (1) vojnik, st. 7; (2) vinogradar, st. 7; (3) pastir, st. 7; (4) vo, st.8; (5) oraæ i vræilac (st.10); (6) sejaæ, st.11; (7) sveætenik, st. 13.

8 Da možda ne govorim po ljudskoj mudrosti, ili o ovome govorim i Zakon? **9** Jer Mojsije je napisao u Zakonu: „Ne brani volu da jede dok vræe.„ Zar je Bogu stalo do volova? **10** Ne kaæ li to upravo radi nas? To je napisano baã radi nas, jer oraã treba da ore u nadi, i onaj koji vræe treba da vræe u nadi da ñe dobiti svoj deo od uroda. **11** Ako smo mi vama posejali duhovna dobra, zar je mnogo ako æanjemo vaãa zemaljska dobra? **12** Jer ako drugi polaa u prava da ih pomaæete vaãim dobrima, nemamo li mi viãe prava na to? Ipak, mi se nismo koristili ovim pravom, nego sve podnosimo, da ne bismo postavili prepreku propovedanju Radosne vesti o Hristu. **13** Zar ne znate da oni koji obavljaju hramsku sluæbu dobijaju hranu od hrama? **14** Isto tako je Gospod zapovedio da oni koji propovedaju Radosnu vest trebaju da dobijaju platu za to.

1 Kor 9:8-14

9:8 „Da možda ne govorim po ljudskoj mudrosti” Doslovan grãki izraz – „ne prema ljudima” – Pavle koristi u viãe navrata, za razliãite teme (3:3; 9:8; 15:32; Rim 3:5; Gal 1: 11; 3: 15). To je id iom koji ljudski naãn razmiãljanja suprostavlja duhovnom, novom viãenju stvarnosti (Isusovo uãenje o delovanju Duha), novom razmiãljanju i delovanju.

9:9 „Jer Mojsije je napisao u Zakonu” Jevreji su sva pitanja razmatrali kroz citiranje raznih autoriteta, a najpre Mojsijevih spisa (Post – Pnz). Zato Pavle sada citira Pnz 25:4 (1 Tim 5.18).

Posebna tema: Pavlovo viãenje Mojsijevog Zakona

A. Zakon je dobar jer ga je Bog dao (Rim 7: 12,16).

B. Zakon nije put opravdanja kojim nas Bog prihvata (donosi prokletstvo, Gal 3).

C. Zakon je i dalje Boãija volja. Za vernike je otkrivenje Boãije (Pavle ga æesto citira kako bi ohrabrio i uverio hriããane).

D. Stari zavet nas obaveãtava (Rim 4:23-24; 15:4; 1 Kor 10:6,11), ali nas ne spasava (Dl 15; Rim 4; Gal 3; Jevrejima).

E. Zakon je u sluæbi Novog zaveta:

* pokazuje nam da smo greãnici (Gal 3:15-29).

* vernicima daje pravac aivotu u druatvu.

* daje nam etiaka uputstva za aivot.

Zakon u sebi ima celu paletu duhovne stvarnosti: od prokletstva, preko oslobaenja, do blagoslova i obilja, ali to nam i stvara problem u razumevanju Pavlovog vienja Zakona. Evo kako Dæjms Stjuart, u delu *A Man in Christ*, objaanjava paradoks u apostolovom razmiäljanju i pisanju:

„Od aoveka koji govori i piæe sreæeno i sistematski oækujemo sklad misli i uænja. Oækujemo avrste i jasne termine kojima se sluai. Traaimo jasno poimanje kljuanih ideja. Prosto, oækujete da neka reä u jednom spisu ima isto znaenje kao i u drugom spisu. Ako to oækujete od Pavla, razoåarañete se. Njegova frazeologija je vrlo fluidna, nipoato rigidna...”*„Zakon je svet”*, piæe on. „Svojim unutrašnjim biñem uäivam u Boajem zakonu” (Rim 7:12,22). Opet, gde god da spominje *no mos* na drugim mestima, on kaæ – „Hrist nas je otkupio od prokletstva Zakona” (Gal 3.13), str. 26”.

- **„Ne brani volu da jede dok vræe”**, LXX citat Pnz 25:4. Izraz „vezati usta” – *phimosies* – sreñemo u manuskriptima P46, No, A, B3, C, Db,c, K, L, P, kao i u mnogim maloslovnim prepisima. Ista reä je citirana i u 1 Tim 5:18.

Ipak, urednici tekstualnih varijanti su skloniji *kanoseis* frazi, istog znaenja (MSS, B, D, F, G). Ona se reæe koristi, kao æargon. Struanjaci smatraju da je zato i izvornija od fraze iz Septuaginte – LXX i da prepisivaai nisu imali razloga da je menjaju. Treba reñi da zbog istoznaanosti obe reai nema razlike u tumaenjimima, ali ovakav pristup pokazuje audnu sklonost savremenih struanjaka tekstualnog kriticizma. Naime, oni otvoreno zameraju novozavetnom, koine grakom, na pokuajaju da izmeni izvorne autografske reai.

Posebna tema: Tekstualni kriticizam

Kratko objañenje pojma:

A: Pojava tekstualnih varijanti

1. Nemar, sluajnost (najveña moguñnost u prepisivanju)
  - a) previd

* preskakanje redova kod aitanja, meāanje sliānih reāi (*homoioteleuton*)

* neprimeāivanje dva ista slova u reāi, izraz (*haplography*)

* nerazumevanje odreāenih reāi i izraza (*haplography*)

b) greāka u sluāanju prepisivaāa, po usmenom diktatu āitaāa (itacism). Pogreāno āitanje takoe, posebno kod sliānih reāi.

c) najraniji tekstovi nisu imali poglavlja i stihove. Āak ni znakove interpunkcije, pa ni razmak izmeū reāi. Pogreāna podela reāi daje drugaāije, neizvorno znaāenje.

2. Namera

a) svesne promene radi utvrēivanja gramatiākih oblika novonastale kopije.

b) promene radi usaglaāavanja sa drugim biblijskim tekstovima (harmonizacija, paralelizam).

c) spajanje dva ili viāe pasusa u novu, duāu tekstualnu varijantu (*conflation*).

d) namerne promene radi otklanjanja primeāenih problema (Bart Ehrman, *The Orthodox Corruption of Scripture*, str. 146-50, polemika oko Jev. 2:9).

e) dodavanje istorijskih podataka i tumaāenja. Novi prepisivaā bi sve takve dodatke, koje mu je prethodnik ostavio na marginama prepisa, ubacivao u svoj novi prepis (Jn 5:4).

B. Osnovna naāela tekstualnog kriticizma (prepisivaāke varijante)

1. Veāina gramatiākih ili smislenih greāaka je najverovatnije izvorna, jer prepisivaāi teā usaglaāavanju teksta.

2. Najkraēe varijante su i najbliāe izvoru, jer prepisivaā teāi opisu, dodavanju marginalnih, usputnih podataka, kao i detalja iz paralelnih tekstova.

3. Stariji tekst je vredniji, istorijski je bliāi originalu, dok su svi drugi podjednako vredni.

4. Razliāitost geografskog porekla prepisa osigurava izvornost.

5. Pokuāaj da se objasni nastanak prepisa (ovo naāelo viāe govori o naāelima pojedinih tumaāa nego o samom tekstu).

6. Analiza stila, vokabulara i teologije NZ pisca kojom se odlučuje šta su bile izvorne pišaevne formulacije.

UBS4 zbirka prepisa NZ knjiga je nastruānija eklektika mnogih varijanti grākih prepisa. Veāina teologa smatra da je u njoj 97% izvornih reāi NZ pisaca.

- **„Zar je Bogu stalo do volova?”** Stihovi 9 i 10 pokazuju kako SZ slike dobijaju svoje znaāajno, proāireno znaāenje koje treba primeniti na sadaānje prilike (Rim 4:23-24;15:4; 1 Kor 9: 10; 10:6,11). SZ je isticao brigu i o āivotinjama. U Lk 13: 15; 14:5, Isus sledi rabinski princip „lakog” i „teākog”. To svakako ne znaāi da Bogu nije viāe stalo do āivotinja, ali znaāi da mu je stalo i do ljudi. Ovde je reā o hriāāanski radnicima (1 Tim 5:18). Sliāno je i u Mt 6:26-34, gde se Boāija briga za prirodu koristi kao putokaz njegove doslednosti u brizi i za āoveka – njegovu sliku. I ovo je tipiāna rabinska argumentacija „manjeg” i „veāeg”, „lakog” i „teākog”, princip tumaāenja kojeg je razvio āuveni Hilel. Ne zaboravimo i da je Pavle bio uāenik tada poznatog rabina Gamalila (Dl 5:34; 22:3).

9:10 „Ne kaæ li to upravo radi nas? To je napisano baā radi nas”

Apostol u viāe navrata istiāe kako je SZ napisan za primer NZ vernicima (Rim 4:23-24; 15:4; 1Kor 9: 10; 10:6,11). Zahvaljujuāi svom rabinskom iskustvu, Pavle zna kako da primeni Zakon u odreāenim okolnostima. Ovde ponovo primenjuje Hilelovo naāelo, pomenuto u razradi prethodnog stiha.

Istina, spram konteksta Pnz 25:4, ova se primena āini neprimerenom. Hermeneutiāko pitanje ovde je – sledi li apostol izvornu pišaevu nameru? Odgovor je oāigledan – ne sledi! Da li je onda dobro primenio princip tumaāenja? Ne zaboravimo: Pavle je nadahnut! On vidi istinu tamo gde je mi ne vidimo! Za razliku od njega, nadahnutog, mi smo samo prosvetljeni Duhom. Danaānji tumaā ne moæe da oāivi hermeneutiāki metod NZ pisca. Zato je najbolje da u tumaāenju pustimo autora da govori, a sebe da omeāimo istorijsko-gramatiākim metodama. One su upravo u funkciji dosezanja namera nadahnutog pisca. On najbolje zna smisao onoga iz āega izvlaāi sasvim odgovarajuāe primene!

9:11 Joā jedna uslovna reāenica koja pokreāe pitanje: ko su oni koji tvrde da imaju pravo na pomoā crkve u Korintu? Putujuāi uāitelji? Neki

iz kruga lokalnih vođa? Najvjerovatnije je reč o ovim drugima, koji nisu dali da pomažu Pavla.

- **„posejali... zanjemo”** Drevni SZ primer zemljoradnje postavlja moćan duhovni princip (Jov 4:8; Pri 22:8; Os 8:7; Ag 1:6; Jn 4:37; 1 Kor 9:11; 2 Kor 9:6,10; Gal 6:7-9).
- **„zemaljska dobra”** *ta sarkika* – „materijalne stvari”. Naravno, u grešnom smislu, već kao ovozemaljska neminovnost zadovoljenja osnovnih ljudskih potreba (hrana, voda, zaklon, odeća, ... Rim 15:27).

9:12 „Ako” Naravno da i ovo retoričko pitanje podrazumeva da apostolu pripada isto ono na šta i druge vođe polažu pravo (*exousia*) – kompenzaciju materijalnog za duhovno.

- **„nemamo li mi više prava na to”** Aluzija na Pavlovo osnivanje ove crkve. On je njen duhovni otac (4:15). A sada oni odbijaju njegova duhovna dobra (11,14; Rim 15:27), dok drugim vođama daju svoju materijalnu pomoć.
- **„nego sve podnosimo”** Metaforička upotreba građe reči „krov”, u smislu „pokrivamo”, „trpimo” (13:7).
- **„da ne bismo postavili prepreku”** Jak vojnički, ratnički izraz kada se u odbrani stave barikade na put, da spreče nadiranje neprijatelja.
- **„propovedanju Radosne vesti o Hristu”** Evanđelje je doslovno „radosna vest”. Obuhvata nekoliko područja:
  1. Početnu ložu vest o ogrehovaljenosti i buntovništvu ljudskog roda.
  2. Božije raskošno staranje o rešavanju problema našeg greha (Hristova smrt).
  3. Otvoreni poziv svakome da prihvati put spasenja: pokajanje i veru.

I to nije sve. Evanđelje je:

1. Dobrodošlica osobi (Isus).
2. Istina o osobi u koju verujemo (NZ).
3. Život te osobe, primer koji sledimo (Hristoliki život).

Ne prihatimo li bilo šta od ovoga, oštetili smo Radosnu vest!

9:13 „oni koji obavljaju hramsku službu dobijaju hranu od hrama” To su SZ sveštenici i leviti (Lev 7:6,8,10,14,28-36; Pnz 18:1).

Pavle se sluæi LXX pojmom sveæteniake sluæbe (Br 3:7; 8: 15), kao i pojmom rada uopæte (Post 2:5,15; 3:23; 4:2,12; 29:27). Za njega je sluæba evanæelja sveæteniaka sluæba (Rim 15:16).

9:14 „tako je Gospod zapovedio” Verovatno misli na Isusove reæi u Mt 10:10 i Lk 10:7. Pavle se uvek, u zavisnosti od teme, osvrtao na Gospodnje reæi i uæenje.

15 Ja se, pak, niæim od ovoga nisam koristio. Meæutim, nisam ovo napisao da biste me vi plañali. Radije bih umro, nego da me neko liæi onoga æime se ponosim. 16 Ja se, naime, ne ponosim propovedanjem Radosne vesti, jer mi je to stavljeno u duænost. Naime, teæko meni ako je ne propovedam! 17 Jer ako to æinim po svom izboru, dobiñu nagradu; a ako to ne æinim po svom izboru, to znaæi da mi je poverena duænost. 18 Åta je, dakle, moja nagrada? Moja nagrada je da besplatno propovedam Radosnu vest, ne sluæeñi se svojim pravom na platu. 1 Kor 9:15-18

9:15 „Ja se, pak, niæim od ovoga nisam koristio,, Perfekt indikativ. Pavle nije nikada primio niæta od Korinćana. Nije hteo da onima koji ga ne vole da povod za napad. Od Filipljana je primio novac (4:15), kao i od Solunjana (2 Kor 11:9). Ali, ne dok je bio sa njima, veñ kasnije.

- **”Radije bih umro,,** Vrlo jak stav kada je reæ o materijalnom uzdraæavanju. No, ovde postoji dosta gramatiækih problema, s obzirom na razlike u starim prepisima. U svakom sluæaju, ova tema je vrlo bolna za apostola. Ako je primio pomoñ od Filipljana (4:15) i Solunjana (2 Kor 11:9), zaæto nije i od Korinćana? Svakako zato æto nije hteo da ima iæta sa grupama koje ga nisu volele.

U mnogo æemu nam je teæko do kraja shvatimo o æemu je reæ. Jer: (1) nemamo pismo koje su mu pisali Korinćani; (2) nisu nam do kraja poznate posebnosti svih tih prilika.

- **„Naime, teæko meni ako je ne propovedam,,** (Radosnu vest) Za Pavla je Hristov susret pred Damaskom bio æivotno vrelo njegove apostolske motivacije (Dl 9: 15; Rim 1:14). To je Jeremijin pristup (Jer 20:9). Prosto, morao je da objavljuje evanæelje (Dl 4:20).

9:17 „ako,, Uslovna rečenica, kao i u prethodnom stihu. Način na koji se ističe ono što pisac želi da kaže, misao koju želi da objasni kao istinitu.

- **„to znači da mi je poverena dužnost,,** Još jedan perfekt koji ističe sadašnje stanje. Službenici evanđelja imaju zavetnu privilegiju, ali i ogromnu odgovornost (4: 1; Gal 2:7; Ef 3:2; Kol 1:25). Vidi više objašnjenja o ovome u 4:1.

19 Jer, iako nisam dužan da služim nikome, učinio sam sebe slugom svima, da bih pridobio mnoge. 20 Za Jevreje sam bio Jevrejin, da bih mnoge od njih pridobio; za one koji su po Zakonu, bio sam kao onaj koji su po Zakonu, iako ne živim po Zakonu, da bih pridobio njih koji su po Zakonu. 21 Za one koji ne su po Zakonu, bio sam kao onaj koji ne su po Zakonu, da bih pridobio njih koji ne su po Zakonu, iako ne živim bez Božjeg zakona. Ja, naime, živim po Hristovom zakonu. 22 Za slabe sam bio slab, da bih pridobio slabe. Svima sam postao sve, da po svaku cenu spasim neke. 23 Sve to činim radi Radosne vesti, da učestvujem u njenim blagoslovima. 1 Kor 9:19-23

9:19 „Jer, iako nisam dužan da služim nikome” Pavle ističe dubinu prave hrišćanske slobode (9: 1; 10:29; Gal 5:13). Mar tin Luter je kazao: „Hrišćanin je slobodan da vlada nad svim stvarima i da se ne pokorava nikome. Ali, hrišćanin je sluga svemu i svakome”. Vidi osvrt na Rim 14 i 15 u 6:12.

- **„učinio sam sebe slugom svima”** U istoj misli Pavle sada naglašava pravu hrišćansku odgovornost (Rim 14: 1-15: 13; 2 Kor 4:5). Zato što je bio Hristov rob, mogao je da služ svima za koje je Hristos i došao da im služ i da ih spasi – i vernicima i nevernicima. Vidi posebnu temu u 4:1.
- **„da bih pridobio mnoge”** *kerdaino* – zadobiti, osvojiti. Glagol se koristi na više načina u NZ. Ovde je kontekst evangelistički (9: 19,20,21,22, 1 Pet 3: 1). Spasenje ljudi je najbolji cilj za sve naše aktivnosti (st. 22-23). Evanđelje proćima sve u našem životu, ne kao

propisani metod delovanja, veñ kao ključani balans između naše hrišćanske slobode i hrišćanske odgovornosti.

9:20 Ovaj stih sačinava sva Pavlova stremljenja. Najviše mu je stalo da nosi evanđelje svima (st. 20-23; 10:31-33). Zato je i obrezao Timotija kada je rađio među Jevrejima (Dl 16:3). Ali, nije obrezao Tita (Gal 2.3-5), da ne bi ugrozio slobodu evanđelja među mnogobrojcima.

- **„iako ne živim po Zakonu”** Zanimljivo je da *Textus Receptus* (poznat i kao zapadni tekst), inače poznat po svojim proširenjima, nema ovu misao. Imaju je poznati prepisi: p46, No, A, B, C, D*, F, G, P, kao i Vulgata, Sirijski, Koptski i Jermenski, celi NZ korpusi. Ovde valja uporediti Pavlove reči sa Isusovim, u Mt 5:17-20. On ne traži put u Mojsijevom zakonu veñ u Hristovoj punini. Zakon nije put spasenja, ali je: (1) otkrivenje istine; (2) odraz Božje volje za svako društvo. On ukazuje na posvećenje, ali nikada nas ne opravdava.

9:21 „Ja, naime, živim po Hristovom zakonu” Ovo je NZ način potvrde onog što je Bog kao sasvim novo najavio u Jer 31:31-34. pored Pavla, i Jakov na nekoliko načina koristi ovaj izraz („Zakon Duha života u Rim 8:2; „zakon Hristov u Gal 6:2; „savršeni zakon slobode” u Jak 1:25 i 2.12; „carski zakon” u Jak 2:8).

9:22 „Za slabe sam bio slab, da bih pridobio slabe” Značenje kategorije „slabih” je ovde nejasno, budući da smo se sa jednim konceptom veñ sreli (8:7,10 hrišćani slabe savesti). Verovatno Pavle ovde misli na sujeverne mnogobroće (st. 21). Neki prevodi koriste izraz „puni predrasuda”, što je dobro rešenje. Vidi posebnu temu u 12:9.

- **„Svima sam postao sve, da po svaku cenu spasim neke”** Upadljivo korišćenje posvojne zamenice „sve”, u više oblika izvorno pas. Pavle je pokorio sebe evanđelju, a ne samo sebi. Slobodan je, i zato hoće da služi u Hristu, da služi kroz evanđelje drugima i Carstvu (Rim 6: 11; 7:4). Prilagodljivost u dobrim namerama i ljubavi je ključ njegovog plodonosnog života i službe!

Njegov um je okrenut evangelizaciji (Rim 11:14; 1 Kor 1:21; 7:16; 10:31-33; 1 Tim 1: 15). Nažalost, istina je da većina onih koji su ga čuli nisu poverovali, nisu se odazvali. A zašto neki slušaju i čuju a neki ne – to je tajna spoja Božjeg izbora i naše slobodne volje.

9:23 Misao koja saaiima sve i koja uvodi u sledeu temu. Moemo da je poveemo sa st. 19-22 ili sa 24-27, kao ato moe i sama za sebe da stoji. Svakako da ovo nije poziv na spasenje delima. Apostol nee biti spasen zato ato drugima nosi spasenje. Sam ga je prigrlio i zato æuri da ga donese i drugima.

24 Zar ne znate da na trkaliātu træ svi takmiãari, ali samo jedan dobija nagradu? Tako i vi trãite da je dobijete. 25 Svaki takmiãar se trudi svim silama da pobedi. Oni to aine da dobiju raspadljiv venac, a mi da dobijemo neraspadljiv venac. 26 Zato ja ne traím besciljno, niti udaram u prazno, 27 nego bespoãtedno napreaem svoje telo i potãinjavam ga, da se ne bih ja koji propovedam Radosnu vest drugima, pokazao kao nedostojan.

Posebna tema: Stepenovanje nagrada i kazni

A. Odgovarajuüi ili neodgovarajuüi odgovor Bogu na osnovu znanja. Ko malo zna od njega ñe se malo i traãiti, i obratno.

B. Znanje o Bogu dobijamo na dva osnovna naãina:

1. kroz prirodu (Ps 19; Rim 1 - 2)
2. kroz Sveto pismo (Ps 19; 119; evanœelja)

C. Stari zavet

1. nagrade

- a) Pot 15:1 (materijalno blago: zemlja, sinovi).
- b) Pnz 27-28 (zavetna posluãnost donosi blagoslov).

2. kazne

- a) Pnz 27-28 (zavetna neposluãnost donosi prokletstvo).

3. SZ gledanje na nagrade za liãnu, zavetnu posluãnost je ograniãeno zbog pada u greh. To se vidi u Jovu i Ps 73. NZ sasvim menja fokus sa ovog na onaj svet (Mt 5-7).

D. Novi zavet

1. nagrade (na kraju spasenja)

- a) Mk 9:41
- b) Mt 5:12,46; 6:1-4,5-6,6-18; 10:41-42; 16:27; 25:14-23
- c) Lk 6:23,35; 19: 11-19,25-26

2. kazne

a) Mk 12:38-40

b) Lk 10:12; 12:47-48; 19:20-24; 20:47

c) Mt 5:22,29,30; 7:19; 10:15,28; 11:22-24; 13:49-50; 18:6; 25:14-30

d) Jak 3:1

E. Meni liano je na ovoj relaciji nagrade-kazne najmoñniji primer opere. Ne gledam opere i zato ih ne razumem. Kad bih dokućao u æemu je bit svog tog kretanja, plesa, muzike i mnoćtva glasova, verovatno bi je zavoleo. Zato verujem da ñemo u nebu dobiti onoliko kolika nam je porcija! Ali, ne zaboravimo da naća slućba, ovde na zemlji, odrećuje njenu velićinu.

Ono ćto znamo, ćto nam je dano i objavljeno, to odrećuje naća nagrade ili kazne (Mt 16:7; 1 Kor 3:8,14; 9:17,18; Gal 6:7; 2 Tim 4:14). Sve poćiva na osnovnom duhovnom zakonu setve i ætve! Āto viće sejemo, obilnije ñemo ænjeti (Mt 13:8,23).

F. „Kruna pravедnosti” nam pripada samo zbog dovrćenog Hristovog dela (2 Tim 4:8). „Kruna æivota” je plod izdrćljivosti pod nevoljama (Jak 1:12; Otk 2:10; 3: 10-11). „Kruna slave” namenjena duhovnim voćama je povezana sa njihovim naćinom æivota (1 Pet 5.1-4). Pavle zna da ga ćeka nepropadljivi venac slave, većna kruna, ali ipak æeli da bude krajnje samodisciplinovan (1 Kor 9:24-27).

U tome je sva tajna hriććanskog æivota: Evanćelje je potpuno slobodno u dovrćenom Hristovom delu, ali mi moramo da odgovorimo na tu Boćiju ponudu. Takoće, moramo da prihvatimo snagu hriććanskog æivljenja. Kao ćto je spasenje ćudo milosti, tako je i sa naćim svakodnevnim æivotom. Prvu milost moramo da primimo a druge da se ævrsto drćimo. To je ona neobićna preskupa milost evanćelja. Besplatno, a koća svega. Tako je i sa tajnom setve i ætve, nagrada i kazni.

Nismo spaseni zbog dobrih dela veñ za dobra dela (Ef 2:8-10). Ona su plod, znak i dokaz da smo sreli Gospoda (Mt 7). Naća dela u spasenju vode u propast, ali dobra dela nastala iz spasenja nam donose nagradu.

9:25 „Svaki takmićar se trudi svim silama da pobedi” Apostol se slući poznatom slikom. Svake druge godine Korint je ugoććavao velike

sportske igre. Ovde je naglašen napor atletičara odlučnog da pobedi, a ne samo učestvovanje u nekoj disciplini. (Jev 12:1-3). Hrišćani se ne bore da osvoje spasenje, nego zato što su spaseni. Već smo pobedili u Hristu. A sada – traćmo za njega!

- **„raspadljiv venac”** Najbolji korinćki atletičar je dobijao venac od bora kao nagradu (u Atini od masline a u Delfima od lovora). Pre ili kasnije svaki se osućio. Ali hrišćane ćeka venac; (1) radosti, 1 Sol 2:19; (2) pravednosti, 2 Tim 4:8; (3) ćivota, Jak 1:12; Otk 2:10; (4) slave, 1 Pet 5:4. Ti venci ne venu nikada.

9:26-27 „traćm... udaram... potaćinjavam” Snaćne metafore iz sveta atletike, slike najoćtrije discipline i samokontrole. Ali, ovo se taće nagrada, a ne spasenja – ne zaboravimo. Zato uspećan hrišćanski ćivot podrazumeva pravila i zahteve. Mora da je i sam apostol ućivao u tadaćnjim sportskim igrama, ćim ih tako rado koristi kao metaforu hrišćanskog ćivota.

9:27 „nego bespoćtedno naprećem svoje telo i potaćinjavam ga” Ovakav pogled na disciplinu ćivota je poput nokauta. Na slikovit naćin se koristi u 18:5.

Pavle je bio krajnje ozbiljan u vezi samokontrole ćivota po veri. Naće telo nije zlo, ali je rasadnik iskućenja. Ako mi ne ovladamo njime ono ñe ovladati nama (Rim 8:1-11). Nije ovde reća o tu i tamo nekoj pobedici, kratkom i furioznom sprintu. Nać ćivot je pre maraton u kome treba mnogo samodiscipline radi Hristovih ciljeva. Uostalom, mi govorimo o plodu Duha Svetog (Gal 5:23).

„Telo” (*soma*) je sam Pavle, on kao lićnost. Ne mislimo ovde na naću tripartitnost bića. Ne, *soma* je viće naća cela osobnost (7:4; 13:3; Rim 12:2; Fil 1:20). Biblija nam uvek govori o ćoveku kao jedinstvenom, celovitom biću (Post 2:7), ne daje nam strogu dihotomijsku ili trihotomijsku podelu. Vidi viće o tome u 7:34.

- **„da se ne bih ... pokazao kao nedostojan”** Doslovno izbaćen, diskvalifikovan. Joć jedan izraz iz takmićarskog sveta. Izbaćeni igrać ostaje bez pobede (1 Tim 6: 12; 2 Tim 4:7). Koren reći je „probati”, u smislu dokazivanja, odobravanja (*dokimazoi*), samo u negativnom kontekstu (2 Kor 13:5).

Ponovo – ovo nema veze sa Pavlovim lianim spasenjem (makar da je tako nešto napomenuo u 2 Tim 3:8), što smo već videli u porethodnim stihovima (st. 19-23). Tako nešto bi poreklo gomilu drugih apostolovih doktrina, posebno u poslanicama Rimljanima i Galatima. Ne, on ovde otvoreno iznosi svoju bojazan da ne ga manjak discipline uiniti nedostojnim sluabe propovedanja evanœelja. A NZ govori o nekolicini takvih (1 Kor 15:12; 1 Tim 1:20; 2 Tim 4:10). Pavlu je stalo do ploda svih obrañenika svih crkava.

Trening grakih atletiaara je bio vrlo strog. Najmanje deset meseci pre takmiaenja bi se izolovali od druatva i do krajnjih granica spremali sebe veabajuñi, hraneñi se prikladno i sl. Ali, evo još jednog korisnog viœenja ovog teksta, od poznatog tumaaa Kajsera, u delu *Hard Say ings of the Bible*, str. 683:

„U aítavom NZ moæemo da vidimo kako pisci odræavaju ravnoteau. Oni piâu iz svog iskustva milosti sa Hristom i nepokolebive nade da ih na nebu tek æeka ono najbolje. Ali, znaju da postoji opasnost da njihovi aítaoci kroz kuånje izgube ono što veñ imaju. NZ nigde ni slovcetom ne daje nadu spasenja onima koji ne æele Hrista. Pavle o ovoj napetosti piæe trezveno, bez panike i straha (1 Kor 9:27; Gal 5:2, 7-10; Fil 3:12; 2 Tim 4:7). Nekada govori o sebi, nekada se pribojava za druge. Zato nas Jak 5:20; Juda 23; 1 Jn 5:16-17 pozivaju da se molimo za neke pre nego li poaïne „greh koji vodi u smrt” (Jakovljevo „spasiti od smrti” se tiæe vernika koji se vratio u svet). Ovo poziva i opominje sve nas, savremene aítaoce – „da ne postanete tromi, nego da se ugledate na one koji verom i strpljivoañu nasleœuju obeñanja.” (Jev 6:12). Åtaviæe, kako kaæ isti autor – „A za vas, dragi nañi, uvereni smo da ste bolji i da vam predstoji spasenje, iako ovako govorimo '(Jev 6:9)’”.

Predlozi za razgovor

Ovaj udžbenik je tek vodič u tumačenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumačenje Pisma. Svako treba da sluša svoje unutrašnje vođstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmišljena da bi ti pomogla u saimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima nađeš izazov, a ne konačne odgovore.

1. U kojem je odnosu ovo poglavlje prema prethodnom?
2. Da li je prikladno da propovednici primaju za svoju službu novac od crkve?
3. Kako Pavle može da „svima bude sve”, a da u tome ne bude dvojan?
4. Stihovi 24-27 naglašavaju jednu atletsku metaforu. Koja je njena primena u našem hrišćanskom životu?

1. Korinćanima 10

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”
Upozorenje protiv idolopokopstva 10:1-33

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodi u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte samo da sačinite svoju skicu ovog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Bibije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednoj jedinoj temi.

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Kontekstualni uvid u celinu 10:1-11:1

A. Poglavlja 8, 9 i 10 su povezana apostolovom namerom da donese ravnotežu pitanju odnosa hrišćanske slobode i hrišćanske odgovornosti u ljubavi. On se ne bavi strogim propisima, već upućuje vernike na međusobno zajedništvo. Jer, samo je u tome snaga da ljude koji ne veruju može da privuče Hristu.

B. Od st. 14 kreće pouka o Vešeri Gospodnjoj, sve do st. 22. Tako Pavle kreće i u druge značajne teme u 11:17-34.

C. Najverovatnije se odeljak st. 14-22 odnosi na „slabe”, vernike, a st. 23-33 na „jake”, vernike. Ali, apostol ne pravi ovde neki strogi teološki sistem. Čitaviše, čini se pomalo i protivurečnim. U odeljku st. 14-22 poziva da se meso črtovano idolima ne jede, dok u odeljku st. 23-38 daje

punu slobodu u ovome. Ali, ovo prvo se verovatno ticalo javnih gozbi u paganskim hramovima, dok se drugo tiče slobode u privatnosti domova.

D. Zanimljiva je podela poglavlja prema Hand book on Paul's First Letter to the Corinthians (Ellingvort i Haton, str. 214)

„Opāta podela st. 11-13:

I. Uvod – st. 1a

II. Pozitiv:

A. četiri pozitivna primera SZ, st. 1b – 4b

B. zaključai iz pozitivnih primera, st. 5

C. primena, st. 6a

III. Negativ:

A. pet negativnih primera SZ, st. 6b-10

B. primena, st. 11-13

Reā „svi” se ponavlja pet puta u st. 1-4, kao najveāi moguāi naglasak da je sav Izrael uāivao Boāju zaātitu i blagoslove, kako u izlasku iz Egipta, tako i tokom putovanja kroz pustinju. Kontrast dobrih i loāih primera je istaknut u st. 5, āto je āetiri puta naglaāeno u st. 7-10”.

Tumaāenje reāi i izraza

1 Neāu da vam ostane nepoznato, braāo, da su naāi praoci bili zaātiāeni oblakom i da su svi proāli kroz Crveno more, 2 te su svi bili krāteni u oblaku i moru kao Mojsijevi sledbenici. 3 Takoāe su svi jeli istu duhovnu hranu, 4 i svi su pili isto duhovno piāe, jer su pili iz duhovne stene koja ih je pratila, a ta stena je bila Hristos. 5 Mecutim, mnogi nisu bili ugodni Bogu, pa ih je Bog pobio u pustinji.

1 Kor 10:1-5

10:1 „Neāu da vam ostane nepoznato, braāo” Prepoznatljiva fraza kojom apostol zapoāinje opseāan zakljuāak svog razmatranja (Rim 1:13; 11:25; 1 Kor 10:1; 12:1; 2 Kor 1:8; 1 Sol 4:13).

- **„naāi praoci”** Misli se na: (1) prethodnike Jevreja hriāāana u crkvi; (2) obraāene mnogoboāce koji su nakalemljeni na pitomu, domaāu

maslinu (Rim 10; Gal 6: 16). Oni su sada jedno u Hristu (Ef 2: 11-3:13).

- **„svi ... svi”** *Pantes* sreñemo dva puta u st.1 i po jednom u st. 2-4. Ovo naglaāava jedinstvo Izraela i u Boāijoj milosti i u Boāijem sudu. O tome āitamo u knjizi Brojeva – 4. Mojsijevoj, kao o periodu lutanja kroz pustinju.
- **„oblakom”** Poseban oblik prisustva Jehove. Rabini su rado koristili ovaj izraz – *Shekinah* – oblak slave (Izl 13:21-22, 14: 19). Doslovno – „boraviti sa”, „prebivati”. Bog je bio sa svojim narodom i u danima suda na poseban naāin. O tom vremenu rabini govore kao o „medenom mesecu Jehove i njegovog naroda”.
- **„i da su svi proāli kroz Crveno more”** Aluzija na razdvajanje mora. Moderni tumaāi nisu sigurni o kakvoj vodi se ovde radi. Jer, isti izraz – *yam suph* – u SZ oznaāava: (1) zaliv Agava (Izl 21:4; Pnz 2:1; 1 Car 9:26; Jer 49:21); (2) Indijski okean. Ovo upuñuje na tajnovite vode juga. Zanimljivo je da se u Post 1 ne pominje doslovno da je Bog stvorio „vodu”. Mesopotamijci su verovali da je slana voda boāanstvo koje æli da uniāti ljude. Zato je naglaāeno da Bog izbavlja svoje od vodenog haosa.

10:2 „te su svi bili krāteni ... kao Mojsijevi sledbenici” Grāki manuskripti ovde variraju od pasiva do medija. Åini se da medij (radnja koju dozvoljavamo, obavljamo na sebi) ovde viāe odgovara. Naime, Izraelci su voljno sledili Mojsija kroz more. Tako je i sa prozelitskim krātenjem. Ono se kod Jevreja obavljalo samo na zahtev obrañenika – prozelite. Treba reñi da je ovo neobiāan izraz, te da ga ne sreñemo viāe nigde u NZ. Ona naglaāava odnos privilegije i odgovornosti saveza - kako onog uāinjenog preko Mojsija, tako i ovog, novog, preko Hrista. Oba su od Boga i zato su sliāna. I ovde je krātenje znak sledbeniātva.

10:3 „duhovnu hranu” Misli se i na manu (Izl 16) i na prepelice (Izl 16:13; Br 11:31-32), na āudesno Boāje staranje dok su putovali pustinjom.

10:4 „i svi su pili isto duhovno piñe” Bog je mnogim āudesima obezbewivao sveæu vodu u u pustinji za svoj veliki narod (Izl 17:6; Br 20:8).

- **„jer su pili iz duhovne stene”** Stena je moćna SZ metafora za Boga, te oslikava ávrstinu, stalnost i sigurnost (Pnz 32:4,15; Ps 18:2; 19:14). U vizijama mesijanskog carstva, stena je slika sile koja uništava (Dn 2:45).
- **„koja ih je pratila”** Izgleda da Pavle ovde aludira na rabinske legende, na osnovu Izl 17:6 i Br 20:1. U svakom sluáaju, Mesija je taj koji je pratio svoj narod. Ova tradicija je posebno iskazana u Kuranu.
- **„a ta stena je bila Hristos”** Klasiána rabinska tipologija. Bog se brinuo za vodu tokom putovanja kroz pustinju. Pavle æeli da naglasi doslednost Boæje brige tada i sada. Zato i istiæe da je Hrist oduvek bio Oæev zastupnik, izvráilac svakog æivotnog blagoslova. On je oduvek bio Bog Sin, Oæev poklon ljubavi za naæe potrebe i svaki blagoslov.

10:5 „Meoætim” Græki *alla*, koji æini najjaæi moguæi kontrast. Vidi na poæetku kontekstualni uvid, pod D.

- **„mnogi nisu bili ugodni Bogu”** Indirektno podseñanje da su æitave dve generacije ostavile kosti u pustinji. Samo su mlæei od 20 godina (nedorasli za vojsku), zajedno sa Isusom Navinom i Halevom (uhodama koje su u veri iz Hanana donele pozitivne vesti), uæli u Hanan.
- **„pa ih je Bog pobio u pustinji”** Jaka slika propasti, doslovnog znaæenja – „rasuo im je kosti po pustinji” (Br 14:16). Bili su Boæiji narod, ali su sami sebe osudili svojim neverstvom. Videli su Boæja moćna dela kao vernici SZ. Znali su æta Bog hoæie od njih kroz jasne reæi svojih voæea (Mosjije, Aron, Mirjam), pa su se ipak pobunili u neverstvu.

Setimo se kako je Pavle govorio o svom liánom predanju, samodisciplini (9:24-27). Zato ñe u 11. poglavlju da jasno prozove one koji odvajaju ono æto znaju od onoga æta rade; odvajaju teoloæko znanje od poboænog æivota u koje to znanje vodi (gnostici i drugi intelektualci). Prozvañie one koji u agape veæerama vide tek gozbu, a ne i priliku poboænosti (11:27-32). Zato ñe i objaviti kako je prestanak fiziækog æivota sud nad neurednim vernicima.

6 Te stvari su se dogodile nama za primer, da ne poaelimo zlo kao što su oni poaeli. **7** Ne budite idolopoklonici kao neki od njih, jer je napisano: „Sede narod da jede i pije, a onda ustadoæe da igraju..” **8** I ne odajmo se bludu, kao neki od njih, pa ih je u jedan dan pomrlo dvadeset i tri hiljade. **9** Takoæe, ne iskuãavajte Gospoda, kao što su ga neki od njih iskuãavali, pa su izginuli od zmija. **10** I ne prigovarajte, kao što su neki od njih prigovarali, pa su izginuli od Zairaãa. **11** Sve ove stvari su se dogoale njima za primer, ali su zapisane za upozorenje nama, kojima su se poslednja vremena pribliãala. **12** Zato onaj koji misli da ævrsto stoji, neka pazi da ne padne. **13** Snaãlo vas je samo iskuãenje koje snalazi sve ljude. Ali Bog je veran; on neæe dozvoliti da budete izloæeni iskuãenjima viãe nego što moæete da podnesete, nego ñe okonaati iskuãenja da moæete izdraati.

10:6 „A sada” (prevod koji pratimo nema ovakav poetak, op. prev) Neki prevodi istia u na ovaj naãin podelu odeljka. Pavle sa primera proãlosti prelazi na primenu u sadaãnjosti.

- **„Te stvari su se dogodile nama za primer”** „Primer” – *tupoi* – ima æiroko znaenje. Doslovno – „modrica od udarca”. U NZ ima i doslovno (Mt 24:49; 27:30) i slikovito znaenje (1 Kor 8:12). Znaãi i „tragovi kloniva” (Jn 20:25); lik idola (Dl 7:43); otisak neãijeg lika (Dl 23:35; Rim 6: 17); model, primer (Dl 7:44; Fil 3:17; 1 Sol 1:7; 2 Sol 3:5; 1 Tim 4:12; Jev 8:5; 1 Pet 5:3).

Ali, najbolji primer upotrebe iste ove reãi je u st. 11 i Rim 5:14 za: (1) ono što dolazi; (2) slikovitu paralelu; (3) primer. Tako st. 6 i 11 podseñaju vernike NZ da su primeri SZ primereni (Rim 4:23-24; 15:4; 1 Kor 9:10; 10:6,11). Boæije otkrivenje je neprolazno i njegovi principi su uvek vaãni.

- **„da ne poaelimo zlo kao što su oni poaeli”** Pavle uporeuje Boæiji narod oba Zaveta. Zlo je nadvremensko. Krade nam zajedniãtvo sa Bogom, a nekima i veãni æivot. Zlo ubija ljude na svakom koraku, u svim podruajima æivota. Spasenje nas ne poateuje od borbe sa njim (Rim 7). Tako su Korinćani bili na dvostrukoj vetrometini ortodoksije i ortopraksije! Cilj æivota po veri nije znanje veñ promena!

Glagol „poæleti” dolazi od græke sloænice *epithumeo*, saainjene od predloga „nad” i „æuriti”. Odnosi se na jaku æelju, strast koji obuzimaju um i srce osobe. U Fil 1:23 se koristi u pozitivnom smislu, æto nije pravilo (2 Tim 2:22). Moguæe je da apostol misli na dogææaj iz Br 11:31-35, na veliku pobunu Izraelaca. Jer, isti sluæaj imamo u st. 8 (Br 16:4-5) i st. 10 (Br 17:5,10).

10:7 „Ne budite idolopoklonici” Jak oblik imperativa u negativu, koji uvek zahteva da se prestane sa trenutnom praksom. Misli se na dogææaj orgijanja iz Izl 32.

Nije nam sasvim jasno koja je paralela svega ovog sa Korinćanima. U svakom sluæaju tamoãnji su hriæãani opasno iskuãavali Boga. Moæda je reã o poznatim istorijskim okolnostima ovog grada (7. poglavlje), nadaleko æuvenim ritualima prepuni orgija; kao i na praksu idolatrijskih gozbi (8. poglavlje).

- **„Sede narod da jede i pije, a onda ustadoæe da igraju”** Oægledna aluzija na dogææaj iz Izl 32, kada je Aron napravio narodu zlatno tele. Pre ove gozbe narod je postio, da bi odmah zatim pohrlio u preæderavanja i orgije (Izl 32:6,19). Polna konotacija „igranja” potiaæ iz jevrejske reãi u Post 26:8, kada je Isak spavao sa Rebekom.

10:8 „I ne odajmo se bludu” Joã jedna istorijska nota korintskog paganizma koji je stalno vrebao vernike. Korinćani su se, premda otkupljeni, bili skloni religioznom nemoralu.

- **„pa ih je u jedan dan pomrlo dvadeset i tri hiljade”** Misli se na Br 25:1-9. Ne znamo odakle neslaganje sa ovim mestom. Naime, tamo piæe da je stradalo 25.000 ljudi. Ne mora da znaãi da je greãka u prepisivanju. Ona se nalazi u svim grækim prepisima. Moguæe je da je Pavle pogreãio, æto nimalo ne umanjuje njegovu nadahnutost, pouzdanost. Ljudima drevnog doba, naãa sklonost ovom tipu preciznosti uopæte nije bila toliko vaãna.

Teolog Araer (En cy clo pe dia of Bi ble Dif fi culties, str. 141,401) tvrdi da Pavle i nije citirao Br 25:1-9, veñ Izl 32. To se vidi iz 10:7, kada se poziva na Izl 32:4. A Izl 32:35 pominje generalno Boæiju odmazdu, dok se u istom poglavlju (st.28) kaæe da ih je pomrlo do 3.000 duãa). Dakle, oægledo se radi o izboru odreæenog konteksta.

10:9 „ne iskušavajte Gospoda” Bogati glagol *peirazo* sa prepozicijom *ek – „iz”*, koja naglašava radnju (Mt 4:7; Lk 4: 12; 10:25). Vidi posebnu temu u 3:13. Korinćani su se ponašali poput Izraelaca u pustinji (Br 21:5-6). Zato Bog koristi tešku disciplinu, još ovde na zemlji, kako bi otreznio svoj narod.

Titula „Gospod” se sreće u prepisima No, B, C, P, kao i u Jermenskom kodeksu. Ona najbolje odgovara SZ kontekstu, jer se Jehova spominje u Br 21.

Pripisi p46, D, F, G, imaju titulu „Hrist”, kao i celi prevodi Vulgate i Peaite. Možda ovo rešenje najbolje odgovara Pavlovoj nameri. Ipak, poznati UBS4 korpus svih NZ prepisa ovo rešenje ocenjuje kao manje vredno od „Gospod”. A to je veći predmet proučavanja jezičkih struktura (Bart D. Erman, *The Orthodox Corruption of Scripture*, str. 89-90). Vidi posebnu temu u 3:13

- **„pa su izginuli od zmija”** Podatak iz Br 21. Vidi *Apollumi* posebnu temu u 8:11.

10:10 „I ne prigovarajte, kao što su neki od njih prigovarali”

Ponovo prezent imperativ u negativu. Korinćani pod hitno moraju stati sa ovim. I ovde se misli na daleki događaj, Br 17:5,10. I u ovome su Korinćani pravi stari Izraelci!

- **„od Zairaáa”** Misli se na kugu iz Br 16:49. Teološka poruka je jasna: Život i smrt su u Božjoj ruci (Izl 12:23,29; 2 Sam 24:16; 1 Dn 21: 15; Jev 11:28). Nije to zla kob, sudbina, usud, zla sreća! Na delu je Bog Izraelaca, Otac našeg Gospoda Isusa Hrista. On je gospodar i života i smrti!

10:11 „primer” Vidi st. 6 i posebnu temu u 9:8

- **„njima”** Misli se na nesretnike koje je pokosila kuga.
- **„nama, kojima su se poslednja vremena približila”** Perfekt aktiv indikativ koji naglašava radnju koja traje. Izraz je bogata metafora o prorokovanom novom dobu (sličan izraz je u Jev 9:26). Mi živimo već u Carstvu Božjem koje je Isus doneo sa sobom na zemlju. Ali, njegova punina nas tek čeka kada se vrati. Vidi posebnu temu u 1:20.

10:12 „Zato onaj koji misli da ávrsto stoji” Prob lem veći od svih, koji apostola posebno boli, jeste bahatost korinćanskih vernika. Nije li to i

danas tako (Rim 11:20; 2 Pet 3:17). Bog će prvo suditi svom narodu (Jer 25:29; 1 Pet 4:17).

10:13 „iskušenje” Tri puta srećemo ovu reč u istom stihu, u smislu propasti (vidi posebnu temu u 3:13). NZ prepoznaje tri izvora iskušanja: (1) naša grešna priroda; (2) Zli; (3) ogrehovaljeni sistem sveta (Ef 2:1-3; Jak 4:1,4,7).

- **„koje snalazi sve ljude”** I drugi su doživeli i doživljavaju ono što i Korinćani. Isus je okusio sve ono što svako od nas prolazi (Jev 4:15).
- **„Ali Bog je veran”** Moćna izjava vere! Biblijska vera počiva na Božjem karakteru. Naša nada je u njegovoj sigurnosti, nepokolebivim obećanjima i delu otkupljenja.

Ovu Božju osobinu srećemo prvi put u Pnz 7:9, kao pojačanu izjavu Pnz 5:9-10. Božja pravda se proteže kroz tri ili četiri naraštaja, ali njegova naklonjena ljubav (zavetna ljubav, *hesed*), na hiljade pokoljenja. Isti proglas vere imamo i u Isa 49:7.

Ovo je ključna tema obe poslanice Korinćanima (1:9; 10:13; 2 Kor 1:18), kao i 1 Sol 5:24 i 2 Sol 3.3. Verujemo u Božju vernost. Pouzdajemo se u Božju pouzdanost. To je srce biblijske vere!

„nego će okončati iskušanja da možete izdržati.., Izdržati – doslovno „izbaviti se iz klopke.., Vojni izraz za spašavanje vojnih zarobljenika. Mi se ne suočavamo sami sa svojim iskušanjima! Prob lem u tumačenju jeste odnos misli „nego će okončati.., i „da možete izdržati.., Ili se izbavljamo ili trpimo? Ili kušnje prestaju ili se mi kroz njih probijamo verom? Kako god, iako nema jasnog odnosa ovih teza, jedno je sigurno: Bog je sa nama u iskušanjima, nevoljama, problemima (Ps 23:4). On nas nikada neće ni ostaviti ni zaboraviti. Nije nam jasno kako će nas izbaviti, ali znamo jedno i dovoljno – pobjeda je naša!

14 Stoga, dragi moji, bežite od idolopoklonstva. 15 Govorim vam kao mudrima: sami prosudite šta vam govorim. 16 Zar ćemo blagoslova za koju zahvaljujemo Bogu, ne predstavljajući zajedništvo koje imamo po krvi Hristovoj? Zar hleb koji lomimo ne predstavljajući zajedništvo koje imamo po telu Hristovom? 17 I pošto je jedan hleb, mi mnogi činimo jedno telo, jer jedan hleb

delimo. 18 Obratite pažnju na Izraelj: Nisu li oni koji jedu od hramskih jela isti oni koji zajedno prinose jelu Bogu na oltaru? **19** Āta time hoću da kažem? Da je hrana koja se prinosi idolima tek samo hrana, ili da je idol tek samo idol? **Ne!** **20** Ono što mnogobožci jelu, demonima jelu, a ja neću da imate zajedništvo sa demonima. **21** Ne morate piti iz Gospodnje čaše i iz demonske čaše; ne morate jesti za Gospodnjom trpezom i za demonskom trpezom. **22** Ili zar ćemo izazivati Gospoda? **Da nismo jači od njega?**

1 Kor 10:14-22

10:14 „Stoga” Apostol završava prethodno razmatranje i prelazi na zaključak.

- **„dragi moji”** Ova poslanica, zajedno sa poslanicom Galatima, spada među najtvrdava Pavlova pisma. Zato mu je stalo da naglasi vernicima Korinta koliko su mu usprkos svega dragi, ma koliko mora da ih prekoreva (4:14; 10:14; 15:58; 2 Kor 7:1; 12:19).

Bog Otac je istim rečima oslovljavao svoga Sina (Mt 3: 17; 12:18; 17:5). Istim opisnim pridevom su Pavle, Patar, Juda i Jovan, u svojim pismima, bodrili hrišćane. Dragi su, „voljeni”, zato što su Hristovi, njemu pripadaju. Otac ih voli u Sinu, baš kao i svi NZ pisci.

- **„bežite od idolopoklonstva”** Klasičan zapovedni način sadašnjeg vremena. Imenica „idolopoklonstvo” ima određeni alan ispred sebe. Bog je obezbedio put bekstva, ali vernici moraju da voljno iskoriste priliku (6:18). Bog je jedan od našina pobede nad iskušanjem. Ne smemo sebe voljno baciti u arenu iskušanja.

Idolatrija u SZ podrazumeva obožavanje mnogobožskih božanstava. Danas se ona ogleda u poremećenom redosledu vrednosti, kada bilo šta ili bilo ko zauzme Božje mesto (10:7,14). Isus kaže da naše srce sledi naše blago (Mt 6:21). A nama su najveći prioriteti vreme, novac, ugodan život. Ljudima je vera ukrasni privezak, mnogo pre nego li suštinska vrednost. Ali, prava vera se ne ogleda u površnim, već dubinskim stvarima života. Apostol Jovan piše istu misao: „Dečice, bežite od idolopoklonstva” (1 Jn 5:21).

10:15 Ovaj stih oslikava Pavlov pristup službi vođstva. On je Hristov apostol, pa ipak moli preponosne vernike da sami sebe ispitaju

(14:39-40). Sasvim je izvesna ironija u njegovim rečima. Jer, koristi istu reč – „mudri” – kao u 4:10 i 2 Kor 11:19. Opravdani sarkazam.

10:16 Ovaj se stih sastoji od dva retorička pitanja (mada neki savremeni prevodi imaju oblik izjavne rečenice).

- **„čak blagoslova”** Verovatno se misli na tzv. treću četu Jevrejske Pashe. Isus je njome ustanovio Večeru Gospodnju. Blagolov – *eulogia* – doslovni znači „slava”, „dobro”. Isus je pored čete uzeo i hleb pre nego je zahvalio Bogu. Grčka reč za zahvalnost je *eucharistia*, reč koju koristimo i danas. U 14:16 srećemo obe ove reči kao sinonime. Zanimljivo je da je uobičajeni redosled hleba i čete ovde promenjen. Ali, to nije važno. Apostol naglašava razliku između učestvovanja u Gospodnjem jelu i u mnogobrojnim hramskim svetkovinama.
- **„zajedništvo”** Poznata grčka reč *koinonia* – „biti zajedno”. I ova reč je odavno odmañena u liturgijskom jeziku crkve, te oslikava simbolično euharistijsko jelo. A to naglašava sadašnje zajedništvo, baš kao i ono konačno koje nas čeka u budućnosti.
- **„po krvi Hristovoj”** Naglašena Hristova smrt u čestvenom SZ smislu (Lev 1-7). Krv je uvek simbol života (Lev 17:11,14).
- **„hleb koji lomimo”** „Lomljenje hleba” (Dl 2:42) – simbol kojim je Isus sam označio početak NZ u svom raspetom telu na krstu. Zato i nije odabrao pashalno jagnje kao simbol, jer je ono znak SZ (Izl 12).
- **„zajedništvo koje imamo po telu Hristovom”** Simbol „tela Hristovog” je dvoznačan: (1) njegov telo je čestva za naše grehe; (2) hrišćani su njegovo duhovno telo, crkva (što u ovoj poslanici takođe ima dvojako značenje: (a) lokalna crkva; (b) sveopšta crkva).

10:17 Naglašeno jedinstvo Hrista i njegove crkve u simbolima Večere Gospodnje (jedan hleb). U 12:12-13 se govori o istoj stvari, ali u kontekstu duhovnih darova.

10:18 „Obratite pažnju na Izrailj” Misli se doslovno na „Izrael po telu”. Istorijska aluzija na jedinstvo onih koji učestvuju u Večeri Gospodnjoj.

10:19 „Čta time hoću da kažem”? Uprkos teških tema i odeljaka, pojedini delovi – poput ovog – su biseri logičnog tumačenja. Nama, savremenim čitaocima i tumačima, ovakve izjave pomažu da odredimo

pišaevu nameru na nivou odeljka. A to je, opet, ključ razumevanja Pavlovih pisama.

Logičan redosled misli se vidi i u njegovim retoričkim pitanjima: dva u st. 16; jedno u st. 18; dva ili tri u st. 19; dva u st. 22; jedno u st. 29; jedno u st. 30.

- **„da je idol tek samo idol? Ne”!** Ovo je primer kako su stari prepisivači manuskripta nenamerno menjali tekst. Naime, ove fraze nema u pouzdanim prepisima p46, N,A,C. Ova spada u problematiku tekstualnog kriticizma.

10:20 „demonima ærtvuju” Pavle ponavlja preæaãnju misao o suãtini idolatrije. Iako idoli sami po sebi nisu niãta, vrlo su stvarne sile koje deluju preko njih (Lev 16:8; 12:7; Pnz 32: 17; Ps 96:5; 106:37; Isa 65: 11; Otk 9:20; 16: 14). Sve ljudske aktivnosti su pod uticajem duhovne stvarnosti (Dan 10; Ef 6: 10-18). Iako nigde nije reãeno da su pali anæeli SZ novozavetni demoni, Pavle ih vrlo pomno razotkriva na razliãite naãine (Rim 8:38-39; 1 Kor 15:24; Ef 1:21; 3:10; Kol 1:16; 2:10,15). Zanimljivo je da Pavle imenicu „demon” koristi samo ovde i u 1 Tim 4:1. Vidi posebnu temu u 7:5

- **„zajedništvo sa demonima”** Sledimo Pavlovu analogiju. Hriããani su jedno u Hristovom telu – crkvi. Ujedinjeni smo u njegovoj ærtvi, u njegovom raspetom telu na Golgoti. Zato zajedno delimo Veãeru Gospodnju koja je svemu tome simbol. Tako i mnogoboãci koji uãestvuju u verskim obredima svojih hramova – makar da su idoli niãta sami po sebi – jedno sa demonima koji stoje iza svega toga. Paralela je oãigledna. Mi smo deo u svojim simbolima jedno sa Hristovom realnoãnu; oni su jedno sa demonima u svojoj verskoj praksi.

10:21 Joã jedno ukazivanje na praksu korinćanskih mnogoboããkih hramova. Hriããani ne mogu da budu autentiãni predstavnici svog Gospoda ako su uãesnici gradskih hramskih svetkovina. Ako to rade – idolopoklonici su!

10:22 „Ili zar ñemo izazivati Gospoda”? Aluzija na Pnz 4:25; 32: 16,21; Ps 78:58; Isa 65:3. Titula Gospod se, u prethodnom stihu nesumnjivo odnosi na Isusa, ali ovde se misli na JHVH. Rekli smo da je ovo klasiãan NZ naãin potvrãivanja boãanstva Isusa iz Nazareta.

„Izazivanje”, „ljubomora” je intezivna radnja onoga koji nekog voli. JHVH (Jahve, Jehova) voli svoj narod. Mi smo pozvani da odrađavamo njegov karakter i nosimo vest o njemu u sav svet. A idolatrija ubija svaku našu misijsku svrhu.

- **„Da nismo jači od njega,?”** Pavle biranim rečima oslovljava obe grupe u zajednici: slabu braću (st. 14-21) i one koji su jaki (st. 23-33). Nimalo nije lako nositi se sa njihovim stavovima (Rim 14:1-15:13). Apostol ponovo hoda po prenapregnutom ušetuo teoloških razlika dve misaone grupe (sloboda od prošlosti i/ili vezanost za nju).

23 Kaže: „Sve je dozvoljeno.” Ipak, nije sve na korist. „Sve je dozvoljeno.” Ipak, sve ne izgrađuje. **24** Ne gledajte samo svoju korist, već i korist drugih. **25** Jedite sve što se prodaje na tranici, ništa ne ispitujući radi svoje savesti. **26** Jer, „Gospodu pripada sva zemlja i sve što je na njoj.” **27** Ako vas neki nevernik pozove na obed, i vi hoćete da idete, jedite sve što se iznese pred vas ništa ne ispitujući. **28** Ali ako vam neko kaže: „Ova hrana je bila štvošana idolima”, onda ne jedite zbog onoga koji vam je to dao do znanja, a i radi savesti; **29** ne mislim radi vaše savesti, već zbog savesti tog drugog. Jer zašto da nećija savest određuje granice moje slobode? **30** Ako ja jedem sa zahvaljivanjem, zašto da me grde za ono za šta ja zahvaljujem Bogu? **1 Kor 10:23-30**

10:23 Apostol se vraća na temu iz 6:12 – Kako uravnotežiti hrišćansku slobodu i odgovornost (Rim 14:19)? Rekli smo, odelja st. 23-33 se odosi na „jaku” braću.

- **„Sve je dozvoljeno”** Dva puta ponovljena fraza. Mnogi prevodi je stavljaju pod navodnike. Smatra se, naime, da je ovo bila tada poznata poslovice, ili jedan od slogana neke crkvene grupe. Treba li reći da je ovo i danas pravilo naprednog, „jakog” hrišćanskog sveta (6:12; 10:26; Rim 14: 14,20).

Posebna tema: Hrišćanska sloboda i/ili odgovornost

A. Rim 14:1-12 daje ravnotežu paradoksalnom odnosu hrišćanske slobode i odgovornosti. Inače, literalno jedinstvo ovog teksta teže do 15:13.

B. Pozadina ove rasprave je najverovatnija napetost između obraćenih Jevreja i pripadnika drugih naroda u rimskoj crkvi. Prvi su naginjali legalizmu a drugi nemoralu. Nikada ne smemo da zaboravimo da su svi ovi tekstovi pisani iskrenim Hristovim sledbenicima. Takođe, ovaj odeljak nije pisan onima koji skardno greše (1 Kor 3:1). Apostol ne sumnja u visoke i čiste mo tve obe grupe. Ali, krajnosti su uvek opasne. Zato Pavle ni jednima ni drugima ne daje blanko potpis za delovanje.

C. Uvek se moramo áuvati da svoju teologiju ili moralne standarde ne učinimo neprikosnovenim za sve druge vernike (2 Kor 10:12). Svako treba da æivi u svetlu objave koju je dobio, posebno pazeći na to da njegov uvid u duhovnu stvarnost (teologija) nije obavezno i Boæiji uvid. Svi smo podložni i grehu i zabludama. Najbolje što moæemo jeste da se meæusobno poučavamo istinama Svetog pisma, razmenjujemo iskustva, uveravamo ako treba – ali uvek u ljubavi. Jer, što više saznajemo, sve više znamo koliko ne znamo (1 Kor 13:12)!

D. Za Boga su naši motivi ključ vrednovanja svih naših dela. Svi ćemo stati pred Hrista i odgovarati za naš meæusobni odnos (st. 10,12; 2 Kor 5:10).

E. Mar tin Luter je kazao – „Hrišćani su najslobodniji ljudi pred Bogom. Nikome ne odgovaraju. Hrišćani su najodanije sluge svima. Odgovaraju svima”. I ova duhovna istina nam dolazi u svojoj logičkoj napetosti.

F. Ovo teško pitanje je tema celog odeljka Rim 14: 1-15: 13, ali i 1 Kor 8 do 10; Kol 2:8-23.

G. Pluralizam stavova među iskrenim vernicima nije nužno loša stvar. Svako od nas ima svoje jake i slabe strane. Zato svako treba da æivi u skladu sa objavom koju mu Duh daje, stalno tražeći više svetla u Boæijoj Reči. Ceo naš æivot je ogledanje u mutnom ogledalu (1 Kor 13:8-13). Zato su ljubav i mir jedini put meæusobnog izgrađivanja (st. 15).

H. Pojmovi „slabi” i „jaki”, kojima apostol oslovljava korinćanske vernike, u nama su opterećeni predrasudama. Pavle nije æleo nikoga da obezvredi. I jedni i drugi su iskreni vernici. Nismo pozvani da druge prilagođavamo sebi. Prihvatimo jedni druge u Hristu!

Rasprava o hrišćanskoj slobodi i odgovornosti se nastavlja i nakon 14. poglavlja. Evo šta je suština apostolovih argumenata:

1. Prihvatimo jedni druge jer je i nas Bog prihvatio u Hristu (st.14: 1,3; 15:7);
2. Ne sudimo jedni drugima, jer je Hrist naš jedini Gospod i Sudija (14:3-12)
3. Ljubav je važnija od lične slobode (14:13-23);
4. Sledimo Hrista i odrecimo se svojih prava radi dobra drugih (15: 1-13).

• **„Ipak, nije sve na korist”** Najdelotvorniji test svake duhovnosti glasi: Da li nešto izgrađuje Telo (zajednicu vernika)? (6: 12; 14:3-4,26; 2 Kor 12: 19; Rim 14: 19; 15:2) Ovo je provera svega što govorimo ili radimo. Moja sloboda ne sme da povređuje tebe, za koga je Hrist takođe umro (Rim 14:15).

Hteo bih da kažem svoje duboko presvedočenje o ovome. Ovo pravilo ne znači da svi, zbog slabih vernika, moramo da budemo na njihovom duhovnom nivou. Ali, zreli hrišćanin ne može sebi da dozvoli da tom istom slobodom gubi brata ili sestru u veri. Neki od nas su dogmatičari, farisejski legalisti. Ne moram da im se povinujem, ali moram da ih volim, da se za njih molim, prihvatim ih. Ne smem ih javno posramljivati razmetanjem moje slobode. Duhovno sam odgovoran za svog brata i sestru u veri! Vidi posebnu temu u 8:1

10:24 „Ne gledajte samo svoju korist, već i korist drugih” Prepoznatljivi imperativ prezenta. Duhovno zreli hrišćanin ispred svoga dobra stavlja dobro drugih (st. 33; 12:7; 13:5; Rim 14:7; 15:2; Fil 2:1-5,21).

10:25,27 Ovo je stav zrele vere. Ipak, ona u javnosti iskušava veru „slabih” (st. 28-29).

10:25 „savest” SZ ne poznaje paralelnu ideju grakom pojmu savesti. Jedino slikovito značenje reči „grudi” uključuje u sebe znanje o sebi i motive pojedinca. Izvorno značenje ovog pojma, grakog pojma savesti, tiče se svesti o svih pet čula. Ovde se upotrebljava kao unutrašnje osećanje, čulo (Rim 2:15). Pavle se dva puta poziva na savest dok su mu jednom prilikom sudili (Dl 23:1; 24:16). Smisao njegove odbrane je da nišim svesno, namerno nije povredio nijednu Božju odredbu (1 Kor 4:4).

Savest je dubina našeg razumevanja naših sopstvenih motiva i dela, na osnovu: (1) biblijskog svetonazora; (2) glasa Duha koji je u nama; (3) našina života po Božjoj Reči. Kada prihvatimo evanđelje, i živimo po njemu, možemo da govorimo o hrišćanskoj savesti. Vidi više u 8:7.

10:26 „Gospodu pripada sva zemlja i sve što je na njoj” Ovo je potvrda božanskog porekla svega oko nas (6: 12; 10:26; Rim 14: 14,20), u kombinaciji sa Ps 24:1 i 50:12. Ovim se tekstovima u SZ obično blagosiljao obrok.

Textus Receptus ponavlja st. 26 na kraju st. 28. Ipak, to nije deo izvornog teksta. Toga nema u prepisima No, A, B, C, D, F, G, H*, P, kao i u Vulgati, Sirijskom i Koptskom NZ korpusu.

10:27 Ovaj stih je presudan u razgraničenju dve prakse: učestvovanje na javnim mnogobožskim hramskim svetkovinama; i svakodnevno druženje sa ljudima izvan crkvenog zajedništva. Pavle nikada ne stvara striktna pravila. On najviše ceni odnose sa ljudima (evangelizacija i učeništvo). Ljudi su važniji od pravila. Oni su vešni. Hrist je umro za ljude a ne za hranu! Apostol šie dovršiti ovu misao u st. 29-33.

10:27,30 „ako” Uslovne rečenice koje obe idu u prilog onomo što apostol hošie da naglasi. Isto je i sa st. 28.

- **„onda ne jedite”** Još jedan zapovedni našin sadašnjeg vremena, ali ovoga puta u negativu. Obično ukazuje na potrebu da se prestane sa radnjom koja traje. Ako znamo o čemu se radi, ako smo upušeni u prob lem slabijeg brata ili sestre, onda stavimo njegovu veru na prvo mesto (st. 29).

10:29 „Jer zašto da našija savest odrečuje granice moje slobode”? Ovde različit prevodi daju dva rešenja. Neki ga stavljaju u oblik Pavlove izjave o sebi, dok drugi to šine kao da je reč o pitanju koje dolazi sa strane,

od nekog drugog. U kontekstu odeljka, onda je reč o dijatribi – oätrom, polemianom govoru (6:12-13).

Ovo je pitanje na koje svako sebi mora da odgovori. Svako, voæen Duhom Svetim, sebi treba da postavi granice iz ljubavi i poätovanja prema Hristu.

10:30 Misli se na obed, na konkretno jelo. Na kraju polemike, od st. 31, dolazimo do sveopätteg principa – Kako æiveti svoja hriäñanska prava?

31 Zato, bilo da jedete, pijete ili äinite neäto drugo, sve äinite na slavu Bogu. 32 Ponaãajte se besprekorno kako prema Jevrejima i Grcima, tako i prema Crkvi Boajjoj. 33 Naime, i ja svima ugaoam u svemu, ne gledajuñi svoju korist, nego korist drugih, da bi mnogi bili spaseni.

1 Kor 10:31-33

10:31 „sve äinite na slavu Bogu,„ Ovo je – rekli smo – sveopäte pravilo svekolikog hriäñanskog æivota (Ef 6:7; Kol 3:17,23; 1 Pet 4: 11). Vidi posebnu temu u 1 Kor 2:7.

10:32 „Ponaãajte se besprekorno kako prema Jevrejima i Grcima, tako i prema Crkvi Boajjoj,„ Pominju se tri grupe. Prve dve spadaju u domen misije, a treña u zajedniätvo u okviru crkve.

Oägledno je da se misli na sveopätu crkvu, u najäirem, vasseljenskom smislu (Mt 16:18). Pojam crkve se u NZ koristi: (1) kao mesni skup okupljenih vernika; (2) u regionalnom smislu (Dl 9:31; Gal 1:2); (3) u sveopätem smislu (Fil 3:6; Jev 12:23); i najverovatnije u (4) kosmiäkom smislu: kao skup svih svetih svih vremena, i mrtvih i æivih (Ef 1:22; 5:23,24,25,27,29,32; Kol 1:18,24).

10:33 „Naime, i ja svima ugaoam u svemu” Zrelim vernicima je stalo ne do sebe, nego do spasenja svih ljudi (9:19-22).

- **„mnogi”** U engleskom jeziku mnogi mogu da budu i deo veñeg mnoätva. Ipak, u jevrejskoj misli ova reä je sinonim za sve. Istu misao sreñemo Isa 53:11 „mnoge”; Isa 53:6 „svi”; Rim 5:18 „svim”; 1 Kor 10:17 „mi mnogi” (ovde se vidi da Pavle misli na celu zajednicu).
- **„da bi mnogi bili spaseni”** Ovo je konaäni cilj hriäñanstva – svih reäi i svih dela; svog propovedanja i celog æivota (9:19-22). To je

ispunjenje Božjeg obećanja iz Post 3:15; 12:3. Tako se obnavlja pokidano zajedništvo (Božji lik u čoveku) u Isusu Hristu. Svi su pozvani spasenju (Jez 18:23,32; Jn 1:12; 3:16; 1 Tim 2:4; 2 Pet 3:9).

11:1 Āini se da ovaj stih pre pripada kraju ovog poglavlja nego početku novog. Pavlovi misijski motivi odgovaraju Isusovom učenju. On sledi Gospoda u tome, zato neka i njega slede na isti način Korinćani. Neka misle na: (1) dobro cele crkve; (2) spasenje sveta.

Predlozi za razgovor

Ovaj udžbenik je tek vodič u tumačenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumačenje Pisma. Svako treba da sluša svoje unutrašnje vođstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmišljena da bi ti pomogla u saimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima nađeš izazov, a ne konačne odgovore.

1. Da li su Izraelci koji su pomrli u pustinji duhovno izgubljeni?
2. Koji je najuzvišeniji cilj Večere Gospodnje?
3. Kako da uravnotežimo hrišćansku slobodu i hrišćansku odgovornost?
4. Koji je konačni cilj naše slobode?

1. Korinćanima 11

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”
Pokrivanje glave na bogoslužju 11:2-16
Većera Gospodnja 17-33

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodič u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte samo da sačinite svoju skicu ovog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Biblije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednoj jedinoj temi.

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Kontekstualni uvid u celinu 11:2-34

A. Javna bogoslužja – to je tema od 11. do 14. poglavlja. Očigledno je literalno jedinstvo celine:

1. odeća i dela muškaraca i žena u zajednici (11:2-16)
2. uputstva za Većeru Gospodnju (11:17-34)
3. upotreba duhovnih darova (12-14)

B. Nekoliko je načina da razumemo ovaj odeljak i njegov kontekst:

1. Govori se o pristojnom odevanju na bogoslužjima (st. 13), a ne o odnosu muškaraca i žena (st. 11-12).

1. Korinćanima 11

2. Rea je odnosu muæa i æene s obzirom na poredak stvaranja (Ef 5:22-31; 1 Tim 2:9-15). Pravi odnos je propisan u Post 2-3. Stvaranje daje muãkarcu prioritet, te upozorava na æenino posrnuæe u kuãnji.

3. Govor o pokrivalu – velu ne tiaæ se samo æena, nego i muãkaraca. Naime, svi problemi crkve u Korintu su dvosmerni. Muãka socijalna elita je i pre obraãenja pokrivena glave uæestovala u mnogoboæãakim ritualima. Sa tom praksom su nastavili i u kuãnim crkvama. Æene su opet, kao socijalno emancipovane, skidale svoje braãne velove dok su bile na bogosluæenjima. Tako se ova tematika striktno odnosi na Korint – rimsku metropolu svoga doba. Æenama kod Grka i Jevreja nije bilo uobiajeno da se umotavaju velom.

Ova tema je donela mnoãtvo razliãitih tumaæenja. Mislim da mnoga od njih govore viae o tumaãima samim, nego o autorovim namerama. Ali, ako je to veã tako, onda razliãito shvatan tekst ne bi trebalo dogmatski primenjivati na muãko æenske odnose, ili poloæaj æene u crkvi bilo gde i bilo kada. Åudi me i zaãto jedni te isti ljudi pitanje vela pripisuju prolaznoj kulturi ondaãnjeg doba (bez obzira na Pav lov poziv na Post 1-3), dok u isto vreme sve napomene o æenama u crkvi okamenjuju za vek vekova. To je oãigledna nedoslednost koja tumaæenje aini viae nego problematiãnim. Mislim da Gordon Fi o ovim kontroverzama daje najkraãe i najbolje razmiãljanje Gos pel and Spirit).

C. Ovaj odeljak nam pomaæ da uvidimo kako teoloãki simboli imaju svoja ograniæenja ili proãirenja – koji od njih prestaju a koji joã traju – u kulturi u kojoj æive zreli hriããani.

D. Ovde imamo najraniji zapis o praksi Veæere Gospodnje.

E. Svrha Veæere Gospodnje:

1. Jedinstvo i zajedniãtvo crkve.
2. Znak Isusovog prisustva.
3. Znak Isusove ærtve u istorijskom smislu.
4. Znak naæg novog odnosa sa Bogom kroz Hrista.
5. Proglas onoga aãto je bilo sa Hristom i onoga aãto ñe tek da bude – Dolazak.
6. Najdelotvorniji vid zajedniãtva.

Ipak, prema 10:16-17, oäigledno je da Pavle u hlebu i vinu ne vidi samo puki äin komemoracije, hladni simbol (st.24-25). Äteta äto ovaj koncept nije razvijen. Moguće je i da Jn 6:41-71 naglaäava duhovno jedinstvo (makar da i nema naznake o Veäeri). Hriäianstvo je u prvom redu liäna vera i zajedniätvo sa trojedinim Bogom.

Tumaäenje reäi i izraza

2 Pohvalno je to äto me se u svemu seäiate i äto draäite predanja onako kako sam vam preneo. 3 Ali hoüu da znate da je Hristos glava svakom äoveku, da je äovek glava æeni, a Bog Hristu. 4 Svaki äovek koji se moli ili prorokuje pokrivenne glave, sramoti svoju glavu – Hrista. 5 Isto tako i svaka æena koja se moli ili prorokuje nepokrivenne glave, sramoti svoju glavu - svoga muäa, jer je ista kao i oäiäana. 6 Ako æena ne pokriva glavu, neka se oäiäa. Ali poäto je sramota za æenu da se äiäa i brije, neka pokriva glavu. 7 Äovek, pak, ne treba da pokriva glavu, zato äto on odraäava lik i slavu Boäiju. A æena odraäava äovekovu slavu. 8 Äovek, naime, nije postao od æene, nego æena od äoveka. 9 I nije äovek stvoren radi æene, nego æena radi äoveka. 10 Zato æena treba da ima pokrivenu glavu kao znak da je pod muäevljevom vlaäüu, a i zato äto anæeli gledaju. 11 Meäutim, u zajedniätvu sa Gospodom, niti je æena nezavisna od äoveka, niti je äovek nezavisan od æene. 12 Jer, kao äto je æena postala od äoveka, tako se i äovek raäa od æene, a sve to dolazi od Boga. 13 Prosudite sami: Priliäi li æeni da se moli nepokrivenne glave? 14 Ne uäi li vas i sama priroda da je sramota za äoveka da ima dugu kosu? 15 A zar æeni nije na ponos da ima dugu kosu? Kosa joj je, naime, data umesto vela. 16 A ako je nekome do prepirke, mi nemamo takav obiäaj, a ni ostale crkve Boäije.

11:2 Ne zaboravljajuüi temu prethodnog poglavlja, ne moäemo a da odmah ne primetimo teäku ironiju u ovim reäima. Korinćani prosto nisu

pamtili šta im je Pavle govorio, niti su sledili ono što su zapamtili (11:17,22).

- **„draite predanja”** Klasično sadašnje vreme. Vernici su držali istine koje im je apostol propovedao (2 Sol 2:15). Ovo daje važan zavetni balans istini o suverenom Božijem izboru.
- „Predanje,, tj. tradicija (*paradosis*) ima nekoliko značenja: (1) u 1 Kor 11:2,23; 15:3 za evanđeoske istine; (2) u Mt 6; 23; Mk 7:8; Gal 1: 14 za jevrejske običaje; u Kol 2:6-8 za gnostičke špekulacije; (4) rimokatolici koriste ovaj tekst kao svetopisamski dokaz koji izjednačava Božju Reč i tradiciju. Netačno. Kontekst je jasan: Ovo se tiče apostolske istine, bilo zapisane ili izgovorene (2 Sol 3:6).
- **„predanja”** Predanje je u usmenoj kulturi bilo sasvim normalno. Reč je o Isusovim učenjima koja su se prenosila od osobe do osobe. Ali, ubrzo se pokazala potreba da se sva ta učenja zapišu. To je bilo između 30 i 70 godina posle Gospodnje smrti i vaskrsenja.
  - **„onako kako sam vam preneo”** U grčkom je reč o igri reči „predanje” (*paradoseis*) i „predavanje”, „prenosjenje” (*paredoka*), jer obe imaju koren u *paradidomi*. Iako nije među izvornim očevicima, apostol je deo bogootkrivenja drugim ljudima. Zato se pojam tradicije, predanja uvek tiče istine koju je neko nekome preneo, predao (11:23; 15:3).

Sam Pavle je primio evanđelje sa nekoliko izvora:

1. Stefanovo svedoštvo (Dl 7)
2. Hrišćani koje je sam proganjao (Dl 8:1-3; 9:1-2; 22:4,19)
3. Anania (Dl 9:10-18)
4. Vreme provedeno u Arabiji sa Hristom (Gal 1:11-17)
5. Vreme provedeno sa Petrom i Jakovom u Jerusalimu (Gal 1:18-19)
6. Varnava (Dl 9:20-27; 11:25-26)

11:3 „da je Hristos glava” Mnogo se u teologiji raspravlja o značenju „glave” - (*kefale*). Naime, postoji čira lepeza upotrebe:

1. SZ paralela je imenica *rođ*, koja znači:
  - a) glava
  - b) gazda
  - c) početak
  - d) konačna suma

2. U Septuaginti (LXX), *roã* znaai:

- a) *arhe* – poäetak, Ps 137:6
- b) *prototokos* – prvi, 1 Dn 5:12
- c) *kefale* – glava od:
  - * äoveka
  - * äivotinje
  - * glava, vrh planine
  - * vrh tornja, kule (Mt 21:42)

3. NZ znaäenje *kefale*:

- a) äovekova glava (2 Kor 11:4,5,7)
- b) äivotinjska glava
- c) idion za celovitu osobu
- d) poäetak, izvor (1 Kor 11:3)
- e) suma (Rim 13:9)
- f) voæa
- g) muæ (Ef 5:23)

Poznati tumaä F.F Brus, u svom komentaru ove poslanice (str.103), tvrdi da gräki *kefale* odgovara jevrejskom *roã*, u ovom kontekstu, u znaäenju „poäetak, izvor”. Prigovor ovom stavu je u tome äto gräki leksikoni - Bauer, Arndt, Gingrich, Danker i ostali - ne idu ovom miäljenju u prilog.

Nije ni äudo, jer ovo je pravi primer kako kontekst odreæuje znaäenje neke reäi, nekog pojma, a ne reänik. Naime, u ovom kontekstu „poäetka, izvor”, kao znaäenje, najviäe odgovaraju u odnosu na Post 1:26-27; 2:18. (Kai ser, Davids, Brus, i Braua, Hard Say ings of the Bi ble, str. 599-602). Isus je Oäev posrednik u stvaranju (Jn 1:3,10; 1 Kor 8:6; Kol 1:16; Jev 1:2). I muäkarci i æene su stvoreni po njegovom liku. Ipak, Sin je podloæan Ocu (1 Kor 3:23; 11:2; 15:28). Zato se takva podloænost prenosi na muäkarce i æene. Oboje su stvoreni po Boäjem liku (Post 1:26-27), ali u poretku: muäkarac, pa æena (2:18).

- „**da je äovek glava æeni**” Äovek znaai i muäkarac, muæ, baä kao äto i æena znaai supruga. Kontekst ovo ne naglaäava striktno, ali je jasno iz redosleda stvaranja (Post 2).

- **„a Bog Hristu”** Ovu istinu sreñemo nekoliko puta u ovoj poslanici (3:23; 11:3; 15:28). Ovaj poredak odnosa Trojice neme veze sa bilo aijom nejednakoãnu. On se tiãe razliãitih sluãbi sva tri boãanska lica. Isti princip vaãi za muãkarca i æenu. Nema sumnje da je pre pada u greh (Post 3) u njihovom odnosu sve poãivalo na uzajamnosti. Ipak, Isus je svojim spasenjem obnovio taj odnos, obnovio je Oãevu prvobitnu zamisao i u muãkarcu i u æeni.

11:4 „Svaki ãovek koji se moli ili prorokuje pokriveno glave, sramoti svoju glavu – Hrista” I ovde imamo poigravanje sa imenicom „glava”. Drugi njen pomen se tiãe Hrista. Ne zaboravimo da apostol ovde ima posla sa kulturom koja je sasvim drugaãija od jevrejske (gde su muãkarci pokrivali svoje glave). Ali, prob lem nije u tome ko to i kako radi ili ne radi, veñ u simbolima teoloãkog znaãaja: (1) poãetka; (2) potãinjenosti.

Neki predlaãu sledeña reãenja: (1) pokrivanje glave je naãin na koji su se voãe bogosluãenja razlikovale od ostalih, obiãnih ljudi; (2) Jevreji su strogo poãtovali pokrivanje æena u sinagogama, pa su i kao obrañenici saãuvali istu praksu u crkvi.

Postoji odreãena teoloãka napetost meãu ovim stihovima. Ovi, ãini se, govore u prilog ulozi æene u crkvenom voãstvu. Opet, tu je socijalno prihvatljiva praksa pokrivanja (14:34-35), koja æenama (barem suprugama) zabranjuje govor u crkvi.

Neke grupe tumaãa dokazuju svoje stavove ovim, 11. poglavljem, dok druge ãine to isto sa 14. poglavljem. Zato se mora priznati da su kulturne uslovljenosti 1. veka grada Korinta kluãne za razumevanje ovih reãi. One nam, naãalost, nisu do kraja poznate. Rana crkva je bila svesna uloge æena u voãstvu kroz SZ; znali su i za mesto æena u duhovnim sluãabama pored samog Pavla (Rim 16). I on i drugi su znali ono ãto mi sada ne znamo. Zato, ne pristoji nam dogmatianost!

Jedna skoraãnja knjiga – „Nakon Pavlovog odlaska iz Korinta: Uticaj na svetovne etike i socijalnih promena”, Brus, Vinter, str. 121-141 – daje mnogo korisnih uvida u ovu problematiku kroz tadaãnju literaturu i umetnost. Postoji joã korisnih teoloãkih ãlanaka koji, nama savremenim tumaãima, rasvetljavaju koliko je Korint prvog veka svojom kulturom ipak bio rimski, a ne grãki grad (E. Fantham, „The 'New Woman': Rep-

re sen ta tion and Re al ity," in Women in the Clas si cal World, P. W. J. Gill, „The Im por tance of Ro man Por trai ture for Head Cov er ings in I Co rin thi ans 11:2-16; "In Search of the So cial Elite in the Co rin thian Church,")

Verujem da ovakvo sagledavanje kulturnih okolnosti moæ mnogo da nam pomogne da razumemo sa æim se apostol suoæavao ovde.

1. Pavle ovde nema posla ni sa jevrejskom ni sa grækom kulturom.

2. On se obraæa dvema socijalno vodeæim grupama:

a) Vodeæi muækarci, socijalno dobro stojeæi vernici, svoju vodeæu ulogu su na bogosluæenjima isticali tako æto bi pokrivali svoju glavu. To je bilo uobiajeno za muækarce tog statusa koji je na isti naæin vodio i mnogoboæake obrede svog græko-rimskog kulturnog sveta. Za apostola je to znak liænog razmetanja.

b) æene, koje su se obratile, skidale su svoje velove da bi se pohvalile svojom socijalnom jednakoæu. Ali, ne jednakoæu u Hristu, veæ sa ostalim æenama toga doba.

3. Veæina graæana rimskog Korinta je bila ljubopitljiva s obzirom na hriæansku veru i okupljanja vernika. Poslali bi „glasnika" koji bi proveravao njihove sastanke („anæeo" u 10. stihu se moæda odnosi na ovakvog poslanika).

Svaki dobar istorijsko-kulturno-socioloæki uvid u ovo doba nam pomaæ da bolje razumemo naæ tekst. A ova tri stava su proverena. Takoæ, oni odgovaraju ostalim tekstovim poslanice, æto samo naglaæava jedinstvenost poloæaja grada Korinta u prvom veku.

Posebna tema: æena u Svetom pismu

I. Stari Zavet

A. Tadaænja kultura je æenu smatrala vlasniætvom:

1. ona se nalazi na popisu dobara (Izl 20:17).
2. poseban tretman ropkinja (Izl 21:7-11).
3. nesigurnost æenina zaveta (Br 30).
4. æena je ratni plen (Pnz 20: 10-14; 21:10-14).

B. muæko-æenska uzajamnost:

1. oboje su stvoreni po Boæijem liku (Post 1:26-27).

2. i æna i muãkarac su aast svojih roditelja (Izl 20: 12 – Pnz 5: 16).
3. oboje treba da poãtuju roditelje (Lev 19:3; 20:9).
4. oboje mogu da budu Nazireji (Br 6:1-2).
5. ñerke imaju pravo na nasledstvo (Br 27:1-11).
6. i one su deo zavetnog naroda (Pnz 29:10-12).
7. oboje treba da sluãaju roditeljsku pouku (Izr 1:8; 6:20).
8. Emanovi sinovi i kñeri (leviti) su vodili slavljenje u hramu (1 Dnv 25:5-6).
9. i jedni i drugi ñe biti proroci novog doba (Jl 2:28-29).

C. Æene kao voæe

1. Mirjam – Mojsijeva sestra, proroãica (Izl 15:20-21).
2. æene obdarene za izgradnju Åatora sastanka (Izl 35:25-26).
3. Debora, proroãica (Sud 4:4), sudija i voæa (Sud 4:4-5; 5:7).
4. Olda, proroãica koja je kralju Josiji tumaãila zaboravljenu „Knjigu Zakona” (2 Car 22:14; 2 Dnv 34:22-27).
5. Jestira, poboãna kraljica koja je spasila Jevreje u Persiji.

II. Novi Zavet

A. Kao i u judaistiãkom svetu, æena je u kulturnom pogledu i u grãko-rimskom kontekstu bila graæanin drugog reda, sa tek neãto malo prava (Makedonija je bila izuzetak).

B. Æene kao voæe

1. Jelisaveta i Marija, poboãne i korisne Boãijem delu (Lk 1-2).
2. Ana, bogougodnica iz Hrama (Lk 2:36).
3. Lidija, voæa kuñne crkve (Dl 16:14,40).
4. Filipove ñerke, proroãice (Dl 21:8-9).
5. Fiva, æakonica crkve u Kenherei (Rim 16:1).
6. Priskila, Pav lo va saradnica koja je pouãavala Apolosa (Dl 18:26; Rim 16:3).
7. Marija, Trifena, Trifosa, Persida, Julija – æene koje su Pavlu mnogo pomagale u sluãbi (Rim 16:1-6).
8. Junija, moãda æena apostol (Rim 16:7).
9. Evodija i Sintija, Pavlove saradnice (Fil 4:2-3).

III. Kako ove različitosti obuhvatiti i primeniti u našem vremenu?

A. Kako stići od istorijski uslovljene istine, koja se tiče samo izvornog konteksta, do nadvremenskog principa koji važi za sve nas – bilo gde i bilo kada?

1. Prvo moramo da krajnje ozbiljno računamo sa izvornim namerama nadahnutog pisca. Sveto pismo je Božija Reč i naš jedini izvor verovanja i delovanja.

2. Posebnu pažnju valja obratiti na istoričnost nadahnutog teksta:

a) kult Izraela (rituali, liturgija)

b) Judaizam prvog veka

c) Pavlovi jasni istorijski osvrti u poslanici:

* pravni sistem Rima

* položaj robova (7:20-24)

* bezakonstvo (7:1-35)

* devijantstvo (7:36-38)

* hrana artvovana idolima (8; 10:23-33)

* nered u Večeri Gospodnjoj (11)

3. Bog je sebe jasno i glasno objavio u određenoj kulturi, u određenom periodu istorije. Rekli smo da te okolnosti treba pomno proučiti, ali biti svestan da se one ne mogu tek tako preslikati na naše vreme. Božija Reč jeste Božija Reč, ali je pisana jednoj grupi ljudi, koji su bili deca svoga doba i svoje zemlje.

B. Svaki iskreni i dobronamerni tumač teži izvornoj autorovoj misli. Āta je ona značila u to vreme? Ovo je ključno pitanje ispravnog tumačenja. Tek onda sledi primena u našem kontekstu. Ova relacija je bitna i za našu savremenu vršnu temu – æna u duhovnom voðstvu (mada i sam pojam voðstva nije ništa manje jasan). Gde su ækonice prozване kao voðe. Sasvim jasno u Pavlovim tekstovima 1 Kor 14:34-35; 1 Tim 2:9-15 vidimo da æne ne treba da predvodi javnu sluæbu. Ali, kako sve to primeniti danas? Ne ælimo ni da naãa, ni da Pav lo va kultura uñutka Božju volju. Moãda apostolovi dani pripadaju dobu skuænosti i nesloboda. Ali, naãa vremena su preterala u svakom smislu tzv. slobode. Nije mi ni lako ni prijatno da kaæem kako je sve ovo åto je apostol napisao

samo plod ondašnjeg doba i da se nas ne tiäe. Ko sam ja, ili bilo ko, da iz svojih kulturoloäkih cipela sudim o reäima pisca koga je Duh Sveti nadahnuo?

Ali, kako da razumemo primere æena voæa (ukljuäujuüi i Pavlove saradnice, Rim 16)? Dobar primer nam je upravo Pav lo va rasprava o javnim bogosluæenjima, u 1 Kor 11 do 14. Ali, dok se u 11:5 æeni dozvoljava uæeäñe, u 14:34-35 zahteva se tiäina! Mislim da nam to daje slobodu da apostolove reäi protumaäimo kao ograniæenje uloge æene u Korintu, ali i u Efesu. Naime, æene su u obe sredine imale prob lem u izraæavanju svoje novootkrivene slobode (Brus Vinte, „Korint nakon Pavlovog odlaska”). Zato su se crkve srele sa teäkoüom u evangelizaciji svojih sredina. Sloboda se zbog toga mora ograniäiti. Prodor evanæelja je vaæniji od svega.

Naæe je vreme sasvim drugaäije od Pavlovog. Danas ñe prodor evanæelja biti ograniæen ako pozvanim, pomazanim i obuæenim æenama ne damo priliku za to, ne damo priliku da vode! Jer, äta je konaäni cilj naäih bogosluæenja? Zar nisu evangelizacija i uæeniätvo? Moæ li Bog, onda, da primi slavu i od æena voæa? Poruka Svetog pisma je jasna – Da, moæ!

Æelim ovde da naglasim vaænost Pavlove teologije. Mislim da ga i sam najviäe sledim u svojim tumaæenjima. Jedno znam – ne æelim da budem izmanipulisan savremenim feminizmom! Pa opet, vidim kako crkva sporo odgovara na sve te izazove. Recimo, nevoljno kritikujemo ropstvo, rasizam, predrasude, polnu diskriminaciju. Stvarno, mlitavi smo u reagovanju na zlostavljanje æena u savremenom svetu. Bog je u Hristu oslobodio svakog äoveka – i muäkarce i æene. Ne smemo da dopustimo da jedan kulturoloäki tvrd tekst, kao äto je ovaj, potisne ono najvaænije.

I joä jedno: kao tumaä sam svestan koliko je problema imala zajednica u Korintu. Duhovni darovi su se prenaglaäavali. Izgleda da su baä æene u tome prednjaäile. Ali ni Efes nije bio poäteæen problema. Tamoänji laäni uäitelji su, u kuünim zajednicama, svoje zablude posebno lako prenosili preko preslobodnih æena.

11:5 „Isto tako i svaka æena koja se moli ili prorokuje nepokriveno glave” Ovaj prekor ima drugu, oãiglednu stranu svoje logike – æena moæ da se moli i prorokuje u javnosti pokriveno glave. U kontekstu ove poslanice „prorokovanje” je äirenje evanæelja, javno propovedanje (14:39). Ovaj stih je misaona paralela prethodnom, jer ureæuje äta muãkarcu i æeni priliãai na javnim sastancima crkve. Vidi posebnu temu u 14:1

- **„sramoti svoju glavu – Hrista”** Korint je rimska kolonija rimske kulture. Æene su mogle da se udaju u svojoj ranoj adolescenciji. Veo je bio kulturoloãki znak da je udana. Zato su Rimljanke uvek nosile veo izvan svojih kuãa. Izuzetak su bile: (1) osramoñene æene; (2) prostitutke; (3) dominantni lezbejski part ner; (4) „nova” æena (pokret za jednakost i osloboæenje u rimskom druãtvu tokom prvog veka).

Æena koja se hvalila svojom novootkrivenom slobodom u javnosti bi tim gestom sramotila svog muæa, te je – kao hriããanka – äetila i svedoãanstvu crkve. Hrist je oslobodio i nju i njega, ali i ona i on treba da ograniãe svoju slobodu radi Hrista samog. Oboje su pozvani da æive za dobro Carstva nebeskog. To je tema 1 Kor 8 do 10, tema koja se nastavlja i u 11. poglavlju.

- **„jer je ista kao i oããana”** Glagol je u perfekt pasiv participu, äto otvara nekoliko moguñnosti tumaãenja: (1) takve su bile gradske, lokalne prostitutke; (2) na taj su naãin javno posramljivali neverne supruge; (3) posramljivanje æena je u mediteranskom svetu bila odlika sledbenika misterija i tajnih kultova; (4) reã je o hriããanki koja svoju novu slobodu iskazuje radikalnim skrañivanjem kose (äto odgovara kulturnom trendu rimskih provincija prvog veka).

Mnogi tumaãai smatraju prvo tumaãenje viãe nego teãko prihvatljivim. Verovatno se misli na hram prepun Dijaninih bludnica. Ali, on je razoren u zemljotresu, joã 150 god. pre nego je Pavle kroãio u Korint. Nema istorijskih podataka da je posle toga delovao. Takoæe, nema dokaza da su tada prostitutke bile prepoznavane po obrijanoj glavi. Kljuãno pitanje je – o äemu ovde apostol govori? Koji problem oslovljava?

1. Kulturno prihvatljivo oblaćenje i izgled vernika na bogoslužjenjima i van njih.
2. Zloupotreba hrišćanske slobode.
3. Odgovarajuće odnose meću:
  - * muškarcima i ženama
  - * supružnicima
  - * anđelima i ženama (st. 10)
  - * kulturom i ženama (st. 13)

Mislim da je ovde reč o odnosima muškaraca i žena, što uključuje i supružnike. Niko ne sme da zloupotrebljava svoju slobodu u Hristu. Svi treba da teže duhovnom jedinstvu, svedoženstvu drugima i ukupnom duhovnom rastu crkve.

11:6 „ako,„ Neke žene u crkvi su odbijale da pokrivaju glavu. Opet, nisu htele da odustanu od javne slušanja, a to dvoje nije išlo zajedno.

- **„Ako žena ne pokriva glavu”** Istorijski podaci o načinu oblaćenja žena mediteranskog sveta su nam ovde od velike pomoći. I 4. stih ovog poglavlja se može uspešno dokumentovati. Dakle, udate Rimljanke, žene koje nisu bile ni udovice ni prostitutke, u javnosti su bile pokrivena velom. To je bio znak da su u braku. Malo se žena u to doba nije udavalo.

Jevreji su veo koristili kao znak za: (1) gubu Lev 13:45; (2) žalost za pokojnikom, Jez 24:17,22, (3) ponajenje, Mih 3:7; (4) brak, Post 24:54; (5) prostituciju, Post 38:14-15. Zapamtimo da se Pavle ovde ne obraća Jevrejima, jer su kod njih muškarci bili ti koji su pokrivali glavu na bogoslužjenjima.

- **„neka se oženi”** ponovo aorist imperativ, ali ovaj put u mediju. Ovaj poziv ne treba shvatati doslovno. Pavle nipošto ne bi voleo da bilo koju hrišćanku javno posramljuje. Ali, rado ih upozorava gde ih vodi neodgovarajuće ponašanje u kulturnom smislu!
- **„neka pokriva glavu”** Isto glagolsko vreme. Hrišćanke se povinuju zahtevima odrećene kulture, radi Hrista, radi spasenja nespasenih i radi izgradnje drugih vernika.

11:7 „Aovek, ... odrađava lik i slavu Božju” Misli se na Post 1:26-27, s tim da je imenica „aovek” u st. 26 generična, u smislu ljudskog

roda. Teološki se ne zna do kraja na šta se misli pod „likom i slavom Božjom”. Većina teologa smatra da se radi o suštini čovekove ličnosti, samosvesti, etici, sposobnosti izbora i odnosa ka drugom „ja”. U svakom slučaju, Post 1:26-27 i 2:18 ističe neraskidivu uzajamnost muškarca i žene. Tu nema problema. On je nastao u Post 3:16! Vidi posebnu temu u 2:7.

11:8 „Čovek, naime, nije postao od žene, nego žena od čoveka” U grčkom tekstu nema glagola „postati”, već samo prepozicija „iz” – *ek*, kao u st. 12. Pavle podseća na poredak stvaranja u odeljku st. 7-9 na osnovu post 2 (prvi Adam, druga Eva), ali i na neizbežnu uzajamnu zavisnost (Post 1:27; 2:18).

11:9 „I nije čovek stvoren radi žene” Ne mislimo da je napomena u Gal 3:28, o jednakosti muškarca i žene, umanjeno suštinskih razlika stvorene polnosti. Barem ne u ovoj stvarnosti. Muškarac i žena jesu jednaki u Hristu, ali to ne briše po automatizmu mnoge uloge koje ima svaka kultura, tradicija. Ni on ni ona ne smeju da se razmeću svojim slobodama, jer to može da šteti svedočanstvu cele crkve među nespasenima. Duhovno zreo hrišćanin i hrišćanka ograničavaju svoje slobode radi opšteg dobra Božjeg carstva. Vernici imaju i ličnu i zajedničku odgovornost; (1) prema Hristovom telu; (2) prema nespasenima.

11:10 „Zato žena treba da ima pokrivenu glavu kao znak da je pod muševljevom vlašću” I ova izjava, kao i mnoge druge u ovom odeljku, shvata se na više načina. Ključni je pojam „vlasti”, „autoriteta”. Šta je to *exousia*?

Prvo valja primetiti da je *exousia* uvek vezana za *dunamis* – „sila”. Evo kako teolog Oto Bec piše o ovome u svom vrlo korisnom članku u New International Dictionary of New Testament Theology, 2. tom, str. 606-611. On daje četiri primera:

„Osobina NZ upotrebe pojmova *exousia* i *dunamis* je uvek vezana za Hristovo delo, za novi kosmički poredak koji je došao po njemu, te za snagu hrišćana...”

exousia vernika potiče iz Hristove vladavine, iz njegove svemoći koja je razoružala sve sile zla. A to se tiče naše slobode i naše službe...

Hrišćanin je slobodan da uradi bilo šta (I Kor. 6: 12; 10:23). Iako su se ovom mišlju poslušali preterano slobodne crkvene grupe, Pavle je rado prihvata da bi pokazao šta je prava sloboda...

Takva, teoretski beskonačna sloboda, na delu ipak biva omeđena dvema vrednostima: dobrom drugog u veri i dobrom cele crkve. Posebno zato što otkupljenje tek treba da se ostvari u potpunosti (I Kor. 6:12; 10:23). „Sve je dozvoljeno.” Ipak, nije sve na korist. „Sve je dozvoljeno.” Ipak, sve ne izgrađuje. Ne gledajte samo svoju korist, već i korist drugih” (1 Kor 10:23). Najverovatnije je ova parola stvarno pripadala crkvenim slobodnjacima. Pavle ne rado priznati da u tome ima istine. Nažalost, one najopasnije vrste – polovične.”

Upotreba ova dva termina je više nego očigledna u oba apostolova pisma Korinćanima:

1. *exousia*, 1 Kor 7:37; 9:4,5,6,12 (dva puta), 18; 11:10; 2 Kor 13:10
2. *dunamis*, 1 Kor 1:18; 2:4,5; 4:19,20; 5:4; 15:24,43; 2 Kor 4:7; 6:7; 8:3 (dva puta); 12:9; 13:4 (dva puta).

Snaga i pravo su glavne teme i legalista i slobodnjaka. Pavle vešto balansira na čini i jednog i drugog ekstrema. Zato i ohrabruje hrišćanke da prihvate božanski red stvaranja (Hrist-mužkarac-žena), kako bi se carstvo širilo i napredovalo. Opet, on naglašava i neraskidivu uzajamnost (1:26-27; 2:18), u st. 11-12. Zato je opasno u tumačenju: (1) odvojiti bilo koji stih iz konteksta; (2) primeniti rigidne i očigledno istorijski uslovljene sisteme kulture prvog veka, na odnose mužkarac i žena, supružnika bilo kada i bilo gde; (3) ne videti apostolovo balansiranje između lične hrišćanske slobode i međusobne odgovornosti svih hrišćana.

Odakle hrišćankama iz Korinta sloboda da vode javne službe (kućnih crkvi)? Svakako ne iz sinagoga. Da li je to bio kulturni rimski trend prvog veka? Moguće. Uostalom, na mnogo mesta ćete to i videti u mojim stavovima. Pa opet, kažem, vrlo je moguće da je reč o novootkrivenoj slobodi „Božjeg oblija”, koja je davno, davno nestala sa padom u greh. Obraćenje Hristu je donelo šokantno nove kvalitete u sve tadašnje ljudske odnose. Ali, novootkrivena sila lako može da se

zloupotrebi za lične svrhe i bahañnja. To je ono što Pavle æeli da spreai, da suzbije.

- **„a i zato što anæeli gledaju”** Tri su glavna pravcu tumaæenju ovih reai: (1) to su Boæiji predstavnici koji uæestvuju na hriñanskim bogosluænjima, kao predstavnici 1 Kor 4:9; 1 Tim 5:21; Ps 138:1; svici sa Mrtvog mora; (2) to su zli duhovi, puni seksualne pohote, poput onih u Post 6:2; 2 Pet 2:4 i Juda 6. Anæeli se æesto pominju u ovoj poslanici (4:9; 6:3; 11:10; 13:1).

Treñe miãljenje graku reã *aiigelous* prevodi kao „glasnik”, umesto „anæeo”. U jevrejskom je isti reãniãki koren (*malak*) paralelan ovom grakom pojmu. Ova teorija se temelji na druãtvenom obiãaju prvog veka. Naime, ljudi od ugleda i uticaja bi, pre nego sami posete neke skupove, slali svoje glasnike. Oni bi vrãili proveru svega. Ovo ima mnogo viãe smisla od pokuãaja da se 10. stih poveæe kao polna æelja anæela sa nedoliãnim naãninom odevanja (Ps 138:1) na bogosluænju.

11:11-12 „u zajedniãtvu sa Gospodom, niti je æena nezavisna od æoveka, niti je æovek nezavisan od æene” Direktna potvrda neraskidive uzajamnosti odnosa muãkaraca i æena (Post 1:26-27; 2: 18; Gal 3:26-29).

Hriñanska sloboda uvek treba da se iskazuje na doliãan naãn, posebno kada znamo da ævimo u palom, ogrehovljenom svetu. Pavle ovim moñno dokazuje da je Isus svojim otkupljenjem sasvim preobrazio sveukupni sta tus svojih sledbenika! Mi smo svi jedno u Hristu. Naã najveñi cilj je da duhovno izgubljenim bliñnjima pokaæemo to isto spasenje. Ali, svako druãtvo, svaka kultura ima svoje posebnosti. Zato, ako neãto moæemo i smemo, to joã uvek ne znaai da i treba da uradimo!

Dvostruki izraz „od” (*ek*, doslovno „iz istog korena”), naglaãava zajedniãki izvor, poãetak ljudskog roda. Ali, æena potiãe od muãkarca, a ne on od nje, dok muãkarac potiãe od Boga. To jasno vidimo u knjizi Postanja – 1. Mojsijevoj. Tako i pojam „glave” ukazuje na redosled stvaranja. U tom smislu i hriñanska sloboda i hriñansko potãinjanje (Ef 5:21) imaju mesta kada je opãte dobro crkve konaãni cilj svih.

11:13-15 Apostol u ovoj misaonoj celini ponovo koristi ironiju, misleñi na „mudre” (4:10; 2 Kor 11:10). Ali, ovoga puta misli na oãigledne kulturoloãke stvari. Ne dvoumi se oko pozivanja na grako-rimske druãtvene kliãee prvog veka:

1. Udata æna treba da nosi veo u svakom javnom pojavljivanju i na bogosluæenjima (st 13).
2. Mladići treba da skrañuju svoju kosu, kao znak da su odrasli (nakon 10 godina). Duga kosa kod muãkarca je u ondañnoj kulturi bila znak feminiziranosti ili homoseksualnosti (st. 14).
3. æna kratke kose odaje sebe kao:
  - a) javno osramoñenu
  - b) prostitutku (st. 15)

Ovo nije teoloãki, veñ kulturoloãki osvrt na realnost (koji ne odgovara Jevrejskoj kulturi).

11:13 „sami” Naglaæeno, emfatiãno, poziv da se uoãi nedvo-smislenost neke pojave.

11:14 „ne uãli vas” Uslovna reãenica, podrazumeva da ñe ãitaoci uoãiti neumitnost apostolove tvrdnje.

11:16 „ako” Pavle zna da su neki meœu korinćkim vernicima spremni za otvorenu svæu.

- **„A ako je nekome do prepirke”** Prezent indikativ pokazuje da je svæa bila vrlo prisutna meœu tamoñjim vernicima. A to pokazuje na njihov stav – voleli su sukobe! Samo pojam „prepirka”, sastoji se od dve reãi: *filos* (ljubav) *veikos* (svæa, prepirka). Sreñimo je kod apostola na Poslednjoj Veãeri, Lk 22:24.
- **„mi nemamo takav obiãaj, a ni ostale crkve Boãije,”** (4:17). Apostol im ne govori niãta posebno (4: 17; 7: 17; 11: 16; 14:36). Korinćani su veliãali svoju mudrost i slobodu. Mislili su da imaju pravo da æve drugaãije od svih drugih crkava. Pavle im dokazuje da nije tako.

17 Ipak, ne mogu da vas pohvalim za ono æto vam sada nalaaem, jer vaãe sastajanje ne ide na bolje, nego na gore. **18** Prvo, æujem da meœu vama ima podele kada se okupljate kao Crkva, æto delimiãno i verujem. **19** Najzad, treba da bude podela meœu vama da se pokaæu oni koji su valjani. **20** Dakle, kada se okupljate, ne jede se veãera Gospodnja. **21** Naime, svako uzima svoju veãeru, te jedan gladauje, a drugi se opija. **22** Zar nemate kuñu da jedete i pijete? Ili zar prezirete Crkvu Boãju i

posramljujete one koji nemaju? Āta da vam kaæem? Treba li da vas pohvalim? Za ovo ne mogu da vas pohvalim.

11:17 Apostol otpoainje novu temu. Svejedno, bahatost mnogih meœu korinćkim vernicima je i dalje u æiæi. Ista priaa – drugo pakovanje: (1) elitizam; (2) prenaglaãavanje liâne slobode; (3) umiãljnost u svoju mudrost. Apostol se veñ dotakao ovih tema (7:1,25; 8:1; 16:1), pitanja o kojima su mu oni sami pisali.

Ovde vidimo da se i najveñe zajedniãko duhovno slavlje okrenulo u „ja, mene, meni, moje” zabavu! A āta je sa pravima, zdravljem, sluãbom celog duhovnog tela?

- **„ne mogu da vas pohvalim”** To im je veñ kao u 11:2, ali po ovom pitanju moæ samo da ih grdi.
- **„vaæ sastajanje”** Grãka sloæenica *sunerchomai*. Pavle rado to ãini sa prepozicijom *sun* – „zajedno”. Istu ideju vidimo i u sinagogi, jevrejskom najveñem duhovnom zajedniãtvu. U svakom sluãaju, ovo je tema od 11. do 14. poglavlja (11:17,18,20,33,34; 14:23,26).

Pitam se kako su se Korinćani okupljali? Verovatno je postojalo nekoliko kuñnih grupa, moæda podeljanih baã po frakcijama. Ili apostol misli da su se svi sretali pri Veæeri Gospodnjoj?

11:18 „meœu vama ima podele” Rascepi su prvi put spomenuti u 1:10-17 i 3:3-4, ali su viæ nego oãigledni u svim temama poslanice. U ovom kontekstu, podele nisu nastale rojenjem vernika oko pojedinih voæa, veñ zbog socijalnih i ekonomskih razloga. Verovatno i ovi razlozi, stoje iza crkvenih podela.

11:19 „treba da bude podela meœu” „Podela” – *hairesis* – je osnova naãeg pojma jeres. Etimoloãko znaenje je „izabrati”, u smislu favorizovanja jednog a odbacivanja svega drugog (Dl 24: 14; 1 Kor 11:19; Gal 5:20). Pojam se odnosi na: (1) osobu koja veruje u pogreãna, laãna uãenja (Tit 3.10); sama laãna uãenja (2 Pet 2:1).

Druga je reã upotrebljena u st. 18 – *schisma* – od koje takoe izvlaãimo termin „ãizma”. Njeno reãniãko znaenje je „podeliti” (Mt 27:51). Koristi se za opis zavaæenih grupa (Jn 7:43; 9:16; 10:19; Dl 14:4; 23:7; 1 Kor 1:10; 11:18).

Ovde Pavle naglašava teološki razlog (*hina*) i neophodnost (*dei*) pojave ovakvih podela. Duhovne vođe i treba da se međusobno prepoznaju, razotkriju. Zreli su oni koji u krizama pokazu svoju postojanost.

Neki drugi tumači naglašavaju da je smisao ovih reči u tome da lažni i nepostojani isplivaju na površinu u krizama. Takvi pokazuju da nisu hrišćani uopšte (1 Jn 2:19; Mk 4:16-19).

- „**da se pokažu oni koji su valjani**” Vidi posebnu temu o postojanosti u 3:13.

11:20 „ne jede se veera Gospodnja” Privilegovane socijalne grupe na ovim sastancima uopšte nisu marile za smisao zajedništva poslednjeg Isusovog obroka sa učenicima. Stihovi koji slede to rečito kazuju.

- „**veera Gospodnja**” Izraz koji jedino ovde srećemo u celom NZ.

Opet je moguć prizvuk ironije. Jer, ništa u stavu i delu Korinćana ne liči na Hristov stav i delo, na ljubav koja je sebe dala za grešno čovečanstvo!

Nekoliko je NZ imena za ovo zajedništvo: (1) Veera Gospodnja; (2) „Gospodnji sto”, 1 Kor 10:21; (3) „lomljenje hleba” (Dl 2:42; 20:7; 1 Kor 10:16; 11:24 - Lk 24:30); (4) zahvalnost (*eucharist*) ili blagoslov (*eulogia* Mt 26:26-27; 1 Kor 10:16; 11:24).

11:21 „svako uzima svoju veeru” Rana je crkva spajala zajedništvo Veere sa obrokom ljubavi – Agape veerom (1 Pet 2: 13; Juda 12, moada i Dl 20:7). Nekoliko je načina shvatanja ove rečenice:

1. Bogatiji vernici su dolazili ranije na ove veere, jeli prvi, tako da je siromašnima ostajalo jako malo, gotovo ništa.
2. Svako je donosio svoje jelo. Bogati su iznosili mnogo toga pred sebe, dok su robovi i ostali bili postićeni onim što su imali.

Umesto da slede Isusov primer, Korinćani su se predavali sebičnosti i prejedanju. Prosto, nisu verovali da su svi jedno u Hristu. Postojala je očigledna podvojenost između:

- socijalno priznatih i nepriznatih
- bogatih i siromašnih
- muškaraca i žena
- slobodnjaka i robova

· Rimljana i ostalih naroda

Ovaj i naredni stih otvoreno prozivaju ovu sramnu podeljenost.

- **„te jedan gladuje, a drugi se opija”** Makar da iza svih ovih podela stoje jake rimske graæanske kategorije, za Boæiji narod tako neæto je neprihvatljivo. Sasvim je poreknuta svrha i Veæere Gospodnje i zajedniækog obroka. A ni jedno ni drugo nisu mala stvar (st. 23). Treba naglasiti da ove reæi ne smemo zloupotrebljavati kao dokaz za potpuno uzdraavanje od alkohola, makar da je pijanstvo jasno prozvano. Pavle proziva i osuæuje zloupotrebu a ne upotrebu.
- **„Zar nemate kuñu da jedete i pijete”?** Ima legalista i formalista koji ove reæi koriste kao zabranu za bilo kakve obede u molitvenim domovima. Ovakva preterivanja nas samo vrañaju zlatnom hermeneutiækom pravilu – kontekst je prvo i najveæe merilo svakog tumaæenja.

11:22 Niz retoriækih pitanja koji pokazuju duboku emotivnu potreæenost apostola. Neka dela vernika po crkvama su ga prosto æokirala (Jak 2:6).

23 Ja sam, naime, primio uæenje od Gospoda koje sam i vama predao: Da je Gospod Isus one noñi kada je bio predat uzeo hleb, **24** zahvalio Bogu i prelomio ga, rekavši: „Ovo je moje telo, koje se daje za vas. Ovo æinite meni na spomen.” **25** Na isti nañin je posle veæere uzeo æaãu i rekao: „Ova æaãa je novi savez, koji se sklapa mojom krvlju. Kad god je pijete, æinite to meni na spomen.” **26** Zaista, kad god jedete hleb i pijete æaãu, naveñujete smrt Gospodnju dok se on ne vrati.

11:23 „Ja sam, naime, primio uæenje od Gospoda koje sam i vama predao” Pavle nije bio deo zajedniæta poslednje Veæere. U Gal 1:11-17 jasno je kazao da je poziv u sluæbu dobio od samog Gospoda. A u Gal 2:18-19 je dodao da tome nisu kumovali ni sami apostoli i jerusalimske voæe. Naime, ove reæi nam pokazuju da mu nije nepoznat sadraaj sinoptiækih evanæelja.

- **„uzeo hleb”** Treba naglasiti da Isus nije upotrebio Pashalno jagnje kao simbol. Ono je najjači simbol SZ (Izl 12). Hleb je simbol jedinstva (10:16-17).

11:24 „zahvalio Bogu i prelomio ga, rekavši” Podseñanje na istorijski događaj pashalne veæere, kada je Isus, pred hapšenje, proveo poslednje veæe sa uæenicima. Veći deo hrišćanskog sveta ovaj čin zove Euharistija, kao direktnu izvedenicu od grčkog glagola „zahvaliti” – *eucharisteo* (Mt 26:27; Mk 14:22; Lk 22:19).

- **„Ovo je moje telo, koje se daje za vas”** Oaigledna metafora. Svaki kanibalizam je bio ogavan Jevrejima. Isus je u slomljenom hlebu video simbol njegovog tela na Golgoti. Kao što hleb daje život našem telu, tako i Isus – duhovni hleb – daje život našoj duši svakome ko ga prima.

Mnogo je teoloških debata oko značenja ovih Isusovih reči. Mnogo toga je rečeno na osnovu: (1) prirode samog događaja; (2) načina na koji Bog daje svoju milost. Zastupnici sakramentalne teologije najviše se oslanjaju na Jn 6, koji u svom kontekstu nema blage veze sa Veæerom Gospodnjom.

Nekoliko je grčkih manuskriptnih varijanti: (1) *Textus Receptus* ima dodatak „uzmite, jedite”, koji se nalazi u MSS C3, K, L, P. Ipak, ovo nije deo izvornog teksta; (2) Pavlovo „za vas” (MSS, p46, N*, A, B, c*) su rani prepisivači proširili kao: (a) „lomi za vas” (MSS N,2, C3, D2, F, G); (b) „proliva za vas” (Ms, D*); (c) „daje se za vas” (Lk 22:19).

11:24-25 „činite to meni na spomen” Glagol je moguće čitati i u aktivu i u imperativu. Ovaj drugi oblik bolje pogoduje kontekstu. Simbolički obed će trajati sve do Hristovog slavnog povratka.

Zanimljivo je da ovu frazu ne srećemo u Matejevom i Markovom evanđelju. Čitamo je u Lk 22:19 i 1 Kor 11:24-25. Nemalo iznenađuje da je, nešto tako važno u Gospodnjem životu – nešto što on sam traži da činimo stalno – zabeleženo tako različito u evanđeljima i Pavlovim poslanicama.

NZ nam ne govori koliko često treba uzimati hleb i vino. Neke grupe vernika to čine svake nedelje. Oni koji ovom činu daju značenje svete tajne (sakramenta), čine to redovno i kao sućinski deo bogoslužjenja. Naravno, tu su i oni koji to čine povremeno, ali redovno, nemalo

uplañeni da bi im uæstalost pokrala duh samog aína, i ostavila im puki rit ual.

11:25 „Ova aããa je novi savez” Novi Savez je najavljen u Jer 31:31-34. Grãki pojam saveza je „poslednja volja”, „tes ta ment”. Ali, svetopisamska upotreba pojma se uvek odnosi na savez, zavet.

Samo ideja NZ mora da je bila viãe nego aokantna za Jevreje. Verovali su u neprolaznost Mojsijevog zaveta. Ali, prorok Jeremija ih je podsetio da je Bog oduvek nameravao da Zavet poãiva na uzajamnosti. A od njih se traãilo da se kaju i da veruju.

Posebna tema: Zavet

„Berit” je tipiãan SZ pojam za „savez”, „zavet” i nije ga lako opisati. Nema odgovarajuñeg, paralelnog glagola u jevrejskom, pa su nategnuti svi etimoloãki (reãniãki) pokuãaji da se pojam definiãe. Utoliko je viãe posla za tumaãe da odrede funkcionalno teoloãko znaãenje ove reãi.

Zavet je odnos koji Bog uspostavlja sa aovekom. Ako pravilno shvatimo ovaj odnos moñi ñemo pravilno da razumemo i aítavu Boãiju reã. Naime, tek se u zavetu vidi veñ pominjana napetost suverene Boãije i slobodne aovekove volje. Zaveti se temelje na Boãijem karakteru, delovanju i naumima.

Tvorevina (Post 1 i 2)

Poziv Avramu (Post 12)

Zavet sa Avraamom (Post 15)

Spasenje Noja i obeñanja (Post 6 do 9)

Svaki zavet zahteva aovekov odgovor:

Adam je u veri trebao da odbije drvo poznanja dobra i zla (Post 2).

Avram je verom trebao da napusti dom svojih predaka i oãekuje potomstvo (Post 12,15).

Noje je u veri gradio poseban brod daleko od bilo kakve vode, u veri je sabirao aivotinje (Post 6-9).

Mojsije je u veri poveo Izraelce iz Egipta; u veri je primio posebne zapovesti za svaku oblast aivota, prihvatajuñi blagoslov za posluãnost a prokletstvo za neposluãnost (Pnz 27 i 28).

Istu napetost odnosa Boga i ðoveka imamo i u nagoveštajima NZ. Uzmimo samo Jez 18 i Jez 36:27-37. Da li je zavet zasnovan na pozivu Boæije milosti ili na ðovekovom odazivu? To je goruša dilema oba zaveta – i Starog i Novog. Ali, oba imaju cilj: (1) obnova odnosa naruæenih joã u Edenu (Post 3); stvaranje novog naroda koji odraæava Boæiji karakter.

NZ najavljen u Jer 31:31-34 reãava tzv. napetost tako ãto sasvim obezvreæuje bilo kakav napor u spasenju sa ljudske strane. Boæiji zakon naglaãava unutrañji stav a ne spoljañnju ritualnu pojavnost. Dakle, cilj je uvek istinska poboænost ali se metodologija menja. Ljudski rod mora da bude svestan koliko je u sebi unakazio Boæije obliãje (Rim 3:9-18). U nama je prob lem – u naøoj greãnosti i nepouzdanosti – a ne u Boæijim zavetima (Rim 7; Gal 3).

Napetost SZ bezuslovnosti i uslovnosti traje i u NZ. Spasenje je dovrãeno Boæije delo u Hristu i potpuno nezasluæeni dar koji se prihvata jedino pokajanjem i verom (pokajanje i vera se zahtevaju i posle obrañenja). I jedno i drugo su deo boæanskog proglaãa naøeg spasenja, poziva na doæivotnu hristolikost. Bog nas proglaãava spasenima i svetima ali nas trajno poziva, zapoveda nam da æivimo sveto. Ne spasavamo se svojom dobrotom veñ posluãnoãnu (Ef 2:8-10). Dobra dela i celoviti poboæni æivot su dokaz spasenja a ne njegov uzrok. Ovu napetost najviãe vidimo u poslanici Jakovljevoj i 1. Jovanovoj.

- **„mojom krvlju”** Jevrejski koncept ærtvene Hristove smrti (2 Kor 5:21). SZ vidi prolivanje krvi kao darivanje æivota Bogu (Lev 17: 11, 14; Pnz 12:23). I prvi, Stari zavet je „potpisan” krvlju (Izl 24:8).

11:26 „Zaista, kad jedete ... i pijete” Nigde u NZ, pa ni ovde, nemamo vremensku odrednicu. Poznata slika Veãere Gosodnje u Delima – „lomljenje hleba” – je: (1) svakodnevno iskustvo (2:42,46); (2) nedeljna sluãba (20:7,11). Opet, isti izraz se koristi i za uobiaajene obroke (27:34-35).

- **„naveãnjete smrt Gospodnju”** ærtveni naglasak Hristove smrti. Veãera Gospodnja je pogled na taj dogaæaj.
- **„dok se on ne vrati”** I to je smisao Veãere – pogled unapred u Dolazak (cf. 1:7; 4:5; 11:26; Mark 14:25).

27 Zato ko nedostojno jede hleb i pije ááä, biće kriv za greh protiv tela i krvi Gospodnje. 28 Neka se, dakle, svako prvo preispita, pa tek onda neka jede od hleba i pije iz ááä. 29 Jer, ko ne razume áta je telo Gospodnje, navlaäi na sebe osudu kada jede hleb i pije ááä. 30 Zato ima mnogo nemoñnih i bolesnih meöu vama, a neki su i umrli. 31 Ako bismo sami sebi sudili, Gospod nam ne bi sudio. 32 Ipak, kad nas Gospod sudi, on nas i odgaja, da ne budemo osuæeni sa svetom.

11:27 „Zato ko nedostojno jede hleb i pije ááä” Veznik „i” ne pripada grákom tekstu, veñ „ili”. Prevodioci starog prevoda kralja Jakova (The King James Version) su se jako bojali rimokatoliákog tumaæenja priæesti – gde samo sveátenici piju vino a svi drugi, laici jednu hleb – pa su namerno napravili promenu! Novi istoimeni prevod poáteno ispravlja ovo.

- **„ko nedostojno”** Kontekst upuñuje na naruæeno jedinstvo crkve, nastalo zbog grupisanja i ponosa. Neki ipak naglaävavaju kako se radi o dostojnom duhovnom stavu pojedinca u ovom áinu (Jev 10:29).

11:28 „Neka se, dakle, svako prvo preispita” Prezent imperativ. Glagol „preispitati” ima konotaciju testiranja do odobravanja, potvrde. Vidi posebnu temu o tome u 3:13. U odreæenom smislu, svaki je hriáñanin nedostojan, jer svi ævimo u grehu. Zato nas ovo joã viãe vraña kontekstu nejedinstva tela crkve i duhu podvojenosti (2 Kor 13:5).

11:29 „ko ne razume áta je telo Gospodnje” Misli se na: (1) Isusovo fiziáko telo, (2) uæsnike áina, ali samo kao deo crkve kao grupe (10: 17; 12: 12-13,27). Nejedinstvo je kljuáni prob lem. Niáta tako ne razara zajedniástvo kao duh bahate nadmoñi, ili bilo kakve klanske podele.

11:30 Glasno i jasno apostol kaæ Korinćanima da njihovo lomljenje duha zajedniástva mnogima donosi privremene zdravstvene tegobe, a nekima áak i smrt (3:17). Ovo je direktna ætva zloslutne setve prezira spram cele crkve, Boæijeg naroda kao Hristovog tela (Dl 5; 1 Kor 5:5; 1 Tim 1:20).

11:31 Uslovna rečenica koja naglašava kontrast, a učenje apostola zbog nemara. Doslovno: kada bi radili kao što treba, a ne radite, ne bi vam bilo kao što je sada!

11:32 „kad nas Gospod sudi” Nije lako odrediti izvor nevolja, teškoća u hrišćanskom životu: (1) život u izopačenom u greh posrnulom svetu; (2) snimanje posledice svojih grešnih dela; (3) Gospod nas testira, jača da bi duhovno sazreli (Jev 5:8). On nas i disciplinuje, prekoreva (Jev 12:5-11), a to samo pokazuje da smo njegova deca i da nas istinski voli.

- **„da ne budemo osuđeni sa svetom”** Privremeni sud nad vernicima koji povređuju zajedništvo crkve je delo Božje ljubavi. Gospod ih tako pošteđuje suda jer su posledice nepopravljive, ako bi ustrajali na razaranju crkve (3:10-17).

Mislim da ovde stoji misao Dæordæa Lada (A Theology of the New Testament., str. 399): „Svetske religije dræ æoveka u okovima asketizma i legalizma, makar da osvajaju pojavom mudrosti, samodiscipline”. Ali, one nemaju rešenje za moralne dileme æoveanstva (Kol 2:20). Bog ne sudi i takvim nadmenim teorijama (1 Kor 11:32) koje trebaju i same silu otkupljenja (2 Kor 5:19; Rim 11:15).

33 Zato, braño moja, kada se okupite da jedete, priæakajte jedni druge. 34 Ako je neko gladan, neka jede kuñi, da ne doæete pod Boæju osudu kada se sastanete. A æto se tiæe ostalih stvari, dañu vam uputstva kad doæem.

11:33 „kada se okupite da jedete, priæakajte jedni druge” Ista napomena je i u 21. stihu. Korinćani se ponašaju kao razmaæena sebiãna deriãta, a ne kao ælanovi jedne porodice. To je sasvim suprotno Isusovom stavu poærtvovane ljubavi.

- **„neka jede kuñi”** Jasna zapovest u sadašnjem vremenu. Ako je glad uzrok ovako sebiãnom ponašanju pojedinca, zar nije bolje da taj svoj prob lem reæe sami, kod svoje kuñe?
- **„A æto se tiæe ostalih stvari, dañu vam uputstva kad doæem”** Dosta od ovih uputstava koje apostol daje Korinćanima nisu jasne iz Božje Reçi. Ali, takva je cela konstrukcija ove poslanice – odgovori na

pitanja koja ne vidimo. Āto se tiæe same Veæere – njena suätina nije u jasno propisanim liturgijskim koracima, veñ u æivom i zdravom odnosu sa Isusom Hristom. Nisu vaæni ritualni detalji, veñ srce koje je okrenuto ka Bogu. A to dovodi do delotvorne ljubavi prema celoj crkvi.

Predlozi za razgovor

Ovaj udæbenik je tek vodiã u tumaæenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumaæenje Pisma. Svako treba da sluãa svoje unutrañnje voæstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmiãljena da bi ti pomogla u saæimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima naæeã izazov, a ne konaæne odgovore.

1. Da li savremeno hriãanstvo treba da kopira sve forme i rituale NZ crkve?
2. Āta nam odeljak 11:2-16 kazuje o ulozi æena u voæenju javnih bogosluæenja?
3. Āta je danañnja paralela nekadañnjem æenskom velu, pokrivalu?
4. Objasnite problem prvog veka sa æenama nepokrivene glave i sa muãkarcima pokrivene glave?
5. Āta je suätina Pavlovog razmatranja pitanja Veæere Gospodnje?
6. Objasnite stih 30.

1. Korinćanima 12

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”

O darovima Svetog Duha 12:1-11

Jedno Telo – mnogi udovi 12:12-31

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodič u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte samo da sačinite svoju skicu ovog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Biblije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednoj jedinoj temi.

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Kontekstualni uvid u celinu 12:1-31

A. Poglavlja 11-14 su literalna celina koja se bavi pitanjem javnih bogoslužjenja. Ovo je jedan od nekoliko problema korinćanskih kućnih crkava. Kako su tamošnji vernici i sami pisali apostolu o svemu tome, on im strpljivo odgovara na mnoga pitanja (7: 1,25; 8:1; 12:1; 16:1, 12). Pitanja javnih bogoslužjenja su:

1. Kako da se mole i prorokuju
  - a) muškarci bez pokrivala
  - b) žene sa pokrivalom
2. Bahađenje i zloupotreba duhovnih darova
3. Kako da koriste duhovne darove na bogoslužjenju

1. Korinćanima 12

- a) oni koji govore i oni koji tumače jezike
- b) pevači
- c) proroci

B. Tri su testa duhovnih darova.

- 1. poglavlje 12 – Da li darovi donose jedinstvo?
- 2. poglavlje 13 – Da li darovi doprinose ljubavi?
- 3. poglavlje 14 – Da li darovi izgrađuju duhovno telo?

C. Nekoliko je NZ popisa duhovnih darova (Rim 12; 1 Kor 12-14; Ef 4: 11; 1 Pet 4: 10-11). Nisu isti, kao što ni redosled darova. To je dokaz da ovi popisi nisu konačni, već su reprezentativni uzorak. Neki od darova su delotvorni na javnim slušama, a neki van njih.

Zanimljiv je apostolov naglasak na duhovnim darovima, iako nema reči o tome kako neko može da prepozna koji duhovni dar ima. Ovo napominjem zato što nisam sklon mnogim sadašnjim proverama. One se odnose samo na ove, NZ darove, iako neki od njih nisu do kraja objašnjeni (dar voćstva, u Ef 4:11). Mislim da je Pol Litl doprineo najviše, u IVP izdanju svoje knjige „Affirming the Will of God”. Mudrost koju nam je sam Bog dao, da bi uočili njegovu volju, daje nam i da prepoznamo darove koje nam je dao za njegovo delo. Zato:

- 1. Moli se konkretno za ovo pitanje.
- 2. Traži da ti stariji i zreliji vernici pomognu, da prepoznaju tvoje jake strane.
- 3. Okužaj se na različitim područjima slušanja.
- 4. Sledi poriv svoga srca.

Tumačenje reči i izraza

1 Ne aelimo, braćo, da budete u neznanju po pitanju duhovnih darova. 2 Znao da ste, kao bivši mnogobožci, bili zavedeni, te ste slušali nemim idolima. 3 Zato vam obznanjujem: Niko ko je vođen Božjim Duhom, ne može da kaže: „Proklet bio Isus.„ Isto tako, niko ne može da kaže: „Isus je Gospod.„, ako nije vođen Svetim Duhom.

1 Kor 12:1-3

12:1 „po pitanju” Āesta fraza ove poslanice, āto istiāe apostolovu poziciju odgovaranja na pismo puno raznih pitanja ālanova ove crkve (7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1,12).

„duhovnih darova” Genitiv mnoāine imenice *pneuma*. Moāe da se odnosi na osobu, dar, duhovnost (duhovnu stvarnost, 14:1).

Posebna tema: Duh (*pneuma*)

I. Grāi pojmovi

- a) duvati
- b) *pnoe*, dah, vetar
- c) *pneuma*, vetar, duh
- d) *pneumatikos*, tiāe se duha
- e) *pneumatikos*, duhovnost

II. Grāka filozofska pozadina (*pneuma*)

- a) Aristotel koristi ovaj izraz za koncept sile āivota, roēenje, samodisciplinu.
- b) Za Stoike je *pneuma* sinonim za *psuche* (duāa), ili *nous* (um), u smislu pet osnovnih āula i āovekovog intelekta.
- c) Za ostale grāke pravce, *pneuma* je oznaka boāanske akcije (oboāenja, magije, okulta, proroātva i dr.)

III. Stari zavet (*ruah*)

- a) Delovanje jednog i jedinog Boga (Duh, 90 x u SZ).
  - * pozitiv, Post 1:2
  - * negativ, 1 Sam 16:14-16,23; 1 Car 22:21-22; Isa 29:10
- b) Bogom dana sila āivota u āoveku (Boāiji dah, Post 2:7).
- c) U kasnoj rabinistiākoj literaturi i apokaliptici, posebno svicima Mrtvog mora, pod uticajem zoroastarijanizma, *pneuma* oznaāava anēele i demone.

IV. Novi zavet (*pneuma*)

- a) Boāija posebna sila, prisutnost i oprema.
- b) Duh je Boāija izvrāna moā u crkvi:
  - * proroātvo
  - * āudesas
  - * smelost da se objavi evanēelje

- * mudrost (evanđelje)
- * radost
- * novo doba
- * obrañenje (uveravanje, prebivanje)
- * hristolikost
- * posebni darovi za sluæbu
- * molitva za vernike

Duh pokreñe u ljudima ælju za Bogom, a to je i prvobitna stvaralaãka namera Stvoritelja. Povratak Ocu je moguñ samo zbog Hristovog spasonosnog dela. A spasenje po delovanju Duha vodi i hristoliki æivot i sluæbu.

c) Duh vodi do kraja, do punine svoje delo u verniku, kao duhovnom biñu stvorenom na Boæju sliku. Ali i u celokupnoj tvorevini oko nas.

d) Apostol Pavle od svih NZ pisaca najviãe razvija teologiju Duha Svetog:

- a) Duh je suprotnost telu (greñnoj telesnoj prirodi)
- b) Duh je suprotnost fiziãkoj stvarnosti
- c) Duh je suprotnost ljudskoj logici, znanju i biñu

e) Neki primeri 1. Korinćanima:

- a) Sveti Duh, 12:3
- b) Duh prenosi silu i mudrost Boæju, 2:4-5
- c) Boæje delo u verniku:

- * novi um, 2:12; 14:14,32
- * novi hram, 3: 16; 6: 19-20
- * novi æivot (moral), 6:9-11
- * krãtenje je simbol novog æivota, 12:13
- * obrañenje, 6:17
- * Boæja, a ne svetska mudrost 2:12-15; 14:14,32,37
- * duhovna obdarenost svakog vernika za sluæbu, 12. i 14. poglavlje
- d) duhovno nasuprot telesnom, 9:11; 10:3; 15:44
- e) duhovna stvarnost nasuprot fiziãke stvarnosti 2:11; 5:5; 7:34; 15:45; 16:18.

f) duhovni život je drugačiji od fizičkog, 7:34

f) Ljudi žive i u duhovnoj i u fizičkoj stvarnosti. Greh je sve obezvređio (Post 3). Ali, postoji put spasenja: Isusov život, učenje, smrt, vaskrsenje, obećani povratak. Duh je taj koji uverava ljude da poveruju u evanđelje. Samo po njemu mogu da dožive preobražaj i povratak u zajedništvo sa Bogom. Duh Sveti je treće lice Trojice koje donosi doba pravednosti. On je Očev izvršilac i predstavnik Sina u ovom „veku”. Nesklad našeg života nastaje zato što je to novo doba, po Duhu započeto, u sukobu sa dobom zla i neposlušnosti koje još uvek vlada. Ali, makar i da oba doba realno postoje, Duh staro pretvara u novo.

- **„braño”** Ovom imenicom apostol često daje znak da menja temu. U stvari, u ovom stihu su čak tri fraze, tri kontekstualna markera promene teme: (1) „ a sada” (Stefanoviñ), „što se tiče” (SSP); (2) „braño”; (3) „po pitanju”. Rekli smo da poglavlja 11 do 14 razmatraju druge aspekte javnih sastanaka Korinćana.

Ne zaboravimo i to da su sve ove pouke vrlo teške, te da je apostolu stalo da ih sve napomene svi oni članovi ujedinjene Božije porodice (1: 10,11,26; 2: 1; 3: 1; 4:6; 6:5,8; 7:24,29; 5:12; 9:5; 10:1; 11:2,33; 12: 1; 14:6,20,26,39; 15:1,6,50,58; 16:11,12,15,20; 2 Kor 1:8; 8:1,23; 9:3,5; 11:9; 13:11).

Ne ælim, ... da budete u neznanju” Još jedan prepoznatljiva Pav lo va fraza (Rim 1:13; 11:25; 1 Kor 10: 1; 11:3; 12:1; 2 Kor 1:8; 1 Sol 4:13), kao prelaz na novu temu.

12:2 „kao bivši mnogobožci” Imperfekt indikativ. Označava nešto što je bilo i više nije. Obraćeni Korinćani moraju trajno da raskinu sa svojom prošlosti. Posebno kada se zna da su trpeli: (1) snažan uticaj mnogobožskih svetkovina i hramskih rituala; (2) uticaj rimske kulture. I jedno i drugo je suštinski nespojivo sa duhom evanđelja.

- **„bili zavedeni”** Dva su glagola istok korena – „voditi” – u ovom izrazu. Prvi je u pasiv imperfektu a drugi u pasivu prezent participa, što najviše naglašava trajanje radnje – „bili ste i još ste zavedeni”. Drugi glagol je pojačan prepozicijom *apo*, koja vrlo slikovito naglašava ovo zavođenje – „voditi nekog kao roba” (Mk 14:44; 15:16).

Mnogoboštvo je i dalje bilo prisutno u životu korinćanskih obraćenika (10:20).

- **„nemim idolima”** Poznata SZ ironija o lažnim bogovima (Isa 46:5-7; Jer 10:5; Av 2:18-19). Koliko drugačiji je Bog Duh Sveti.

12:3 „Niko ko je vaoen Božjim Duhom, ne može da kaže” Prelepi jevrejski idiom za božansko nadahnuće, inspiraciju (1 Sam 10: 10; 19:23-24). Ovo treba da nas opomene da nije svako ko uzima Božje ime u usta istinski pobožan. Zato smo odgovorni da procenjujemo posebno one koji tvrde da nam donose poruku od Boga (12:10; 1 Jn 4:1-3).

- **„Proklet bio Isus,** Šokantna izjava. Zašto bi iko ko se poziva na Boga ovako bogohulio? Koncept *anathema* potiče iz SZ (*herem*), i odgovara ideji „svetog rata”, kada bi se u osvajanjima neki grad – kao posvećen Jahvi – proglašavao svetim. A to je značilo da doslovno sve živo, sve što diše treba ubiti (Isu 6:17:7:12).

Nekoliko je teorija upotrebe ovog termina u Korintu: (1) Anatema je reč kojom su se pravoverni Jevreji zavetovali u svojim sinagogama (Dl 26:11, rabinska formula proklinjanja kojom su terali hrišćane iz sinagoga). Pravi Jevrejin je trebao da ovako prokune Isusa iz Nazareta; (2) Rimljani su ovako proklinjali Isusa iskazivali odanost Cezaru kao svom jedinom bogu, oslovljavajući ga sa „Gospod”; (3) Na ovaj su način mnogobožacima svetkovinama proklinjali Isusa (16:22), (4) SZ koncept prokletstva, koji je Isus preuzeo na sebe, ponevši na se grehe (Pnz 21:23; Gal 3: 13).

Neka od poslednjih iskopavanja na lokaciji ovog grada, otkrila su popis raznih kletvi drevnog akropolisa. Zanimljivo je da te kletve nemaju glagol „biti” u sebi. Teolozi pretpostavljaju „je” između „Isus” i „proklet”, ali toga nema ni u LXX prevodu Pnz 22:15-20, kao i u stihu 3. Neka od iskopina pokazuju da su se sličnim formulacijama, pri sahranama, slušali hrišćani Korinta do kraja prvog veka (Vizantijski period) (J. H. Kent, *The Inscriptions*, 1926-50. Princeton: American School of Classical Studies, 1966, vol. 8:3, no. 644).

Ovo se dešavalo kada bi pojedine crkvene grupe anatemisale druge, ali na stari, mnogobožacima način. Ovo ne otkriva samo problematičan metod, već i mržnju kao motiv. To nam otkriva kakve su napetosti vladale u

crkvi. Umesto da se mećusobno izgraćuju i blagosiljaju, vernici su se proklinjali imenom zajedničkog Spasitelja!

- **„Isus je Gospod„**, Verovatno najranija ispovest vere Rane crkve (Rim 10:9-13; Fil 2:11). „Gospod” je titula koja istiaće Isusa kao Mesiju.
- **„ako nije voćen Svetim Duhom”** Sluāba Duha je da uveri ljude da su greānici i da ih privuāe Hristu (Jn 16:8-14). Bez njega niko nikada ne bi traćio spasenje (Jn 6:44,65). Ovo je tajna Boāje suverenosti, Boāje ljubavi koja nam ide u susret, ali traći zavetni odgovor od nas – pokajanje i veru, posluānost, trajno odazivanje u predanju i istrajnosti.

4 Darovi su razliāiti, ali je isti Duh koji ih daje. 5 Ima i razliāitih sluabi, ali je isti Gospod kome se sluāi. 6 Ima razlike i u dejstvu sluabi, ali je isti Bog koji kroz njih deluje u svakome. 7 A Duh na svakome pokazuje svoje dejstvo radi zajedniāke koristi. 8 Jednome Duh daje dar mudrog savetovanja, dok drugome isti Duh daje dar saopātavanja posebnog znanja. 9 Jednome Duh daje dar vere, dok drugome isti Duh daje dar isceljivanja. 10 Jednome Duh daje dar da āini āuda, a drugome dar proroātva. Nekome daje dar razlikovanja duhova, nekome da govori drugim jezicima, a nekome da tumaāi te jezike. 11 Sve ovo āini jedan te isti Duh, koji po svojoj volji dodeljuje dar svakom pojedincu.

1 Kor 12:4-11

12:4-6 „razliāiti... razlike” Pojam se odnosi na: (1) raspodelu; (2) raznovrsnost (12:4, 5,6). Oāigledna je paralela stihova 4, 5 i 6 i naglaāeno jedinstvo sva tri boāanska lica.

12:4-6 „Duh... Gospod... Bog” Trojstvo donosi jedinstvo razliāitosti a ne uniformnost. Crkva je zajedniāto obdarenih pojedinaca. Trebamo jedni drugima! Svako od nas je vaćan. Svako je u neāemu obdaran da sluāi. Rekli smo da teoloāki pojam „Sveta Trojica”, „Trojstvo” ne nalazimo u biblijskom vokabularu, ali vidimo istinu kao takvu, koncept Boāje trojāanosti. Vidi posebni temu o tome u 2:10.

12:4 „darovi” Drugaāija reā od one u 1. stihu. Grāka imenica *charisma* ima koren u *chairō*, āto znaāi „radovati se”, „biti prepun radosti”

(7:30; 13:6; 2 Kor 2:3; 6: 10; 7:7,9,16 i sloænica sun u 12:26 i 13:6). Odatle crpimo nekoliko pojmova:

1. *chara* – radost, radovanje
2. *charis* – raskoœni darovi (16:3; 2 Kor 8:4,6)
  - a) milost (1:4; 15:10)
  - b) zahvalnost (15:57)
3. *charizomai*
  - a) dati dareæljivo
  - b) oprostiti (2 Kor 2:7-10; 12:13)
  - c) otpisati dug
4. *charisma* – besplatan dar, poklon (Rim 5:15,16; 6:23; 2 Kor 1:11) ili dodeljivanje dobara (12:4,9,28,30,31).

Bog rado i slobodno dariva svoju crkvu. Svi darovi su za opæte dobro i za meæusobnu izgradnju u Hristu. Gospod æini svoje delo kroz svoje sledbenike. Zato moramo svoje darove ujedinjavati u zajedniæki duhovni rast crkve. Samo tako moæemo da zadobijemo svet za Hrista (Mt 28:19-20).

12:5 „sluæbi” Termin *diakonos* ima nekoiko upotreba u NZ:

1. *diakonos*
  - a) sluga (Mt 20:28; 22:13; 23:11; Jn 2:5)
  - b) propovednik (3:5; 2 Kor 3:6; 6:4; 11: 15 dva puta, 23)
2. *diakoneo*
  - a) sluæiti (1 Pet 4:11)
  - b) æakonisati (Rim 16:1; 1 Tim 3:8,10,13)
  - c) sluæbenik (Dl 6:2; 2 Kor 3:3; 8:19,20)
3. *diakonia*
  - a) pomagati (Dl 6:1; 2 Kor 8:4; 9:1,12,13)
  - b) sluæba evanæelja (12:5; 16:15; 2 Kor 4:1; 5:8; 6:3; 11:8)
  - c) otkrivenje od Boga (2 Kor 3:7,8,9)

Kljuæna ideja je sluæba drugima (materijalna, telesna i duhovna). Gospod oprema darovima svoj narod radi sluæbe svetlu i vernicima u potrebi.

12:6 „dejavtu sluæbi” Igra reai *energes* – „energija” – sila kojom se uspeæno radi neki posao. Ovde imenica odgovara participu prezenta, æto je æesta Pavlova jeziæka figura u ovoj poslanici.

1. *energes, energieia, energeo, energana*, 1 Kor 4:12; 9:6; 12:6,10,11; 16:9,10; 2 Kor 1:6; 4:12.

2. *ergon* Kor 3:13,14,15; 9:1; 15:58; 16:10; 2 Kor 6:1; 9:8; 11:15.

Bog uvek delotvorno radi. Sve što započne privede kraju. Takva je i naša služba – u sili Gospodnjjoj.

12:7 „A Duh na svakome pokazuje svoje dejstvo radi zajedničke koristi” Istina je ključna vrednost života i službe crkve.

1. Svaki vernik ima besplatni dar Duha za službu. Dakle:

- a) svaki vernik je važan
- b) svaki vernik je obdaren
- c) svaki vernik je sluga

2. Svrha duhovnih darova nije isticanje onoga koji ga ima, već dobro, napredak svih kojima se služi. Potrebni smo jedni drugima!

Ova istina je preko potrebna samoživim, bahatim Korinćanima (i tadašnjim i sadašnjim). „Zajednička korist” tj. „profit” (*sumpheron*, 6:12; 7:35; 10:33; 2 Kor 8:10) je za celu crkvu a ne za bilo kog pojedinca. Svako od nas ima odgovornost održavanja duhovnog jedinstva u svezi mira (Ef 4:3). O, koliko je ovo drugačije od savremenog zapadnjačkog individualizima!

Posebna tema: Hrišćanska korporativnost

A. Pavlove metafore

1. telo
2. polje
3. zgrada

B. Pojam „sveti” je uvek u množini (osim u Fil 4:21, gde ima korporativan prizvuk)

C. Mar tin Luter je u Reformaciji naglasio istinu sveštenstva vernika, što nije sasvim biblijski. Izl 19:6; 1 Pet 2:5,9; Otk 1:6 govori o sveštenstvu svih vernika.

D. Svaki hrišćanin je darovan za opšte dobro crkve (1 Kor 12:7).

E. Duhovni dar je delotvoran samo u službi svima. Sve su službe zajedničke, korporativne (Ef 4:11-12).

12:8 „mudrog savetovanja, ... posebnog znanja” Dva su grčka pojma u pitanju: mudrost – *so fia* i znanje – *gnosis*. Ovde Pavle istiaē svoje jevrejsko razlikovanje ovo dvoje. Mudrost je praktiana a znanje teoretsko, akademsko. Mudrost nam treba za delotvoran hrišćanski aivot a znanje za pouku hrišćanske doktrine.

12:9 „dar vere” Ovaj dar nije ona spasavajuña vera iz Mk 1:15 i Jn 1:12, jer se darovi daju vernicima. Reā je o veri koja pokreñe āuda, āto je jasno iz 13:2 (Mt 17:20; 21:21).

- **„dar isceljivanja”** *Iomaije* u pluralu (2 Kor 12:7-9,28,30). Iako je u ovom kontekstu reā o duhovnom daru, u Jak 5:14 vidimo da je isceljenje sluāba. Zdravlje je znak Boāje ljubavi koja se stara, ali i znak duhovnog zdravlja (oproātenje greha, spasenje). Za Jevreje je oduvek postojala jasna sprega izmeēu greha i bolesti; pravednosti i zdravlja (Pnz 27-28). Ipak, knjiga o Jovu, Ps 73 i Jn 9 su izazovi ovom konceptu. Uvek ñe biti tajna zaāto neko ozdravlja a neko ne. U svakom sluāaju, reā je o Boājoj volji koja ozdravlja a ne o neāijoj veri ili neveri. Uostalom, naglasak nikada nije toliko na veri koliko na objektu naēe vere. Ne zaboravimo da vera āak iako je mala kao zrno goruāice, moæ da baca planine u mora (Mt 17:20).

Bogu hvala za ozdravljenja i one koji sluæ u ovoj sluābi!

12:10 „dar da āini āuda” Misao paralelna onoj u st. 9a (āuda – dar vere). Ali, kako je ovo ipak lista darova ne moæemo da tvrdimo da je reā o sinonimima. Ne znamo sa sigurnoāñu u āemu je razlika izmeēu ovih darova.

- **„dar proroātva”** Ovaj dar moæemo da razumemo na barem dva naāina: (1) u kontekstu poslanice, proroātvo je proklamacija evanēelja (14:1); (2) proroci koje sreñemo u Delima (11:27-28; 13:1; 15:32; 21:10, proroāice, 21:9).

Sledeñe teoloāko pitanje jeste u odnosu ovog dara sa SZ proroātvom. SZ proroci su i pisci Boāje Reāi. U NZ ovaj posao je poveren Dvanaestorici i njihovim pomagaāima. Ipak, pojam apostolstva je usvojen i za dar koji traje (Ef 4:11), ali drugaāije sluābe nakon smrti Dvanaestorice. Isto je i sa institucijom proroka i proroātva. Boānska inspiracija je prestala i viāe nema nadahnutih spisa (Juda 20). A NZ proroci prevashodno imaju

zadatak da objavljuju evanđelje, kao i da tu istinu primene na određene prilike i potrebe. Vidi posebnu temu o NZ proročtvu u 14:1.

- **„dar razlikovanja duhova”** Tri su izvora naših telenata, naše obdarenosti: (1) prirodni talenti; (2) Duh Sveti; (3) Ćavo. Ovaj dar je duhovna sposobnost da se raspoznaju ovi izvori (1 Tim 4:1; 1 Jn 4:1-3).
- **„da govori drugim jezicima”** Grčki *glossa* je u SZ bio i sinonim za „naciju”. U grčkom je to bio govorni jezik nekog naroda. Ali, ovde je reč o duhovnom daru, o znanju većem od običnog lingvističkog poznavanja nekog stranog jezika. Jer, ovom daru je potreban tumač a ne prevodilac, o čemu apostol više govori u 14. poglavlju. Ipak, ovo je povuklo mnoge da misle da je reč o ekstatičkim momentima u crkvi.

Nije sigurno u kom odnosu stoje ovi jezici i oni iz Pedesetnice. Āudo koje je naglašeno u Dl 2 nije u govoru, već u slušanju. Āudo je bilo da su Jevreji iz Dijaspore razumeli propovedano evanđelje. Āudo je u tome da su prepoznali Boga na delu, silu nevičenu, Božiju volju koja poziva k sebi i ostale narode. To vidimo na primeru Samarjana (Dl 8) i Kornelija (Dl 10). Jezici u Delima su znak obraćenim Jevrejima da Bog otvara vrata i za mnogobožce.

Jezici u Korinškoj crkvi liče na ekstatičke govore drugih grčkih misterija (Delfi). Ali, i to je deo njihove čiroke zloupotrebe duhovnih darova i samoisticanja (13:1; 14:1-33).

Dar jezika je je bio deo lične vernikove pobožnosti, intimnog zajedništva sa Bogom, ali bez razumevanja. Dakle, ovaj dar je sasvim dobar (14:39), ali očigledno nije bio dat svim vernicima (12:29-30 odeljak retoričkih pitanja sa jasnim „ne” odgovorom). On nije dokaz nečijeg duhovnog preporoda ili raskošne duhovnosti. Jasno protumačeni jezici su i drugima na moćan način svedočili poruku evanđelja.

- **„a nekome da tumači te jezike”** Korint je kosmopolitski grad, grčkog podneblja a rimske kulture. Lučki je grad i dobro sklonište trgovačkih brodova koje zimi plove sa istoka na zapad i obratno. U gradskoj vrevi su se čuli skoro svi jezici tadašnjeg sveta. Ali, ovaj jezik je dar Duha i ne treba mu prevodilac, nego tumač. Ovaj jezik nosi poruku evanđelja.

12:11 Naglašena suverenost Boga Duha u razdeljivanju darova hrišćanima (st. 7,18). Darovi nisu na izbor, već slobodna volja Duha. Duhovni darovi ne znaju za hijerarhiju. Svi imaju jednu svrhu – služe telu crkve (st. 7). Oni nisu vrlina isposničke kelije već labor i pečir sluge koji drugima pere noge.

12 Naime, kao što u telu ima mnogo udova, a svi ti udovi, iako ih je mnogo, čine jedno telo, tako je i sa Hristom. 13 Jer, po Duhu smo svi mi kršćeni u jedno telo. Bilo Jevreji ili Grci, bilo robovi ili slobodni, svi smo napojeni jednim Duhom. 1Kor 12:12-13

12:12 Pavle započinje novi odeljak o crkvi moćnom metaforom ljudskog tela (Ef 4:4,16). Čeli da naglasi jedinstvo različitosti. Čina nije na jednom, ili više delova tela – tj. na istaknutom pojedincu – nego na delotvornosti celog tela, odnosno crkvi kao duhovnoj porodici.

U ovome su naglasci oba Zaveta isti. To svakako ne znači da čovek hrišćanskim obraćenjem prestaje da bude važan kao ličnost, kao pojedinac; ali znači da više ne čini samočivo već da se brine i o duhovnom zdravlju drugih, cele verske porodice!

12:13 „po Duhu” Predlog *en* moć da znači „u”, „sa”, „po”. Opres sa mahanjem doktrinama na osnovu grčkih predloga-prepozicija! Ova izjava je paralelna sa Ef 2:18; 4:4.

Duh uverava ljude za greh, privlači ih Hristu, kršćava ih u njemu oblikuje Hrista u njima (Jn 16: 8-14). Zato je doba milosti doba Duha Svetog. Njegovo delovanje je znak da je došlo doba, novo doba pravednosti. Sam Duh je Očev dar ljudima po Hristu. A darovanje Duha darovima je radi otkrivanja, proslavljanja Hrista, privlačenja nespasenih i oblikovanja Hristovog lika u spasenima.

- **„kršćeni u jedno telo”** Vodeno kršćenje je trajna metafora doživljava duhovnog preporoda (Ef 4:5). Nekoliko paralela imamo u Ef 4:4-6. Ali, kršćenje Duhom označava početak spasenja u pripajanje obraćenika crkvi – Hristovom telu. Nepotrebne su zabune oko termina „kršćenje u Duhu Svetom”, jer je to jasan biblijski izraz za naše spasenje, prihvatanje Hrista kao Spasitelja. Danas je to tehnički pojam kasnijeg, punijeg, duhovnijeg iskustva vernika. Molim vas, ja

nipošto ne poričem naknadna iskustva, ali insistiram na „Gospodnjem iskustvu”. Životopisi svih velikana vere svedoče o: (1) njihovom pouzdanju u Hrista; (2) upornosti da mu slušaju; (3) neuspesima na duševnoj stazi; (4) ličnim frustracijama; (5) svesrdnosti da Bog radi svoj posao; (6) snazi u slušanju; (7) poniznosti u kojoj su svu slavu davali Bogu, a ne sebi – glinenim posudama.

- **„Bilo Jevreji ili Grci, bilo robovi ili slobodni”** Među Hristovom decom nema više bilo kakvih ljudskih barijera (Joel 2:28 – Dl 2:14-36; Gal 3:27-28; Kol 3:11). A to je više od puke jednakosti među ljudima. Jer, mi smo i dalje različiti. U Ranoj crkvi, premda svi obdareni duhovnim darovima, neki su i dalje bili robovi.

I sam pojam ovakve jednakosti je za rimsko društvo jednog Korinta bio šokantan. Setimo se: muškarac je imao potpunu vlast nad: (1) suprugom; (2) decom; (3) kućnim slugama, robovima. Ovakvo učenje, ovakav radikalizam u teologiji je postavljao novu paradigmu društvenih, klasnih odnosa. Pavle je ovaj stav temeljio na jasnim Isusovim učenjima. Nažalost, u ovome su vernici Korinta sasvim podbacili.

- **„svi smo napojeni jednim Duhom”** Slika vode u izobilju. Avgustin, Luter i Kalvin su u svetlu ovih reči tumačili Vešeru Gospodnju, posebno zato što se Jn 7:37-39 odnosi na Duha. Slika zajedničke napojenosti po Duhu je slika našeg duhovnog jedinstva.

I glagol „napojiti” i „krstiti” su u ovom stihu u aorist pasivu, što naglašava dovršenu prošlu radnju, odigrani događaji. Tako da jedinstveno glagolsko vreme i paralelizam ne ukazuju toliko na vodeno krštenje i Vešeru Gospodnju koliko na celoviti dovršeni događaji prošlosti (obraćenje po Duhu – pasivni oblik; ili po Hristu Mt 3: 11; Lk 3: 16; Dl 1 :5, ili po Ocu Dl 2:33).

14 Jer jedan ud ne čini telo, nego mnogi. 15 Ako noga kaže: „Pošto nisam ruka, ne pripadam telu”, ipak je deo tela. 16 I ako uho kaže: „Pošto nisam oko, ne pripadam telu”, ipak je deo tela. 17 Ako bi celo telo bilo oko, gde bi bio sluh? Ili ako bi celo telo bilo uho, gde bi bilo čulo mirisa? 18 A Bog je postavio svaki deo tela onako kako je on hteo. 19 Gde bi bilo telo da su svi oni samo jedan deo tela?

1 Kor 12:14-19

12:14-26 Apostol nastavlja analogiju ljudskog tela, aija uzajamnost svih udova ima svrhu jedinstvenog delovanja celog organizma. Svaki ud, svaki organ je potreban za zdravo i delotvorno telo.

12:14 Ova se slika ponavlja nekoliko puta u poglavlju (12,13,14,20,25,27).

12:15-16 „ako” Uslovna rečenica kao naznaka moguće akcije. Ona ne samo da ističe crkvena grupisanja, nego i napetosti među pojedincima zbog preneglašavanja duhovnih darova. A svi su darovi Božiji i Duh odlučuje kako će koga obdariti (st. 11, 18).

12:17,19 „ako... ako” Stih 17 nema glagol i pretpostavlja se nemoguće – celo telo nije oko; nije uho; nije ni jedan jedini deo tela celo telo.

12:18 „A Bog je postavio svaki deo tela” Aorist medij, što ističe dovršenu i lianu aktivnost. Kako u 11. stih ističe da je Duh izvor darova, onda ovaj stih jasno identifikuje Duha kao božanstvo!

- **„onako kako je on hteo”** Misli se na Božiju stvaralačku moć, u kontekstu darova (st. 27). Mi se tu ne pitamo. Gospodnja je prva i poslednja.

19 Gde bi bilo telo da su svi oni samo jedan deo tela? 20 No, stvari stoje ovako: Ima mnogo delova tela, ali je telo jedno. 21 Oko ne može da kaže ruci: „Ne treba mi!”, niti glava nogama: „Ne trebate mi!” 22 Šta više, i naizgled slabi delovi tela su neophodni. 23 Pa čak i sa delovima tela koji nam se čine manje vrednim postupamo s punim uvažavanjem. Takođe, i sa stidnim delovima tela postupamo s posebnim poštovanjem, 24 koje nije potrebno drugim delovima tela. Bog je, naime, tako sastavio telo, da je neuglednijim delovima tela dao posebnu čast, 25 da ne bude podele u telu, nego da se delovi tela jednako brinu jedni za druge.

1 Kor 12:19-25

12:22-24 „slabi... manje vrednim... stidni delovi... neugledni delovi” Misli se na pokriveno delove tela. Pouka je jasna: darovi koji se ne

vide, ili nisu tako atraktivni takoæe trebaju za zdravo i delotvorno duhovno telo. Duh daje darove i svi su oni potrebi. Zato su svi ravnu u aasti. Vidi posebnu temu u 2 Kor 12:9.

12:25 Ovo je apostol æleo da naglasi (*hina*, predlog svrhe). Crkva je crkva zato æto je jedinstvena a ne zato æto je podeljena. Vernici se u takvoj crkvi brinu ne za sebe, veñ jedni za druge (12:7). Glagol je u konjunktivu, æto – naælost – izraæava moguñnost, iako bi meæusobna briga trebala svima da bude prevashodna.

- **„Briga”** se tiæe zabrinutosti, zauzetosti oko neæega, nekoga (Mt 6:25,27; 10:19; 13:22; 2 Kor 11:28; Fil 4:6). Ovo je sasvim legitima briga, staranje (7:32-34; Fil 2:20).
- **„podele”** Poznata reã *schisma*, koja se odomañila u hriñanskom vokabularu. Pavle je veñ pominjao podele (1:10; 11:18). U njima je koren svih korinćanskih problema. Podela je bilo: (1) meæu voæama; (2) meæu teoloækim pravcima; (3) po socijalnoj osnovi rigidnog rimskog druætva; (4) hvalisanjem duhovnim darovima; (5) zbog mnogoboæake pozadine.

26 Ako jedan deo tela pati, pate i svi ostali; ako se jednom delu tela ukazuje aast, sa njim se raduju i svi ostali.

27 Dakle, vi ste telo Hristovo i delovi tela pojedinaãno. 28 A Bog je postavio prvo apostole, drugo proroke, treñe uãitelje; zatim æudotvorce, iscelitelje, pomagaæe, one sa darom upravljanja, te one sa darom govorenja drugih jezika. 29 Jesu li svi apostoli, jesu li svi proroci, jesu li svi uãitelji, jesu li su svi æudotvorci? 30 Zar svi poseduju dar isceljivanja, zar svi govore drugim jezicima, zar svi tumaæe jezike? 31 Revnosno teãte za viãim darovima! .....

1 Kor 12:26-31a

12:26 „Ako... ako eite je Pav lo va æelja za onim æto treba da bude (2 Kor 1:6, bez glagola; Rim 12:6-8; 1 Kor 3:22; 8:5; 14:27; 2 Kor 5:10; Rim 12:15).

12:28 „A Bog je postavio” Joã jedan aorist medij, teoloæka paralela 12:28.

- **„apostole„**, Imenica izvedena iz grčkog glagola „poslati„. Rabini su tako zvali svog poslanika drugom rabinu. Jovanovo evanđelje vidi Mesiju kao Božjeg apostola. Naravno, kasnije će Poslani poslati svoje poslanike – apostole (20:21).

Generalna upotreba termina se tiče Dvanaestorice, ali se kasnije odnosi i na: (1) Varnavu (Dl 14:4,14); (2) Andronika i Junija (Rim 16:7); (3) Apolosa (1 Kor 4:9); (4) Jakova, Isusovog polubrata (Gal 1:19); (5) Epafrodita (Fil 2:25); (6) Silu i Timotija (1 Sol 2:6). Ali, prema Ef 4:11 apostolstvo je duhovni dar koji traje.

- **„proroke”** Vidi posebni temu o prorocima u 1 Kor 14:1.
- **„učitelje”** Ovaj se dar pominje u Dl 13:1, zajedno sa prorocima; dok je u Ef 4:11 povezan sa pastorima. U 2 Tim 1:11 Pavle za sebe kaže da je propovednik, apostol i učitelj. Ipak, ovde je dar samostalan, kao i u Rim 12:7. Pominje se posebno i u Jak 3:1. Ovo nam daje čiri uvid u harizmu učiteljstva. Ona može da bude spojena sa drugim darovima na više načina, a sve sa ciljem da se dosegnu određene potrebe crkve u određenom trenutku. Učitelji su nadarene vođe koje na različite načine propovedaju jedno i isto evanđelje.
- **„čudotvorce”** Primitimo da se u st. 9 i 10 ovaj dar pominje dva puta, a ovde samo jednom. Čudesna su znaci potvrde evanđelja. Bila su posebno prisutna u vremenu koje obuhvataju Dela i Poslanice. I danas su uočljiva tamo gde je evanđelje nova vest koja se propoveda.
- **„iscelitelje”** Ovaj dar spaja Božju ljubav koja se stara za potrebe i potvrdu evanđelja. Nije pitanje da li Bog još uvek ozdravlja, nego zašto ozdravlja jedne a druge ne? U svakom slučaju, Jak 5:13-18 nas vodi u crkvenu praksu ove harizme. Ipak treba primetiti da je, prema pomenutom tekstu, ovde reč o službi lokalnih vođa, a ne o duhovnom daru.
- **„pomagače”** Doslovno „dela pomaganja”. Kako je reč o tehničkom izrazu, verovatno se misli na već poznatu crkvenu službu (Fil 1:1).
- **„one sa darom upravljanja”** Izvorno, reč je o kormilarstvu. Pojam se prvo sreće u ovom zanimanju (Dl 27:11; Otk 18:17). Moćna slika vođe u crkvi. Reč je o snazi i sposobnosti da se drugi povedu do cilja, do ispunjenja duhovnog zadatka. A. T. Robertson, u svom delu „Word Pictures In Greek New Testament” (tom 4., st. 173-174),

kaæ da su „pomagaai” oni koji su pri ruci æakonima; a „upravitelji” su voæe, stareãine, vladike.

- „one sa darom govorenja drugih jezika” Vidi st. 10.

12:29-30 Serija pitanja sa negativnom partikulom (*me*), æto podrazumeva i negativan odgovor. Ovo je krunski biblijski dokaz koji obara stav kako je dar jezika obavezan za sve vernike, kao potvrda spasenja, ili znak prave duhovnosti. Ovo je boæanski dar, ali nije dat svakome. Drugi ekstrem sreñemo kod onih koji preziru i sasvim odbacuju jezike, kao neæto æto je prohujalo sa apostolskim vremenima. Oba stava su teoloæka preterivanja (14:39).

Dakle, naglasak ovog poglavlja je – Telo je jedno, ali su udovi mnogi. I nijedan ud nije posebno veñi od bilo kojeg drugog.

12:31a „Revnosno teãite za viãim darovima” Moguñe je ovu reãenicu aitati u: (1) prezent aktiv indikativu – izjava, postojeaãa injenica; (2) prezent aktiv imperativu – kontinuitet zapovesti. Neki teolozi misle da je reã o indikativu, i to ironiãnom, u smislu – „Samo vi teãite za boljim darovima,!” Drugi deo ovog, 31. stiha pripada literalnoj celini 13. poglavlja. Ipak, ako Pavle stvarno misli na viãe, bolje darove, moguñe da misli na: (1) veru, nadu, ljubav (13:13), od kojih je ljubav najveãa; (2) darove koji veliãaju celo telo (14:1), kao æto je propovedanje i uaiteljstvo (st. 28).

Ovaj poziv, prekor, tiãe se svih a ne samo pojedinaca. Ljudi zapadne kulture su skoro opsednuti individualizmom, liãnim pravima. Ovo poglavlje govori o zajedniãtvu, o korporativnosti Hristovog tela. Valja teãiti darovima koji doprinose duhovnom rastu crkve i airenju evanæelja.

Predlozi za razgovor

Ovaj udæbenik je tek vodiã u tumaãenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumaãenje Pisma. Svako treba da sluãa svoje unutraãnje voæstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmiãljena da bi ti pomogla u saãimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima naæeã izazov, a ne konaãne odgovore.

1. Zašto su duhovni darovi postali prob lem za ovu crkvu?
2. Kada primamo darove? Da li svi imamo iste? Moæ li neko da ih ima više? Moæmo li sami da ih biramo?
3. Āta je svrha duhovnih darova?

Mala praktiāna pomoñ u otkrivanju svojih duhovnih darova

1. Molite se Bogu da vam pokaæ vaæe darove.
2. Traaite od starijih, zrelijih u veri da vam pomognu u prepoznavanju darova.
3. Istraaito svoje prirodne talente.
4. Predajte se onom daru, onoj sluæbi u kojoj naviæe vidite sebe.
5. Ispitajte da li vas to ispunjava i da li imate duhovnog ploda.

Ova jednostavna pitanja su preuzeta iz odliānog dela Pola Litla, „Affirming the Will of God” (IVP). Ona nisu toliko svetopisamski zasnovana, koliko su plod mudrosti kako otkriti Boæiju volju, a samim tim i svoje duhovne darove.

Nikada ne zaboravimo da nijedan popis darova nije isti i nije konaāan. Nije toliko vaæno da sebe naæemo na njima, koliko da prepoznamo āta je nama Bog dao. Jer – svi hriāñani su obdareni Duhom i pozvani u sluæbu (Ef 4:11-12).

1. Korinćanima 13

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”
Himna ljubavi 13:1-13

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodiča u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte sami da sačinite svoju skicu ovog, poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Bibije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednoj jedinoj temi.

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Kontekstualni uvid u celinu 13:1-13

A. Ovo poglavlje je deo apostolove debate u vezi duhovnih darova. Poglavlje o ljubavi je smešteno u sredinu baš i ne toliko lepe priče.

B. Crkva u Korintu je želela da darove uzdigne iznad svega drugog. Ali, Pavle im odrećuje i mesto i ulogu u odeljku 12 do 14.

C. Drugi veliki test duhovnih darova je – Da li se iskazuju u ljubavi?

Osnovna skica poglavlja

A. Neophodnost ljubavi kao motiva izražavanja duhovnih darova, st. 1-3.

B. Karakter ljubavi izražen u odnosima prema drugima, st. 4-7.

C. Ljubav kao odlika Božije porodice, st. 8-13.

Tumačenje reči i izraza

Ja ĩu vam, pak, pokazati najbolji put.1 Āak i da govorim sve ljudske i anĀeoske jezike, a ljubavi da nemam, bio bih kao metal koji zveāi i zvono koje odjekuje. 2 Da imam i dar proroĀtva, i da znam sve tajne i sva znanja, i povrh toga da imam svu veru planine da premeĀtam, a ljubavi da nemam, – niĀta sam. 3 Pa da i razdelim sve āto imam, da i telo svoje dam da se spali, a ljubavi da nemam, - niĀta sam.

1 Kor 12:31b – 13:3

12:31b „najbolji put” Superlativ od *huper* – „preko svega” i *balta* – „baciti”. Metafora za neāto āto prevazilazi sve. Āesta je u 2. Korinćanima (1:8; 3: 10; 4:7; 9:14; 11:23; 12:7).

- **„Put”** je poznata SZ slika pravca āivota, u ovom sluĀaju poboānog. I SZ i NZ vera nije samo na usnama, kao ortodoksna ispovest, veĥ je pre āivot ortodoksne posluānosti. A Boāje najbolje nam je utelovljeno u njegovoj poārtvovnoj ljubavi, u Boājem Sinu.

Za hiperbole – „najbolji put”, vidi posebnu temu u 2:1.

13:1 „Ako” uvod u āuvenu uslovnu reāenicu, u misao za koju se apostol nada da ĥe biti moguĀa akcija Korinćana (st. 1,2 i dva puta u 3).

- **„Āak i da govorim sve ljudske i anĀeoske jezike”** Reā je o daru jezika, pomenutom u 12: 10,28-29, daru koji je imao i sam Pavle, a kojim su se Korinćani razmetali (14:1,5,6,18-19).

Kako sam miāljenja da su jezici u Delima neāto drugo od jezika u ovoj poslanici, ova misao me stavlja pred izazov: da li apostol takoĀe shvata jezike kao govorne jezike (Pedesetnica) ili kao ekstatiāko iskustovo (anĀeoski jezici)? U svakom sluĀaju, sva jeziĀa umeĥa su besmislena bez ljubavi! HriĀanstvo je viāe od sladunjave poruke. Ono je utelovljena ljubav – Isus koji se ārtvuje, koji nas voli.

- **„a ljubavi”** Poznata imenica *agape*, jedna od nekoliko u klasiānom grākom jeziku, mada retko koriāĥena. Baĥ to je bio razlog da je Rana crkva upotrebi i da joj novo znaēenje (Boāija, samopoārtvovana ljubav, 1 Jn 4:10), sliāno LXX (Post 22:2,12,16) i rabinskoj upotrebi u Judaizmu. Reā *hesed* je u SZ izraāavala Boāiju zavetnu ljubav i vernost datim obeĥanjima. *Agape* u mnogo āemu izraāava isto i paralelna je

Carstvu Božijem. Ova imenica postaje oznaka i Božijeg karaktera i Božje ælje da njegova deca odraæavaju istu tu ljubav (1 Jn 4:7.21).

Opet, *agape* i *filos* su u koine grakom sinonimi, koliko god da ima nekih izuzetaka (Jn 21:15-19).

- **„metal koji zveæi i zvono koje odjekuje”** Korinćanima je ovo poznata slika. Ovim zvcima su sveætenici i sveætenice Dionizijevog i Sibilinog kulta zvali poklonike. U kontekstu ove zloupotrebe darova, moæ se i „trubljenje” iz Mt 6:2 shvatiti metaforiæki. Misli se na namerno skretanje paænje, kao u sluâaju pokrivenih muæke glave i otkrivene, ili obrijane æenske glave.

Korint je bio nadaleko poznat po bronzanim proizvodima. Jedan od njih bio je popularni ruæni megafon, koji su koristili glumci tadañnjih amfiteatara radi pojaâavanja glasa.

Pavle pokazuje jaâinu svojih oseñanja dok govori o duhovnim darovima bez ljubavi. Zato i koristi ovako jake i reâite slike:

1. „zvono koje odjekuje”, st. 1 – perfekt
2. „niâta sam”, st. 2 – prezent
3. „niâta mi ne koristi”, st. 3 – prezent

13:2 „dar proroætva” Rekli smo da se u ovoj poslanici ovaj dar odnosi na „âirenje evanæeoske vesti” (11:4,5; 14:39). Prva tri termina u ovom stihu se tiâu dara mudrosti i znanja (12:8). I u ovome je bilo problema u zajednici (1: 17, 19,20,21,22,24; 2: 1,4,5,6, 13; 3: 19). Proroætvo bez ljubavi, mudrost i znanje bez ljubavi nisu od Gospoda.

- **„sve tajne i sva znanja”** Istu misao apostol koristi u 4:1, za evanæeosku istinu, i u 15:51, za pitanja vaskrsenja tela. Kontekst dozvoljava da ovo znanje shvatimo u najâirem moguñem smislu. Toj beskonaanosti i jeste teæila nezajaæljivost korinćanskih vernika. Ali, æak i savræeno znanje bez ljubavi nema smisla, nije od Boga. Vidi posebnu temu u 2:1.
- **„svu veru”** Misli se na veru koja pokreñe âudesu (12:9,28; Mt 17:20; 21:21). Ipak, i ovakva vera bez ljubavi ne poznaje Boga (Mt 7:21-23),

13:3 „da i razdelim sve âto imam” istu ideju imamo i u Jn 13:26,27,30. Moguñe je da je reâ o aluziji na Isusov razgovor sa mladim bogataæem (Mt 19:16-29; Mk 10: 17-30; Lk 18:18-30).

- **„da i telo svoje dam da se spali”** Dve su mogućnosti prema manuskriptima: „spaliti” (*authesomai*), i „proslaviti” (*kauchesomai*). Obe se reči nalaze u starim prepisima kao i kod ranih crkvenih otaca. Drugu mogućnost imamo kod najjačih prepisa (MSS p46, No, B). I Pavle često govori o proslavljenju (2 Kor 8:24; Fil 2: 16; 1 Sol 2:19; 2 Sol 1:4). Mučeništvo spaljivanjem je nepoznato u Ranoj crkvi, ali je itekako bilo poznato u kasnijim progonima (Neron i Docijan). Mnogi smatraju da je upravo ovo razlog doterivanja prepisa, što su prepisivači uzimali sebi kako slobodu – promenu od „proslavi” u „spali”.

Za širu diskusiju pogledajte Brus Meegerov „A Textual Commentary on the Greek New Testament,” str. 563-564. Suprotan stav ćete pronaći u „The Expositor’s Bible Commentary,” str. 270.

4 Ljubav je strpljiva, ljubazna, ne zavidi, ne hvali se, nije ohola, 5 ne ponaša se nepristojno, ne traži svoje, ne česti se, ne pamti zlo, 6 ne raduje se nepravdi, a raduje se istini, 7 sve podnosi, nikada ne prestaje da veruje, svemu se nada, sve izdržava;

1 Kor 13:4-7

13:4-7 Pred nama je himna o ljubavi koju je verovatno sačinio sam apostol. Svi opisi ljubavi su vrlo aktivni. Ljubav je delotvorna, ne ostaje samo u osećanjima. Svaki opis odgovara Isusovoj slušbi (koji je potpuno otkrivenje JHVH) i njegovom ophoćenju prema nama, nesavršenim ljudima. Ljubav je osoba!

13:4 „strpljiva” Misli se na strpljenje prema drugima, što je i konotacija ovog izraza (Pri 19:11; Rim 2:4; 2 Pet 3:9). I to se posebno misli na one koji su prema nama nepravedni. Strpljivost koja se ne osvećuje je plod Duha (Gal 5:22). Ovo je božanska osobina (Rim 2:4; 9:22; 1 Tim 1: 18; 1 Pet 3:20).

- **„ljubazna”** I ova vrlina je usredsređena na druge, i to na sve. Isus je sebe video takvim (Mt 11:29). Petar kaže isto za Gospoda 1 Pet 2:3. U Ef 4:32 Pavle vidi ljubaznost kao vrlinu hrišćanskog ophoćenja. A u Gal 5:22 je nabroja kao deo ploda Duha Svetog. Ipak, ljubaznost

nije sladunjavi sentimentalizam, već naâe stremljene da nekome pruæimo svoje najbolje (5:5).

- **„ne zavidi”** Izraz jake emocije, „prokljuâati”. Prava ljubav ne traæi niâta za sebe i ne upravlja drugima.
- **„ne hvali se”** Redak izraz za nekog ko se razmeñe toliko da to svi oko njega primeñuju. Uglavnom je reâ o retoriâkom, itelektualnom ponosu.
- **„nije ohola”** Pojam se koristi za ljude koji se neumereno pecenjaju. Åest je u ovoj poslanici (4:6,18,19; 5:2; 8: 1). Naæalost, reâ je kao stvorena za ovu crkvu.

13:5 „ne ponaãa se nepristojno” Teãko shvatljiva slika. Sreñemo je u 7:36 u pozitivnom smislu. Ovde je oâigledno negativna. Sreñe se joâ na drevnim egipatskim papirusima i podrazumeva proklinjanje zbog nedoliãnih dela (12:3). Nepristojnost je uvek gruba, brutalna.

- **„ne traæi svoje”** Osobina ljubavi koju valja uvek ponavljati (8:9; 10:24,33; Rim 14: 16; Fil 2:3). Oâigledna je teoloãka veza sa Ef 5:21, gde smo pozvani na meæusobnu pokornost i uvaæavanje radi Hrista.
- **„ne æesti se”** U metafori znaâi „ljuljati”. I ovaj izraz moæe da bude i pozitivan (Dl 17:16) i negativan. Moderni prevodi koriste reâ „razdraãljiv” (SSP, op. prev.), ne moæe se lako iznervirati. Isti glagol sreñemo u svacæi Pavla i Varnave oko Jovan Marka (Dl 15:39).
- **„ne pamti zlo”** Zanimljiv izraz! Doslovno „duãniãka knjiga”, „neplañeni raãun”. U metafori opisuje nekog ko „pamti da vrati”, pun osvetniãkog duha. Moguñi primeri su u Dl 15:36-41 i 2 Tim 4:11. Septuaginta ima aluziju u Zah 8:17 – „I ne mislite jedan drugom zlo u srcu svom...”. No, kako u ostatku himne nema traga sliãnih SZ misli, ne moæemo sa sigurnoãnu dokazati isti izvor ovih odeljaka.

13:6 Pozitiv i negativ jedne istine. U kontekstu, moguñe da je reâ o ogovaranjima u tamoãnjoj crkvi. Opet, neobiãno je âto se „nepravda” stavlja uz „istinu”. Verovatno se misli na „nepravdu” kao na naãin æivota, a na istinu kao na sadraãaj evanæelja.

- **„a raduje se istini”** Vidi posebnu temu u 2 Kor 13:8.

13:7 „sve podnosi” *Panta* – „sve” se četiri puta ponavlja. Naravno, misli se na ljubav. Naglasak je više na vremenu - „uvek” – jer je glagol sva četiri puta u sadašnjem vremenu.

„Podnositi” dolazi od imenice „krov”. U slikovitom značenju misli se na pokrivanje (1 Pet 4:8, druga reč ali isti koncept), „izdražavanje” (12:9; 1 Sol 3:1,5). Najsavremeniji prevodi koriste izraz „spor da obelodani”.

- **„nikada ne prestaje da veruje”** U ovom kontekstu misli se na „videti najbolje u drugima”, „dati im kredit i u časovima sumnje”. Vera je plod Duha (Gal 5:22).
- **„svemu se nada”** Iz konteksta vidimo da je ova nada produžetak vere onoga koji istinski voli. I kada je sve vrlo teško, ljudi koji vole ne očajavaju.
- **„sve izdražava”** Jak izraz za pobjedu nad kušnjama (Mt 10:22; 24: 13; Jev 10:32). Tiše se onih koji voljno i strpljivo podnose tegobu. Prava ljubav se ne sveti i ne odbacuje, već strpljivo podnosi inače nepodnošljive ljude.

8 ljubav nikad ne prestaje. Proroštva neće se ugasiti, jezici neće prestati, znanje neće se okončati. 9 Jer nepotpuno znamo i nepotpuno prorokujemo. 10 A kad dođe ono potpuno, okončati se ono nepotpuno. 11 Kad sam bio dete, govorio sam kao dete, mislio sam i razmišljao kao dete. A kad sam odrastao, završio sam sa detinjstvom. 12 Sada vidimo nejasno, kao u ogledalu, a onda ćemo videti licem u lice. Sada znam nepotpuno, a onda ću znati potpuno, kao što sam i sam sebi poznat. 13 A sada ostaje ovo troje: vera, nada i ljubav; a najveća od njih je ljubav.

1 Kor 13:8-13

13:8 Neki moderniji prevodi ovim stihom otpočinju novo poglavlje. Pavlov govor o ljubavi nije samo nova tema, već i novi pravac u razmišljanju (kvalitet ovog doba u kome smo ništa je prema novom vremenu koje je već otpočelo)

13:8 „ljubav nikad ne prestaje” dva su moguća slikovita značenja: (1) kada glumca izviđa na sceni; (2) kada latice cveta opadnu usled nagle

promene vremena (Jak 1: 11; 1 Pet 1:24). Božija ljubav nikada ne odustaje od nas!

- „**ne se... ne... ne se**” Uslovna rečenica oblika *eite* a tiče se duhovnih darova.
- „**Proročtva ... ugasiti, jezici ... prestati, znanje ... okončati**” Očigledan paralelizam. Korinćani su najviše cenili duhovne darove (st. 1-3). Na žalost, ove reči se najčešće koriste u omalovažavanju dara jezika, zbog trpnog stanja glagola. Āto, opet, ne znači da duhovni darovi neће jednom prestati. Samo ljubav nikada ne prestaje. Ceo kontekst ne daje vremensku odrednicu koja bilo kojem daru daje veћu trajnost. Āto samo ističe da su darovi deo vremena, a ne većnosti. Samo je ljubav većna! Glagol „okončati” vidimo u st. 10 i 11. Vidi posebnu temu: *Katargeo* u 1:28.

13:9 Ovim stihom započinje serija misli koja ističe ograničenost, nedovoljnost duhovnih darova. To je zbog ljudske slabosti, grešnosti, ograničenosti, a ne zato što su Božiji darovi nesavršeni.

13:10 „A kad doće ono potpuno” Jaki oblik *teleios* – „zrelost, dovršenost, sasvim opremljen za zadatak, (2:6; 13: 10; 14:20). Oduvek su se tumačili pitali – Na šta ovde apostol misli? (1) Neki vatreno tvrde da je reč o Novom zavetu. Kontekst ne ide ni jednim slovom ovom stavu u prilog. Ova teorije je omiljeni stav onih koji tvrde da su duhovni darovi nestali sa završetkom apostolskog vremena; (2) Neki kažu da je reč o pojedinačnoj duhovnoj zrelosti, zbog st. 11 („dete... odrastao”), ili o pravilnoj upotrebi duhovnih darova; (3) Neki upućuju na Hristov povratak i ostvarenje Novog doba pravednosti, zbog st. 12 („licem u lice”). Lično mislim da je reč o spoju drugog i trećeg stava.

13:11 „završio sam” Ponovo glagol *katargeo*, omiljen kod Pavla. Vidi posebnu temu o tome, u 1:28c. Kontekst je jasan:

1. proročtva ne prestati, st. 8 (futura pasiva).
2. znanje prestaje, st. 8 (futura pasiva).
3. svaki duhovni dar dolazi svom kraju, st. 10 (futura pasiva).
4. duhovna nedoraslost takoće završava (futura activa).

13:12 „ogledalo” Korint je bio čuven po ogledalima od fino poliranih metala. Ipak, koliko god dobra, iskrivljavala su lik. Iako smo otkupljeni: (1) podložni smo grešnoj prirodi; (2) ograničeni smo; (3)

smrtni; (4) podložni kulturi u kojoj smo; (5) podložni smo promenama kroz godine; (6) ljudskim krhkim jezikom govorimo o većim duhovnim istinama.

Primitimo paralelizam:

1. st. 9: nepotpuno znanje, nepotpuno prorokovanje – potpuno koje dolazi.

2. st. 11: dete – odrasla osoba.

3. st. 12: nejasni odraz u ogledalu – licem k licu.

Divne slike koje suprotstavljaju naše vreme sa onim koje dolazi. Zato treba uvek gledati u to napred – u Hristov povratak i doba pravednosti koje dolazi sa njim.

- **„nejasno”** Doslovno „u zagonetki”. Rabini su verovali da je Bog tako govorio Mojsiju (Br 12:6,8).
- **„licem u lice”** Jaka metafora bliskog zajedništva (Br 12:8). U SZ videti Boga Jehovu značilo je sigurnu smrt (Post 32:30; Izl 33:20; Jn 1:18). U Carstvu ĩe to biti normalna stvar (Mt 5:8; 2 Kor 5:7; 1 Jn 3:2; Otk 22:4).
- **„Sada znam nepotpuno, a onda ĩu znati potpuno, kao ĩto sam i sam sebi poznat”** Oaigledno je poigravanje sa jevrejskim i grćkim pojmom znanja. SZ vidi znanje kao lićni odnos, a ne kao kognitivan sadržaj (Post 4: 1; Jer 1:5).

Ali, nije poštećen ni grćki koncept znanja (*ginosko*). Prvo znaćenje je kognitivno. Drugo i treće su u sloćenice (*epiginosko*), i misli se na iskustveno znanje, puninu. Kad Gospod doće, znaćemo ga kao ĩto on sada zna nas (8:3; Gal 4:9).

Teoloćki koncept znanja odgovara konceptu izabranja. Tajna Boćjeg izbora tiće se i naćeg zavetnog odgovora (nać izbor). Kako – nikada nam sasvim neće biti jasno. Ako sledimo SZ logiku (Ps 1:6; Jer 1:5; Am 3:2) i NZ misao (Rim 8:29; 11:2; 1 Kor 8:3; 13:13; Gal 4:9) onda je jasno da nas je Bog poznao, da nas poznaje i da ĩe nas uvek znati. Mi, opet, poznajemo Boga preko opravdanja, posvećenja i proslavljenja. On nam se objavio i SZ, preko Isusa, evanćelja, u vremenu naćeg sazrevanja u njegov lik. A kada bude doćao, kada ga sretnemo licem u lice, upoznaćemo ga sasvim. Ova blizina je to potpuno znanje Doba pravednosti.

13:13 Grčki koncept je daleko stabilniji i jasniji od našeg pojma nade. Nada je pouzdana sigurnost da će Bog u pravo vreme uraditi sve što je obećao.

Posebna tema: Nada

Pavle koristi ovaj pojam u nekoliko međuzavisnih značenja. Najčešće se tiče ispunjenja svrhe hrišćaninove vere (1 Tim 1:1) – slava, vešni život, konačno spasenje, Drugi dolazak. Ovde je jasan prizvuk dostignuća u budućnosti, ali je vremenski neodređen.

1. Drugi Hristov dolazak (Gal 5:5; Ef 1:18; 4:4; Tit 2:13).
2. Isus naša nada (1Tim 1:1).
3. Vernici izvedeni pred Boga (Kol 1:22-23; 1Sol 2:19).
4. Nada na nebesima (Kol 1:5).
5. Konačno spasenje (1Sol 4:13).
6. Slava Božija (Rim 5:2; 2Kor 3:7-12; Kol 1:27).
7. Spasenje pagana u Hristu (Kol 1:27).
8. Sigurnost spasenja (1Sol 5:8-9).
9. Vešni život (Tit 1:2; 3:7).
10. Iskupljenje sve tvorevine (Rim 8:20-22).
11. Konačno proslavljenje (Rim 8:23-25).
12. Nada je Božija titula (Rim 15:13).
13. Starozavetna uteha za novozavetne vernike (Rim 15:4).

- **„A sada ostaje ovo troje: vera, nada i ljubav”** Glagol je u jednini (Gal 5:22). Ovo je česta apostolov trijada (Rim 5:2-5; Gal 5:5-6; Ef 1:15-18; Kol 1:4-5; 1 Sol 1:3, 5:8). Njome se služe i drugi NZ pisci (Jev 6:10-12; 1Pet 1:21-22).
- **„a najveća od njih je ljubav”** Novo doba ne obrisati sve privremeno. Vera ne dođi svome cilju, svaka nada ne se ispuniti. Ali, ljubav je srce Božjeg bića i zato traje do veka (Jn 3:16; 1 Jn 4:8,16).

Predlozi za razgovor

Ovaj udžbenik je tek vodič u tumačenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumačenje Pisma. Svako treba da sluša svoje unutrašnje vođstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmišljena da bi ti pomogla u saimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima nađeš izazov, a ne konačne odgovore.

1. Pokušajte da u jednoj rečenici iskažete glavnu ideju ovog poglavlja.
2. Zašto je Pavle usred govora o duhovnim darovima ubacio govor o ljubavi?
3. Opišite agape ljubav svojim rečima.
4. Zašto je odeljak st. 8-13 bojno polje pitanja duhovnih darova.

1. Korinćanima 14

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”

Jezici i proroštvo 14:1-25

Red u crkvi 14:26-40

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodiča u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte sami da sačinite svoju skicu ovog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Biblije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednoj jedinoj temi.

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Kontekstualni uvid u celinu 14:1-40

A. Pavle nastavlja sa uputstvima za javne sastanke crkve. Korinćani su u tom grešili na više načina.

B. Glavno pitanje kojim se ocenjuje vrednost zajedničkih okupljanja je – Da li oni izgrađuju celu crkvu? Dva su fokusa: (1) potrebe onih koji su pristupi, a nisu vernici; (2) potrebe prisutnih vernika. To je u duhu Hristovog Velikog poslanja. Evo kako o tome piše u „Hard Sayings of the Bible,” str. 616:

„Apostol je dosledan svom principu zajedničkog života i okupljanja vernika. Čta god da ometa napredak evanđelja, koži rast i sazrevanje, uvek je okrenuto našim sebičnim ciljevima i suprotstavlja se Božjim

1. Korinćanima 14

namerama. Da li je reà o ulozi æna ili upotrebi duhovnih darova, uvek je potrebna reà autoriteta. I ta reà treba muãkarcima i ænama svih zajednica”

C. Pitanje uloga æna u javnim okupljanjima zajednice. Iskreno, uzmite pet komentara i imaæete pet razliãitih miãljenja. Prob lem je u naãim liãnim, crkvenim, iskustvenim i hermeneutiãkim uslovljenostima! Niko nije neutralan tumaã! Åak i Pavle skaæe sam sebi u usta (11:5; 14:34).

Neki tumaã se åak trude da stihove 34 i 35 izbace kao prepisivaæev dodatak (Fee). Neki kaæu da je ovo apostol citirao nekog drugog, neke laæne uãitelje. Ali svi ovi pokuãaji samo stavljaju apostolu u pero ono åto nije napisao.

D. St. 34 i 35 odgovaraju jevrejskoj kulturi u grãko-rimskom okruæenju. Ali, istina je da u mnogo æemu Pavle odbacuje obiãaj svoga naroda u mnogoboæãkim sredinama.

E. Prvi vek mediteranskog sveta je poãivao na robovlasniãtvu i potpunoj dominaciji muãkaraca. I Isus i Pavle su znali da svako bitnije prekrajanje ovih socijalnih dogmi znaãi samo prob lem za crkvu, njen napredak, pa i sam opstanak. I Gospod i apostol su visoko vrednovali ljudsko dostojanstvo. Evanæelje je kao so lagano uniãtavalo ove druãtvene nepravde. Njihova uãenja zato viãe gledaju u buduñnost. Oni nadahnuto najavljuju dane dostojanstva i jednakosti.

F. Æene kao voæe i robovi kao voæe samo bi Ranog crkvi doneli probleme i ugasili evangelizaciju. Isto pravilo vredi i danas – ali u drugom smeru. U naãem vremenu ñe u sluæbu pozvana i za sluæbu obdarena æna uãiniti viãe nego neko drugi na njenom mestu. Ovo nije zeleno svetlo za instituciju ordinacije æna, veñ realizacija svesti da je svaki vernik pozvan, obdaren za sluæbu – svaki! Ne zastupam ovim poãto-poto æene u javnim sluæbama. Ali, energiãno traãim da se vratimo istini da su svi vernici duhovni sluæbenici.

Tumačenje reči i izraza

1 Težite za ljubavlju, pokažite revnost za duhovne darove, a posebno da prorokujete. **2** Naime, ko govori posebnim jezikom, ne govori ljudima, već Bogu, jer ga niko ne razume, pošto on govori tajne. **3** A ko prorokuje, govori ljudima na izgradnju, ohrabrenje i utehu. **4** Ko govori posebnim jezikom, izgrađuje samo sebe, a ko prorokuje, izgrađuje Crkvu. **5** Hteo bih da svi govorite posebnim jezicima, ali još više da prorokujete, jer je onaj koji prorokuje korisniji od onoga što govori posebnim jezicima, osim ako ih tumači, da bi Crkva mogla da se izgrađuje.

1 Kor 14:1-5

14:1 „Težite za ljubavlju” Zapovest u sadašnjem vremenu koja vezuje ovu misao sa kontekstom prethodnog poglavlja. Ljubav je lična karta i Boga i njegovog naroda (Gal 5:22; 1 Jn 4:7-21). Ne zaboravimo da su poglavlja 11-14 literalno vezana za pitanje zajedničkih bogoslužjenja.

- **„pokažite revnost za duhovne darove”** Još jedan imperativ glagola doslovnog značenja „ključati” (12:31), što ističe vezanost za 12. poglavlje. Takođe ne zaboravimo da je jedna od tema odeljka 12-14 pravilno korišćenje darova radi duhovnog jedinstva.
- **„posebno da prorokujete”** Ovaj dar se u 1. Korinćanima pominje u posebnom smislu. Ne odgovara proročkom daru SZ proroka (pisaca Svetog pisma), već jasnom i glasnom svedočenju evanđelja – lično ili javno. Pavle to čeli da vidi kod svih vernika (14:39). Naravno, proročtvo je i poseban dar Duha (12: 10,28-29). U jednu ruku, svi vernici na određenom nivou učestvuju u svakom daru. Ali, Duh na posebne načine obdaruje pojedince za određene službe. To je ono što se zove jedinstvo različitosti – potreba za trajnim predanjem u međusobnoj ljubavi. Samo tako smo delotvorni! Zato smo preko potrebni jedni drugima. Crkva je zajednica pozvanih i obdarenih punovremenih duhovnih služenika. Obdareni smo da zajedničkim duhovnim zdravljem širimo istinu o jedinstvenoj crkvi.

Dar prorokovanja je upoređen sa darom jezika po istom merilu – Doprinosi li dobru cele crkve? Da li – prema kontekstu – objavljuje

evanđelje drugima; doprinosi li blagoslovu svih prisutnih na sastancima: i hrišćanima i nehrišćanima. Govor u jezicima donosi blagoslov jedino onome koji ga koristi, i to samo sa tumačenjem. U svakom slučaju, ovo prorokovanje nema veze da nadahnutim otkrivenjem u SZ smislu.

Posebna tema: Proroci NZ

I. Ovaj dar nije poput onog SZ proroštva, koji su rabini videli kao posebno nadahnuće, posebno otkrivenje od Jehove (Dl 3:18,21; Rim 16:26). Samo je prorok mogao da piše tekst Svetog pisma.

A. Mojsije je nazvan prorokom (Pnz 18:15-21).

B. Istorijske knjige (od Isusa Navina do Careva, osim Rute) pripadaju tkz. „ranim prorocima” (Dl 3:24).

C. Proroci preuzimaju mesto Prvosvećenika i postaju izvor informacija od Boga (Isaija – Malahija).

D. „Proroci” su drugi deo jevrejskog kanona Svetog pisma (Mt 5:17; 22:40; Lk 16: 16; 24:25,27; Rim 3:21).

II. U NZ proroštvo ima više značenja:

A. Nadahnute poruke SZ proroka (Mt 2:23; 5:12; 11:13; 13:14; Rim 1:2).

B. Poruka od Boga pojedincu, pre nego grupi (SZ proroci govore najčešće celom Izraelu).

C. Jovan Preteča (Mt 11:9; 14:5; 21:26; Lk 1:76) i Isus su proroci Carstva Božjeg (Mt 13:57; 21:11,46; Lk 4:24; 7:16; 13:33; 24:19). Ali, Isus tvrdi da je Krstitelj i više od proroka (Mt 11:9; 12:41; Lk 7:26).

D. Drugi NZ poroci:

1. Isusov rani život u Lukinom evanđelju, prema Marijinim sećanjima

* Jelisaveta (Lk 1:41-42)

* Zaharija (Lk 1:67-69)

* Simeun (Lk 2:25-35)

* Ana (Lk 2:36)

2. Prosvećenikovo proroštvo (Kajafa, Jn 11:51)

E. Oni koji objavljuju evanđelje (popis darova objave u 1 Kor 12:28-29; Ef 4:11).

F. Trajni dar u crkvi (Mt 23:34; Dl 13: 1; 15:32; Rim 12:6; 1 Kor 12:10,28-29; 13:2; Ef 4:11). Odnosi se i na æene (Lk 2:36; Dl 2:17; 21:9; 1 Kor 11:4-5).

G. Knjiga Otkrivenja (Otk 1:3; 22:7,10,18,19).

III. NZ proroci

A. Ovi proroci ne donose nadahnute objave kao njihove SZ preteæe. Naime, uz njih se uvek pominje pojam vere (u smislu potvrde evanđelja), Dl 6:7; 13:8; 14:22; Gal 1:23; 3:23; 6:10; Fil 1:27; Juda 3,20. Ovo je posebno jasno iz Jude 3 – „da se borite za veru koja je jednom zauvek predana svetima”. Misli se na doktrinu, suštinu uæenja hrišćanstva. Ovo je vrlo vaæna napomena. Naime, ona ograniæava pojam boæanskog nadahnuæa na apostolski pe riod, na NZ pisce, te ne dozvoljava njegovo protezanje na bilo æije kasnije spise. Naravno, da i u tako „predanoj” veri ima dosta sivih zona, nedoreæenosti, ali ima i sasvim dovoljno za verovanje i deovanje po toj istoj veri. NZ je sasvim dovoljan za to. Ovaj koncept se dosta kasno pokazuje na primeru tzv. „triangla otkrivenja”

1. Bog je objavio sebe u istoriji – OTKRIVENJE.

2. Odabrao je pojedine ljude da zapišu njegova dela, i da ih objasne – NADAHNUÆE.

3. Duhom Svetim on nam otvara um i srce da razumemo njegova dela, istine, makar i delimiæno ali dovoljno za spasenje i delotvoran hrišćanski æivot – PROSVETLJENJE.

Nadahnuæe – inspiracija se tiæe biblijskih pisaca. Nema viæe u tom boæanskom smislu autoritativnih spisa, vizija i otkrivenja. Kanon je zavræen. Data nam je sva istina kojom moæemo primereno da se odazovemo na Boæiji poziv.

Ovu istinu najbolje vidimo u dogæajima kada se nadahnutim piscima, prorocima, zbog nerazumevanja suprotstavljaju iskreni, poboæni ljudi. Takav autoritet bogootkrivenja nijedan savremeni pisac viæe ne poseduje.

B. U neku ruku su NZ proroci slični SZ kolegama:

1. predviđaju buduće događaje (Pavle, Dl 27:22; Agav, Dl 11:27-28; 21: 10-11, nepoznati proroci Dl 20:23).
2. objavljuju sud (Pavle, Dl 13:11; 28:25-28)
3. simboličkim radnjama živopisno oslikavaju nešto što treba da dođe (Agav, Dl 21:11).

C. Ponekad objavljuju evanđelje na prepoznatljive načine (Dl 11:27-28; 20:23; 21:10-11), iako im to nije težište slušanje. Ipak, prema učenju 2. Korinćanima, slušanje proroka je da prenose evanđelje (14:24,39).

D. Oni su duhovne vođe koji tumače istinu i primenjuju je na određene prilike – kulture i vremenske periode (14:3).

F. Bili su vrlo aktivni u Ranoj crkvi (1 Kor 11:4-5; 12:28,29; 13:29; 14:1,3,4,5,6,22,24,29,31, 32,37,39; Ef 2:20; 3:5; 4:11; 1 Sol 5:20). Pominje ih i Didahe (nije sigurno da li potiče s kraja prvog ili početka drugog veka), kao i jeres Montanista u drugom i trećem veku na tlu severne Afrike.

IV. Da li su NZ darovi prestali?

A. Nije lako odgovoriti na ovo pitanje. Verujem da nam ovde uveliko pomaže prepoznavanje svrhe duhovnih darova. Da li su oni bili tu, na početku, kako bi osnažili propovedanu Reč; ili su dati trajno crkvi na službu svetima i svetu?

B. Da li je odgovor u istoriji crkve ili nam je dovoljan samo NZ? U samom NZ nemamo naznaka da su darovi privremeni. Svi koji pokušavaju nešto tako da izvuku, tj. da učitaju u 1 Kor 13:8-13 čine osnovno hermeneutičko nasilje na nadahnutim tekstom, nad prvobitnom prijaševom namerom. Naime, tu se kaže da nije svaki dar nestati, a da samo ljubav ostaje doveka.

C. Moram da naglasim da je NZ veći autoritet od istorije crkve. Darovi traju. Ali, kultura nam diktira tumačenje. Ima tu biblijskih stvari za koje retko ko mari – sveti celiv, ænski veo, okupljanje crkve po kućama. Zato se ni istorija crkve ne može tako lako odbaciti.

D. Mislim da na ovo pitanje nemamo konačan odgovor. Jedna grupa hrišćana veruje u prestanak doba NZ darova, druga ne. Mnogo je stavova i teoloških uverenja, ali od svih njih je najvažniji stav srca. NZ ima mnogo dvoznačnih pojmova i još više kulturoloških uslovljenosti. Teško je odrediti gde te sve stvari – kultura i istorija – počinju a gde završavaju, a gde se izdaju nadvremenski i nadkulturni principi. Upravo sama NZ rasprava o slobodi i odgovornosti govori o tome – Rim 14: 1-15: 13; 1 Kor 8-10. Tek, naš odgovor na ovo vrhuše pitanje treba da ima dve stvari u vidu:

1. Svako od nas treba da živi u veri i svetlu objave koja mu je data. Bog uvek gleda na naša srca, na naše moćive.
2. Svako od nas treba da dozvoli drugome da živi po istom pravilu. Usprkos jasnih svetopisamskih određenja svima nam je potreba zdrava mera popustljivosti. Bogu je u prvom redu stalo da se volimo onako kako on voli nas.

E. Na kraju, ne zaboravimo da je hrišćanski život vere i ljubavi a ne besprekorne teologije. Naš odnos s Bogom, iz koga crpimo sve naše mećusobne odnose, važniji je do konačnih tumačenja i perfekcije naših veroispovesti.

14:2 „posebnim jezikom” Grčki *glossa*, ovde slikovito ukazuje na određene govorne jezike, dijalekte. To je više nego sigurno bilo iskustvo Pedesetnice (Dl 2:6-10). Ali, samo čudo nije bilo toliko u govoru koliko u slušanju – „I kad nastaje ova buka, skupi se narod i smete se, jer je svako slušao kako oni govore njegovim jezikom”. Ovo se čudo ponovilo u više navrata kroz Dela, kada je Bog pokazivao Jevrejima da prihvata u svoje Carstvo i druge narode (Samarjance, Rimljane, Grke).

Ipak, jezici u ovoj poslanici se više tiču ekstatičnog govora, sličnog drevnim grčkim oraklima, poput onih u Delfima, gde su žene padale u trans te govorele čudnim jezicima, dok ih je neko drugi tumačio. Korint je bio kosmopolis svog doba. Bio je svet u malom. Na njegovim ulicama se uvek čula kakofonija. Ali, u duhovne darove spada i „tumačenje jezika” (12: 10,30; 14:26), a ne samo govorenje kao takvo.

- **„ne govori ljudima, već Bogu”** Ovaj dar je za lični razgovor čoveka i Boga (st. 24). To naglašava da je reč o jezicima koji nisu samo za

komunikaciju, već za zajedništvo sa Bogom. Samo kada ih neko po svom daru tumači, samo tada oni imaju smisla za one koji ih slušaju.

- **„jer ga niko ne razume”** Jezici u korinškog crkvi su nepoznati, ali artikulirani glasovi. U Delfima bi samo jedna proročica pućtala sasvim izoblićene zvuke, koje bi onda neko tumaćio prisutnima. Procedura tumaćenja je ista.

14:3 „na izgradnju” Treći test vrednosti duhovnih darova. Izgraćuju li oni crkvu? Ovo se pitanje uporno ponavlja kroz poglavlje – st. 3, 4, 5, 12, 17, 26. Oaigledan je razlog zašto se proroćtvo – kao objava evanćelja vrednije viće od jezika. Prorok donosi blagoslov svima koji ga slušaju, a onaj koji govori jezike samom sebi, osim ako ga neko ne tumaći. Inaće, protumaćeni jezici su takoe proroćke prirode, u slućbi objave Radosne vesti. Vidi posebnu temu u 8:1.

- **„ohrabrenje i utehu”** Objava evanćelja nije nućno na nivou evangelizacije, nego se tiće i duhovnog podizanja crkve.

14:4 „Ko govori posebnim jezikom, izgraćuje samo sebe” Jezici u Korintu bez tumaćenja imaju smisla samo za onog ko govori.

- **„Crkvu”** Ovde je imenica *ekklesia* bez alana, ćtu ukazuje na sveopćte telo svih vernika. Apostol ćeli da svi prisutni na okupljanjima budu blagosloveni, a ne samo pojedinci.

14:5 „Hteo bih da svi govorite posebnim jezicima” Uporedimo ovu izjavu sa 12:30 i ne zaboravimo njenu povezanost sa mislima koje slede. Apostol ne omalovaćava ovaj dar, već: (1) odrećuje mu mesto spram ostalih darova; (2) daje upustva za praktićnu primenu. Opasnost je vrebala iz bahatog samoisticanja.

- **„jer je onaj koji prorokuje korisniji”** Pavle ustanovljuje nova merila, bać zbog preterivanja oko dara jezika. Iako je reć o sasvim autentićnom daru Duha, jezici nisu oni koji najviće doprinose uzdizanju cele crkve.
- **„osim ako ih tumaći”** uslovna rećenica koja, umesto uobićajenog *ean*, poaenje sa *ei*. Da li dar jezika i njegovog tumaćenja mogu da pripadaju jednoj osobi? Drugi tekstovi nam daju na znanje da voće mogu da imaju viće od jednog dara (Dl 13: 1; 2 Tim 1: 11). Ali, ako neko moće da sam sebe protumaći nakon ekstatićkog govora, ćemu potreba za tumaćima? Takoe, u kakvom je odnosu ovaj dar prema

daru proročtva, u æemu se razlikuju? Moguæe je da neko ima oba dara, ali to najverovatnije nije bio sluæaj (st. 13). Moæda se apostol sluæi odreæenim frazama kako bi naglasio svoju poruku – svaka poruka u krilu zajedniætava cele crkve mora da bude jasna i glasna svima.

6 Ako vam ja, braæo, doæem i govorim posebnim jezikom, kakvu ñete korist imati od toga, ako vam uz to ne saopætım bilo otkrivenje ili znanje, bilo proroætvo ili pouku? 7 Ako neæivi instrumenti koji daju zvuk, svirala ili harfa, ne prave razliku u tonovima, ko ñe znati æta se svira? 8 Ili ako truba ispusti nejasan zvuk, ko ñe se spremi za boj? 9 Isto tako, ako govorite posebnim jezikom koji nije razumljiv, ko ñe znati æta je izreæeno? Govoriñete u vetar. 10 Zaista, na svetu ima toliko jezika, i svaki od njih ima znaæenje. 11 Prema tome, ako ne znam æta jezik znaæi, biñu stranac onome koji govori, a i on ñe meni biti stranac. 12 Isto tako i vi, poæto veñ pokazuje revnost za duhovne darove, nastojte da obilujete u onim darovima koji izgraæuju Crkvu.

1 Kor 14:6-12

14:6 „Ako” Uslovna reæenica koja podrazumeva akciju (st. 6,7,8,11). Na pitanja stihova 6 i 7 „ne” je oæekivani odgovor (kao i u st. 9).

- **„otkrivenje ili znanje, bilo proroætvo ili pouku”** Nejasno je ukazivanje na razliæite darove. U Ef 4.11 nabroja se nekoliko darova voæstva, sluæbi objavljivanja evanæelja razliæitih naglasaka. Verovatno je i ovde reæa o tome. Bog ima jednu istinu, ali je objavljuje na viæe naæina. Darovi su mnogi ali je evanæelje jedno i jedna je svrha – duhovni rast i sazrevanje crkve (Mt 28:19-20).

14:7-8 Slika instrumenata naglaæava poruku – svirala, harfa i truba. Oni ili daju znak ili stvaraju muziku. Nejasno sviranje stvara zabunu. Isto je i sa ljudskim glasom. Svrha mu je da komunicira neku poruku. Bez jasnog govora nema ni saopætjenja informacije (st. 9).

14:10 Ova se misao ne moæe upotrebiti kao dokaz da je dar jezika u govoru poznatih narodnih jezika. Pavle se sluæi drugim terminom (*phone*, a ne *glossa*) u st. 10 i 11. Pavle istiæe uobiæajenu ljudsku muku

pred stranim jezicima koje ne poznamo. A cilj svakog jezika je sporazumevanje među ljudima.

14:11 „stranac” Pojam *Barbaros* je poznata onomatopeja Grka i Rimljana za sve strane jezike, posebno za plemena sa severa. U to su vreme govorili da im njihov govor liči na stalno „var, var” ponavljanje. Odatle naziv varvari.

14:12 „pokazujete revnost” Nije problem u njihovoj težnji, u žaru (st. 1), već u bezvoljnosti da darovima doprinesu uzdizanju cele crkve (12:7).

- **„za duhovne darove”** Ovo nije *pneumatikon* iz 12:1, već genitiv u množini imenice *pneuma* – „dah, vetar, duh”. Isti oblik je i u 12:10, kada je reč o posebnom daru (razlikovanje duhova, 1 Jn 4:1). U svakom slučaju kontekst je jasan – Duh daje različite darove (12:11) za opšte dobro celog tela crkve (12:7).
- **„nastojte da obilujete u onim darovima koji izgrađuju Crkvu”** Lep oblik množine zapovednog načina u sadašnjem vremenu. Svrha duhovnih darova nije uzdizanje bilo kojeg pojedinca, već rast crkve – Hristovog tela.

13 Zato onaj koji govori jezike, neka se moli da može da ih protumači. 14 Naime, ako se ja molim Bogu posebnim jezikom, moj duh se moli, ali moj um ostaje bez koristi. 15 Āta dakle da Ānim? Moliću se duhom, ali moliću se i umom, pevaću hvalospeve duhom, ali pevaću hvalospeve i umom. 16 Jer ako ti blagosiljaš Boga Duhom, kako ĩe neupuĩeni reći „amin” na tvoje zahvaljivanje, kad ne zna āta govoriš? 17 Doduše, ti lepo zahvaljuješ Bogu, ali se drugi ne izgrađuje. 18 Zahvalan sam Bogu āto govorim više jezika od svih vas. 19 Ipak, u Crkvi ĩu radije reći pet razumljivih reāi da se svi pouče, nego deset hiljada reāi posebnim jezikom.

14:13 Nastavlja se ista misao: Objava evanđelja ima prednost nad ličnim ekstazama (st. 15). Da li ovaj stih ističe dar koji vernik prima u spasenje (12:11), a ostale može da traži kasnije? Nemamo odgovor. Ipak,

jasno je da jedan osoba moæe da poseduje viæe darova (Dl 13: 1; 1 Tim 2:7; 2 Tim 1 :11).

14:14 „ako” Jedan u nizu mnogih uslovnih reæenica, kao u st. 6,7,8,11,23,24,28, 29.

- **„moj duh se moli”** Misli se na ljudski duh, æto je metafora same liænosti.
- **„ali moj um ostaje bez koristi”** Apostol aludira na strast Korinćana prema mudrosti. Posebno zato æto ekstatiæki govor nepoznatim jezikom ne razume ni onaj koji ih govori.

14:15 „Æta dakle da æinim?” Idom zakljuæaka (14:26; Dl 21:22). Pavle zavræava svoju misao.

- **„pevañu hvalospëve duhom”** Da li je ovo poseban duhovni dar (st. 26; Kol 3:16; Ef 5:19)?

14:16 „ako” Uslovna reæenica, poput ostalih u 6, 7, 8, 11, 14.

- **„kako ñe neupuñeni”** Ovaj izraz se koristi za osobu koja je neobaveætena, nepripremljena u nekoj sferi, za laika (Dl 4: 13; 2 Kor 11:6). Ovde, kao i u st.23-24, dva su moguña znaæenja: (1) redovni posetioci hrišćanskih okupljanja; u st. 23 se verovatno radi o onome ko je prvi put na bogosluæenju; (2) tek obrañeni vernik, bez dara jezika ili tumaæenja.

Izraz „u poloæaju laika” (D. Stefanoviñ) se odnosi: (1) posetioca ili novog vernika koji ima svoje stalno mesto, gde moæe sve jasno da æuje; (2) idiom za neobaveæteog.

- reñi „amin” Vidi posebnu temu koja sledi.

Posebna tema: Amin

1. Stari zavet

A. Rea je jevrejskog porekla (*emeth*), i znaai potvrdu, neæto æto je verodostojno.

B. U prenosnom smislu oznaæava nekoga ko je stabilan, ko ævrsto stoji u telesnom smislu, spram onih koji to nisu (Pnz 28:64-6 7; 38:16; Ps 40:2; 73:18; Jer 23:12), onih koji padaju (Ps 73:2). Iz ove upotrebe se razvila joa slikovitija primena za vernost, lojalnost, pouzdanost (Post 15:16; Av 2:4).

C. Posebna uoptreba:

- a) stub, 2Kr 18:16 (1Tim 3:15)
- b) sigurnost, Izl 17:12
- c) stabilnost, Izl 17:12
- d) ávrstina, Isa 33:6; 34:5-7
- e) istina, 1Kr 10:6; 17:24; 22:16; Izr 12:22
- f) jakost, 2Dn 20:20; Isa 7:9
- g) verodostojnost (Tora), Ps 119:43,142,151,168

D. SZ poznaje još dva pojma za aktivnu veru:

- a) „*batach*” – pouzdanje
- b) „*yra*” – strahopoätovanje, slavljenje (Post 22:12)

E. Pojam je od prvobitnog liturgijskog znaænjenja dobio i primenu u meœuljudskim odnosima, za opis nekoga ko je pouzdan i poverenja vredan (Pnz 27:15-26; Neh 8:6; Ps 41:13; 70:19; 89:52; 106:48).

F. Teološki naglasak pojma nije na áoveku i njegovoj sigurnosti veñ na Jahvi (Izl 34:6; Pnz 32:4; Ps 108:4; 115:1; 117:2; 138:2). Zavet sa tako naklonjenim i sigurnim Bogom je jedina nada za áoveanstvo.

Oni koji poznaju Boga ñe biti kao on (Av 2:4). Sveto pismo je zapis svete istorije o promeni áoveka u Boæiji lik (Post 1:26-27). Cilj naæeg spasenje jeste baã to – vratiti se u nepomuñeno zajedništvo sa Bogom. Za njega smo stvoreni.

II. Novi zavet

A. „Amin” sreñemo u zavrñnim liturgijskim odeljcima kao potvrdu svega reænog, osiguranje. I to je vrlo tipiãno i za NZ (1Kor 14:16; 2Kor 1:20; Otk 1:7; 5:14; 7:12).

B. Ovim se terminom zavrãavaju molitve NZ (Rim 1:25; 9:5; 11:36; 16:27; Gal 1:5; 6:18; Ef 3:21; Fil 4:20; 2Sol 3:18; 1Tim 1:17; 6:16; 2Tim 4:18).

C. Isus je jedini koji je amin koristio kao uvod u svoje reai (Lk 4:24; 12:37; 18:17,29; 21:32; 23:43).

D. Amin je Isusova titula u Otk 3:14, baã kao i Jahve u Isa 65:16.

E. Pojam „*pistis*” u svim svojim oblicima u grãkom je NZ paralela SZ „*amin*”, a znaænjenje mu je istovetno.

14:16,17 „na tvoje zahvaljivanje” Moæda se radi o Veæeri Gospodnjoj, æto je vrlo moguæe iz grækog „dati hvalu” – *euharisto*. Ipak, st. 17 nasluñuje da je pre reãa o molitvi.

14:18 „Zahvalan sam Bogu æto govorim viæe jezika od svih vas” Pavle zna o æemu govori. Ovaj stih, zajedno sa 39., bi trebao dobro da zamisli sve savremene kritizere ovog dara. Niæta manje ne bi trebalo da se zamisle i oni koji insistiraju na jezicima. Jer, apostol im daje pravo mesto.

Zanimljivo je kako se u celom poglavlju smenjuju jednina (st. 2,4,9,13,14,19,26, 17) i mnoæina (5,6,18,22,23,39).

Napetosti u ovoj zajednici su bile meæu: (1) klasama i (2) pojedinaæne obdarenosti i zajedniækog uzdizanja. U Hristovoj crkvi pojedinac uvek sluæi telu zajedniætva svih (12:7)!

I na ovaj naæin apostol Pavle pokuæava, koliko to moæe, da istakne vrednost zajedniætva koja prevazilazi ostraæeno rivalstvo Korinćana. On ceni znanje, ali naglaæava ljubav iznad svega; istiæe jezike, ali veliæa zajedniæko uzdizanje.

14:19 „Ipak, u Crkvi ñu radije reñi pet razumljivih reãi da se svi pouæe, nego deset hiljada reãi posebnim jezikom., Kazali smo da su poglavlja 11 do 14 u literalnom jedinstvu – javna okupljanja i sluæbe hriñãana (s. 23,28,34). U tom kontekstu je intimna poboænost govora u jezicima nepodesna za obrañenje (st. 24-25) i izgradnju drugih (st. 3,4,5,12,1,19,26).

20 Braño, ne razmiæljajte detinjasto, ali budite kao mala deca koja nisu viãna zlu. U mislima, pak, budite zreli. 21 U Zakonu je napisano:

**„Preko usana tuæinaca
i onih koji govore drugim jezicima
govoriñu ovome narodu,
ali me ni onda neñe posluæati –
govori Gospod.,,**

22 Tako posebni jezici nisu znak za vernike, nego za nevernike. Āto se tiæe proroãtva, to je znak za vernike, a ne za nevernike. 23 Ako se, dakle, sva Crkva okupi, pa svi poãnu da govore posebnim jezicima, a pritom uoæu neupuñeni ili neverni, neñe li reñi da ste ljudi? 24 Ali, ako neupuñeni ili nevernik naioæe, a svi prorokuju, sve ga kori, sve ga osuoæuje, 25 te se obelodanjuju tajne njegovog srca. Tako ñe pasti niãice i pokloniti se Bogu, pa ñe ispovediti da je Bog u vama.

1 Kor 14:20-25

14:20 „ne razmiãljajte detinjasto,„ Prezent imperativ u negativu, sa jasnim znaæenjem: Prestanite sa onim åto postoji i traje meoæu vama. U ovom su podruãju Korinćani bili prava deriãta (4:14), a mislili su da duhovniji od bilo koga drugog!

- **„ne razmiãljajte,„** Grãka reã doslovnog znaæenja „preãaga, dijafragma,„. Stari su narodi verovali da je stomak srediãte naãih misli i oseñanja.
- **„ali budite kao mala deca koja nisu viãna zlu,„** Dobro je biti neobaveãten u mnogo æemu (Mt 10: 16; Rim 16: 19). Nevinost i bezazlenost su moñno oruæje odbrane protiv Zlog.
- **„budite zreli,„** Pav lov omiljeni termin – *teleios* – za vernike koji shvataju evanooelje i æive po njemu (2:6; 13:10; 14:20; Ef 4:13; Fil 3:15; Kol 1:28). Svi hriãćani su u poãetku duhovne bebe koje trebaju da rastu. Postoje razliãiti nivoi razumevanja i poboãnog ævota. Svakako, zrelost nije bezgreãnost, veñ duhovna punina i opremljenost za sluæbu.

14:21-22 Delimiãan citat Isa 28:11-12. Misli se na invaziju Asiraca na Izrael. Citat se ne prenosi na ceo kontekst ovog odeljka, jer je misao sasvim suprotna svemu åto Pavle govori. Inaæe, apostol koristi ideju „znaka,„ dvojako – za sud i za milost.

14:21 „U Zakonu” U jevrejskom kontekstu Zakon se odnosi na Mojsijeve spise (Postanak – Ponovljeni zakoni), iako i tu ima odstupanja. U Jn 10:34; 12:34; 15:25, isti se izraz odnosi na Psalme, kao u Rim 3:9. U st. 34 je isti primer, ali se ne zna da li je reã o Post 3 ili nekom drugom tekstu.

Valter Kajzer u delu „To ward An Exegetical Theology,” na str. 110, ima zanimljive komentare stihova 34-35. On misli da apostol zapravo citira delove pisma koje su mu poslali Korinćani. Uobičajeno je da na njihova pitanja on odgovara uvodnom frazom – „Āto se tiāe...” (7: 1,25; 8: 1; 12: 1; 16:1) – iako ni to nije pravilo (on ih citira u 6:12 i 10:23). Moāda ovde izrazom „u Zakonu je napisano” Pavle citira Ps 68:11, na koji se samo aludira u st. 36! Elem, Psalam 68:11 veliāa „vesnice radosti”, æene koje nose dobre glasove. Gordon Fi takoæe smatra, u svom komentaru na ovu poslanicu, da Pavle nije autor st. 34-35 („New International Commentary,” str. 699-708).

- **„Ako se, dakle, sva Crkva okupi”** Kazali smo da je literalni kontekst poglavlja 11 do 14 okrenut javnim okupljanjima crkve.

Rana crkva se najāeāne okupljala u domovima vernika (kućne crkve). Grad veliāine Korinta bi imalo nekoliko takvih grupa. To lako moæ da bude jedna od razloga stvaranja rascepa i stranāarenja. Pavle se obraća veñoj grupi, kada govori o agape veāerama (11:17-34) i Veāeri Gospodnjoj. Ne znamo koliko āesto su se ove kućne grupe okupljale. U svakom sluāaju, prisustvo gostiju nam kazuje da sastanci nisu bili ni tajni ni zatvoreni.

- **„neñe li reñi da ste ljudi”?** *mainomai* sreñemo u D1 12: 15; 26:24-25. U Jn 10:29 opisuje demonsku opsednutost, i to mu je pravo znaāenje, a ne ludilo u smislu neuraunljivosti. Ono āto je u hriāñanskoj kulturi ludilo, tj. mentalni poremeñaj, u grākom svetu je bilo posebno stanje duha.

14:24 Jedna u nizu uslovnih reāenica (st. 6,7,8,11,14,23,24,28,29).

- **„sve ga kori, sve ga osuāuje”** Proroātvo uverava, donosi svetlo i uverenje. Jezici plaāe i zbunjuju posetioce bogosluāenja i mlade vernike.
- **„svi... sve... sve”** Ovo svakako nije poziv da svaki vernik uāestvuje na svakoj sluābi, ali upuñuje da sve āto se deāava treba da ide u prilog duhovnom razoruāavanju namernika i mladih u veri. „Svi” svakako ukljuāuje i æene, hriāñanke.

14:25 „te se obelodanjuju tajne njegovog srca” Misli se na: (1) Boāije znanje ljudskih misli i prekora Duha Svetog (st. 24); (2) javno

ispovedanje greha je bilo deo sluabi ranog hrišćanstva (Mt 3:6; Mk 1:5; Dl 19: 18; Jak 5: 16).

Posebna tema: Srce

Grčki pojam *kardia* se koristi u Septuaginti i NZ kao prevod jevrejskog l'b. Koristi se na više načina:

1. Srce je vrelo fizičkog života i slika je – metafora ličnosti (Dl 14:17; 2Kor 3:2-3; Jak 5:5).
2. Srce je središte duhovnog – moralnog života.
  - a) Bog poznaje srce (Lk 16:15; Rim 8:27; 1Kor 14:25; 1Sol 2:4; Otk 2:23).
  - b) srce je centar duhovnosti svih ljudi (Mt 15:18-19; 18:35; Rim 6:17; 1Tim 1:5; 2Tim 2:22; 1Pet 1:22).
3. Srce je središte misaonog života (intelekt, Mt 13:15; 24:48; Dl 7:23; 16:14; 28:2 7; Rim 1:21; 10:6; 16:18; 2Kor 4:6; Ef 1:18; 4:18; Jak 1:26; 2Pet 1:19; Otk 18:7; sinonim za um 2Kor 3:14-15; Fil: 4:7).
4. Srce je središte svih naših htenja (Dl 5:4; 11:23; 1Kor 4:5; 7:37; 2Kor 9:7).
5. Srce je središte svih naših osećanja (Mt 5:28; Dl 2:26,37; 7:54; 21:13; Rim 1:24; 2Kor 2:4; 7:3; Ef 6:22; Fil 1:7)
6. Srce je posebno mesto u kome deluje Duh (Rim 5:5; 2Kor 1:22; Gal 4:6 [Hrist u našem srcu Ef 3:17]).
7. Srce je slika čitave osobe (Mt 22:37 kao citat Pnz 6:5). Sve misli, motivi i delovanja se pripisuju srcu, kao nekoj osobi. To posebno vidimo u SZ:
  - a) Post 6:6; 8:21 „Pokaja se Gospod... bi mu æao u srcu” (Os 11:8-9).
  - b) Pnz 4:29; 6:5 „celim srcem, celom dušom”.
  - c) Pnz 10:16 „neobrezana srca” (Rim 2:29).
  - d) Jez 18: 31-32 „novo srce”.
  - e) Jez 36:26 „novo srce” kao suprotnost „srcu kamenom”.

26 Āta, dakle, da ānimo, braāo? Kad se okupljate, svako ima neāto: neko psalam, neko pouku, neko otkrivenje, neko poseban jezik, neko dar tumaāenja tog posebnog jezika. Neka sve bude na izgradnju. **27** Ako neko govori posebnim jezikom, neka govore dvojica, najviāe trojica, i to redom, a jedan neka tumaāi. **28** Ukoliko nema tumaāaa, neka ānuti u crkvi, pa neka govori sam sebi i Bogu. **29** Āto se tiāe proroka, neka govore dvojica ili trojica, a ostali neka prosuāuju. **30** Ako se drugom koji tu sedi neāto otkrije, prvi neka ānuti. **31** Svi, naime, moāete da prorokujete, jedan po jedan, da se svi pouāe i ohrabre. **32** Proroāki duhovi pokoravaju se prorocima. **33** Jer Bog nije Bog nereda, nego mira. Kao āto je u svim crkvama. **1 Kor 14:26-33**

14:26-33 Ovo je jedan od retkih odeljaka koji nam daje uvid u neformalnu dinamiku bogosluāenja Rane crkve. Oāigledno je da nema profesionalnih, ordiniranih sluāitelja. Svako je mogao da slobodno govori. Ali, to je donosilo odreāene probleme – mnogi su hteli neāto da kaāu i u tome su prekidali jedni druge.

Pavle ne āeli da ograniāi slobodu Duha, ali ne āeli ni da ārtvuje glavni svrhu svih okupljanja crkve – spasenje nespasenih i sazrevanje spasenih (Mt 28:19-20). Ne postoji struktura sluābe radi same strukture (st. 32). Apostol ne āeli da bude kontrolor njihovih sluābi!

14:26 „Āta, dakle, da ānimo” Vidi st. 15

- „**Neka sve bude na izgradnju**” Stalna tema ovog odeljka, uvek iskazana u zapovednom naāinu. Duhovni darovi nisu za isticanje onih koji ih imaju, veā za rast (u kvantitetu i kvalitetu) cele crkve. Ovo pitanje valja uvek postavljati – da li oblik naāih javnih okupljanja doprinosi ispunjenju Isusovog Velikog poslanja (Mt 28:19-20).

14:28 Uslovna reāenica koja istiāe po ko zna koji put jednu te istu āelju – Svi okupljeni na sastancima crkve moraju imati koristi od bilo kog javnog govora. Jezici su dobrodoāli ako se tumaāe. Zato ih ne treba koristiti javno ako su okrenuti liānoj upotrebi.

- „**Ukoliko nema tumaāaa, neka ānuti u crkvi**” Klasiāni oblik imperativ prezenta. Darovi jezika i proroātva su u kontroli onih koji ih

poseduju (st. 30). Opāte dobro svih prisutnih – evangelizacija i uāeniātvo – to je cilj javnih okupljanja hriāšana.

14:29 Ni proroci nemaju neograniāenu slobodu (tema, vreme, sadraaj) govora. I oni se procenjaju od strane ostalih darovanih vernika (14:30; 12:10; 1 Jn 4: 1-3). Ne zaboravimo da su i demoni bili prisutni dok je Isus govorio u sinagogama, ili propovedao na otvorenom.

Posebna tema: Da li su hriāšani pozvani da sude jedni drugima?

Ovo pitanje moramo da posmatramo dvojako. Opomenuti smo da ne sudimo jedni drugima (Mt 7:1-5; Lk 6:37,42; Rim 2:1-11; Jak 4: 11-12). Ipak, pozvani smo da vrednujemo svoje voæe (Mt 7:6,15-16; 1 Kor 14:29; 1 Sol 5:21; 1 Tim 3:1-13; 1 Jn 4: 1-6).

Evo nekih okvira za ovo drugo:

1. Svako procena treba da ima prihvatanje kao svrhu (1 Jn 4:1 – „iskuāavanje” u cilju prihvatanja).
2. Svako sagledavanje drugoga treba da bude u duhu poniznosti i krotkosti (Gal 6:1).
3. Nikada ne sudimo liānost (Rim 14:1-23; 1 Kor 8: 1-13; 10:23-33).
4. Cilj procene je da se prepoznaju voæe prema kojima nema zamerke od strane crkve i najbliæe okoline (1 Tim 3).

14:30 Prepoznatljiva uslovna reāenica, jedna u nizu (6, 7, 8, 11, 23, 24, 28, 29).

- **„neka ņuti u crkvi”** Misao paralelna st. 28. Neko ko govori mogao bi da bude prekinut od strane nekog drugog, tj da bude spreman da dozvoli drugu objavu, pre nego kaæ ono āto ima. Ovo nasluņuje spontana i viāe nego āiva bogosluāenja ranog hriāšanstva. Istina, ovo nasluņuje da su do izraāaja dolazili vernici āivog temperamenta i oni jakih karaktera.

Pitanje koje se neizostavno nameēe – Da li je ovo stanadard javnih sastanaka svih tadaņnjih crkava ili samo ove u Korintu? Je li ovaj kontekst merodavan i za āitavo bogosluāenje, ili samo za ovo problematiāno podruaje?

14:31 „Svi, naime, moæete da prorokujete, jedan po jedan” Moæemo li doslovno da shvatimo ovu preporuku? Da li apostol ovde

ustanovljuje red javne sluæbe, ili daje priliku svakome ko æeli da uzme uæeãne na njoj? Takoæe, znaâi li to da je vreme tadaãnjih okupljanja bilo nevaæno, neograniãeno? Åini se da je ovde ipak reã o redu do kojeg je apostolu stalo, tako da fraza „jedan po jedna” ne znaâi doslovno svaki prisutni. Uostalom, naglasak celog odeljka jeste na ograniãavanju liãne slobode a ne na njenom ãirenju!

Valja naglasiti da izraz „svi” svakako ukljuãuje i æene i muãkarce u sluæbi prorokovanja (11:5). Svaki vernik je obdaren za zajedniãko dobro (12:7; 14:26). A ovo samo po sebi objaãnjava i st. 34!

- **„da se svi pouãe i ohrabre”** Predlog svrhe – *hina* – podvlaâi apostolovu zabrinutost za opãtedobro svih: duhovnu zrelost, napredak, izgradnju. To je glavna tema celog odeljka. Vidi viãe tumaãenja u 2 Kor 1:4-11.

14:32 „Proroãki duhovi pokoravaju se prorocima” prevodilaãke varijante pokazuju dva naãina razumevanja:

1. Oni koji objavljuju poruku od Boga su podloãni (prezent pasiv) drugima koji imaju takoæe poruku (prorok proverava proroka, st. 29).

2. Oni koji objavljuju poruku od Boga (prezent medij) imaju kontrolu nad onim ãto govore i kada govore (st. 30).

Imenica „duhovi” se na isti naãin koristi u st. 2.14,15 (dva puta), 16. Ovo je id iom sveãteniãke sluæbe vernika (2: 11; 5:34; 7:34; 16: 18).

14:33 „Jer Bog nije Bog nereda, nego mira,, Ovo nije onaj stvaralaãki red koji stoji naspram haosa. Misli se na red koji u sebi nosi mir kao suprotnost ljudskoj samoãivosti. Apostol ne kritikuje spontanost prvovekovnog bogosluãenja, veã bahata samoisticanja duhovno obdarenih govornika (2 Kor 6:5; 12:20; Jak 3: 16). Naã unutraãnji stav je Bogu vaæan isto onoliko koliko i naã javni izraz na zajedniãkom sastanku (11:17-34).

- **„Kao ãto je u svim crkvama”** Prevodioci nisu sigurni da li ova misao pripada 33a. ili 34. stihu. U svakom sluãaju odgovara mislima u 4:17 i 7:17, te ne-da nijednoj kuãnoj grupi korinćanskih vernika da pomisli da je superiornija od bilo koje druge, posebno one koja je manje obdarena duhovnim darovima (4:17;7:17; 11:16; 14:33,36; 16:1). Vidi posebnu temu u 1 Kor 1:2.

34 æne treba da ñute u crkvi. Njima nije dozvoljeno da govore; one treba da se pokoravaju, kao što Zakon nalaæ. 35 A ako æle da nauæe nešto, neka kuñi pitaju svoje muæve, jer ne priliäi æni da govori u crkvi. 36 Ili da nije Boæija reä od vas potekla? Ili ste vi jedini do kojih je ona doäla? **1 Kor 14:34-36**

14:34 „æne treba da ñute u crkvi” Ovaj stih je postao teoloäki grudobran mnogih ovovekovnih crkvenih rasprava. Savremeno hrišćanstvo zapada, predano kulturnom trendu ljudskih prava i individualnih sloboda, otvoreno negoduje protiv ovakvih Pavlovih stavova. Ali, Pav lo va teologija o ænama je krajnje pozitivna (Ef 5:22-23). One su mu bile najbliæ duhovne saradnice, što se vidi iz Rim 16.

Kontekst ovog odeljka otkriva sukob izmeæu 11:5 i 14:34. Na neki naäin st. 34-35 se tiäu jedinstvenih uslova grada Korinta u prvom veku. Bezbroj je teorija! (vidi posebnu temu koja sledi). Koji je smisao ovih reäi danas – to je „vruñ krompir” tumaæenja. Svaki dogmatizam i uaitavanje svoga u biblijski tekst je nedopustivo. Cilj ovog nadahnutog odeljka nije uniformisanje.

Apostol zahteva tiäinu na bogosluæenjima od nekoliko grupa tamošnjih vernika – st. 28,30,34. Prob lem je u bio u vrednosti javnih sastanka, a æne su bile deo ovog problema. Jer, novootkrivena sloboda u Hristu (moæda spojena sa nekim tadašnjim kulturnim pokretom osloboæenja æna u Rimskom carstvu) je donela kulturni, teoloäki i evangelizacioni prob lem. Sasvim suprotno je u naæem dobu. Æene voæe – bogopozvane i duhovno obdarene – pomaæu crkvi 21. veka u dosezanju ljudi evanæljem. To nije naglasak na boæanskom poretku stvaranja, koliko na prioritetu evangelizacije (9:22).

Posebna tema: Uloga æna u Pavlovoj sluäbi

Æene koje su bile apostolove saradnice, prema listi pozdrava u Rim 16 (Fil 4:3): Fiva, st. 1; Priska, st. 3; Marija, st. 6; Junija (ili Junije, ako je reä o muäkarcu), st. 7; Trifena i Trifosa, st. 12; „majka njegovaj i moja”, st. 13; Julija, st. 15. Mislim da ova imena svakog ozbiljnog tumaäa äuvaju od lakomislenog dogmatizma kada je reä o ovoj temi. Svi vernici su

duhovno obdareni (1 Kor 12:7,11). Svi su punovremene sluge (Ef 4:12). Fiva je æakonica a Junija apostol (Joel 2:28; Dl 2:16-21). Kako god, ne moæemo da se otmemo oæglednoj paradoksalnosti dva naizgled suprostavljena odeljka: 11:4-5 i 14:34.

Posebna tema: Teorije o „ñutanju æena” u crkvi

I. Ovo nije Pavlov stav, veñ kasniji dodatak (Gordon Fi, „New International Com men tary, ” „1. Korinćanima” str. 699-708). Teorija se zasniva na izvesnim NZ prepisima (iMSS D, F, G; MS Vul gate).

II. Pavle ovde citira pismo koje su mu pisali samo Korinćani, a to je laæni stav odreæenih crkvenih krugova. Apostol ih citira da bi ih opovrgnuo. Ali, duæina rasprave (st. 33-35 ili 36) ne odgovara ranije navedenim kratkim sloganima. Pre ñie biti da je reã o stavu koji sam Pavle oblikuje kao prihvatljiv ar gu ment.

III. Pavle se obrañia grupi problematiãnih æena koje su neobuzdanom upotrebom jezika i proroãtva, ili obiãnim zapitkivanjem prekidale tok bogosluænja. Ta novootkrivena slobada u Hristu je imala svoju problematiãnu misijsku dimenziju.

IV. Apostol ograniãava æene u proceni drugih proroãkih objava (muãkaraca), a ne u njihovom proroãkom nastupu (Dæjms Harli, „Men and Women in Bib li cal Per spec tive, ” str. 185-194 and Vejn Grudem, „The Gift of Proph ecy in I Co rin thi ans, ” str. 239-255).

V. Tematika u 11:5 I 14:34 nije ista:

- a) Prva se tiãe kuñnih crkava (11:5), a druga okupljanja svih crkvenih grupa (14:34).
- b) 11:5 se tiãe neudatih æena, a 14:34 udatih.
- c) Neke æene su bile izrazito jogunaste i priãljive

Broj raznih tumaæenja samo istiãe naãu nesigurnost – nas savremenih tumaãa – pred korinćkim obiãajima hriããanskih javnih okupljanja, a i pred ukupnom praksom hriããana prvog veka. Naravno, tu je i splet tadañnjih problema:

1. lokalnih, stiktno korinćkih
2. kontekst rimske kulture prvog veka
3. zloupotreba duhovnih darova

4. ælja nekih æna da dominiraju
5. nametanje jevrejskih obiãaja
6. krivoverja raznih crkvenih grupa

- **„one treba da se pokoravaju”** Zapovedni naãin sadašnjeg vremena. „Pokoravanje” je vojniãki termin iz sfere komandovanja. Sreñimo je u opisu Gospoda Isusa (Lk 2:51) koji se pokorava svojim ovozemaljskim roditeljima; i svom nebeskom Ocu (1 Kor 15:28). To vredi i za sveopãtu crkvu (Ef 5:21).
- **„kao ãto Zakon nalaæe”** Da li apostol misli na ovaj predmet rasprave ili je ovo sveopãti princip? Nijedan SZ tekst ovo ne nalaæe? Moãda u mislima ima 11:8-9, gde se navodi Post 2:20-24 (1 Tim 2:13). Neki smatraju da apostol misli na zakon greãnosti, stvarnost nastalu joã u Post 3:16. Ali, kontekst dozvoljava da „pokoravanje” shvatimo i naspram st. 32, gde se govori o proroãkom autoritetu.

Zbog nedosledne upotrebe pojma „Zakon” u apostolovim poslanicama, teãko je uñi u trag ovoj misli. Najãeãñe je reã o Mojsijevim zakonima, SZ, ali i o uopãtenom konceptu Zakona. U tom sluãaju pred sobom imamo jaki patrijarhalni primer „muãke kulture”.

Treba napomenuti da, ako bi se i ænama dala veña sloboda – posebno da vodi – to bi uveliko sablaznilo hriããansku misiju prvog veka grãko-rimskog sveta. Na isti naãin shvatamo i pitanje ropstva meæu hriããanima. Vidi viãe o ovom u st. 21.

14:35 Iz ove misli vidimo da je „æna” iz st. 34 zapravo supruga. Da li je to znaãilo da su neudate æene mogle slobodno da govore? Istu dvoznaãnost imamo i u 11:5

Ovi stihovi stoje u odnosu prema 1 Tim 2:11-12 i Tit 2:5. Ali, da li je u 1 Tim 2:13-14 reã o teologiji ili o kulturi? Da li pred sobom imamo jake kulturne posebnosti ili sveopãte istine za sve hriããane svih vremena? Biblijsko je svedoãanstvo uvek u ovom napetom dvoglasju („How to Read the Bible For All Its Worth” Gordon Fi i Daglas Stjuart, str. 15,63,72,74).

- **„ako”** Uslovna reãenica. Hriããanske su supruge zapitkivale na sastancima crkve. A veñ je bilo dosta upadanja sa strane pevaãa, ãudnih jezika i njihovih tumaãenja, proroãtava. One su oseñale slobodu da i same doprinesu ovom haosu!

- „neka kući pitaju” Zapovedni oblik glagola u sadašnjem vremenu. Mo rale su da znaju gde iie i koga da pitaju. U suprotnom, ometaju tok sastanka (Pogledajte stav Valter Kajzera po ovom pitanju, st. 21; 34-36, drugi pasus).

14:36 Otvoreno ironično pitanje upućeno korinćanskoj bahatosti, umišljenosti da su nešto posebno među svim drugim crkvama. Gramatički oblik pitanja svakako podrazumeva „ne „ kao odgovor.

37 Ako neko misli da je prorok, ili duhovan, treba da shvati da je ovo što vam pišem zapovest od Gospoda. 38 Ko ovo ne shvata, ostaje u neznanju.

1 Kor 14:37-38

14:37-38 Pavle poručuje istinski Duhom obdarenim vernicima da treba da prepoznaju ko je ko i šta je šta (st. 32; Mt 11: 15; 13:9,15,16,43). O svom osećanju za vođstvo veš je nešto napomenuo u 7:40 I 14:38, jer zna da je apostol i da govori Hristovim autoritetom. Ipak, neki su ga upravo ovde iskušavali.

Stih 38 ima u sebi prizvuk božanske kletve (prezent pasiv indikativ) nad onima koji odbacuju apostolski autoritet.

- „ako” Neki od Korinćana su sebe smatrali vrlo duhovnim (*pneumatikos*, 12:1), ali su im dela i odnos prema apostolu govorili drugačije. Bez prepoznavanja i priznavanja Pavlog poslanja i slušbe se ne mogu ni smatrati vođama.

14:38 „ostaje u neznanju” Grčki prepisi imaju više varijanti ovog glagola: prezent pasiv indikativ i prezent aktiv imperativ. Pasiv aludira da je dotičani „nepoznat, nepriznat od Boga! Imperativ nalaže vernicima da nemaju ništa sa onim koji odbacuje Pavlov autoritet, i autoritet Timotija – njegovog poslanika.

39 Stoga, braño, pokažite revnost za prorokovanje, i ne branite da se govori posebnim jezicima. 40 Neka sve bude prikladno i uredno.

1 Podseñam vas, braño, na Radosnu vest koju sam vam navestio, koju ste prihvatili i na kojoj poaiva vaãa vera. 2 Njome se i spasavate, ako je avrsto draite onako kako sam vam je navestio, sem ako niste uzalud poverovali. 1 Kor 14:39-15:2

14:39 „pokažite revnost,„ Apostol bira reai da bi iskazao svoju teanju (12:31; 14:1). Stalo mu je da u Korintu, takvom kakav jeste, evanœelje pomogne i nevernicima i vernicima. Uporedite ovo sa Br 29:11.

U istom duhu kako je zapoãeo poglavlje Pavle ga i zavrãava. Graki oste u imperativu najavljuje zakljuãak (10:12; 11:33; 14:39; 15:58; Fil 2:12; 1 Sol 4: 18).

- **„i ne branite da se govori posebnim jezicima”** Neophodna ravnoteãa za probleme u Korintu i probleme savremenog hriãanstva. Svi smo skloni preterivanju u vezi ovih stvari. Kao da je put istine okruœen sa obe strane kanalima i jednog i drugog preterivanja – onih koji tvrde da svi treba da govore audnim jezicima, i onih koji tvrde da niko ne treba da ih koristi!
- **„Neka sve bude prikladno i uredno”** „Prikladno” je spoj priloga „dobar”- *eu* – i imenice „oblik” (Rim 13: 13; 1 Sol 4:12). „Uredno” znaai doslovno „poreœati neãto kako treba” (Kol 25). Misao je paralelna sa st. 33. Viãe se misli na svrhu javnih okupljanja – evangelizaciju i uaeniãtvo - nego na redosled samog tekuñeg bogosluænja (Mt 28:19-20). Ovim je Pavle zavrãio svoju temu o javnim sastancima crkve, zapoãetu joã u 11. poglavlju.

Predlozi za razgovor

Ovaj udæbenik je tek vodiã u tumaãenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumaãenje Pisma. Svako treba da sluãa svoje unutrañje voœtvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmišljena da bi ti pomogla u saimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima naeãã izazov, a ne konaãne odgovore.

1. Navedite tri merila procene duhovnih darova.
2. Zaãto su proroãtva u ovom poglavlju na veñoj ceni od jezika?
3. Åta je prob lem u st. 22?
4. Da li je ova crkva merilo svim crkvama svih vremena?
5. Trebaju li æene da ñute u crkvi? Uporedite svoj odgovor u odnosu stihova 11:5 I 14:34.

1. Korinćanima 15

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”
Uskrsenje mrtvih 15:1-58

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodiča u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte sami da sačinite svoju skicu ovog, prvog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Biblije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednoj jedinoj temi.

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Kontekstualni uvid

A. Više je nego jasno da apostol reaguje na začetke jeretičkih učenja koja poriču istinu vaskrsenja mrtvih.

Nekoliko je teorija oko ove problematike:

1. Reč je o suštinskoj gnostičkoj ideji sukoba – dualizma materije i duha. Duh je bog, koji je dobar, a materija je zlo.
2. Neki su govorili da se vaskrsenje već zbilo (2 Tim 2:18).

B. Ovo je najdirektniji i najznačajniji odeljak u NZ u kome se govori o Hristovom vaskrsenju i o vaskrsenju svih vernika. Posebno je važno napomenuti da su ove stranice zapisane pre bilo kojeg kanonskog evanđelja.

1. Korinćanima 15

C. Uoaljiv je pastoralni završetak poglavlja (st. 58), slišan 1 Sol 4:18. Pavle uvek na temelju doktrine izvlaai delotvorne principe hrišćanske svakidašnjice. Istina je ta koja oblikuje æivot!

D. Od velike pomoñi u tumaæenju je uoaavanje strukture ovog obimnog poglavlja. Posluæiñu se odlišanom skicom svog kolege sa East Texas Bap tist Uni ver sity, dr Davida Kinga:

Hrišćani koji duhovno sazrevaju treba da znaju istinu vaskrsenja (15:1-58)

1. Uvod: st. 1-11

- a) Evanæelje je utemeljeno na Hristovom vaskrsenju (st. 1-8)
  - * osnovni dokazi su Isusova smrt, sahrana i vaskrsenje Hristovo (st. 3-4).
  - * Isusovo pojavljivanje posle vaskrsenja nepobitni je dokaz celog ovog koncepta (st. 5-7).
  - * apostol veliæa Boæju milost koja ga je uvrstila u svedoke Gospodnjeg vaskrsenja (st. 8-11).

2. Temelj naæg vaskrsenja je Hristovo vaskrsenje (st. 12-34).

- a) Neki u krilu crkve su poricali Hristovo vaskrsenje. Koje su posledice tog poricanja (st. 12-19)?
  - * naæe je propovedanje bezvredno (st. 12-14).
  - * naæa vera je besciljna (st. 14 i 17).
  - * mi smo laæni svedoci Boæje istine (st. 15).
  - * joæ uvek smo u gresima (st. 17).
  - * umrli vernici su zauvek izgubljeni (st. 18).
  - * svi smo mizerni i prevareni (st. 19).
- b) Istina je da je Isus vaskrsnuo i da je æiv! Koje su posledice ove istine (st. 20-34)?
  - * Isus je preteæa, prvi plod dolazeñe æetve (st. 20).
  - * Isus je kao æovek pobedio smrt koja je doæla na svet kroz prvog æoveka, Adama (st. 21-22).
  - * vaskrsenje je dvojako: prvi Hristos, a onda svi njegovi (st. 23).
  - * vaskrsenje je pobeda nad smrću i ono ñe pokoriti sve Bogu, stvoritelju svega (st. 24-28).

1. Korinćanima 15

* hrišćani su kršteni u veri duhovnog i telesnog vaskrsenja (st. 29).

* hrišćani se bez straha suočavaju sa svim opasnostima. Ako i umremo, živećemo opet, sudiće nam se po delima. Zato pazimo kako živimo (st. 30-34).

3. Doktrina vaskrsenja je krajnje logična. U tom duhu apostol odgovara na pitanja Korinćana (st. 35-37).

a) Kako će mrtvi da vaskrsnu? Odgovor: Božjom silom, kao što život klija i raste iz umrlog semena (st. 35-38).

b) Kakvo će telo imati? Odgovor: Sasvim drugačije, druge vrste, prilagođeno novom načinu života u večnosti (st. 39-41).

* Bog je stvorio različita tela i za ovozemaljski život (st. 42-44)

* vaskrsela tela su bitno drugačija tela od ovih sadašnjih (st.42-44) – nepropadljiva su, slavna, silna, duhovna. Sušta suprotnost sadašnjoj raspadljivosti, sramoti, slabosti i telesnosti.

* priroda vaskrslih tela je suprotstavljena sadašnjim telima, što apostol čini u slici kontrasta Adama i Hrista (st.45-49).

c) Kada će se ovo dogoditi? Kada Isus ponovo bude došao (st. 50-57).

* promena svih je neophodna (st.50).

* svi ćemo se promenuti u trenu (st. 51-52).

* biće to o poslednjoj trubi (st. 52 – 1 Sol 4:16).

* Kada se dogodi potpuna promena, tada će se ostvariti naša potpuna pobeda u Hristu nad smrću (st. 53-57)

4. Zaključak: Plod verovanja u ovu istinu je životina duhovne slave. Naime, znamo da ne slušamo uzalud (st. 58) str. 9 8 10.,

Tumačenje reči i izraza

1 Podseñam vas, braño, na Radosnu vest koju sam vam navestio, koju ste prihvatili i na kojoj poaiva vaãa vera. 2Njome se i spasavate, ako je avrsto draite onako kako sam vam je navestio, sem ako niste uzalud poverovali.

15:1 „Podseñam vas” Celu poslanicu apostol bazira na nekoliko vaanih pitanja (7: 1,25; 8: 1; 12: 1; 16: 1), upravo na ovaj naain, ovom frazom – „*peri de*”. Moguñe je da pitanje vaskrsenja i nije bilo toliko pitanje crkve, koliko je sam apostol naslutio „ãta se valja iza brda”. Glagol „*gnorizo*” je u sadaañnjem vremenu – „znati, otkriti, objaviti”. Apostol im ne govori niãta novo (12:3), daje im doktrinarni zakljuãak evnœelja koje su veñ auli, koje im je veñ sam propovedao.

- **„braño”** I ovo je prepoznatljiv Pav lov uvod, oslovljavanje kojim nagoveãtava prelazak na novu temu (1: 10; 2: 1; 3:1; 4:6; 8:12; 10:1; 11:33; 12:1; 14:6,20,26; 15:1,58; 16:12,15).
- **„na Radosnu vest”** Pavle poistoveñuje koncept evanœelja i „Radosne vesti koju im je navestio”. Jevreji su verovali da sama boãanska Reã ima stvaralaãku moñ (Isa 55:11;Jn 1:1). To je metafora sadrãaja propovedanja, ne toliko same vokalizacije. Ovde imamo primer dvostrukog akuzativa, koji doslovno znaai „Radosnu vest koju sam radovao pred vama. Evo nekih mojih osvrtã na „Evanœelje po Petru”, tm 2., str. 8:

„Marko je najverovatniji pisac prvog, najstarijeg evanœelja, u kome sreñemo koncept euangelion (st. 1: 14,15; 8:35; 10:29; 13: 10; 14:9). Pavle ga koristi u Gal 2:2 i 1 Sol 2:9, ãto je po hronologiji stariji spis od ovog evanœelja. Oaigledna je paralela sa Isa 61:1; 40:9; 52:7. Gramatiãki oblik dozvoljava sledeña tumaãenja: (1) poruka koja je doãla od Isusa; (2) poruka o Isusu. Smatra se da je ovo drugo bliæ piãaevoj misli. Ali, evo kako stoji u „Dic tio nary of Je sus and the Gos pels,” koji je izdao IVP – „Genitiv” („od”) ovde je u sluãbi i subjekta i objekta (tzv. apozicijski genitiv, op. prev.). Isus je objavio evanœelje, a to je priãa o njemu samom (sr. 285). „Jerome Bib li cal Com men tary” kaæ da i Markova i Pav lo va

upotreba ovog genitiva znači i samo čin objave, ali i sadržaj koji se objavljuje”.

- **„koju ste prihvatili”** Doslovno „preneti nasleđe, tradiciju” (11:23; 15:3; Mk 7:4; Fil 4:9; 1 Sol 4:10; 2 Sol 3:6). Pavle je preneo Korinćanima ono što je i sam primio od samog Hrista (Gal 1:20). Pošto je bio apostol mnogobrojnica, ovu objavu je primio lično. Glagol je u aoristu. Isus je umro za sve ljude (Jn 1:12), ali svaki čovek mora lično da prihvati ovaj dar spasenja (st. 11). Zato je evanđelje: (1) dobrodošlica osobi; (2) verovanje u istinu o toj osobi; (3) život usklađen prema toj osobi.
- **„I na kojoj pojava vaša vera”** ovaj glagol je u perfektu, što ukazuje na radnju u prošlosti koja i danas ima trajne posledice.

Posebna tema: Stajati, poživati (*histialo*)

Poznati pojam sa nekoliko teoloških značenja u NZ:

1. Ostvariti
  - a) SZ Zakon, Rim 3:31
  - b) sopstvenau pravednost, Rim 10:3
  - c) Novi Zavet, Jev 13:1
  - d) Sigurnost, 2 Kor 13:1
  - e) Božju istinu, 2 Tim 2:19
2. Odoleti duhovno
  - a) Čavolu, Ef 6:11
  - b) Danu suda, Otk 6:17
3. Odoleti avrsto stojeći
  - a) vojna metafora, Ef 6:14
  - b) civilna metafora, Rim 14:4
4. Biti u istini, Jn 8:44
5. Biti u milosti
  - a) Rim 5:2
  - b) 1 Kor 15:1
  - c) 1 Pet 5:12
6. Biti u veri
  - a) Rim 11:20
  - b) 1 Kor 7:37

c) 1 Kor 15:1

d) 2 Kor 1:24

7. Biti bahat, 1 Kor 10:12

Ovim pojmom, dakle, izražava se i Božja suverena zavetna naklonost, ali i potreba nađeg odgovora vere. Obe strane su lice i naliđe jedne te iste istine. Ne smemo ih nikada odvajati.

15:2 „njome se i spasavate” Klasičan oblik prezent pasiva (1:18; 2 Kor 2:15). Spasenje je proces ka nađoj potpunj hristolikosti. Vidi posebnu temu o grâkim glagolima koji opisuju spasenje, 3:15.

- **„ako”** Uslovna reâenica, apostolsko podrazumevanje da ñe se Korinćani „âvrsto drâeti” istine evanđelja koja im je objavljena. Ipak, tu je i nota zebnje „ei”, „sem ako”. Misao je paralelna Isusovj priâi o raznim vrstama tla (Mt 13), i Jovanovom obrazloænjju zađto su neki bili „od nas”, a sada viâe nisu (1 Jn 2:19).

Naâlost, u krilu Korinćske crkve bilo je onih koji su svim svojim delima, stavovima i verovanjima pokazivali da nikada i nisu bili vernici! Odbacivali su Pavlovo evanđelje, njegovo apostolstvo, autoritet, spajali su evanđelje sa rimskom kulturom, makar ona i sasvim preovladavala. Tako je i danas sa hriđanstvom koje je viâe kultura nego li hriđanstvo! Ipak, valja primetiti da i pored zlih slutnji zbog nekih, Pavle duboko veruje da su Korinćani pravi vernici. Primetimo:

1. aorist, „prihvatili” – st. 1

2. perfekt, „poâiva” – st. 1

3. uslovna reâenica, „ako je âvrsto drâite” – st. 2

- **„sem ako niste uzalud poverovali”** „Ako je âvrsto drâite... uzalud”. Uzalud – *eike* – znaâi „bez smisla, svrhe” (Ga 3:4; 4:11). Upadljiva sliânost sa Mt 13:1-9; 18-23, gde se laênameñe kao stvarnost verskog âivota. I ovo naglaâava âinjenicu da je spasenje proces, te da poâiva na âetiri stuba – prihvatnju, oâuvanju, napredovanju i stalnosti. Spasenje je proces koji podrazumeva pokajanje i veru (kao dovrâeno delo spasenja i kao trajan tok), baâ kao i istrajnost. Vidi posebnu temu o istrajnosti u 1:21.

3 Ja sam vam, naime, na prvom mestu predao ono što sam primio: Da je Hristos, saglasno Pismima, umro za naše grehe, 4 i da je, saglasno Pismima, sahranjen i uskrsnut trećeg dana. 5 Potom se Hristos ukazao Kefi, a zatim Dvanaestorici. 6 Onda se ukazao pred više od pet stotina braće, od kojih većina živi i danas, a neki su umrli. 7 Zatim se ukazao Jakovu, te svim apostolima. 8 Na kraju se Hristos ukazao i meni, kao nedonošetu. 9 Naime, ja sam najmanji među apostolima, i nisam dostojan da se nazovem apostolom, jer sam progonio Crkvu Božju. 10 Ipak, milošću Božjom sam ono što jesam, i njegova milost prema meni nije bila uzaludna. Šta više, potrudio sam se više od svih njih, ali ne ja, nego Božja milost sa mnom. 11 Svejedno, bio ja ili oni, tako propovedamo i tako ste poverovali.

1 Kor 15:3-11

15:3 „Ja sam vam... predao” Misli se na: (1) hrišćansko svedoštvo koje je Pavle primio od Stefana, Dl 7; Ananije; Dl 9; od progonjenih hrišćana, Dl 9:1-2; 1 Kor 15:9; (2) direktnu objavu od Gospoda (11:23; Gal 1:12). Tu istinu koju je primio predao je drugima. Nije ništa izmišljao, već je bio veran svedok koji je jedno te isto evanđelje primenjivo na nove okolnosti.

- **„na prvom mestu”** Ovo je jedino apostolski sažetak evanđelja. Mi danas koristimo „rimski put” – Rim 3:23; 5:8; 6:23; 10:9-13 – i još neki su uzeti iz drugog opsega NZ spisa. Dakle, Pavlu je stalo da ih podseti na suštinu evanđelja.

Evo njegovog sažetka:

Hrist je umro za naše grehe;

Hrist je bio istinski mrtav i sahranjen;

Hrist je ustao iz groba, vaskrsnuo je;

Mnogo puta se ukazivao mnogima, i to je nepobitan dokaz.

- **„Daje Hristos... umro za naše grehe”** „Hristos” je grčki prevod jevrejske imenice „Mesija” – Pomazanik. Ainjenica da apostol ne kaže „Isus Hrist”, „Gospod Isus Hrist” ili „Hrist Isus” ističe izvornost predaje koju je apostol oćuvao. Isus je prepoznat kao Mesija, kao

Obeñani. Moæda je sam Ananija ovo preneo Pavlu neposredno nakon obracenja, ili grupa vernikaiz Damaska.

Glagol je u aoristu, æto istiæe da je Isus umro za dugove koji nisu njegovi; dugove koji su naâi, ali koje ne moæemo da platimo (Gal 3:13; 1 Jn 4:10).

Predlog „za” (*huper*), znaâi „u korist, na raâun”, i sinonim je predloga anti – „umesto”. Male reâi za veliku, slavnu, poredniâku i zastupniâku smrt (Isa 53; Mk 10:45).

Hristova smrt je æesta tema Pavlovih poslanica. On se sluæi sa nekoliko sinonimnih pojmova: (1) krv (1 Kor 11:25,27; Rim 3:25; 5:9; Ef 1:7; 2:13; Kol 1:20); (2) dao je sebe (Ef 5:2,25); (3) predao je sebe (Rim 4:25; 8:32); (4) ærtva (1 Kor 5:7); (5) smrt (Rim 5:6; 8:34; 14:9,15; 1 Kor 8:11; 15:3; 2 Kor 5: 15; Gal 5:21; 1 Sol 4: 14; 5: 10); (6) krst (1 Kor 1: 17-18; Gal 5: 11; 6: 12-14; Ef 2: 16; Fil 2:8; Kol 1:20; 2:14); (7) raspeñe (1 Kor 1:23; 2:2; 2 Kor 13:4; Gal 3:1).

- **„saglasno Pismima”** Pavle svakako misli na SZ, jer je u vreme pisanja ove poslanice od NZ bila napisana verovatno samo poslanica Galatima i Solunjanima. Ovde apostol umeñe proroâki (Lk 24:27), od veånosti najavljeni plan Boæijeg otkupljenja (Dl 2:23; 3:18; 4:28; 13:29).

Moguñe je da apostol ovde misli ina napisana evanæelja. Nismo sigurni sasvim kada su ona nastala, kada su kruæila po prvim crkvama. Ako je reâ o njima, onda izraz „treñi dan” svakako misli na nedelju, dan Hristovog vaskrsenja, æto odgovara jevrejskom naâinu raâunanja vremena.

15:4 „i da je... sahranjen” Isus je bio istinski mrtav!

- **„treñeg dana”** Za ovo nemamo mnogo SZ dokaza. Ipak, reâ je o vrlo preciznom podatku osnovne kerigme – poruke evanæelja (Mk 10:34; Lk 24:46; Dl 10:40). Istina, neki vide SZ dokaze u Joni 1:17 ili Ps 16:10, posebno zbog samog Isusovog komentara u Mt 12:40.
- **„uskrsnut”** Perfekt pasiv, vrlo æest u ovom poglavlju (st. 4, 12, 13, 14, 16, 17, 20). Ovaj glagolski oblik istiæe Isusov sta tus „trajno vaskrslog”. Pasivni oblik istiæe Oæevu delotvornost u vaskrsenju. On je taj koji daje i potvræuje æivot, uæenje, krsnu ærtvu svoga Sina. NZ æesto istiæe ulogu svete Trojice u delu spasenja: (1) Bog Otac je vaskrsnuo Boga Sina (Dl 2:24; 3: 15; 4: 10; 5:30; 10:40; 13:30,33,34,37; 17:31; Rim 6:4,9; 10:9; 1 Kor 6:14; 2 Kor 4:14; Gal

1:1; Ef 1:20; Kol 2:12; 1 Sol 1:10); (2) Bog Sin je sam pobedio smrt (Jn 2: 19-22; 10:17-18); (3) Bog Duh je vaskrsnuo Isusa (Rim 8:11).

Posebna tema: Vaskrsenje

A. Dokazi vaskrsenja

1. Na Pedeseticu (Pentekost), vaskrsenje je bilo temelj Petrovog propovedanja (Dl 2). Nekoliko hiljada ljudi je overovalo ovoj istini!

2. Životi apostola su bili radikalno promenjeni. Oni prvi nisu oćekivali vaskrsenje, a upravo ono ih je preobrazilo, pa su od grupe razočaranih i preplaćenih postali neustrašivi, vatreni svedoci, spremni da svoje životne poloæe za istinu.

B. Osobine vaskrsenja

1. Ono dokazuje da je Isus bio sve što je tvrdio o sebi (Mt 12:38-40, ukazivanje na smrt i vaskrsenje).

2. Ono pokazuje da je Bog Otac prihvatio Isusov život, ućenje zastupniaku smrt (Rim 4:25).

3. Ono obećava i naše telesno vaskrsenje (1 Kor 15).

C. Isusove najave vaskrsenja:

1. Mt 12:38-40; 16:21; 17:9,22,23; 20:18-19; 26:32; 27:63.

2. Mk 8:31-9:1-10,31; 14:28,58.

3. Lk 9:22-27.

4. Jn 2:19-22; 12:34; poglavlje 14-16.

15:5 „Kefi” Pavle ovako oslovljava Petra u poslanicama Korinćanima (1: 12; 3:22; 9:5; 15:50), ali ga u Gal 2:9 zove i Kefom i Petrom (1:18; 2:7,8,11,14). Nikada ga ne zove Simonom.

Više je nego zanimljivo što je prvi svedok praznog groba (nakon æena) onaj koji se sramno odrekao Hrista čak tri puta. Taj isti æovek je propovedao prvu propoved na dan Pedesetnice. Isus je posebno naglasio da se poruka o susretu sa njim u Galileji, nakon vaskrsenja, prenese „ućenima i Petru” (Mk 16:7). Predivan primer Hristove ljubavi, prihvatanja, praćtanja i sile koja obnavlja. O ovom obnovljenom odnosu dosta æitamo u Jn 21.

- „**Dvanaestorici**” Zapadna grupa NZ prepisa, kao i Vulgata, ovde ima „jedanaestorici”. U svakom slučaju ovde imamo tehnički izraz. Nigde ga više ne srećemo kod Pavla. Neki misle da je tekst st. 3-7 katehetski iskaz Rane crkve.

15:6 „Onda se ukazao pred više od pet stotina braće” Moćda se misli na događaj opisanu Mt 2:16-20, što ukazuje da je Veliko poslanje upućeno svakom hrišćaninu, a ne samo vođama. U svakom slučaju, ovo je jedinstveni naglasak istorijske stvarnosti evanđelja. Ako neko i ne veruje Petru i ostalim pojedincima, tu su stotine drugih očevidaca.

- „**a neki su umrli**” Pavle se služi istim eufemizmom kao i Gospod (Mt 27:52; Jn 11:11,13) i SZ (Dan 12:2) „usnuti”.

15:7 „Jakovu” Misli se na Gospodnjeg polubrata (Mt 13:55; Mk 6:3), koji i nije verovao u njega sve do vaskrsenja (Mk 3:21 i Jn 7:5). Sva Isusova porodica je bila u Gornjoj sobi (Dl 1:14). Ovaj se Jakov često zove „bratom Gospodnjim”, kako bi se razlikovao od Jakova apostola. Ovaj Jakov je bio vođa crkve u Jerusalimu i jedan od prvih mučenika (Dl 12). Crkva jevrejske prestonice je imala Isusove rođake, kao vođe kroz nekoliko generacija. Nekoliko je odeljaka koji ističu važnost Jakova kao vođe (Dl 12: 17; 15: 13; 21:18; 1 Kor 15:7; Jak 1:1). Pavle to napominje samo jednom, što celi NZ čini siromašnim mnogih detalja o Isusovom životu, učenju, delima. Ali, ono najvažnije za veru i spasenje je tu, makar da nam je slika Gospodnjeg života nepotpuna.

Posebna tema: Jakov – polubrat Gospodnji

A. Zvali su ga „Jakov pravednik”, a kasniji nadimak mu je „kamilja kolena”, zbog posvećenosti molitvi na kolenima (ovo piše Jevsejije, prema svedočenstvu Hegesipusa).

B. Jakov nije verovao u Hrista pre vaskrsenja (Mk 3:21; Jn 7:5). Gospod mu se lično ukazao (1 Kor 15:7)

C. Bio je sa ostalima u Gornjoj sobi (Dl 1:14), a verovatno i na sam dan silaska Duha Svetog.

D. Bio je očenjen (1 Kor 9:5).

E. Pavle ga vidi kao stub Jerusalimske crkve (apostol, Gal 1:19), makar i da nije bio jedan od Dvanaestorice (Gal 2:9; Dl 12:17; 15:13).

F. U „Judejski starinama”, 20:9:1, Flavije navodi da je bio kamenovan 62. god., prema zapovesti sadukeja Sinedriona. Druga tradicija (Kliment Aleksandrijski, 2 vek) kaže da je bačen sa hramskih zidina, te tako usmrćen.

G. Nekoliko narednih narađtaja crkve u Jerusalimu je kao vođe imalo Isusove rođake.

• **„te svim apostolima”** Kako su Dvanaestorica veđ pomenua u st. 5, titula ima äire znaenje. Tako je i Jakov apostol, u istom smislu kao i Varnava (Dl 14:4, 14), Andronik, Junija (ili Junije, Rim 16:7); Apolos (2 Kor 4:9); Epafrodit (Fil 2:25); Silvan i Timotej (1 Sol 2:6, Dl 18:5). No, kako je sam Kifa naveden mimo Dvanaestorice, moguće je polemisati oko toga da li se „svim apostolima” odnosi bađ na Dvanaesticu. Sledi äema Isusovih ukazanja, prema Polu Barnetu („Jesus and the Rise of Early Christianity,” str. 185).

1.Korinćanima	Matej	Luka	Jovan
	Jerusalimska ukazivanja		
			Jn 20:15
	Æene, Mt 28:9		
Kifa, 1 Kor 15:5		Si mon, Lk 24:34	
		Dva äoveka, Lk 25:15	
Dvanaestorica, 1 Kor 15:5		uäenici, Lk 24:36	
		Desetorica, Jn 20:17	
		Jedanaestorica, Jn 20:26	

Galilejska ukazivanja

500 brañe, 1 Kor 15:6

Jakov, 1 Kor 15:7

7 uäenika, Jn 21:1

Jedanaestorica, Mt 28:16

Galilejska ukazivanja

Svim apostolima, 1 Kor 15:7

15:8 „Na kraju se Hristos ukazao i meni, kao nedonošetu” Raznolikost prevoda ističe neobičnost ovog pojma – „nedonoša”. U LXX ga srećemo samo tri puta (Br 12:12; Jov 3: 16; Prop 6:3). Pavle tako vidi sebe, kao nekog ko je dodat grupi apostola (obraćenje pred Damaskom, D1 9).

Takođe je moguće da Pavle ovde ima na umu bahati stav neke od crkvenih frakcija, onih koji su odbacivali njegovo apostolstvo (navodno, nije bio autentičan apostol). Sasvim je svestan da je dobio milost u sred najvećeg zla, kada je izgarao u progonjenju hrišćana (st. 10; Gal 1:23). Ipak, Isus ga je odabrao i ukazao mu se. Šta više, svestan je i da je jedini koji je sreo proslavljenog Gospoda (Gal 1:15-16).

Moguće drugo značenje ovog pojma je „šudovište”, što ističe njegov farisejski fanatizam u vremenu dok je proganjao, mučio i ubijao nevine hrišćane (D1 9:1-2). Pavle je svestan svoje neopisive mržnje koja je ispunjavala njegovo predobraćeničko farisejsko vreme.

15:9 „ja sam najmanji među apostolima” Pavle je bio ponosan izlivom Hristove milosti na samom vrhuncu svoje mržnje prema njegovim sledbenicima. Ovo je njegova česta slika kojom se predstavlja drugima (2 Kor 12: 11; Ef 3:8; 1 Tim 1: 15).

- **„jer sam progonio Crkvu Božju”** (D1 9: 1,13,21; D1 22:4,19; D1 26:10-11; Gal 1:13,23; Fil 3:6; 1 Tim 1:13).

15:10 „Ipak, milošću Božjom sam ono što jesam” Imenica „milost” je gramatički izrađena. Svi smo ono što jesmo u Gospodu samo po njegovoj milosti. Naravno, ona obuhvata i našu primerenu delotvornost, naše akcije (Fil 2:12-13).

- **„i njegova milost prema meni nije bila uzaludna”** Ovo reči je drugačija od st. 2. Naime, Pavle koristi tri reči kada opisuje „prazninu”, „uzaludnost” u ovom poglavlju:

* eike, st. 2

* kenos, st. 10,14,48; 2 Kor 6:1

* mataios, st. 17; 1 Kor 3:20

Korinćani moraju da vide da su oni sami dokaz, plod milosti koja se izlila na Pavla, kao dokaz delotvornosti njegove službe.

- **„i njegova milost prema meni nije bila uzaludna”** Kontekst ukazuje da Pavle ovde misli na druge apostole. On to čini i u poslanici Galatima, jer je i tada njegov autoritet bio prozivan. Āto se tiče Korinta, bilo je nekoliko crkvenih grupa koje su bile voljne da zameraju Pavlu na apostolskoj neautentičnosti. Ali, on nije imao nikakvih problema sa Dvanaesticom oko toga. Neka drugi pričaju šta hoće, on smelo ističe svoj poziv i svoju slušbu.
- **„ali ne ja, nego Božija milost sa mnom”** Uočljiva je ravnoteža u Pavlovoj teologiji između njegovog poziva, obdarenosti i slušbe naspram Božije suverenosti. Zapravo, o bilo kojoj delotvornosti da je reč, uvek postoji zavetna ravnoteža ova dva aspekta. Pavle je znao da se više trudio od ostalih, ali je znao da sva zasluga pripada samo Bogu – on je izvor života. Ovo je naglašeno u Jn 15:5; Fil 4:13, Fil 2:12-13.

15:11 Pavle energično ističe da je evanđelje koje propoveda isto onom koje propovedaju Dvanaestorica. Sama ta činjenica ističe da je u Korintu bilo velike opozicije protiv njega, njegovog poziva u slušbu, sadržaja poruke koju im je objavio.

Ako se propoveda da je Isus uskrsnuo iz mrtvih, kako onda neki od vas tvrde da nema uskrsenja mrtvih? 13 Ako nema uskrsenja mrtvih, onda ni Hristos nije uskrsnuo, 14 a ako nema uskrsenja, uzaludno je naše propovedanje, uzaludna je i vaša vera. 15 Ako mrtvi ne uskrsavaju, onda smo se i mi pokazali kao lažni svedoci Božiji, jer smo svedočili da je Bog uskrsnuo Hrista, koga nije uskrsnuo. 16 Ako mrtvi ne uskrsavaju, onda ni Hristos nije uskrsnuo. 17 A ako Hristos nije uskrsnuo, uzaludna je vaša vera, jer ste još uvek u svojim gresima. 18 A po tome su i oni koji su preminuli u Hristu, izgubljeni. 19 Jer, ako samo u ovom životu polazimo nadu u Hrista, jadniji smo od svih ljudi.

1 Kor 15:12-19

15:12 „Ako” Retoričko pitanje uslovne rečenice, koje podrazumeva potvrđan odgovor – da Hristos je navešten kao živ (st. 11).

- „kako onda neki od vas tvrde da nema uskrsenja mrtvih”? Izvor bilo koje ideje koja poriče telesno vaskrsenje jeste u grčkoj filozofiji koja je telo i svu materiju gledala kao zlo samo po sebi. Iz teksta se ne zna da li je ovde rečeno poricanju Hristovog vaskrsenja, ili vaskrsenja njegovih sledbenika. Ipak, ovo nije bio sveopšti prob lem Rane crkve (2 Tim 2:18).

15:13 „ako” Gramatični oblik logičkog zaključivanja (st. 13,14,15,16,17,19). Citirajući verovanje krivoveraca apostol izvlači nepobitan zaključak. Naime, ako Hrist nije vaskrsnuo:

1. onda nema nikakvog vaskrsenja, st. 13,16.
2. naša propovedanje je bezvredno, st. 14.
3. naša vera je uzaludna, st. 14.
4. mi smo lažovi, st. 15.
5. naša je vera bezvredna, st. 17.
6. još uvek smo u svojim gresima, st. 17.
7. svi koji su umrli u veri su izgubljeni, st. 18.
8. vredni smo jedino saaljenja, st. 19.

Vaskrsenje nije neka sporedna, nevažna tema. Ili je Isus živi ili je celo hrišćanstvo laž. Ova doktrina je kamen temeljac svega.

15:14,17 „uzalud... uzludna” Jaki izrazi praznine i besmislene jalovosti. Bez vaskrsenja sva poruka hrišćanstva je besmislena!

15:19 „ako samo u ovom životu polučemo nadu u Hrista” Da Isus nije vaskrsnuo, sva naša nada bi bila tek za ovog života. Ako on sam nije pobedio smrt, onda iza smrti i nema ničega, nikakvog života.

Ali Hristos je uskrsnuo iz mrtvih, prvi među umrlima! 21 Jer, kao što je smrt došla posredstvom đaveka, tako je i uskrsenje iz mrtvih došlo posredstvom đaveka. 22 Naime, kao što zbog Adama svi umiru, tako će svi koji su u zajedništvu sa Hristom ožveti, 23 svako po svom redu: Hristos je prvi, a zatim, kad on dođe, i oni koji mu pripadaju. 24 Potom nastupa kraj, kada Hristos uništi svako poglavarstvo, i svaku vlast i silu, te preda Carstvo Bogu Ocu. 25 On, naime, treba da vlada dok ne položi sve neprijatelje pod svoje noge. 26 Smrt će biti uništena kao poslednji neprijatelj. 27 Jer, Bog je sve pokorio pod njegove noge.

A kad kaæe da je sve pokoreno, jasno je da je pokoreno sve osim Boga, koji mu je sve pokorio. 28 A kad mu sve bude pokoreno, onda ñe se i Sin pokoriti Onome koji mu je sve pokorio, da Bog bude sve u svemu. **1Kor 15:20-28**

15:20 „Ali” Kako veliko, moñno i bitno ali koje daje kontrast svemu!

- **„Hristos je uskrsnuo iz mrtvih”** Ovaj odeljak se inaæe zove „uskrñnje poglavlje”. Vaskrsenje Hrista i njegovih sledbenika je jedna od najuoaljvijiã tema. Glagol „egeiro” ukazuje na konaãne rezultate u veãnosti a znaãai „ustati, probuditi se”.

st. 12 perfekt pasiv indikativ

st. 13 perfekt pasiv indikativ

st. 14 perfekt pasiv indikativ

st. 15 aorist aktiv indikativ (dva puta)

st. 16 prezent pasiv indikativ

st. 16 perfekt pasiv indikativ

st. 17 perfekt pasiv indikativ

st. 20 perfekt pasiv indikativ

st. 32 perfekt pasiv indikativ

st. 35 perfekt pasiv indikativ

st. 42 prezent pasiv indikativ

st. 43 prezent pasiv indikativ

st. 44 prezent pasiv indikativ

st. 52 futur pasiv indikativ

Uoaljiv je pasivni oblik glagola. Trojedini Bog je taj koji podiãe iz mrtvih. Perfekt istiãe dogaãaj proãlosti, ali dogaãaj koji postaje izvor trajnog stanja biãna. Mi smo po Hristovom vaskrsenju sudeonici te blaãene nade koja dolazi.

- **„prvi meãu umrlima”** Pavle se ovde sluãio idiomom – „oni koji su usnuli” – u mediju perfekt participa.
- **„prvi”** Lev 23:10 govori o godiãnjim ætvenim ritualima. Prvi plodovi ætvi i berbi su se donosili u Hram dan nakon najsvæãanijeg subotnjeg dana – Pashe – æto odgovara uskrñnjoj nedelji. Praznik je

bio znak Božjeg vlasništva nad svim dobrima. Bio je to SZ znak, obećanje vaskrsenja svih Hristovih sledbenika! Isti izraz srećemo u 16:15, kada se opisuju prvi vernici Ahaje. Tu je i Rim 8:23, gde vernici, kao primaoci Duha, nestrpljivo oćekuju dan vaskrsenja. Isus je vaskrsnuo prvi (Kol 1:18), kao dokaz vaskrsenja svih nas. Ali, iskustveno svi mi već imamo taj nebeski kvalitet ævota (Ef 2:5-6).

15:21-22 Tipologija Adam – Hrist ñe biti viãe objañjena u st. 45-48 (Rim 5:12-21; Fil 2:6-11). Po Adamu smi svi zaraæeni grehom (smrt). U Hristu svakom æveku je po milosti moguñe da bude osloboæen.

Ova, retko sretana slika (Rim 5:18-19), navela je mnoge teologe da razmiãljaju o moguñem spasenju celog æveãanstva. Drugi u ovome vide vaskrsenje i spasenih i izgubljenih (Dan 12:2). U Adamu su svi umrli; u Hristu svi ñe biti vaskrsnuti (neki na nagradu i æivot; neki na osudu i smrt). U svakom sluãaju, ove reãi u kontekstu nesumnjivo zahtevaju pokajanje i veru kao odgovor na Božju ponudu.

15:23-25 Neki teolozi u ovom odeljku vide snaãan dokaz primilenijalistiãkom eshatoloãkom konceptu. Ipak, ovde milenijum (hiljadugoæe) nije tema, reã je o vaskrsenju. Smrt je pobeeena praznim grobom, a ne Hristovom buduñom ograniãenom vladavinom. Moramo dobro da pazimo kako ne bi svoje teoloãke ideje uãitavali u svete tekstove i njima ih tumaãili. Pavle nigde ne razmatra pitanje milenijuma – hiljadugodiãnjeg Carstva, ãak i onda kada govori o Uzimanju crkve (1 Sol 4:13-18) ili o Antihristu (1 Sol 2). Ni Isus nije govorio o ovome, ãak i u svojim eshatoloãkim – buduñim najavama (Mk 24; Mk 13; Lk 21).

15:23 „kad on doæe” Vidi posebnu temu ãto sledi

Posebna tema: NZ pojmovi koji opisuju Hristov povratak

Pavle na nekoliko naãina naglaãava poseban dan kada ñe svaki ñovek stati pred Hrista, bilo kao Spasitelja, bilo kao Sudiju: (1) „dan Gospoda naãeg Isusa Hrista” (1Kor 1:8); (2) „dan Gospodnji” (1Kor 5:5; 1Sol 5:2; 2Sol 2:2); (3) „dan Gospoda naãeg Isusa” (1Kor 5:5; 2Kor 1:14); (4) „dan Isusa Hrista” (Fil 1:6); (5) „dan Hristov” (Fil 1:10; 2:16); (6) „njegov dan (Sina æoveãijeg)” (Lk 17:24); (7) „dan kad se pojavi Sin æoveãiji” (Lk 17:30); (8) „otkrivenje naãeg Gospoda Isusa Hrista” (1Kor 1:7); (9)

„pojava Gospoda Isusa s neba” (2Sol 1:7); (10) „pred Gospodom našim Isusom o njegovom dolasku” (1Sol 2:19).

Inače, nekoliko je izraza kojim NZ opisuje Hristov povratak:

1. *epiphaneia*, ukazuje na sjaj, bljesak, što se teološki, a ne etimološki odnosi uvek na slavu. U 2Tim 1:10; Tit 2:11 i 3:4 se govori i o Hristovom prvom (st. 11, utelovljenje) i o drugom dolasku (st. 13). Izraz srećemo i u 2Sol 4:8 (zajedno sa sva tri ključna izraza); 1Tim 6:14; 2Tim 4:1,8; Tit 2:13.

2. *parousia*, ističe prisustvo, a najčešće se koristi za posete vladara, kraljeva. Ovaj izraz najčešće srećemo (Mt 24:3,27,37,39; 1Kor 15:23; 1Sol 2:19; 3:13; 4:15; 5:23; 2Sol 2:1,8; Jak 5:7,8; 2Pet 1:6; 3:4,12; 1Jn 2:28).

3. *apokalupsis*, oslikava otkrivanje nečega što treba da se zna. Poslednja knjiga NZ nosi ovo ime (Lk 17:30; 1Kor 1:7; 2Sol 1:7; 1Pet 1:7; 4:13).

4. *phaneroo*, znači doneti nešto na svetlo, sasvim obelodaniti. Izraz se u NZ koristi za mnoge vidove Božijeg pojavljivanja. Poput „epifanije” tiče se i Hristovog prvog dolaska (1Pet 1:20; 1Jn 1:2; 3:5,8; 4:9) i drugog (Mt 24:30; Kol 3:4; 1Pet 5:4; 1Jn 2:28; 3:2).

5. *erchomai* se takođe često sreće u smislu „dolaska”, ali i „povratka” (Mt 16:27-28; 23:39; 24:30; 25:31; D1 1:10-11; 1Kor 11:26; Otk 1:7,8).

6. Često sretana fraza je i „dan Gospodnji” (1Sol 5:2), kao SZ pojam za blagoslov (vaskrsenje) ali i sud.

NZ koristi pojmove bliske SZ, termine koji obuhvataju:

- a) sadašnje zlo i buntovnički naraštaj
- b) dolazeće doba pravednosti
- c) doba o kome Duh govori kao o eri savršene mesijanke vladavine.

NZ jasno ističe progresivnost Božijeg otkrivenja. To je potrebno kako bi se prilagodila starozavetna očekivanja Izraela. Umesto ratničkog Mesije, nacionalnog izbavitelja Izraelaca, NZ govori o dva dolaska Mesije Spasitelja. Prvi je utelovljenje Boga Sina u osobi Isusa iz Nazareta. On nije

ni ratnik ni sudija, već „sluga koji pati” (Isa 53). On je vladar koji ponizno jaše na magaretu a ne na ratničkom vrancu (Zah 9:9). Prvi dolazak najavljuje mesijansku eru i Božje Carstvo na zemlji. Dakle, u jednu ruku ta stvarnost je već tu, ali u drugu tek treba da dođe. Između ova dva dolaska postoji određena napetost, posebno u preklapanju dva proročka perioda za Izraelski narod. Posebno kada se zna da to preklapanje nije jasno objavljeno u SZ. Oba Hristova dolaska naglašavaju Očovo – Jahvino obećanje o iskupljenju celog čovečanstva (Post 3:15; 12:3; Izl 19:5), o čemu su govorili proroci, posebno Isaija i Jona.

Crkva ne čeka konačna ispunjenja proroštava SZ jer se većina njih ispunila u Hristovom prvom dolasku. Hrišćani čekaju vaskrsenje, slavni povratak Kralja nad kraljevima i Gospodara nad gospodarima. Taj događaj će ispuniti sva istorijska očekivanja većnog doba pravde i mira na zemlji i nebu (Mt 6:10). To znači da sva SZ očekivanja nisu bila pogrešna već neispunjena. Isus dolazi opet, baš onako kako su to proroci najavili – u sili i vlasti Jahvinoj.

Treba reći da pojam „drugi dolazak” nije biblijski, ali sačima sve ono što NZ govori o toj istini. Bog će ispuniti sve što je kazao. Zajedništvo između njega i čovečanstva će biti obnovljeno. Zlo i zlo će biti osuđeni i zauvek odstranjeni. Gospodnja volja će trijumfovati na kraju.

15:24 „Carstvo” Zanimljivo je koliko puta Gospod Isus koristi ovaj koncept u Sinoptičkim evanđeljima. Carstvo se ominje u njegovoj prvoj i poslednjoj propovedi, kao i u mnogim parabolama – pričama. Kod Jovana „carstvo” srećemo samo dva puta. Ono je Božja vladavina u ljudskim srcima, sada i ovde, ali uskoro će postati i sveopšte carstvo na celoj planeti.

Gospod pominje Carstvo kao neposrednu Božju vladavinu kroz njegovo prisustvo i poučavanje (Mt 3:2; 4:17; 10:7; 11:12; 12:28; Mk 1:15; Lk 9:9,11; 11:20; 21:31-32). Ali, Carstvo dolazi o njegovom slavnom povratku (Mt 6:10; 16:28; 26:64). To je poznata paradokсна „da, ali ne još” napetost evanđelja!

Evo tih nekoliko retkih Pavlovih napomena o Carstvu:

Rimljanima 14:17.

1. Korinćanima 4:20; 6:9; 15:24,50.

Galatima 5:21.

Efescima 5:5.

Koloćanima 1:13; 4:11.

1. Solunjanima 2:12.

2. Solunjanima 4:1,18.

- **„kada Hristos uništi svako poglavarstvo, i svaku vlast i silu”** Misli se na duhovne sile zla u ovom veku, u ovom dobu (Rim 8:38; Ef 1:21; 3:10; 6:12; Kol 1:16; 2:10,15). Ovo uništenje se veñ dogodilo: (1) u teoćakom smislu na krstu i u vaskrsenju; (2) o Hristovom povratku. U tom slućaju najbliñi Pavlov tekst ovom ovde je 1 Sol 4:13-18. Primitimo da su nakon Uznesenja vernici zauvek sa Gospodom (1 Sol 4:17), a to je domen većne Oćeve vladavine (Dan 7:13-14).

Posebna tema: Anćeli u Pavlovim spisima

Rabini uće da su neki anćeli postali ljubomorni zbog Boćje ljubavi prema ćoveku, te da su se zato pobunili. Zato su gnosticci verovali da nam je spasenje jedino u poznavanju takvih tajni – ćudnih lozinki pomoću kojih moćemo da se probijemo kroz te i takve anćeoske sfere. Samo tako moćemo da dopremo do uzvićenog i dobrog Boga.

Teolog Dćon Eldon Lad, u svom delu „Teologija NZ” izućava Pavlovo ućenje o anćelima:

„Apostol nam ne govori samo o podeli na dobre i zle anćele, Sotonu i demone. On se slući posebnim terminima za opis rangiranja anćeoskih duhova. Evo koji su to izrazi:

„vlast” (*arche*), 1Kor 15:24; Ef 1:21; Kol 2:10

„vlasti” (*archai*), Ef 3:10; 6:12; Kol 1:16; 2:15; Rim 8:38

„autoritet” (*exousia*), 1Kor 15:24; Ef 1:21; Kol 2:10

„autoriteti” (*exousiai*), Ef 1:21

„sila” (*dynamis*), 1Kor 15:24, Ef 1:21

„sile” (*dynamies*), Rim 8:38

„tronovi” (*thronoi*), Kol 1:16

„gospodarstvo”, Ef 1:21

„gospodarstva”, Kol 1:16

„sile ovog mračnog sveta”, Ef 6:12

„zli duhovi na nebu”, Ef 6:12

„vlast tame”, Kol 1.13

„iznad svakog imena”, Ef 1.21

„oni koji su na nebu, na zemlji i pod zemljom”, Fil 2:10

15:25 „dok ne položi sve neprijatelje pod svoje noge” SZ id iom za potpunu pobjedu (savremeni prevodi citate stavljaju u kurziv, op. prev) – Ps 8:6; 110:1. Neprijatelji Božjeg naroda SZ su okolni narodi, ali neprijatelji NZ Božjeg naroda su pali anđeli, sile zla koje mrze Boga i njegovog Hrista. Démoni nadahnuju ljude na neverstvo i bunt protiv Boga. Gospod Isus je svojim vaskrsenjem sasvim porazio sve sile Zloga. Konačno vaskrsenje svih vernika će staviti tačku na tu slavnu pobjedu!

15:26 „Smrt će biti uništena kao posljednji neprijatelj” Pojam uništenja doslovno znači – „anulirati, poništiti”. Smrt je pobijeđena (2 Tim 1:10; Otk 21:4). Ona nikada i nije bila Božja volja za čoveka. Smrt je posljedica pada u greh. Ali, vaskrsenje trajno uklanja ovo prokletstvo kao znak konačne pobjede.

Za ovaj pojam vidi više u st. 24 i 26, kao i za glagol „*katargeo*” u 1:28

15:27-28 Retko sretan pojam prednosti, preimущества. Odnosi se na odnos u Trojici (3:23; 11:3). Hrist, Bog Sin je subordiniran – potčinjen (ali ne i suštinski nejednak, Kol 3:11) Bogu Ocu u svojoj ovovremenskoj službi (Rim 11:33-36).

15:27 Citat Ps 8:6 sa dodatom aluzijom na Ps 110:1

15:28 „A kad mu sve bude pokoreno” Kada će se ovo dogoditi? Teško pitanje! Ceo odeljak obiluje vremenskim odrednicama.

1. zatim (*epeita*), st. 23
2. potom (*eita*), st. 24
3. kada (*hotav*), st. 24
4. dok (*achri*), st. 25
5. kad (*hostan*), st. 27
6. kad (*hostan*), st. 28

Misli li se na: (1) Isusovu smrt i vaskrsenje; (2) Isusovo vaznesenje; (3) Isusov povratak – Uznesenje crkve; (4) neki aspekt milenijuma?

Vremenska odrednica je oäigledna, ali vrlo retka u Pavlovoj teologiji da bi je sa sigurnoãnu protumaãili. A na ovakvim mestima odluãuju predubeæenja naãih sistematskih teologija i njihovi definisani stavovi.

29 Åta onda äine oni koji se krãtavaju za mrtve? Ako mrtvi ne uskrsavaju, zaãto se krste za njih? **30** Zaãto smo i mi svaki äas u opasnosti? **31** Ja svaki dan umirem, braño, tako mi vas, moje dike po naãem Gospodu Isusu Hristu. **32** Ljudski govoreñi, kakvu korist imam od toga äto sam se borio sa „zverima,, u Efesu? Ako mrtvi ne uskrsavaju,

„Jedimo i pijmo,
jer ñemo su tra umreti.,,

33 Ne zavaravajte se: „Loãe druãtvo kvvari dobre obiãaje.,,
34 Doãite k sebi i ne greãite viãe, jer neki ljudi ne znaju Boga. Ovo vam govorim na sramotu. **1 Kor 15:29-34**

15:29 Ovaj stih je tvrd orah za tumaãe. Ne postoje paralelni odlomci. Nema podataka o ovoj praksi Rane crkve. Sliãnu praksu imale su jeretiãke grupe 1. i 2. veka. Zato moramo da priznamo da nam nije jasno o äemu je reã. Nekoliko je teorija: (1) novoobrañeni hriããani su se krãtavali umesto pokojnih vernika; (2) hriããani su se krãtavali za svoje voljene koji se nisu obratili; (3) hriããani su se krãtavali za obrañenike koji su preminuli tokom katehetskih priprema, pre svog krãtenja; (4) novoobrañenici koji su se krãtavali na grobovima poznatih, zasluãnih vernika.

Ipak, nekoliko je hermeneutiãkih pravila koje valja imati na umu kod tumaãenja ovog stiha:

1. Ovo je jedan u nizu primera koji dokazuju stvarnost vaskrsenja.
2. Na osnovu jedne ilustracije se ne sme graditi äitava doktrina.

3. Pošto nemamo istorijskih paralela, sam stih se ne sme niti naglašavati niti primenjivati.

4. Kontekst nam daje mogućnost da u ovim rečima vidimo i Pavlov hipotetički primer, zamišljenju mogućnost.

- **„ako”** Uslovna rečenica koja možno naglašava apostolov kontrarni argument koji sledi.

15:31 „tako mi vas” Ovaj izraz nemamo u izvornom jeziku, ali u ovom kontekstu naglašava predanje, poput zavetne fraze je. Pavle se na više mesta poštupa ovim i sličnim rečima, kako bi istakao istinitost onoga što govori (Rim 9:1; 2 Kor 1:18,23; 11:10-11,31).

- **„moje dike po našem Gospodu Isusu Hristu”** Pavle ne propušta nijednu priliku da naglasi da sve što jeste i sve što je uradio jeste samo Hristova zasluga. Njegov trud sa Korinćanima nije bio uzaludan (2 Kor 3:1-2; 7:4; 9:2-3). I druge crkve su bile dokaz njegovog apostolstva i njegove uspešnosti.
- **„Ja svaki dan umirem”** Ova fraza se u izvornom jeziku nalazi na početku rečenice i naglašava je. Naime, st. 30-32 ističu tešinu sa kojom je Pavle služio u Korintu (2 Kor 1:8-10,4:8-12; 11:23-27). Ali, znao je da je svako stradanje vredno, jer je lično sreo vaskrslog i proslavljenog Hrista na putu za Damask (Dl 9:1-22; 22:3-16; 26:9-18). Njegova teologija počiva na ličnom iskustvu i na ličnom bogootkrivenju (Gal 1:11-12). Naravno, i na SZ objavi.

15:32 „ako” Još jedna uslovna rečenica kojom apostol naglašava svoju poruku – Ako nema vaskrsenja i nagrade koje ono donosi, čemu onda svo ovo stradanje za evanđelje!?

- **„što sam se borio sa zverima u Efesu”?** Pavle ovo ne pominje u svojoj pisanju o stradanju u 2 Kor 11:23-37. Kao rimski građanin, državljanin, nije mogao da bude primoran na borbu sa zverima u areni. Očigledno je reč o slici, o metafori preteške duhovne borbe koju je kao retko gde doživio u Efesu (1 Kor 1:8-10). Ipak, neki smatraju da je pri hapšenju bio izložen i ovakvoj torturi.
- **„kakvu korist imam od toga”** Ako nema vaskrsenja, onda je svako stradanje za Hrista potpuno besmislica. Zar da toliko patimo zbog evanđelja koje nema veću vrednost – spasenje, vaskrsenje, večni život, zajedništvo sa Bogom, sjedinjenje sa dragim koji su već počinili (15:12-19).

- **„Jedimo i pijmo, jer nemo su tra umreti.,** Ovo je parola, slo gan Epikurejaca, ali i citat Isa 22:13 (Isa 56: 12; Lk 12: 19). I dan-danas ljudi æive po sliãnim „mudrostima,„. Ali, åta ako vaskrsenje postoji? Åta ako nemo ipak jednom stati pred Boga i dati odgovor za svoj æivot (Dan 12:2)?

15:33 „Ne zavaravajte se,„ Prezent pasiv imperativ. Korinćani su silno kuãani i zavooeni laãnim teologijama, aistim krivoverjima (6:9).

- **„Loæe druãtvo kviri dobre obiaaje,„** Najverovatnije je rea o citatu grãkog proroka Menandera, spisu koji upozorava na opasnosti prostitucije (Thais). Neke od crkvenih frakcija su bile ponosne na: (1) svoje grãko-rimsko nasledstvo; (2) seksualne slobode (st. 32-33). Pavle je u svom rodnom Tarsu dobro pouãen grãkoj filozofiji. A u isto vreme je prouãavao i rabinski Judaizam.

15:34 „Docãte k sebi” Aorist imperativ, doslovnog znaãenja – „otreznite se moralno jednom i zauvek”.

- **„i ne greãite viãe”** Prezent imperativ u negativu jasnog znaãenja – Prestanite sa tim åto radite. Van svake sumnje je da oni koji ne veruju u vaskrsenje æive bezboãno. Takav æivot je dokaz krive teologije. Izmeøeu svega ostalog i odbacivanja vaskrsenja.
- **„jer neki ljudi ne znaju Boga”** Pojam „agnostik” se odomaãio i u naãem jeziku. U poãetku se odnosi na one koji su se bahato draali kao sveznalice. Ali, njihovo verovanje i delovanje jasno pokazuju da su neznalice!

35 Ipak, neko moæe da pita: „Kako mrtvi uskrsavaju? U kakvom ñe se telu pojaviti?„ **36** Bezumniãe! Seme koje posejeã ne oãivljava ako ne umre. **37** Pa i kada sejeã, ne sejeã izraslu biljku, nego golo zrno, bilo pãeniãno ili kakvo drugo. **38** A Bog svakom semenu daje telo kakvo hoñe, i to svakom semenu njemu svojstven oblik. **39** Jer nije svako telo isto: Ljudsko telo je drugaãije od tela zveri, telo zveri je drugaãije od tela ptica, a telo ptica je drugaãije od tela riba. **40** Takoøe postoje nebeska i zemaljska tela; ali je sjaj nebeskih tela drugaãiji od sjaja zemaljskih tela. **41** Sunce ima svoj sjaj, mesec svoj, a zvezde, opet, svoj sjaj. Pa i zvezda se od zvezde razlikuje po sjaju.

1 Kor 15:35-41

15:35 „Ipak, neko moæ da pita” Ovde se Pavle još jednom sluæi literalnom formom zvanom dijatriba, (stoiæki naain izlaganja nekog uæenja: kritiæki, polemiæi govor) pitajuæi i odgovarajuæi na svoja pitanja. Istu govornu formu vidimo kod proroka Malahije, u Jovanovom evanæelju i u poslanici Rimljanima. Dijatriba je dijalog pisca sa zamiæljenim, ali realno postojeæim protivnikom. Sada apostol prelazi na sledeæe pitanje vaskrsenja – oblik i pojavu vaskrslog tela. Ne zaboravimo da poricanje Hristovog vaskrsenja poriaæ i bilo æije vaskrsenje.

- **„U kakvom ñe se telu pojaviti”?** Moæni upliv æitave ideje protivljenja bilo kakvom vaskrsenju dolazi od prezrivoæ stava graæe filozofije prema materiji uopæte. Grci su na telo, materijalni svet oko sebe gledali kao a nuæno zlo (gnosticizm) Govorili su da je naæa duæa zarobljena kao ptica u kavezu naæeg tela. Ne treba ni reæi koliko je ova nakaradnost bila odurna Pavlovom jevrejskom (farisejskom) poimaju bogomdanog tela, koje oæekuje svoj konaæni preobraæaj u veænom æivotu.

15:35-41 Pavle daje seriju slika koje dokazuju kontinuitet, povezanost - makar i razliæitu u pojavi – izmeæu fiziækog i duhovnog tela:

1. zrno – biljka, st. 37.
2. ljudsko telo – æivotinjsko tel, st. 39.
3. nebesko telo – zemaljsko telo, st. 40.
4. sjaj zvezda – sjaj sunca, st. 41.

15:36 „Bezumniæ”! Nekoliko je SZ kategorija odgovora ovoj grupi ljudi:

1. *kesil* – samouverenost, sreæemo je u mudrosnoj literaturi (Izr 17 i 26; Pro 7).
2. *evil* – mentalni kapacitet, takoæe sretan u mudrosnoj literaturi (Isa 29: 11; 35:8; Os 9:7).
3. *nahal* – praznoglavost (Pnz 32:6,21; 2 Sam 3:33; 13: 13; Ps 14:1; 53: 1; Jer 12:11).
4. *sakal* - nerazumne, glupe osobe (1 Sam 26:21; Pro 2: 19; 10:3,14).

Isus je koristio tri reæi kada je govorio o bezumnim ljudima:

1. *aphron*, Lk 11:40; 12:20.

2. *anoiftos*, Lk 24:25.
3. *moros*, Mt 5:22; 23:17,19.

Moæda najjaaa Gospodnja izjava jeste ona kada upozorava na osuæivanje æoveka od strane svog bliænjeg, u Mt 5:22, gde je *moros* prevod aramejskog – „nesposoban za æivot”.

I apostol Pavle sledi SZ i Isusovu logiku kada opisuje nerazumne ljude.

1. *aparon* – 1 Kor 15:36; 2 Kor 11:16,19; 12:6,11.
2. *moros*, 1 Kor 3:18; 4:10 i sliãan oblik u Rim 1:22.

Ljudi koji tvrde da poznaju Boga, ali razmiãljaju i deluju mimo svoje ispovesti najæeãne se oslikavaju kao „siromasi uma”! Ovo je Pavlov otvoreni sarkazam, ne tako redak u obe poslanice Korinćanima, ironija prilagoæena tipu liãnosti. Neki su toliko bili uvereni da znaju sve da nisu ni znali koliko ne znaju!

15:37 „Seme koje posejeã ne oãivljava ako ne umre” I ovde Pavle sledi Isusov primer (Jn 12:24). Fenomenoloãki jezik (pojavnost kroz svih pet æula), ali ne u nauãnom smislu, veñ u obliku poljoprivredne metafore: novi æivot nastaje iz smrtni jednog semena.

- „**A Bog**” Joã jedna uslovna reãenica (14:10). Pavle govori o moguñnosti novog æivota na joã nekoliko razliãitih primera.

15:39-40 „drugaãije... drugaãija” Prvo lice sreñemo 4 puta u sr. 39; treñe lice tri puta u st. 41, a drugo, „drugaãije” – *heteros* – tri puta u st. 40. Samo klasiãni grãki ovde pravi neku znaãajnu razliku, ali se ona sasvim gubi u Koine dijalektu. Prepoznajemo samo sledeñe oblike:

1. *al tos* drugi iste vrste (st. 39,41).
2. *heteros* – drugi drugaãije vrste (st. 40).

15:40,41,43 „slava” Vidi posebnu temu „Slava” u 2:7.

42 Tako je i sa uskrsenjem mrtvih. Sahranjuje se propadljivo telo, a uskrsava nepropadljivo; 43 sahranjuje se u sramoti, a uskrsava u slavi; sahranjuje se u slabosti, a uskrsava u sili; 44 sahranjuje se prirodno telo, a uskrsava duhovno. Ako, naime, postoji prirodno telo, postoji i ono duhovno. 45 Jer, ovako je napisano: „Adam, prvi æovek, postade æivo biñe., Poslednji

Adam postade duh koji daje život. 46 Ali nije bilo prvo duhovno telo, nego prirodno, a zatim duhovno. 47 Prvi čovek je zemljan, načinjen od praha zemaljskog, drugi čovek je s neba. 48 Kakav je bio zemljani čovek, takvi su i zemljani ljudi; kakav je nebeski čovek, takvi su i oni koji pripadaju nebu. 49 I kao što u sebi nosimo sličnost sa zemljanim čovekom, tako ćemo nositi sličnost sa nebeskim čovekom. 1 Kor 15:42-49

15:42-49 Sveto pismo nam ne otkriva do kraja realnost koja nas čeka iza linije ovozemaljskog života. Verovatno i ne bi mogli da pojмимо stvarnost višeg reda u ovim našim trenutnim ograničenostima. Ovaj odeljak nam upoređuje trenutno telo sa onim koje nam o vaskrsenju pripada. Stil nije sasvim jasan, ali je sasvim jasno da će naše novo telo biti sasvim prikladno novom životu, većinom zajedničtvu i služenju Bogu u novom dobu koje dolazi. A u svetlu toga su mnogi materijalni detalji manje važni (Fil 3:21; 1 Jn 3:2).

15:42 „propadljivo... nepropadljivo” Osnovno značenje ovog prideva je „uništeno, potrošeno, pokvareno”. Koristi se kao:

1. finansijska propast (verovatno 2 Kor 7:2).
2. fizičko uništenje (1 Kor 3:17a).
3. moralna pokvarenost (Rim 1:23; 8:21; 1 Kor 15:33,42,50; Gal 6:8; Otk 19:2).
4. seksualno zavođenje (2 Kor 11:3).
5. većno uništenje (2 Pet 2:12,19).
6. uništenje ljudske tradicije (Kol 2:22; 1 Kor 3:17b).

Termin se često koristi u istom kontekstu ali u suprotnom smisu (Rim 1:23; 1 Kor 9:25; 15:50,53). Zato, primetimo paralelizam kontrasta ovozemaljskog i nebeskog tela:

1. propadljivo - nepropadljivo, st.42,50.
2. sramota – slav, st. 43.
3. slabost – sila, st. 43.
4. prirodno – duhovno, st. 44.
5. prvi Adam – poslednji Adam, st. 45.

6. prirodno telo – duhovno telo, st. 49.

15:43 „slabost” Vidi posebnu temu u 2 Kor 12:9

15:44 „ako” Neki priručnici napominju da ovdje nemamo uslovnu rečenicu, već izjavu o činjenici (Hand book on Paul's First Letter to the Corinthians, str. 361). S druge strane A. T. Robertsonov „Word Pictures in the New Testament” tvdi suprotno. Dobro je da gramatika nije nauka.

15:45 „Adam, prvi čovek” Gospod Isus je pominjao Adama u istorijskom smislu (Mt 19:4; Mk 10:6; Lk 3:38). Takođe, to podrazumeva njegovu posebnost u redosledu stvaranja. Pavle se možno služi tipologijom Adam – Hrist, ovdje i u Rim 5:17-21. Ovo stvaranje je posebno (vidi moj komentar na Posot 1 do 11).

- **„Poslednji Adam postade duh”** Svakako se misli na Hristovo vaskrsenje. Istaknut je kontrast sa prvim čovekom, bez namere da se umanju fizički deo vaskrsenja ili post-uskrasnih ukazanja. Ali, prvi je čovek doneo smrt, a drugi život, i to veći život kroz svoje vaskrsenje.
- **„koji daje život”** Ovo je dobar primer nekih teških mesta gde je „duh” duh sa malim „d”, a ne sa velikim – Duh (Rim 8:9; 2 Kor 3:3; Gal 4:6; 1 Pet 1:11). Naime, u Svetom pismu je nekoliko upotreba imenice duh – pneuma. Vidi posebnu temu o ovome u 12:1.

15:46 Ovo nije onotološka, već vremenska izjava o prvom i poslednjem Adamu (st. 47). Fizički život prethodi duhovnom.

15:47 „drugi čovek je s neba” Nekoliko je dodataka ovim rečima u manuskriptnim prepisima. Većina njih nastoji da prikaže da je Isus čovek poput Adama, ali i više od samog čoveka. Neki teolozi smatraju da je ova problematika u prepisima nastala u dobu doktrinarne nesigurnost Rane crkve. Smatraju da su ovi dodaci nastali od strane ortodoksnih prepisivača, te da su doprinos njihovog teološkog rasvetljavanja

15:49 „I kao što u sebi nosimo sličnost sa zemljanim čovekom” Ovaj deo misli srećemo u ranim grčkim prepisima p46, No, A, C, D (aorist konjunktiv). Dobri prevodi ističu zahtev konteksta – „i kao što ćemo poneti...” - koji se posebno dobro vidi u A (Aleksandrijskom) prepisu (futura). Obe se reči na grčkom slično izgovaraju, što upućuje na drevnu prepisivačku problematiku. Naime, u te su se vremena dragoceni spisi čitali naglas, dok bi više pisara zapisivali pročitani tekst. U

kao zbirni pojam sveukupnog Božjeg plana spasenja (1Kor 4:1; Ef 6:19; Kol 4:3; 1Tim1:9). Evo tih nekoliko značenja:

1. Delimično „otvrdnuće” Izraela radi priključenja nezaboga Božjem spasenju. To će pobuditi svetu ljubomoru Jevreja da prihvate odavno prorečenog i poslanog Mesiju (Rim 11:25-32).
  2. Evanđelje se objavljuje svakome i po celom svetu, svima koji će prihvatiti Boga kroz Hrista i u Hristu (Rim 16:25-27; Kol 2:2).
  3. Vernici će dobiti novo telo o vaskrsenju i Hristovom povratku (1Kor 15:5-57; 1Sol 4:13-18).
  4. Saštimanje svega što jeste i postoji u Hristu (Ef 1:8-11)
  5. Obraćeni Jevreji i pagani su braća i sestre u istoj veri (Ef 2:1-3:13).
  6. Bliskost Hrista i crkve je opisana bliskošću supružnika u braku (Ef 5:22-33).
  7. Pagani su po evanđelju deo zavetnog naroda. Po Duhu prebivaju u Hristu i rastu u hristolikosti, a to je dugo očekivana obnova naše bogolikosti koju je pad u greh izopačio (Post 1:26-27; 5:1; 6:5,11-13; 9:6; Kol 1:26-28).
  8. Kraj vremena i pojava Antihrista (2Sol 2:1-11).
  9. Još jedna naznaka ranocrkvenog shvatanja tajne (1Tim 1:16).
- **„Nećemo svi umreti, ali ćemo se svi izmeniti”** Očigledno je iz ovih reči da će na zemlji biti živih hrišćana o Hristovom dolasku (1 Sol 4:13-18). „Spavanje” je poznati svetopismanski eufemizam za smrt. Očekuje li apostol da Isus dođe još za njegovog života, ili je ovo retoričko „mi” (živ – 1 Kor 15:51-52; 1 Sol 4:15,17 – ili vaskrsnut – 1 Kor 6:14; 2 Kor 4:14; 5:1-10)? Svi NZ pisci, kao i sam Gospod, o Carstvu govore kao o nečemu što je tu, neposredno i vrlo očekivano. Istina, samo Bog Otac zna ovaj čas (Mt 24:36; Mk 13:32; D1 1:7). Hrišćani zato žive u trajnom iščekivanju povratka svog Gospoda – Drugog dolaska – ali spremni da žive ma kako taj čas bio odlagan.

15:52 „odjednom” Reč „atom” znači „nedeljiv”

- **„u tren oka”** Metafora svetlucanja zvezda, treptaja komaræevih krila. Smisao slike je da ñe Isusov dolazak, koliko god sada odlagan, jednom kada krene biti munjevit. Neñe biti vremena za poslednju molitvu.
- **„kad se zaauje poslednja truba”** *Sofar* je SZ najava poslednjih vremena) ovnujski rog Isa 27: 13; Zah 9: 13; Mt 24:31; 1 Sol 4: 16). Trubin zvuk je i slika Boæijeg glasa (Izl 19:16,19; 20:18; Otk 1:10), baã kao i proroãke objave (Isa 58:1; Jev 12:19).

15:54 Citat Isa 25:8, koji aludira i na Mt 5: 11; 1 Pet 4: 14; Otk 7: 17; 21:4. Stihovi 54 i 55 su otvoreno likovanje nad konaãnim porazom najstraãnijeg neprijatelja ljudskog roda - smrti. Ona je sasvim obesnaæena Hristovim vaskrsenjem, koje je oslobodilo njegove sledbenike svih njenih posledica. A naãe vaskrsenje ñe je sasvim uniãtiti.

15:55 Citat Os 13:14, ali prema LXX. Inaãe, veñina NZ citiranja SZ je prema ovom grãkom starozavetnom prevodu (Septuaginta). LXX je bila Biblija Rane crkve prvog veka.

15:56 Greh je pokidao odnos izmeðu ñoveka i Boga (Post 3). On nas tera da se pred svojim Stvoriteljem, umesto kao domañi, oseñamo kao stranci.

Greh je provalio u naã svet kroz neposluãnost. „Zakon” je Boæija zabrana uopãte, ne nuãno Mojsijev Zakon. Greãnici smo, priroda nam je otpala od Boga, ali Otac je odluãio da nas otkupi kroz zajedniãtvo sa Hristom. Isus je obnovio sve ono ãto je greh uniãtio.

15:57 „hvala Bogu” Sliãan povik imamo i u Rim 6:17 i 7:25. To je nagoveãtaj one predivne metafore rimskog trijumfalnog marãa – 2 Kor 2:14, ili slavoslovlja u 2 Kor 9:15. Vidi posebnu temu o tome u 2 Kor 2:14.

- **„koji nam daje pobedu posredstvom Gospoda naãega, Isusa Hrista”** Konaãna pobeda nad zlom i Zlim dolazi samo zbog Hrista, kroz Hrista i po Hristu!

58 Stoga, draga moja braño, budite ãvrsti i nepokolebljivi. Imajte vazda pune ruke posla u sluãbi za Gospoda, znajuñi da vaã trud u sluãbi za Gospoda nije besplodan. **1 Kor 15:58**

15:58 Pavle, po svom običaju, završava ovu veličanstvenu teološku debatu pastoralnim ohrabrenjem. Svima nam treba doslednost i izdržljivost u svakodnevnom hrišćanstvu. Ovaj prezent imperativ prate dva participij imperativa. Dakle, vredi stisnuti zube do kraja, do cilja. Tamo nas čeka On i njegova dobrodošlica u večno Carstvo!

Predlozi za razgovor

Ovaj udžbenik je tek vodič u tumačenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumačenje Pisma. Svako treba da sluša svoje unutrašnje vođstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmišljena da bi ti pomogla u saimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima nađeš izazov, a ne konačne odgovore.

1. Koja četiri aspekta hrišćanskog života izlažemo iz 1. i 2. stiha?
2. Koje su osnove evanđelja, prema st. 2 i 4
3. Zašto Pavle vidi sebe kao najmanjeg među apostolima?
4. Zbog čega su neki vernici iz Korinta odbacivali vaskrsenje?
5. Šta nam kazuje Adam – Hrist tipologija?
6. Šta je krštenje za mrtve?
7. Hoće li naša vaskrsela tela biti ljudska?

1. Korinćanima 16

Podela poglavlja prema „Novom srpskom prevodu s napomenama”

Pomoć za hrišćane u Judeji 16:1-4

Pavlovi planovi 16:5-23

Treći krug čitanja (vidi uvodne napomene)

Prema izvornim pisanim namerama

Ovaj komentar je tek vodič u vašem proučavanju Pisma. To znači da ste za svoje tumačenje sami odgovorni. Svako od nas treba to da radi u svetlu objave koja mu je data. Tu ste vi, Sveto pismo i Sveti Duh – najvažniji u tumačenju. Ne prepuštajte sve drugim tumačima.

Čitajte ovo poglavlje u njegovom kontekstu. Uočite o čemu je reč. Pokušajte sami da saainite svoju skicu ovog poglavlja. Tek onda to svoje uporedite sa prevodima Bibije koje posedujete. Podele na poglavlja i manje celine nisu deo nadahnutog teksta, ali nam pomažu da dokučimo izvorne pisane naume, a to je suština svakog dobrog tumačenja. Neka svaki odeljak govori o jednoj jedinoj temi.

Prvi odeljak...

Drugi odeljak...

Treći odeljak...

Uvod

A. Dok je poglavlje 15 teološka debata posvećena pitanju vaskrsenja, dotle je 16. poglavlje okrenuto pitanjima svakodnevnog hrišćanskog življenja. Pavle ne vidi nikakav rascep između verovanja i delovanja, između teorije i prakse. Štaviše – i jedno i drugo čine celovito hrišćanstvo.

B. Skica poglavlja:

1. st. 1-4, sakupljanja za siromašne judejske hrišćane.
2. st. 5-9, naćelni plan dolaska u Korint.
3. st. 10-12, ostali hrišćanski radnici.

4. st. 13-18, poslednja upozorenja.

5. st. 19-24, završni pozdravi.

C. Pavlov odnos prema Akili i Priskili:

1. I oni su bili Ātorđajskog zanata (kožari) u Rimu. Zbog Klaudijevog edikta (49-50 po Hristu), koji je zabranio svaku jevrejsku pobožnost (a samim tim i crkvenu), bili su proterani .

2. Sreli su Pavla u Korintu (Dl 18:2).

3. Kasnije su se preselili u Efes i otopĀeli kućnu crkvu (1 kor 16:19).

4. Posle Klaudijeve smrti, 54. god, vratili su se u Rim, kada je zloglasni edikt prestao da važi, Rim 16:6.

Tumačenje reči i izraza

1 Āto se tiĀe priloga za Bođji narod, uĀinite onako kako sam naredio i galatijskim crkvama. 2 Svakog prvog dana u nedelji neka svako od vas odvaja na stranu i Ātedi koliko moĀe, da se novac ne bi sakupljao kad ja doĀem. 3 A kad doĀem, poslaću s preporukama one koje vi odaberete da odnesu dar vaĀe ljubavi u Jerusalim. 4 Ako se naĀe za shodno da ja idem, oni mogu da mi se pridruĀe.

1 Kor 16:1-4

16:1 „Āto se tiĀe., „Peri de., je prepoznatljivi uvod u novu temu. Apostol, izmeĀu svega ostalog odgovara Korinćanima na njihova pitanja (7:1,25; 8:1; 12:1; 16:1,12).

- **„priloga”** *Logia* je termin naĀen na egipatskim papirusima i tiĀe se novca poklonjenog za religiozne svrhe, bez obaveza prema porezu. Iz konteksta nije jasno da li je reĀ o stalnom ili posebnom daru crkve. Pavle je od Petra, Jakova i Varnave (Gal 2:10; 6:10) Āuo za puko siromaštvo hriĀĀana u Judeji. Akcija pomoći je poĀela od crkve u Antiohiji, gde se Pavle obratio i zapoĀeo svoju sluĀbu (Dl 11:27-30). Ovo sakupljanje se pominje u nekoliko NZ knjiga (Rim 15:26; 2 Kor 8-9; 1 Kor 16:1). A bila je to dobra prilika da se oĀaĀaju odnosi crkava iz mnogoboĀĀkih pozadina sa „majkom crkvom” u Jerusalimu.

Pavle ovu jednokatnu pomoć naziva:

1. milostinja, Dl 24:17.
  2. zajedništvo, Rim 15:26,27; 2 Kor 8:4; 9:13.
  3. telesne potrebe, Rim 15:27.
  4. služenje, Rim 15:27; 2 Kor 9:12.
- **„za Božji narod”** „*hagioi*” je paralelan SZ pojmu svetosti „*kadoā*”, poznatog značenja – „odvojen za službu Bogu” (1 Kor 1:2; 2 Kor 1:1; Rim 1:1; Ef 1: 1; Fil 1:1; Kol 1:2). Imenica je uvek u množini, u celom NZ, osim jednom (Fil 4:21), ali i tu ima prizvuk zajedništva. Spasenje je iskustvo zajedništva vere, zajedništva duhovne porodice vernika.

Božji narod je svet zato što mu je darovana, pripisana Hristova pravednost (Rim 4; 2 Kor 5:21). Zato Otac hoće da i živimo sveto (1:4; 4:1; 5:27; Col. 1:22; 3:12). Mi smo i poziciono i progresivno sveti. Bog nas je proglasio svetima, jer nas je takvima učinio (poziciono posvećenje). On nas je i pozvao da živimo sveto (progresivno posvećenje). Tako posvećenje ide zajedno sa našim opravdanjem! Vidi posebnu temu o svecima u 1:2.

- **„učinite onako kako sam naredio i galatijskim crkvama”** Apostol nije imao različite arāne prema različitim crkvama. Našim sakupljanja novāne pomoći je bio ustaljen (4:17; 7: 17; 11:34; 14:33; Tit 1:5). Ne znamo kako je Pavle komunicirao sa galatskim zajednicama. U stvari, ne znamo ni na koje zajednice ovde taāno misli. Jedni misle da je reā o āitavoj rimskoj istoimenoj provinciji. Drugi da je pre reā o jeziākom podruāju.

16:2 „Svakog prvog dana u nedelji” Ovj model okupljanja i duhovnog zajedništva potiaē od Isusovih post-uskrasnih ukazanja nedeljno veāe (Jn 20:19-20). Postao je dan redovnog okupljanja Rane crkve (Dl 20:7; Otk 1:10). Nedelja je sve do Konstantina (Rimski imperator, 306-337god.) bila prvi radni dan sedmice. Pre posla hriāāani bi se okupljali na slavljenje, molitvu, pouku i Veāeru Gospodnju.

Nakon pada Jerusalima, 70. god., jevrejske voāe su bitno preuredile našim svoga okupljanja. Jedan od njih je bilo odbijanje svakog pomena Isusa iz Nazareta kao Mesije (proklinjanje) i njegovih sledbenika. Za hriāāane viāe nije bilo mesta na njihovim bogosluāenjima na Sabat, gde

su se do tada redovno okupljali. Tako im je ostao dan Hristovog vaskrsenja – nedelja – kao dan prepoznavanja.

- **„neka svako od vas odvaja na stranu”** Prvi je glagol u imperativu sadašnjeg vremena, a drugi u participiju, koji je takođe u služi zapovednog načina. Apostol ima vrlo praktičan predlog: Svaki vernik je u svom domu čuvao novac za pomoć, da bi ga u nedeljni dan doneo u zajedničko crkve. O tome svedoči i Justin Mučenik (Apologija 1., 67-68). Ova napomena, zajedno sa 2 Kor 8 i 9 daje jasan uvid u NZ princip materijalnog davanja: (1) redovno; (2) vanredno, tj. hitno; (3) dobrovoljno; (4) rado; (5) proporcionalno.

Zanimljivo je da NZ pisci ne govore mnogo o svakodnevnom novčanom davanju tadašnjih hrišćana. Ova vanredna, hitna okolnost je jedini uvid u ovaj vid javnog crkvenog života i službe. Sveopšta glad Judeje i njenih stanovnika je pokrenula vernike maloazijskih crkava na delo ljubavi. Dobro je i ovde podsetiti se da hrišćani nisu vlasnici ničega što poseduju, ali da su za sve to odgovorni. Ovo se posebno vidi iz SZ koncepta desetka. Koliko god da je istina da datumi i rokovi mogu da nateraju čoveka da uredno plaća svoje, još veća je istina da su hrišćanska davanja stvar srca, a ne moranja.

- **„čedi koliko može”** Doslovno „koliko je uspeo da sakupi”, što je grčki idiom za srećan, uspešan put (iz komercijalnih razloga). Pavle ga smišljeno koristi kao princip hrišćanskog davanja (prema mogućnostima, 2 Kor 8:3,11).
- **„da se novac ne bi sakupljao kad ja dođem”** Pavle je vrlo oprezan sa novcem. Verovatno je: (1) imao iskustva kao zanatlija sa tim; (2) možda se već opekao sa kojekakvim optužbama. Sam nije uzimao novac od crkava kojima je služio. Već je isplanirao da ga izabrani ljudi odnesu tamo gde treba. Oni ne putovati sa njim, ako uopšte i bude išao u Jerusalim (st.4).

16:3 „A kad dođem, poslaću s preporukama one koje vi odaberete da odnesu dar” Ovaj stih nam donosi zanimljivi spoj apostolskog i crkvenog autoriteta. Raspravljalo se i raspravlja o tome ko piše pismo preporuke – Pavle ili crkva (DI 18:27). Gramatički je moguće da se odnosi i na njega i na njih. U različitim prevodima i ovo mesto je različito rečeno. U svakom slučaju, Pavle želi da i crkva prepozna pouzdane ljude

koji ñe nositi novac gde i kome treba. Dosta mu je optuæbi. Posebno iz ove zajednice (9:3-18).

I on sam je æesto pisao pisma preporuke za svoje saradnike (Rim 16: 1; 2 Kor 3: 1; 8: 18-24; Dl 9:2; 22:5; 3 Jn). U 2 Kor 3.1 on slikovito govori o celoj crkvi kao o njegovom liãnom pismu preporuke. Pisanje ovakvih pisama je bilo poznato i apostolu Jovanu (3 Jn 9). U to vreme ovo je bio obavezni naãn ozvaniãavanja putujuñih propovednika evanæelja.

16:4 „Ako” Uslovna reãenica kojom apostol izriãe svoju trajnu æeãnju da vidi, obiãe, posluæi i tamoñnjim vernicima.

- **„Ako se naãe za shodno da ja idem”** A to zavisi od: (1) veliãine dara; (2) njega samog, koji je i pokrenuo ovu sabirnu akciju; (3) same crkve, posebno onih koji su imali prob lem sa njegovim autoritetom, a trebali su da ga priznaju u ovoj jednodratnoj sluæbi.

5 Vas ñu, pak, posetiti kad proãem kroz Makedoniju, buduñi da putujem preko Makedonije. 6 Moguñe je da ñu se i zadræati kod vas, pa ãak i prezimiti, da me otpratite kud god poãem. 7 Ne æelim, naime, da vas vidim samo u prolazu, nego se nadam da ñu neko vreme provesti kod vas, ako Gospod dopusti. 8 U Efesu ñu ostati do Pedesetnice, 9 jer su mi se otvorila velika vrata za uspeãan rad, iako imam mnogo protivnika. 1 Kor 16:5-9

16:5-9 Podsetimo se da apostol piãe ovu poslanicu iz Efesa, na svom treñem misijskom putovanju. Kasnije su ga neki iz Korinta napali ãak i da je lagao, da uopãte i nije planirao da ih obiãe (2 Kor 1:15). Hteo je da morem doãe do njih, da bi posle kopnom posetio i Makedoniju. Ali, kako je æeleo da ostane duæ sa njima, odluãio je da promeni smer putovanja i prvo ode u Makedoniju, a onda kod njih. Tamo je proveo zimu (Dl 20:2-3). Ovu neodluãnost u planiranju putovanja neki su iskoristili i za napada na njegovu teologiju, tj. evanæelje.

16:6 „da me otpratite kud god poãem” Glagol propempolis je tehniãki pojam za zadovoljenje potreba Boæijih putujuñih slugu (st.11, „ispratite ga u miru”; Dl 15:3; Rim 15:24; 2 Kor 1: 16; Tit 3:13; 3 Jn 6).

16:7 „ako Gospod dopusti” Joã jedna uslovna reãenica koja nagoveštava moguće delo, akciju. Ova pobožna fraza je za prve hrišćane imala smisla. Verovali su da Božija providnost nadzire njihove korake (Dl 18:21; 1 Kor 4: 19; Jak 4:14; Jev 6:3).

16:8 „do Pedesetnice” „*Pentekost*” – Pedesetnica. Padala je o ãetvi pãenice (praznik sedmica, Br 28:26). Pedeseti dan posle drugog dana praznika beskvasnih hlebova (16. nisan). Ovo datiranje pomaže apostolu u planiranju, a nipošto ne istiaē da se on sam drãao jevrejskih praznika.

16:9 „jer su mi se otvorila velika vrata za uspešan rad” Vrata su ãesta NZ metafora za evanđeosku priliku (Dl 14:27; 2 Kor 2:12; Kol 4:3; Otk 3:8).

- **„iako imam mnogo protivnika”** Božje prilike ãesto idu sa sotonskim neprilikama. Dela apostolska nam jasno kazuju kako je to bilo u Pavlovoj službi – Dl 19: 19-20; 20: 19, 23.

10 Ako Timotej doē, gledajte da se ne oseãa nelagodno sa vama, jer i on obavlja službu za Gospoda kao i ja. 11 Niko, dakle, da ga ne prezre. Ispratite ga u miru da doē k meni, jer ga oãekujem sa brañom.

1 Kor 16:10-11

16:10 „Ako” Joã jedna mogućnost oko koje apostol nije siguran. Āini se da je Pavle veñ poslao Timotija i Erasta (Dl 19:22) a moãda i Tita (2 Kor 2:13; 7:6,7) kopnenim putem do Korinta. Pav lo va poslanica ñe stiñi pre, jer je ãalje laēom.

- **„gledajte da se ne oseãa nelagodno sa vama”** Pavle svoju æelju izriãe strogo, kao zapovest (prezent imperativ). On je na svojoj koãi osetio kako ova crkva ume da ne voli. Ne æeli da njegov mladi saradnik doãivi isto: (1) jer je mlad; (2) Pavle poznaje njegovu liãnost; (3) iskaljivañe svoj stav o njemu na njegovog saradnika (st. 11).

16:11 „Niko, dakle, da ga ne prezre” Aorist konjunktiv doslovnog znaēenja „ne ãinite niãta sa njim” (1 :28; 1 Tim 4: 12; Tit 2:15).

- **„jer ga oãekujem sa brañom”** Ne znamo na koga apostol misli. Moãda na Erasta i joã nekoga (Dl 19:22, i Tit, 2 Kor 2: 13; 7 :6-7).

12 Āto se tiæ brata Apolosa, mnogo sam ga molio da doœe k vama sa drugom brañom, ali on nije bio voljan da doœe sad. Ipak, doñi ñe kad mu se ukaæ prilika. **1 Kor 16:12**

16:12 „Āto se tiæ” Joã jedan odgovor na pitanje koje su mu Korinćani poslali pismom (7:1,25; 8: 1; 12:1; 16:1,12).

- „**Apolos**” Apolos je bio visokoakolovani, reãiti propovednik i Aleksandrije, Egipta. On je veñ ranije bio u Korintu (Dl 18:24-19:1), ali nije æeleo da se opet tamo vrati (16:12).
- „**on nije bio voljan da doœe sad**” Dva su naãina tumaæenje ovog teksta: (1) Apolos nije hteo da doœe, (2) Boãja volja nije bila za njega da doœe. Ovaj stih nasluñuje da je Apolos napustio Efes nakon razgovora sa Pavlom, i pre pisanja ove poslanice.

13 Budite budni, stojte u veri, draite se muãki, budite jaki! 14 Sve æto ãinite neka bude u ljubavi **1 Kor 16:13-14**

16:13-14 Serija od pet zapovesti, vrlo sliãna praktiãnom zavræetku prethodnog poglavlja (15:58). Āak æetiri od ovih pet glagola imaju jaku vojniãku pozadinu. Poslednji, u st. 14 na poseban naãn oslovljava celu zajednicu.

16:13 „Budite budni” Probudite se, pazite, straaarite - (Mt 24:42; 25: 13; 26:38,40,48; Mk 13:35,37; 14:34,37,38). Pavle ãini sve ne bi li otreznio crkvu u zagrljaju podela, jeresi, razvrata, bahatosti!

- „**stojte u veri**” Ovo je vojniãki, ratniãki poziv za ãuvanje teritorije. Vera se najæeãne tiæ duhovnih istina, hriããanskh doktrina (Juda 3,20). Vidi posebnu temu u 15:1.
- „**draite se muãki**” Jedino ovde sretan izraz u celom NZ. Glagolski oblik pojma „*aner*” – zreo muãkarac, suprug. Sreñe se joã u LXX prevodu Isu 1:6. Naravno, ovde se ne prozivaju punoletni muãkarci, ili oæenjeni. Reã je o metafori kojom se cela crkva poziva na zrelost i hrabrost.
- „**budite jaki**” *Kataio* je u pasivnom obliku i u NZ je sretan u nekoliko znaæenja:

1. Isusov normalni ljudski rast i razvoj, Lk 1:80;2:40.

2. Osnaženje vernika po Duhu Svetom, Ef 6:16.

3. Ohrabrivanje vernika da ostanu jaki u veri, da izdræ privremene nevolje svoje crkve u Korintu, 1 Kor 16:13.

16:14 „Sve što ainite neka bude u ljubavi” U grâkom je „sve” naglaæeno. S razlogom, jednoj metropolskoj vrevi, razliâitostima, raznim iskuâenjima, ljubav je najvaænija. Ortodoksija i ortopraksija idu zajedno samo u ljubavi (14:1)! U njoj je naâ poâetak, u njoj je naâ kraj.

15 Vi znate za Stefaninu porodicu, da su oni prvi obrañenici u Ahaji i da su sluâili potrebama Boâijeg naroda. Molim vas, braño 16 da se stavite pod vodstvo takvih kao što su oni i svakog ko sa njima sarauje i radi. 17 Radujem se Stefaninom, Fortunatovom i Ahaikovom povratku, jer su mi oni nadoknadili vaæe odsustvo! 18 Oni su, naime, umirili moj duh i vaâ. Odajte priznanje takvima.
1 Kor 16:15-18

16:15 „Molim vas” Ova molba pripada stih 16, a tiæe se Stefaninog doma.

- **„braño”** Neki prevodi imaju „braño i sestre”, kao naglasak da apostol oslovljava celu crkvu. Ovaj uvod nagoveâtava i novu temu.
- **„Stefaninu porodicu”** Prvi obrañenici Korinta su ugostili crkvu u svom domu. Najæe su bili i voæe grupa mladih vernika (Dl 17:34).

Kuñne crkve su najstajale obrañenjem glave porodice (Kornelije, Dl 11: 14-17; Lidija, Dl 16: 14-15; filipski tamniâr, Acts 16:31-33), što donekle stvara problem evaæeoskim hriñanima koji naglaâavaju pojedinaâno obrañenje. Ali, ovde je kulturni koncept vrlo vaæn za razumevanje ne samo funkcionisanja tadaânje porodice, veñ i koncept vere klana, plemena. Bog nije vezan naïm zapadnjaâkim individualizmom! Ovo je priliâno bolno za naæe parohijski dogmatizam. S druge strane, koncept obrañenja „porodice”, „doma”, neke denominacije koriste kao razlog krâtavanja odojâadi. Pominje se tu i jevrejsko obrezivanje muâke dece, osmi dan po roæenju. Ali, biblijsko tumaæenje uvek zahteva da se poâetak promisli krajem. Tako je i sa ukupnom verom. Ona poâinje novim roæenjem, ali nastavlja duhovnim

rastom, trajnim kajanjem, poslušanošću i istrajavanjem. Prava vera se vremenom prepoznaje po plodovima, a ne početnim, inicijalnim činodejstvom – ritualom (st. 16b, Jakov i 1 Jovanova).

- **„i da su slušali potrebama Božijeg naroda”** Zanimljiva fraza. „Tasso”, doslovno „posvetili se”, „opslušali”. Prava vera uvek vidi svoju svrhu u slušanju! Evanđelje shvataju samo oni koji mu se i predaju slušašći Hristu tako što slušaju drugima (1 Jn 3:16). Ovo je očekivani, a ne nesvakidašnji plod vere. Nažalost, duh stranačenja u Korintu je najviše doprineo sebičnosti, samoisticanju, a prava vera pokreće dela ljubavi (14:4; 16:14). Mi smo spaseni i obdareni za Veliko poslanje (Mt 28:19-20), za zajedničko dobro čitavog Hristovog tela (12:7).

Stafanin i njegov dom su odlučili da sebe i sve svoje daju za dobro Carstva. Ovaj čovek je verovatno deo bogatih gradskih krugova. Vernik je koji odvažno sledi Pavlova uputstva, učenje. Tako je postao model i drugim dobro stojećim hrišćanima ove zajednice.

- **„slušali”** Vidi posebnu temu u 4:1.
- **„svetima”** Vidi posebnu temu u 1 kor 1:2.

16:16 „da se stavite pod vodstvo takvih” Prezent pasiv konjunktiv. *Hupotasso* – „potajinjanje” je vojnički izraz za onog koji sluša naredbe. Izraz je u Pavlovim spisima upotrebljen:

1. proročki duhovi su podložni prorocima, 14:32.
2. sva stvarnost je potajinjena Isusu, 15:27.
3. Isus je potajinjen Ocu, 15:28.
4. vernici su potajinjani bogobožnim vođama, 16:16.

Možda ovde imamo i igru reči „da se stavite pod vođstvo” (od *tasso*) i „takvih kao što su oni” (*huper + tasso*), 2 Kor 9:12-13. Vidi posebni temu u 2 Kor 9:13.

16:17 „Stefaninom, Fortunatovom i Ahaikovom” Neki tumače kažu da su druga i treća osoba članovi pomenutog doma, pošto ih više nigde ne srećemo u NZ. Drugi, opet, kažu da su to braća robovi. Tek, nema dokaza za ova mišljenja. Izgleda da su oni doneli Pavlu pismo od Korinćana. Ne zaboravimo da su i „Kloini domašini” apostolu doneli neke vesti iz ove crkve. A treba reći da je, 40 god. Kasnije, Kliment Rimski u svom pismu Korinćanima oslovljavao izvesnog čakona Fortunata.

- **„jer su mi oni nadoknadili vaæe odsustvo”** U mnogim zapadnim prevodima ovo zvuæi negativno, æto nije apostolova namera. Pavle misli na vesti, mnoge probleme koje je o njima æuo, o ljudima koje je ipak voleo i koji su mu nedostajali (st. 24). U ovoj trojici on vidi sve Korinćane. Nije nam poznato æta su mu ova trojica joæ donela, osim priæinjene iskrene radosti zbog njihovog prisustva.

16:18 „umirili moj duh i vaæ” Pavle ovde koristi pojam duha kao sinonim za samog sebe (2: 11; 5:4; 2 Kor 2:13; 7:13; Rim 1:9; 8:16; Fil 4:23).

- **„Odajte priznanje takvima,,** Prezent imperativ od „ginosko” – „prepoznajte ih” (2 kor 3:2), prihvatite (1 Kor 8:3).

19 Pozdravljaju vas crkve u Aziji. Mnogo vas pozdravljaju u Gospodu Akila i Priska sa crkvom koja se okuplja u njihovom domu. 20 Pozdravljaju vas sva braæa. Pozdravite jedni druge svetim celovom. 1 Kor 16:19-20

16:19 „crkve u Aziji” Tadaænja Azija je rimska kolonija prvog veka na zapadu. Pokrivala je dve treæine sadaænje Turske.

- **„Akila i Priska”** Akvila je bio apostolov kolega po zanatu – æatordæija (koæar). Svi rabini su bili pouæavani da za svoju sluæbu ne uzimaju novac, veæ da sami zaraæuju za sebe. Akvilina æena, Priskila, se pominje æetiri puta prva, od æest NZ spominjanja ovog braænog para - Dl 18:2,18,26; Rim 16:3; 1 Kor 16:19; 2 Tim 4:19. Mnogi tumaæi istiæu da ova æena nosi aristokratsko rimsko ime, te da to objaænjava potonju æinjenicu. Naime, za jevrejski par je sasvim neuobiæajeno da se æena prva spominje. Neki istiæu da je u pitanju ljubav izmeæu stasitog jevrejskog æatordæije I rimske bogataæice! *Textus Receptus* je naziva Prisluka (Dl 8:2,18,26), æto se vidi na ovom mestu i u Rim 16:13. Ovo reænjenje slede i drugi NZ prepisi - A, C, D, F, G, K, L, sirijski i neki maloslovi korpusi. Opet, Pavle je naziva Priskom, æto je sluæaj u p46, No, B, M, Vulgati i koptskom prevodu.

- **„sa crkvom koja se okuplja u njihovom domu”** Rane crkve nisu imale posebne domove molitve, prepoznatljive graæevine kao mi danas. Vernici su se okupljali po domovima, zbog: (1) manjka

novca; (2) sigurnosti, jer je hrišćanstvo vrlo rano proglašeno nepoželjnom, ilegalnom religijom Rimskog carstva; (3) potrebe za javnim priznanjem, jer su crkvi skupovi ličili na tadašnja društvena okupljanja. Koncept kućne crkve vidimo na samom početku, u 1Kor 2:46; 5:4, a kasnije u Rim 16:5,23, Kol 4: 15; Flm 2.

- **„Pozdravljaju vas sva braća”** Ovako se u Raoj crkvi predstavljala cela crkva, a ne samo muškarci članovi.

16:20 „Pozdravite jedni druge svetim celovom., Javni poljubac u jedan ili dva obraza srećemo i u SZ – Izl 4:27. Pominje se i u Mk 14:45. Postao je standardni pozdrav Rane crkve (Rim 16:16; 2 Kor 13:12; 1 Sol 5:26; 1 Pet 5:14). Isti pozdrav je postojao i u sinagogi. Muškarci su ljubili muškarce, a žene žene. Nažalost, običaj se ubrzo iskvario zloupotrebama i nerazumevanjem, pa je napušten. Ipak, i danas se sreće u posebnim prilikama u Istočnim crkvama. U svakom slučaju, danas ovom poljupcu odgovara – što zavisi od kulturnog konteksta – srdačno rukovanje uz pozdrav, ili zagrljaj.

21 Ja, Pavle, pišem pozdrav svojom rukom. 22 Ako ko ne ljubi Gospoda, neka bude proklet. Dođi, Gospode naš! 23 Milost Gospoda Isusa neka je sa vama. 24 Moja ljubav neka je sa svima vama u Hristu Isusu. Amin. **1 Kor 16:21:24**

16:21 „Ja, Pavle, pišem pozdrav svojom rukom., Ovo je prepoznatljiv završetak autora koji diktira pisaru tekst pisma. Takođe, ovako se osiguravala autentičnost poslanice (Gal 6:11; 2 Sol 2:2; 3:17; Kol 4:18; Flm 19).

16:22 „ako” Pavle ne može da prenuti ono što je očigledno – neki u crkvi ne vole Gospoda!

- **„Ako ko ne ljubi”** Apostol ovde koristi glagol fileo, što nije tipično za njega (1 Kor 16:22; Tit 3:15). Mogi tumači zato misle da je ovde reč o liturgijskoj formuli. „Poljubac” ima isti koren – filema. U koine grčkom fileo je sinonim za agape (Jn 5:20; 16:27), ali u određenim kontekstima se pravi razlika (Jn 21:15-17).
- **„neka bude proklet”** *Anatema* je grčki ekvivalent za jevrejski herem, nešto što pripada Bogu, što postaje sveto, ali mora da se uništi

(Jerihon, Isu 6:17-19). Upotrebom je pojam postao lozinka božanske kletve (Dl 22:12,14; Rim 9:31; 1 Kor 12:3; 16:22; Gal 1:8-9). Ovako jako izražavanje nepobitno pokazuje prisustvo jeretičkih učitelja u zajednici (12:3), ili se odnosi na nedopustivu praksu. O tome vidi više u 12:3.

- „**maranata**” Aramejska reč kojom se u Ranoj crkvi na tlu Pal es tine liturgijski isticalo: (1) Isusovo božanstvo (Ps 110); (2) Drugi dolazak (Dl 3:19-21). Značenje zavisi od podele reči:

1. „Naš Gospode, dođi” (*marana-tha*) Ova podela odgovora zapovednom načinu u Otk 22:20. Mnogi tumači su baš ovome skloni, što naglašava čarku čekaju za Isusovim povratkom.
2. „Naš Gospod je došao” (*mara-atha*) Ovo je aramejski perfekt. Ovako prevodi Jovan Zlatousti (Hriszostom, 345-407), naglašavajući Isusovo utelovljenje.
3. „Naš Gospod dolazi” Jevrejski perfekt koji naglašava motiv hrišćanske službe. Hristov povratak je svakoj generaciji vernika bio najveće ohrabrenje.
4. Didahe (pisan krajem prvog ili početkom drugog veka) 10:6, koristi ovaj izraz u kontekstu molitve pri Večeri Gospodnjoj, da bi se naglasilo Hristovo prisustvo tom prilikom, njegovo sadašnje prisustvo, ali i eshatološki momenat skorog povratka.

16:23 „Milost Gospoda Isusa. Prvi posao tumačenja je da se rečima odredi izvorno značenje. Rekli smo da je Brus Mecgerov „A Textual Comment on the Greek New Testament” odličan izvor za to. Da bi vam to prikazao, dozvolite da vam navedem jedan odeljak:

„*Textus Receptus*, koga slede N, C A C D F G K L M – većina maloslovnih prepisa – ali i 6 424C 920 1739, slede ovu „kraću verziju”. Poznati je su „duže verzije”, ovog slavoslovlja (Rim 16:24; 2 Kor 13:13; Gal 6:18; Pil 4:23; 1 Sol 5:28; 2 Sol 3:18; Flm 25). Poznavajući naviku prepisivača da proširuju posebno ovakva mesta, više je nego zanimljivo da su u ovom slučaju tome odoleli” (str. 570, United Bible Societies).

16:24 „Moja ljubav neka je sa svima vama. Retko sretana Pavlova izjava hrišćanske ljubavi. Više nego važno je da primetimo da se obraća svima, celoj crkvi, makar da ga pojedine grupe nimalo nisu cenile ni volele.

- „Amin,, Vidi viãe tumaãenja u 14:16.

Predlozi za razgovor

Ovaj udãbenik je tek vodiã u tumaãenju. Svako od nas je za sebe odgovoran za svoje tumaãenje Pisma. Svako treba da sluãa svoje unutraãnje voãstvo. Seti se: Ti, Pismo i Duh Sveti. Nikada ne odustaj od ovoga.

I ova pitanja su osmiãljena da bi ti pomogla u saãimanju glavnih misli ovog odeljka. Dakle, da u njima naãeã izazov, a ne konaãne odgovore.

1. Koja pitanja su Korinćani imali za apostola?
2. Iz kojih sve izvora Pavle dobija vesti o stanju crkve?
3. Koji su osnovni NZ principi davanja?
4. Zaãto je Pavlu toliko stalo da se pomogne crkvi u Jerusalimu?
5. Zaãto je apostol i nakon svog obraãenja draãao jevrejske praznike?
6. U kom su odnosu tekstovi 16:15 i D1 17:34?
7. Ko su Akvila i Priskila?
8. Zaãto se Pavle sluãa aramejskom frazom slavoslovlja u pismu crkvi grãke kulture?

Posebne teme prve poslanice Korinćanima

- 36 Posvećenje 1 Kor 1,2
37 Sveci 1 Kor 1,2
40 Zahvalnost 1 Kor 1,4
47 neporočnost, besprekornost, nevinost 1 Kor 1,6
52 Ime Gospodnje 1 Kor 1,10
59 Ovo doba i novo doba 1 Kor 1,20
60 Istrajnost 1 Kor 1,21
63 Božji izbor 1 Kor 1,23
67 Poniženje - obesnaženje (*katergeo*) 1 Kor 1,28-29
68 Pravednost 1 Kor 1,89-30
73 Otkupljenje - izbavljenje 1 Kor 1,30
80 Pavlova upotreba predloga „*huper*” - „*nad*” 1 Kor 2,1
81 Tajna 1 Kor 2,1
87 Slava 1 Kor 2,7-8
88 Sveta Trojica 1 Kor 2,8-10
103 Oganj 1 Kor 3,11-13
104 Građani reči za pojmove „*probe, testa*” i njihovo značenje
1 Kor 3,13
106 Vremena građanih glagola koji opisuju spasenje 1 Kor 3,14-15
109 Svetost 1 Kor 3,17
112 Pavlova upotreba pojma „*kosmos*” 1 Kor 3,21-23
115 Vođe kao sluge 1 Kor 4,1
129 Duh (*pneuma*) 1 Kor 5,2-3
133 Hvalisanje 1 Kor 5,6
136 Gresi i vrline u NZ 1 Kor 5,9-10
165 Poosobljeno zlo 1 Kor 7,8
176 Pavlovo upozorenje robovima 1 Kor 7,21

1. Korinćanima 16

- 180 Blagostanje 1 Kor 7,29-30
184 Telo i duh 1 Kor 7,32-34
190 Nazivavanje 1 Kor 8,1-2
196 Propast, uništenje (*apollumi*) 1 Kor 8,10-11
204 Varnava 1 Kor 9,5-6
206 Pavlovo viđenje Mojsijevog Zakona 1 Kor 9,8-9
207 Tekstualni kriticizam 1 Kor 9,9
214 Stepenovanje nagrada i kazni 1 Kor 9,23
232 Hrišćanska sloboda i/ili odgovornost 1 Kor 10,23
244 Āena u Svetom pismu 1 Kor 11,4
258 Zavet 1 Kor 11,24-25
266 Duh (*pneuma*) 1 Kor 12,1
272 Hrišćanska korporativnost 1 Kor 12,6-7
290 Nada 1 Kor 13,13
295 Proroci NZ 1 Kor 14,1
302 Amin 1 Kor 14,13-16
307 Srce 1 Kor 14,25
309 Da li su hrišćani pozvani da sude jedni drugima? 1 Kor 14,28-31
311 Uloga Āena u Pavlovoj sluābi 1 Kor 14,34
312 Teorije o „ĳutanju Āena” u crkvi 1 Kor 14,34
322 Stajati, poāivati (*histialo*) 1 Kor 15,1
326 Vaskrsenje 1 Kor 15,4-5
327 Jakov - polubrat Gospodnji 1 Kor 15,5-7
333 NZ pojmovi koji opisuju Hristov povratak 1 Kor 15,20-23
336 Anĳeli u Pavlovim spisima 1 Kor 15,24
345 Boāiji plan otkupljenja - „tajna” 1 Kor 15,49-51